E. L. S. E.

AL DOILEA POTOP

AL DOILEA POTOP

Editura _______________

<u>De acelaşi autor:</u>

File de buletin - Indentity sheets / Marius Golea, Arad: Ed. Promun, 2008

Dicţionar de retorică, non-exhaustiv, / Marius Golea, Arad: Ed. Concordia, 2009

Misiunea / The mission / Marius Golea, Arad: Ed. Concordia, 2009

Studiu retoric comparativ, al Sfintei Evanghelii după Matei, al Patericului şi al unor scrieri ale Prea Cuviosului Părinte Arhimandrit Ilie Cleopa / Marius Golea, Arad: Ed. Concordia, 2010;

Romanul care nu a mai fost scris / Flavian Suărăşan, Dragoş Ceahoreanu, Marius Golea, Arad: Ed. Concordia, 2010

Lupta cu tine însuţi / Teodor Răduț, Marius Golea, Arad: Ed. Concordia, 2010

Cugetări din i-mediatele apropieri / Marius Golea, Arad: Ed. Concordia, 2010

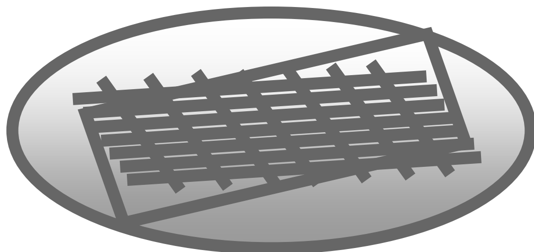
Manifest împotriva gândirii de lemn, Arad: Ed. Concordia, 2011

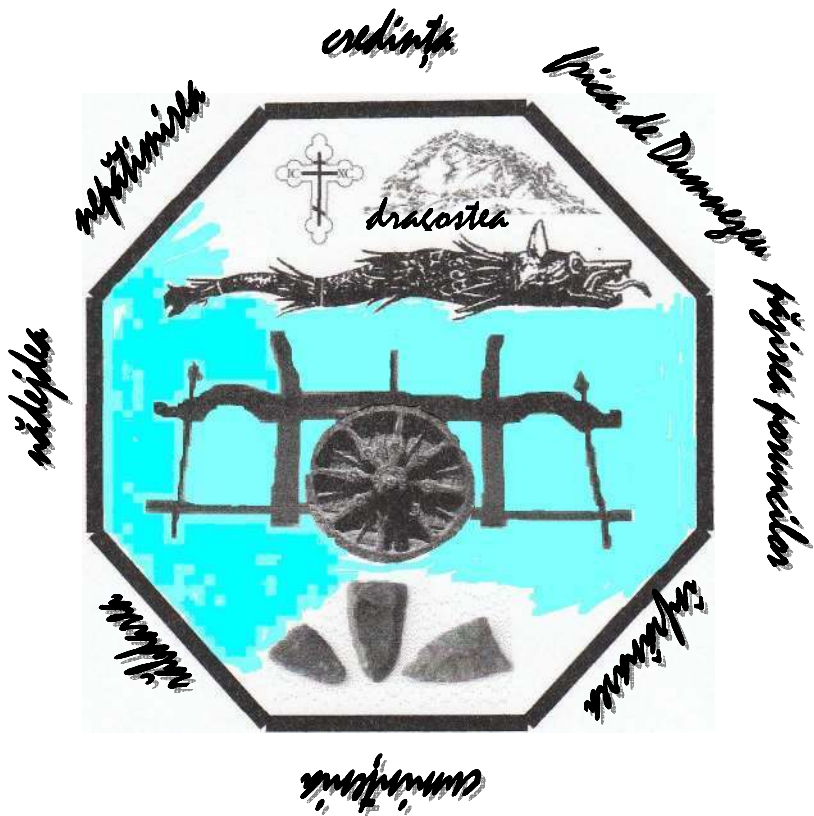
În faţa vieţii şi a morţii, cu dragoste!... /Coma / Dragoş Ceahoreanu – **O viaţă irosită?...** / Marius Golea, Arad: Ed. Concordia, 2011

Viaţa ca un vis / Dragoş Ceahoreanu, Marius Golea, Arad: Ed. Concordia, 2011

Năluca / E.L.S.E., Arad: E. Concordia, 2011

The Fight With Yourself / E.L.S.E., Baltimore / United States of America:PublishAmerica, 2012

în întrul lăuntrului

E. L. S. E.

AL DOILEA POTOP

Mozaic octogonic gnostic

Editura _____________
- ________ 2012 -

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României

E.L.S.E.

AL DOILEA POTOP
- Mozaic octogonic -

ISBN: ________________
Pagini: 462

Format: A 5

Editura "____________" ________
Tel/Fax: 021-
Mobil:
e-mail:
web:
Editură înregistrată la (Consiliul Național al Cercetării Ştiințifice din Învățământul Superior) ???

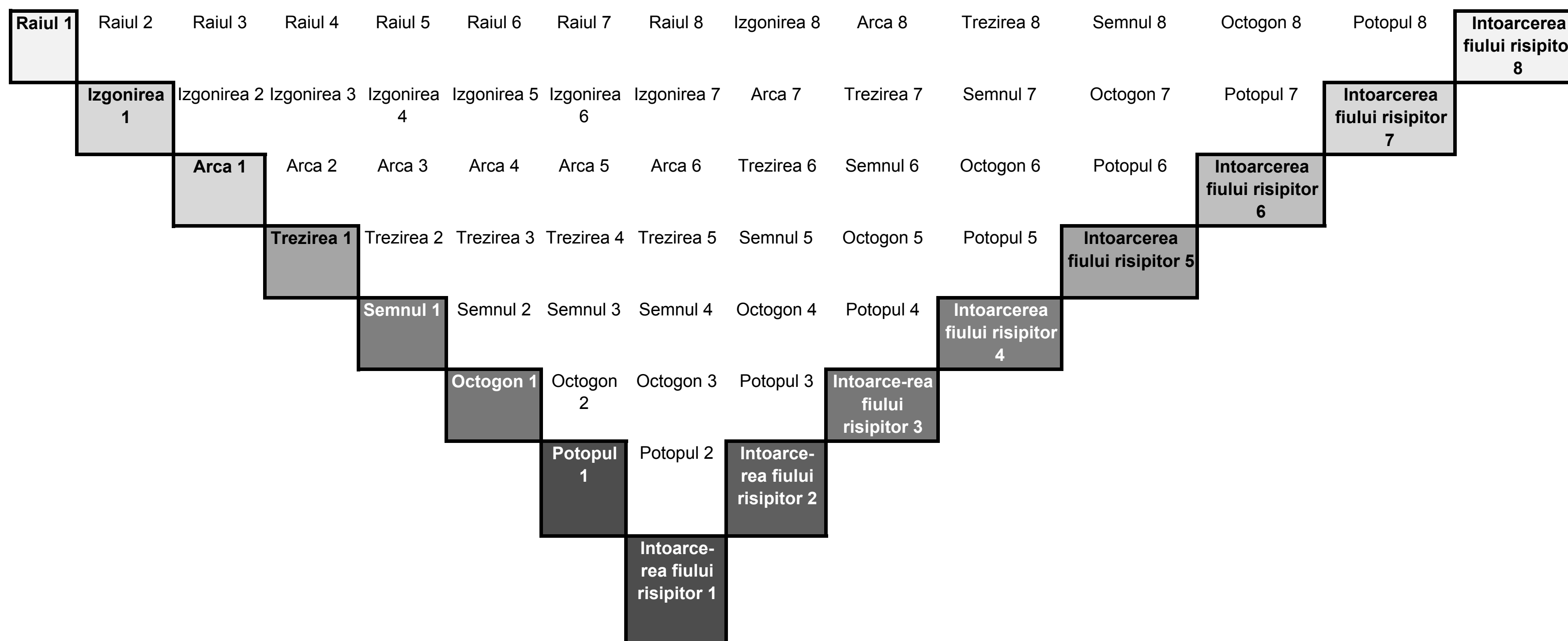
Editor:

Tipărit la

Bucureşti, România
Coperta: Marius Golea

Date de contact ale autorului:
goleam@yahoo.com; www.buerebista.blogspot.com
0040 – 748112001

SPIRALA ZBORULUI OCTOGONIC

Cuvânt înainte

„Al doilea potop”, această nouă carte scrisă de E.L.S.E., stă, evident, sub semnul aceleiaşi cifre, 8, la fel ca şi primul Potop, cel biblic. Spun asta pentru că, se ştie, în Arca lui Noe au fost salvați de la înec tot atâția oameni: adică opt. Profetul Moise, în una din cărțile sale, ne spune de ce a fost nevoit Dumnezeu să potopească lumea, adică să o distrugă prin apă, prin înec. El explică faptul că Dumnezeu a fost nemulțumit de creația sa (Omul), care s-a umplut de păcate, care a ales să trăiască în păcat (cum plini de păcate au fost şi locuitorii cetăților Sodoma şi Gomora, acolo unde „păcatul a strigat până la cer”), aşa că trebuia să purceadă la distrugerea propriei opere. De fapt, în ambele cazuri, este vorba despre acelaşi lucru: despre regenerare, despre renaştere, despre primenire (în înțeles de purificare) prin apă şi foc.

Cum spuneam, cartea aceasta este „îmbibată” de cifra opt. Ea are opt capitole şi fiecare dintre aceste capitole este alcătuit din opt subcapitole - titluri. Interesant este faptul că autorul nu plasează (cum este îndeobşte obiceiul) capitolele unul după altul, şi nici subcapitolele, unul după altul, în corpul unui capitol, ci le ordonează pe toate acestea sub forma unei spirale (chiar aşa numeşte autorul organizarea textului său, „Spirala zborului octogonic”, într-o grafică plasată la începutul cărții), inspirat, probabil, printre altele, şi de spirala genomului uman, dar şi de organizarea spiralată a materiei în univers.

La rândul lor, capitolele au denumiri cât se poate de sugestive: „Raiul” (în cuprinsul căruia apare, mai ales în anii luminoşi ai copilăriei, viața lipsită de nori, trăită în mijlocul naturii, alături şi împreună cu ființele pe care le-a lăsat Dumnezeu pe pământ); „Izgonirea” (alungarea din „rai”, adică plecarea de acasă, intrarea în lumea păcătoasă a oamenilor mari; plecarea la liceul militar care îi va marca întreaga existență); „Potopul” (adică prăbuşirea de sine, intrarea în păcat, generată, pe de o parte, de strâmbătatea lumii în care trăieşte personajul cărții – personaj generic, fără nume -, şi, pe de altă parte, de neputința lui de a-şi găsi locul şi rostul în acel nou univers în care a fost pus să trăiască; prăbuşirea, decăderea personajului se manifestă, printre altele, şi printr-un soi de alcoolism practicat fără nicio plăcere, mai mult ca o pedeapsă, ca o damnare, ca un supliciu); „Trezirea” (capitol în care personajul cărții aruncă priviri lucide asupra societății în care trăieşte, cu o frumoasă şi sugestivă trimitere la chipul bunicii sale care „a trăit doar pentru alții”, iar când nu a mai avut cui să-şi împartă bunătatea s-a „prefirat spre cer”); „Semnul” (fapte, întâmplări care îi dau de înțeles că cineva veghează mereu asupra sorții lui, asupra sorții tuturor; nimic nu este întâmplător, pare a ne sugera autorul în acest capitol); „Octogon” (cu trimitere explicită la cifra 8; aici reapare, pentru scurt timp, „Pustnicul citadin”, un personaj drag autorului, pe care îl întâlnim şi în alte scrieri ale lui E.L.S.E.); „Arca” (adică salvarea personajului, care vine de la oameni ajunşi în pragul sfințeniei – Petre Țuțea, părintele Mihai, părintele Nicolae Dela Rohia, părintele duhovnic -, dar şi din parcurgerea

textelor unor scrieri ca Patericul sau Filocalia); „Întoarcerea fiului risipitor” (adică izbăvirea, ieşirea din păcat, din păcatul traiului cenuşiu al vieții fără orizont, dar şi din păcatul beției fără măsură).

În întregul său, „Al doilea potop” este cartea „izgonirii din Rai” (raiul copilăriei), a vieţuirii păcătoase într-o lume a păcatului şi a luptei pentru regăsirea de sine, pentru aflarea drumului care duce la mântuire, la izbăvire. Dar, în acelaşi timp, poate fi şi o metaforă. Metafora tiraniei, a felului în care orice autoritate excesivă (fie ea a statului sau doar a unei instituții a sa – în cazul acesta, şcoala şi armata) poate mutila personalitatea individului. Dar şi metafora individului care luptă să învingă această autoritate, să-şi păstreze individualitatea, libertatea, adică.

Poate că cheia întregului amplu demers al autorului se află în mottoul de la pagina 443: „Multa ceciderunt, ut altius surgerent”, ceea ce vrea să spună că multe se prăbuşesc, adică se coboară în derizoriu, în păcat, pentru ca mai apoi să poată renaşte, să se poată ridica mai sus. Spun asta gândindu-mă că şi personajul cărții suferă, trece prin acelaşi proces: căderea în păcat (decăderea), urmată de lupta pentru biruirea păcatului, adică pentru regăsirea de sine.

Şi încă ceva: evoluția spiralată a vieții personajului principal ne sugerează că există mereu un nou început.

Horia Ungureanu

Prefaţă

Cartea *„Al doilea potop*” descrie o călătorie spirituală, o istorisire sinceră a creşterii şi evoluției intelectuale şi spirituale a unui militar de carieră. În această călătorie Biblia este „măsura lucrurilor”. Copil fiind personajul principal o desconsideră, o batjocoreşte chiar, socotind învățăturile sfinte ca fiind minciuni, nedemne de a fi crezute, spre stupoarea bunicii sale, care la auzul unor astfel de afirmații rămâne fără replică. Această întâmplare avea să fie însă începutul unei copilării şi a unei tinereți, pline de umilințe, osteneli şi batjocuri. În şcoala generală are parte de ostenelile culesului de struguri, îndurând o corvoadă la limita puterilor. Pleacă la liceul militar, apoi la şcoala militară, unde precum fiul risipitor, are parte de umilințe şi nedreptăți, de foame şi de frig. Dar toate acestea le trece cu îndărătnicie, socotindu-le ca nişte nedreptăți care nu i s-ar cuveni lui să le îndure. Episodul de la terminarea şcolii militare arată că succesele obținute îi sporesc orgoliul. Însă odată cu orgoliul sporeşte şi durerea umilințelor de care are parte. Toate acestea îi întunecă sufletul, judecă pe toată lumea, pe colegi, pe comandanți, pe profesori, întâi pe cei de la Armată apoi pe cei de la Universitate. În această stare uită să trăiască, să guste din farmecul tinereții.

Se trezeşte cu familie, cu responsabilități, cu greutățile datorate regimului şi rigorilor militare. Îşi judecă comandantul pentru consumul de alcool dar ajunge el însuşi un alcoolic. În misiunile militare din Africa, întâlneşte iarăşi oameni care-l

nemulțumesc: „Ofițerii africani însă se țineau deoparte. Majoritatea erau slab pregătiți, dar aproape toți ocupau funcții de conducere. Erau printre ei unii de o aroganță nemăsurată, care credeau că totul li se cuvine”.

Într-o zi, în fața unui nou început, descoperă iarăşi Biblia cea adevărată, auzind de această dată: „Glas de Dumnezeu, nu de om”. Începe să participe la slujbele Bisericii, caută cărți duhovniceşti, face pelerinaje la mănăstiri, caută duhovnici.

Mânat încă de patimi, vrea să ajungă la cunoaştere cât mai repede, de aceea se îndreaptă spre doctrine mistice inițiatice, yoga, arte marțiale… dar toate acestea nu-i aduc mulțumirea în suflet. Tânjeşte mai departe după ceva nelămurit. Începe să citească Filocalia şi Patericul. Este fermecat de lectură, deşi cele aflate nu le crede posibile de trăit. Îl cuprinde o mare dragoste de Părinții Pustiei. În misiunile din Africa poartă cu el dorul de Dumnezeu. Întâlneşte în Bisericile de la Lalibela, însemnul Octogonului, pe care îl defineşte ca fiind „o arcă spirituală” în care cei credincioşi îşi află scăparea. Dreptatea lui Dumnezeu vine asupra noastră. Ispăşirea nu-i o pedeapsă ci un mijloc de înțelepțire, o îndreptare mai aspră. În vremea ispăşirii când sunt îngăduite asupra noastră strâmtorările şi necazurile, dacă le răbdăm fără să cârtim, Dumnezeu ne va ajuta să trecem peste ele; dar dacă nu vrem să le primim şi cârtim şi ne răzvrătim, Dumnezeu le lasă pe seama noastră, iar suferința sporeşte. Când omul este îndărătnic mai rău se afundă iar îndreptarea este cu neputință. Îndreptarea prin încercările vieții este de durată mai îndelungată sau mai

scurtă, după firea omului. Dacă sufletul se statorniceşte în bine şi lucrează fapta cea bună, încercările trec. Necazurile pe care Dumnezeu le îngăduie să vină asupra noastră au şi rolul de a scoate la arătare cele ascunse ale sufletului nostru, îndeosebi iubirea de sine. Mândria este începutul căderii. Vremea de amărăciune ține atâta vreme cât sufletul este cuprins de mândrie.

Găsindu-şi un duhovnic începe să se roage. Citeşte Paraclisul Maicii Domnului, care îi aduce o mare linişte în suflet şi bucurie interioară. Rugăciunea naşte în jurul sufletului o ,,arcă" ce ne ține deasupra apelor tulburi şi ucigaşe ale păcatului. Ajunge apoi la credința că toate le poate face doar cu ajutorul Domnului. Găseşte în Filocalie, treptele urcuşului duhovnicesc descrise de Evagrie Ponticul: „Virtuțile sunt treptele vieții active, se rânduiesc în următoarea ordine: cea dintâi este credința, ea naşte frica de Dumnezeu. Aceasta naşte păzirea poruncilor ale cărei fiice sunt: înfrânarea, cumințenia, răbdarea şi nădejdea. Toate duc la nepătimire, al cărei rod este dragostea."

Toate acestea îl aduc din ce în ce mai aproape de înțelegerea şi de simțirea adevărului cuprins în cuvintele Mântuitorului: „Luați jugul Meu asupra voastră şi învățați-vă de la Mine, că sunt blând şi smerit cu inima şi veți găsi odihnă sufletelor voastre." (Matei 11,29).

Cele opt virtuți sunt o arcă având cele opt laturi în care credincioşii îşi găsesc drumul spre desăvârşirea sufletului. Împroprierea virtuților se intercondiționează, nu se poate spune că trebuie să ai o credință desăvârşită ca să ajungi la frica de Dumnezeu; virtuțile sunt asemănate cu spițele

unei roți, când roata se pune în mişcare ea este susținută de toate spițele.

Găseşte apoi un pustnic împreună cu care citeşte Psaltirea şi de la care învață rugăciunea pentru vrăjmaşi: „Doamne, întoarce la bunătate şi la rugăciune pe toți vrăjmaşii mei". Rugăciunea tăcută învăluie sufletul în linişte. Nimic nu este mai greu de dobândit decât liniştea. Cunoaşterea însingurează. Citeşte mult dar toate drumurile se înfundă, nici unul nu-i oferă eliberarea după care tânjea.

Întâlnirea cu cei trei bătrâni la cabana din munte îi dă prilejul de a pune o întrebare care îl frământa de multă vreme: „Aş vrea să ştiu către ce alerg? Care-mi este menirea?"

„Menirea fiecăruia este să-l descopere pe Dumnezeu în inima sa şi să i se facă slujitor până la moarte. Menirea aceasta se împlineşte prin lucruri mici făcute cu răbdare şi speranță". Răspunsul îl mulțumeşte şi îi aduce liniştea în suflet.

Cartea ne oferă şi o scurtă istorisire a evenimentelor din decembrie 1989, văzută prin ochii unui militar. Putem retrăi astfel starea de confuzie din acele zile. De asemenea dezvăluie şi frământările organismului militar de-a lungul celor două decenii postrevoluționare, traumele şi umilințele militarilor datorită reformei armatei.

Această carte scrisă cu mult suflet şi multă sinceritate - o adevărată spovedanie - oferă o lectură plăcută şi nădăjduim că va fi citită cu interes şi va aduce celui ce o citeşte bucurie lăuntrică, pace şi linişte în suflet.

Preot Ioan Lazăr

Motto: „Abdita loca”[1]

Raiul 1 – Călătoria astrală

- Chiar crezi, mam’ mare în minciunile ăstora?!... Eu am citit în „Biblia Hazlie” că se tot băteau şi se omorau între ei, până nu mai puteau...

Femeia, bunica băiatului, rămase fără replică. În aceiaşi cameră – cea din faţă, din casa de sus - se afla şi fratele lui. Râdea cam cu jumătate de gură de îndrăzneala amestecată cu inconştienţă a fratelui său care îşi înfruntase cu atâta aplomb bunica.

Masa masivă la care femeia citea Noul Testament era înconjurată de scaune tapiţate cu pânză vişinie. În stânga se afla Biblioteca în care tatăl micului revoluţionar adunase eclectic o colecţie impozantă de cărţi.

Camera „din faţă” era o adăugire „la modă” construită de bunicul micului teribilist, soţul celei care încremenise descumpănită, nu atât de îndrăzneala acelui mic ateu cât mai ales din cauza surprinderii şi a dorinţei de a nu contraria pe micul orator.

Mam’ mare zâmbea încurcată. Copilul îi privi faţa, încadrată de nelipsita năframă, iradiind bunătate şi înţelegere, dar şi un simţământ penibil care nu era adresat unei persoane anume, ci mai

[1] Lat.: „Locuri ascunse”.

degrabă constituia un fel de declarație de disculpare pusă în fața lui Dumnezeu. Ea nu-l acuza pe micul revoluționar, nici nu se îndreptățea pe sine, ci doar se simțea jenată de cuvintele nepotului, care contestau sfințenia şi adevărul Bibliei.

Ea nu prea înțelegea ce era cu acea „Biblie Hazlie”, dar îi părea ca fiind ceva rău, ceva batjocoritor, ceva amenințător la adresa certitudinii care îi condusese viața, în întreaga şi deloc scurta sa durată.

Copilul privea plin de importanță şi de entuziasm fața bunicii sale, dar, fără să ştie de ce, simți un fel de strângere de inimă pentru cuvintele spuse. Un fel de ruşine diluată, neclară. Cele citite din „nemaipomenita carte de dezvăluiri”, cele afirmate cu o aşa de mare siguranță, îi păreau acum inundate de un gust amar... Mai simțise aceeaşi suferință când, cu câțiva ani în urmă, mama sa, în încercarea de a-l dezobişnui să mai sugă biberonul, îi tăiase cu foarfeca mamelonul acela de cauciuc. Făcuse febră şi suferise în cearşafurile reci ce acopereau canapeaua aceea pe care, peste timp, aveau să-şi dea obştescul sfârşit, fiecare la vremea lui, doi dintre membri familiei.

„Da’ cum poț’ să spui aşa ceva, mă’ copile?!...”

Ăsta fusese răspunsul bunicii la adresa afirmației contestatar – ateiste a nepotului...

În fața Bibliotecii se afla o fereastră cu trei canaturi, în dreapta o altă fereastră, la fel. Lumina care inunda spațiul camerei purta cu ea, dinspre partea dreaptă, neliniştea însingurată a străzii şi a celor care călcau acel drum, potopită de culorile maiestuoase ale tufelor de trandafiri regali. Prin

sticla celeilalte ferestre curgea, verde şi crudă, frageda şi suculenta promisiune de a rodi a unor rânduri de viță de vie, situate în grădinița de pe cealaltă latură a curții.

Treaba cu febra produsă de înțărcat nu a dat naştere unei prea mari tulburări. În familia aceasta bolnavii nu creau nelinişte: sufereau, erau ajutați în limitele pe care le impuneau cunoştințele medicale aproximative şi totodată procedeele „băbeşti" şi erau lăsați să se vindece natural. Nu este foarte clar cum ar fi putut fi clasificate trăirile şi modul de percepție față de cel bolnav: „Că oricum o să-i treacă!", „Nu e nimic serios!", „O simplă gripă!"... Se simțea aici o uşoară intenție de a evita răspunderea față de cele ce se petreceau, odată cu încercarea de a conserva o oarecare comoditate... Ori poate totul se datora unei încrederi naturale în faptul că cele ce se petreceau erau hotărâte de Cel de sus...

Febra de atunci cufundase copilul într-un fel de somn delirant, în care perioadele de inconştiență erau străbătute de coşmaruri care agitau mica făptură, pentru ca apoi, perioadele de acalmie să fie caracterizate de o stare de semitrezie.

Când se deştepta, cel mai adesea la ceasurile serii, avea senzația ciudată că era de fapt dimineață şi, ritmurile lui fizice şi psihice perturbate, îl făceau să aştepte întețirea luminii. Însă veneau rapid întunericul şi chinul orelor ce aveau să fie nedormite şi un fel de groază că nu se va mai face niciodată ziuă.

După vreo câteva zile starea micului bolnav a început să se amelioreze. Într-una din dimineți căzu într-un somn greu, profund,

regenerator. Visă că se afla în fața unei ființe de o frumusețe şi inteligență izbitoare, strălucitoare, ființă al cărei întreg corp era acoperit de pete de culoare roşii, mov, albastre.

Creatura aceea îl privea cu surprindere dar şi cu bunăvoință, cu linişte, cu înțelegere. Nu-şi vorbiră nimic. Comunicau însă neînchipuit de mult.

Copilul, trezit în acea zi în preajma prânzului, se arătă pe deplin însănătoşit, şi coborî degrabă din „casa de sus” în bucătăria de vară, unde o surprinse pe bunica lui, căreia, aşa cum se afla el, în pijama şi desculț, îi ceru următoarele:

„Mam’ mare, fă-mi o pâine cu untură şi cu ceapă crestată!...”

Iar acum îşi mirase din nou bunica, afirmându-şi, ca o mică sălbăticiune ce abia iese din vizuină în razele soarelui primăvăratic, debordanta energie a cercetării, chiar dacă era de astă dată o ratare a sensului în care căuta.

Motto: „Abstractum est altitudo, super suum concretum existens, eo quod suaessentia est."[2]

Raiul 2 - Păianjenii

Copiii stătuseră până noaptea jucându-se de-a „v-ați ascunselea" pe strada pustiită de lăsarea întunericului. Alergau şi se piteau în cele mai neaşteptate locuri.

Erau preferați castanii uriaşi ale căror frunze cu şapte „degete" îi cuprindeau protector şi-i ascundeau de cei care-i căutau după ce făcuseră „mija".

Tot aşa, la vreo câteva zeci de metri de şosea se afla micul pod de cale ferată, care avea cotloanele lui ascunse şi care, totodată, oferea posibilitatea de a scăpa de urmăritori, trecând pe deasupra ori pe dedesubtul lui, pierzându-te apoi în iarba înaltă ori în lanul de porumb ce se aflau dincoace şi dincolo de rambleuri.

Dar nici şanțurile aflate de cele două părți ale şoselei nu erau de lepădat. Plopii bătrâni se înrădăcinaseră cu decenii în urmă în acestea şi ascundeau cu trunchiurile lor şi cu umbrele lor, micile suflete şi chicotelile amuzate ale acestora.

Luna plină vărsa o lumină ireală asupra întregii străzi. Era cald, era vară, era un timp de basm. Joaca părea un ritual al unor mici sălbatici pierduți într-un timp fără de istorie, un timp în

[2] Lat.: „Abstractul este cel mai înalt nivel care se situează deasupra concretului său prin faptul că este esența acestuia."

care miturile nu fuseseră încă desțelenite de plugul nemilos al rațiunii.

Iarba necosită le ajungea până la brâu. Se rostogoleau în ea cu un fel de sațietate, tăvălind tulpinile erbaceelor şi frângându-le, iar acestea aruncau în aerul cald al nopții un miros proaspăt de sevă, de viață.

Râsetele copiilor colorau lumina argintie, ca nişte focuri de artificii, făcând Luna să se bucure şi să participe la jocul micilor făpturi.

Oastea celor care se jucau se rări cu încetul, până când rămase singur. Totuşi, nu se îndura să intre în casă.

S-a aşezat pe pragul bucătăriei de vară şi contempla Luna care se agățase în plopul imens din fața casei. Copacul acela fusese acolo la naşterea sa şi va rămâne tot acolo, atunci când el urma să părăsească pentru totdeauna locurile copilăriei.

Acum însă Luna părea un cuib mare, luminos, făcut de o turturea a focului, dintr-un jăratic gălbui-portocaliu; un foc viu ce nu consuma ramurile în care se agățase.

Dinspre curtea animalelor se auzeau găinile tresărind şi cotcodăcind în somn şi purceii care se foiau şi grohăiau, dormind lipiți unul de celălalt.

Grădina de dincolo de coteţe era împărțită în două planuri: unul luminat argintiu de Lună şi un altul situat sub coroanele prunilor, aflat într-un întuneric nepătruns. Aşa cum arăta, grădina era un tărâm înspăimântător pentru copil.

Se ridică de pe pragul bucătăriei şi se duse sub „şoprul" ce continua micul corp de clădire al bucătăriei de vară. Căută pe întuneric oala unde

în ziua aceea bunica fiersese porumb. Îi era foame după atâta alergătură...

Bâjbâi prin întunericul de sub şopru. Razele lunii cădeau pieziş dinspre stânga, dar se tăiau în lamele ţiglelor şi nu reuşeau să lumineze masa pe care trebuia să se afle oala cu porumb fiert. Aşa că se întoarse în bucătărie şi aprinse becul, în ideea că lumina ce va trece prin fereastră îi va îngădui să găsească ceea ce căuta.

Rămase siderat. Bârnele groase de lemn care susţineau acoperişul de ţiglă, erau acoperite cu păianjeni mari, graşi, cu corpul cât o corcoduşă şi cu picioarele puternice şi păroase. Aveau aproape cinci centimetri în diametru şi erau îngrămădiţi unul lângă altul.

În centrul acelei colcăieli arahniene se afla un păianjen cu desăvârşire alb, faţă de care celelalte sute păreau că păstrează o distanţă plină de respect.

Toată acea privelişte evoca desfăşurarea unui rit abscons, al cărui conducător era – nu se ştie de ce simţea aşa – acea regină imaculată...

Destul de speriat, copilul renunţă la căutarea sa şi se refugie în fugă în „casa de sus”, unde se strecură repede sub aşternuturile răcoroase şi adormi degrabă, ca pentru a se pune la adăpost de teama ce i-o crease alaiul „pocalăilor”[3].

[3] Reg.: păianjeni.

Motto: „Natura nihil facit frusta."[4]

Izgonirea 1 – Strugurii

În fiecare toamnă orele de curs începeau pentru elevii de gimnaziu mai târziu cu vreo două luni. Până atunci aveau să culeagă struguri.

Se bucurau îndoit: pentru că nu făceau şcoală şi pentru că urmau să mănânce fructe pe săturate. Însă lucrurile acestea, aparent bune, aveau în ele suferințe ascunse.

Autobuzele îi luau dimineața, din curtea şcolii şi îi transportau până la baza imensei podgorii ce acoperea toată partea sudică a dealurilor care se ridicau deasupra oraşului.

Rândurile ruginii de viță de vie se întindeau cât vedeai cu ochii, brăzdând în linii paralele pantele însorite. Printre frunze se zăreau ciorchinii de struguri îngrămădiți, aproape sudați unul într-altul. Fusese ploaie la bună vreme în primăvara acelui an şi recolta era una fantastică. Iar ei, nişte pici în fond, erau chemați să ajute orânduirea socialistă să facă față norocului care dăduse peste ea.

Profesorii diriginți erau şi ei osândiți la viticultură, pe post de kapo. La indicațiile tehnicienilor şi ale inginerilor, copiii erau aşezați la capătul câte unei parcele, fiecare în fața câte unui rând.

---

[4] Lat.: „Natura nu face nimic în mod inutil."

Aveau pregătite, aduse de acasă, câte o găleată, câte un cuțit amărât şi câte o bocceluță cu ceva mâncare, fiecare după posibilitățile familiei, deşi în cazul lor era pretențios spus „posibilități”, căci şcoala aceea generală era şcoala copiilor săraci, în special a copiilor provenind din cele două colonii de defavorizați ai sorții care existau în oraş.

Flămânzi de fructe, privați în mod cronic de vitamine, în prima jumătate de oră, toți copiii mâncară pe nerăsuflate struguri, aşa cum erau, stropiți cu piatră vânătă şi spălați doar aproximativ de ploile căzute.

La îndemnurile țipate ori înjurate ale profesorilor, începură în cele din urmă culesul. Umpleau gălețile şi le cărau la capătul rândurilor, capăt care se îndepărta din ce în ce mai mult, pe măsură ce ei avansau tot mai adânc în inima podgoriei.

Acolo, la punctul de plecare, aşteptau elevii dintr-a opta cărora li se distribuiseră nişte cutii de lemn, nişte cilindri turtiți, cu un capăt liber. Acest fel de dispozitiv de transport se numea „bot”.

„Bot”-ul era prevăzut cu două chingi din pânză care foloseau la purtarea lui în spinare. În el intrau câteva găleți de struguri. După ce se umplea, copiii îl ridicau cu greu în spate şi apoi străbăteau, poticnindu-se, distanța până la vreo remorcă parcată prea departe, în care câțiva favorizați ai sorții şi ai profesorilor goleau bot-urile şi călcau apoi strugurii cu cizmele, pentru a intra o cantitate cât mai mare.

Toată lumea avea mâinile lipicioase din cauza mustului care, vrând-nevrând, acoperea, după un timp, toate lucrurile. Tot de mâini li se

lipeau celor care culegeau strugurii, bucăți din frunzele uscate, care se mărunțeau la atingere. Aşa că mâinile lor deveneau negre. După câteva zile de muncă pielea din preajma unghiilor crăpa şi se infecta dureros, usturându-i.

Din cauza mâncatului de struguri, în jurul gurilor şi pe obraji li se formau de asemenea pete maronii, lipicioase. Vai de cei care-şi pătau hainele de lucru! Şi erau puțini cei care scăpau... Mânecile li se lipeau de pielea mâinilor, iar pantalonii se lipeau de orice lucru pe care se aşezau, ca şi de pielea picioarelor, dându-le o acută senzație de dezgust.

Fiind mai robust, i se repartizase în acea dimineață un „bot”. Din cauza slabei întrețineri şi a utilizării îndelungate, scândurile acestuia nu mai erau etanşe, aşa că din strugurii zdrobiți i se scurgea pe partea din spate a picioarelor şi a încălțămintei, un must lipicios. Încerca să evite acest lucru mergând cât putea de drept, şi nu aplecat în față, însă pantele ce trebuiau urcate, ori coborâte, făceau lucrul acela aproape imposibil.

Transpirația datorată efortului curgea pe fețele copiilor care formau un şir ca acela al furnicilor, aflate într-un permanent du-te – vino spre şi de la muşuroi.

Efortul prea mare la care erau supuse acele ființe, prea plăpânde pentru o asemenea muncă, făcea ca toată treaba aceea să pară mai degrabă o corvoadă dată spre pedeapsă unor sclavi.

Profesorii îi zoreau nevoie mare căci fusese stabilită o normă ce trebuia îndeplinită. Desigur că era ceva cu totul arbitrar, căci acei copii nici măcar nu trebuiau să se afle acolo. Însă, terorizați

la rândul lor de director şi de alte „organe” prezente la fața locului, căutau să-şi salveze la rându-le pielea.

Uneori, într-o competiție prostească şi de mai mare jalea, copiii care transportau „bot”-urile alergau spre remorcă, pentru a realiza cât mai multe descărcări, aşa încât pe răbojul din carnetul de evidență al dirigintelui să figureze în dreptul lor o cantitate cât mai mare de struguri adusă.

Ce mare le-a fost dezamăgirea la sfârşitul „practicii agricole”, atunci când reprezentații podgoriei au venit să le împartă câteva sute de lei, iar fiecare a primit aceeaşi sumă de bani, şi cei care munciseră şi cei care chiuliseră!...

În pauzele de masă, căci culesul dura până după-amiaza târziu, prima grijă a elevilor era să găsească o sursă de apă în care să-şi spele mâinile lipicioase. Uneori nu găseau nimic. Îi rugaseră în repetate rânduri pe profesori, pe angajați, pe cine se nimerise, să li se aducă o cisternă ori ceva recipiente, chiar cu apă nepotabilă, doar pentru spălat, însă parcă vorbeau în vânt.

Aşa că era la mare căutare orice baltă în a cărei apă mocirloasă puteau să-şi moşmolească mâinile şi fața.

Au încercat şi alte metode. Zdrobeau strugurii şi se spălau cu must; reuşeau astfel să îndepărteze amestecul de frunze şi noroi, şi căpătau o senzație momentană de uşurare. Dar mai apoi, când se usca mustul, le venea greu până şi să-şi dezlipească degetele unele de altele. Tot aşa, în ultimă instanță, scuipau în palme şi, astfel înmuiate, le frecau de iarba aspră ce supraviețuia în spațiile nesăpate din vie.

Toate acestea le făceau pentru a reuşi să mănânce şi totodată pentru a conserva apa de băut, din care cei norocoşi aveau vreo sticlă de un litru.

Mustul stors în găleți le potolea pe moment setea, pentru ca mai apoi, din cauza zahărului şi a soluțiilor cu care fuseseră stropiți strugurii, setea să revină, şi mai amarnică.

Copiii mai înstăriți scoteau din plasele cu care veniseră câte un borcan de tocană de legume. Alții, chiar câte un aşa-zis sandvici format din două felii de pâine suprapuse din care una fusese unsă cu vreun gem de prune ori din alte fructe ieftine, din cele ce se găseau la îndemâna săracilor. Un triunghi de brânză topită ori vreun ardei era un adevărat răsfăț.

Şi aceşti copii munceau zi lumină, făcând un efort supraomenesc!...

Plecau spre seară, coborând kilometri întregi până la autobuzele care urmau să-i abandoneze în apropierea şcolii. Unii dintre ei încercau să ocolească „filtrele" - oamenii de pază - care voiau să-i împiedice să ia cu ei struguri. Se târau pe sub rândurile de viță de vie, ieşeau înaintea convoiului şi se alăturau acestuia pe furiş, cărând câte o plasă în care, din cauza alergării şi a trecerilor pe sub rândurile de vie, se zdrobiseră jumătate din struguri. De acele poame urmau să se bucure prea numeroasele lor familii, frații şi surorile lor, mult prea lipsiți de plăcerea mâncatului de struguri...

În ziua următoare calvarul începea cu aceeaşi nepăsare, insensibil la chinul acelor copii, la foamea lor, la setea lor şi la mâinile lor

lipicioase, ale căror degete rănite şi dureros infectate se lipeau cu răutate unele de altele.

Motto: „Cognoscibilia cognitionem gignunt, non cognitione gignuntur."[5]

Raiul 3 – Mreana

Fața Târnavei Mici era unduită de vânticelul care, după ce se alinta printre ierburile de pe diguri, se avânta jucăuş pe cursul limpede şi răcoros al râului.

Ici şi colo, urmăriți de vreun răpitor, ori pur şi simplu în joacă, peştişorii săreau în lumea caldă de deasupra, căzând înapoi cu un plescăit uşor.

Fascinele de cânepă aşezate de-a lungul malurilor ascundeau printre frunzele lor verzi ori deja îngălbenite de macerare, peşti pe jumătate adormiți de alcaloizii extraşi – prin dizolvare - de apă.

Pe mal, femei şi bărbați, săpau plantațiile de sfeclă de zahăr, dezburuienindu-le. Soarele arzător îi făcea să se mişte cu greu, sufocați de căldură. Purtau comănace din paie şi aveau corpul acoperit cu haine, pentru a se feri de arsura soarelui.

Din când în când priveau către copiii care se bălăceau în apele puțin adânci şi calde din zona aceea. Ce n-ar fi dat să aibă şi ei răgaz să se răcorească!... De fapt, nu timpul le lipsea cât mai ales curajul de a mai fi atât de copii încât, chiar

[5] Lat.: „Cele care pot fi cunoscute dau naştere cunoaşterii şi nu ele se nasc prin cunoaştere."

dacă îi vedeau ceilalți adulți, să se cufunde în apă. Pierduseră îndrăzneala de a mai fi copii...

Stătea întins chiar la marginea fascinelor de cânepă, în apa aceea foarte mică şi foarte caldă şi urmărea cum peştişorii se apropiau şi îl ciuguleau de degetele picioarelor, atât de fin, încât el nici nu simțea. Părea că atingerea aceea a peştilor nu era nicidecum reală.

La cea mai mică tresărire a lui, peştii aceia atât de frumos irizați de lumina soarelui şi de apă, fugeau într-o zvâcnire. Reveneau apoi, de parcă uitaseră prea curând pericolul de mai înainte.

Curentul uşor de apă făcea vârtejuri în jurul călcâielor, purtând nisipul la vale. Nici un gând nu-i tulbura liniştea. Sufletul său era una cu zidirea...

Se ridică şi, urmărind cârdurile de peştişori, urcă mai sus pe cursul apei, până ajunse sub o salcie ce umbrea o zonă cu apă nemişcată, verzuie, adâncă până la piept.

În ochiul acela de apă misterioasă, simți o prezență nedefinită, ca un tremur energetic. Văzu că de trunchiul sălciei era legat un fir de pescuit, care tăia apa încoace şi încolo, agitat.

Se apropie şi la un moment dat, din adâncul apei veni spre suprafață un chip alb, cu mustăți roşiatice, în buza căruia era înfipt un cârlig.

Pentru prima dată sufletul i-a fost luat în stăpânire de o trăire ce izvora din instinctul fără de timp al vânătorului. O surescitare a simțurilor şi o concentrare a atenției pe care nu le cunoscuse până atunci, îl făceau să se apropie tiptil, simțindu-se inundat de satisfacția puterii, de peştele ce nu mai avea scăpare.

Pândi nemişcat şi când peştele ieşi din nou la suprafață, îl apucă cu ambele mâini de branhii. Nu se gândise cum s-o facă ci pur şi simplu acționase din instinct.

Smulse cârligul şi scoase peştele pe mal. Însă văzu în apropiere un cârd de peştişori argintii şi nu ştiu de ce prinderea aceasta a peştelui nu-i mai păru atât de bună, iar în fapta lui nu i se mai păru atât de frumoasă.

Ar fi putut să ducă peştele acasă, să-l arate bunicii. Însă, deodată, nu mai dorea să facă asta.

Mâlul de la marginea apei îi oferi pretextul potrivit pentru a scăpa de dilema în care se afla. Poate că a alunecat, ori poate că a dat drumul intenționat peştelui aceluia cu pântecele alb şi cu aripioarele atât de frumos colorate în roşu. Cert este că mreana s-a întors în lumea ei, din care, pentru moment, fusese smulsă...

Iar copilul privi un scurt timp înapoi, după care urcă malul şi se pierdu în lanul înalt şi răcoros de floarea soarelui, smulgând un pumn de semințe moi din roata unei plante uriaşe, doar de curând coapte. A rupt-o apoi la fugă, în joacă, spre casă...

Motto: „Ne puero gladium."[6]

Izgonirea 2 – Liceul militar

- Unde-i Muky? întrebă, căci nu-şi găsise câinele ca de obicei, întâmpinându-l încă de la poartă, şi sărind pe el, de bucurie, în timp ce el încerca să-şi protejeze uniforma de picioarele pline de noroi ale prea entuziastului său prieten.

- L-am găsit mort pe malul canalului. L-o fi otrăvit careva...

Se schimbă în grabă de uniformă şi o rupse la fugă spre locul indicat.

Muky, câinele, avea spume alburii la gură şi părea mort doar cu câteva ore înainte. Ochii sticloşi priveau amenințător, probabil la adresa ucigaşului său.

Nu-l îngropă. I se părea inutil. Muky nu mai era decât un trup în descompunere. Totodată i se părea că i-ar fi răpit şi ultima ipotetică libertate. Lăsat deasupra pământului avea oricum să se scurgă rapid în plantele, viermii, muştele şi toate celelalte vietăți care-l vor devora.

Aşa că îi aruncă o ultimă privire şi se desprinse dureros din ultimele corzi care-l mai țineau legat de natură.

[6] „Să nu dai unui copil sabie."; „Este primejdios să pui lucrurile primejdioase la dispoziția celor lipsiți de discernământ."

De atunci nu avea să mai calce niciodată iarba înaltă de pe marginea canalului unde se juca altădată „de-a prinselea” cu câinele său.

Ajuns acasă s-a ascuns într-una din camere şi a dat la maximum picupul pe care a puse să ruleze un disc cu rock.

A plâns mult.

A devenit din ce în ce mai conştient că nu plângea numai din cauza morții lui Muky. Ci mai degrabă pentru că înțelegea că odată cu pierderea lui îi fusese închis şi ultimul drum către tărâmul copilăriei.

După un timp se linişti. Se gândi la situația lui actuală. Terminase liceul, dăduse examen la facultatea de medicină militară şi acum aştepta rezultatul. Dacă pica cu o notă mai mare ori egală cu şapte, intra automat la şcoala militară, la specialitatea chimie, pe care o alesese la terminarea liceului.

Începu să se gândească la cele ce se petrecuseră de când intrase la liceul militar. Cu rapiditate, imagini fel de fel îi treceau pe dinaintea ochilor. Simțea o duioşie dulce – amară. Se simțea din ce în ce mai izgonit din rai.

Admiterea

„Ce bă, ai baioneta în buzunar şi plângi?!”

Lacrimile curgeau şiroaie pe fața bunului său prieten, cu toată hotărârea aceluia de a nu da satisfacție golanului – elev al liceului industrial unde fuseseră cazați – care încercase să îi zdrobească degetele de la picior, călcându-l cu sălbăticie. Priveau consternați, el şi ceilalți înscrişi la examenul de admitere care se aflau împrejurul

lui, şi nu înțelegeau care ar fi fost motivul. Cu trecerea anilor aveau să intuiască sursele invidiei, ale urii împletite cu admirație, pe care o vor experienta de-a lungul anilor de liceu, din partea locuitorilor – în special din partea adolescenților – Oraşului…

… „Oraş” care avea să fie atotprezent în semnificațiile complexe, suave sau brutale, emoționante, sufocante ori amenințătoare, pe care le stabilea în raport cu ei, elevii, prin personalizarea sa. Oraşul avea să devină o fiară brutală, care îți oferea scurte clipe de libertate; în sânul său se vor îndrăgosti, vor cunoaşte gloria şi satisfacțiile oferite eminențelor cenuşii, vor fi agresați ori bătuți cu brutalitate.

Viitorul coleg plângea acum, nu atât din cauza durerii, cât mult mai probabil din cauza neputinței de a reacționa, căci golanul care-l agresase era înconjurat de gealații cu care urmau a se război atât de mult…

Incidentul va fi repede dat uitării, căci încă de a doua zi au început vizita medicală şi probele fizice. O mulțime de „copii” de paisprezece ani erau plimbați pe la cabinetele medicale amenajate în cadrul infirmeriei, pentru ca mai apoi să foşgăie pe baza sportivă, printre aparatele de gimnastică, chinuiți de profesorii examinatori.

Au urmat apoi examenele scrise, anunțarea pe platou, a celor respinşi, în prima formație „în careu” în care stătuseră vreodată şi plecarea acasă, a celor admişi, cu sentimentul de a fi nişte mici eroi.

Revăzând clipele trăite atunci, pare că totul a fost o împlinire a unei predestinări, căci evenimentele sau succedat aşa de surprinzător, de

repede şi de precis încât nu s-ar putea vorbi, în nici un caz, de o abordare deplin conştientă, pregătită, analizată, hotărâtă din timp. Încordarea, efortul de voință, emoțiile, stresul, au declanşat un fel de reacție de apărare din partea conştientului, care a lăsat totul pe seama laturii active a individului, într-un proces asemănător trăirii unui vis şi a lunecării printre meandrele acestuia.

Părea că soarta le oferise lor, celor „intrați”, o primă aşa-zisă victorie. Urma Liceul Militar.

Contactul cu realitatea

După examenul de admitere primiseră un ordin de serviciu, pe care erau trecute data şi ora prezentării la Liceu.

În ultimele zile de libertate, calcula mereu când va pleca. Stabilise trenurile (deşi locuia la mai puțin de o sută de kilometri de Oraş, schimba trei trenuri până la destinație) şi - aşa credea cel puțin – se pregătise psihic pentru Liceu.

Dimineața plecării a fost una frumoasă, de toamnă lungă şi însorită. Câmpurile şi dealurile lui dragi de pe Valea Târnavei Mici defilau la fereastra trenului, dispărând odată cu clipele copilăriei sale frumoase şi fără griji, petrecută prin pădurile de alun şi stejar, prin livezile de mult uitate de proprietarii lor, livezi ce abundau de fructe şi de ascunzişuri. Îl încerca o mare strângere de inimă, un sentiment de ieşire din ordinea firească a lucrurilor; avea senzația unui pericol nedefinit, ca o presimțire rea.

După sosire, încă din primele momente, li s-au înşirat lucrurile de primă necesitate de care aveau nevoie.

„Mămică, îmi trebuie un ceas, atâtea caiete şi învelitori, un stilou, ... că uite ce ne cer ăştia!”

Buna lui mamă a plecat repede în Oraş şi el s-a simțit pentru prima dată cu adevărat singur.

De fapt poate că mai mult se zbuciuma mama sa decât el, căci pe măsura maturizării acumulezi forme rafinate şi îți dezvolți din ce în ce mai mult capacitatea de a suferii.

Nu era el primul copil care îi plecase de acasă, căci celălalt băiat al ei era în armată, dar, dacă acela avea şansa unei lăsări la vatră, acesta se promisese pentru totdeauna armatei. Ea întâmpinase decizia lui de a pleca la Liceul Militar cu lacrimi. Îi spusese despre intenția sa într-o pauză, fugind într-un suflet la ea la serviciu, hotărât nevoie mare să se arunce cu capul înainte într-o realitate despre care nu ştia nimic. Venise la şcoala generală un locotenent major care adusese o carte cu poze despre Liceu, iar directorul adunase toți băieții de clasa a opta, nu prea mulți de altfel, într-o sală de clasă, pentru o scurtă prezentare a „deosebitelor” avantaje ale formei militare de învățământ liceal. Se tot vorbeşte despre decizii conştiente, bine cântărite... În cazul lui totul a fost destin! Când a văzut pozele cu formația de liceeni defilând, a fost deja logodit cu armata.

„Dar tu înveți bine, prea urât nu eşti, nu ai nevoie să te ascunzi după uniformă, fă-te mai bine doctor!” - încercase zadarnic să-l scoată din transă profesoara de limba română...

După echipare în uniformele albastre cu paspoal roşu, au fost prezentaţi părinţilor: „Iată ce am făcut din ei…”. Iar bunii părinţi, cu inima împărţită între durere şi o oarecare mândrie (pe atunci armata reprezenta ceva de care erai învăţat să fii mândru…) au fost trimişi acasă. Lăsându-i pe ei, proaspeţii elevi, proaspeţii orfani a căror mamă vitregă era de-acum armata, singuri.

A urmat aranjarea în formaţie, pe grupe, în ordinea înălţimii. O făcea căpitanul „Criză”. Se străduiau să îşi găsească locurile, să fie atenţi la mesajele pe care le transmitea roşul ofiţer de infanterie din faţa lor…

Deodată, aproape de urechea lui stângă, răsună un urlet animalic, ca o explozie sonoră a iraţionalului. Cuvintele au fost pronunţate ca o prăbuşire, fără prea mari pauze între ele; nici nu le-a înţeles de prima dată. Creierul său fusese blocat de violenţa aceea gratuită, cu care el nu era obişnuit, şi nu reuşea să proceseze, spre înţelegere, sensul cuvintelor:

„Treci în p… mă-tii la urmă!”

După aranjarea pe plutoane au fost încadraţi în compania cu elevi de anul întâi şi doi, comandată de „Criză”, având ca Plutonier de companie o caricatură de subofiţer, pe „sergentul T(…) major” (… aşa se prezentase la vizita în companie a celui de care le era frică tuturor militarilor, Comandantul Comandamentului Infanteriei şi Tancurilor – generalul H.).

A urmat o perioadă de instruire în care au acumulat noţiunile de bază ale instrucţiei de front. Printre altele, li se spusese că la intrarea unui superior în încăpere, primul care-l vedea era obligat să strige comanda „Atenţiune!”. Iar ei în

primele zile aveau ca superior absolut un elev caporal.

Unuia dintre colegi îi venise în vizită tatăl, un colonel care ocupa o funcție importantă, un fost coleg de Academie Militară al comandantului Liceului. Acestuia i se permisese – deşi nu era zi de vizită - accesul în dormitorul băiatului său. Elevii nu l-au băgat în seamă pe colonel, căci nu cunoşteau deocamdată gradele, şi-apoi, ca tată al unuia dintre ei, aparținea categoriei părinților, pe care nu îi întâmpinau cu strigăte de „Atențiune!".

Elevii îşi vedeau liniştiți de lustruitul bocancilor când, deodată, cu o repeziciune şi hotărâre care l-au surprins şi derutat şi pe colonel, au sărit toți în picioare răcnind care mai de care urletul de întâmpinare: „Atențiuneee!...”. Colonelul a luat şi el, ca un militar hărşit, poziția „Drepți”.

Cel care intrase în încăpere, elevul caporal care era înlocuitorul la comanda plutonului, căruia un colonel îi acorda acum onorul, căuta o gaură de şarpe în care să se scundă pentru a nu mai fi găsit.

Prima zi de instrucție a însemnat patru ore de „pas de defilare” cu mâinile la spate, în careu, sub supravegherea elevilor aflați la comanda plutoanelor, şi a comandantului companiei.

Au urmat apoi alte şi alte zile de instrucție, de frig, de foame, de chin, cărora urma să le piardă numărul. Pe care nu le va mai băga în seamă. Căci i se vor părea normale. Anormalul devenea cât se poate de „normal”.

Acomodarea cu viața de Liceu nu s-ar putea spune că a fost deosebit de grea. Trebuia să faci ce ți se ordona, şi cu asta basta. Erai pus să aduni frunze, adunai. Erai pus să faci antrenament la

pasul de defilare, făceai. Încet, încet, Liceul, armata, puneau stăpânire pe tine, erau una cu tine. Începeau să ți se modifice gândurile, simțul umorului, paralel cu dezvoltarea capacității tale de a te apăra. Nu numai fizic ci şi psihic. Rezistai la din ce în ce mai mult, la din ce în ce mai rău.

Ar putea spune că trezirea sa la realitate, ieşirea din cocon, naşterea ca bărbat au avut loc în Liceu, începând cu acea înjurătură. De atunci a început să înțeleagă că fiecare experientează propria sa felie de realitate, prin prisma personalității sale, a contactelor interumane, a evenimentelor, a suferințelor şi a bucuriilor sale, toate acestea: cât se poate de personale!...

Profesorii

Extraordinari! Celebri! Deosebiți! Despre fiecare ar trebui scrisă o carte, căci fiecare ar umple un tom întreg şi încă ar da şi pe dinafară: erau somitățile Oraşului în materie de învățământ şi artă pedagogică.

Zilele de şcoală începeau întotdeauna cu intonarea Imnul de Stat, iar când aveau prima oră cu Profesoara de matematică, el simțea că se sufocă şi nu putea cânta. Aşa că mima... Şi poate ca el atâția alții!... Conform legendei care circula în Liceu, o considerau fostă aruncătoare de disc. Era mică de statură, puternică, hotărâtă.

Ea era una cu matematica! De-altfel, una dintre cele două sau trei confidențe pe care în toți acei ani le-a făcut lor, elevilor, răstindu-se la unul dintre ei, a fost: „Tu vorbeşti de oboseală?! Eu iau medicamente ca să pot dormi şi să nu mă mai gândesc la probleme de matematică...”

De la intrarea - furtunoasă!... - în clasă, arunca teancul de culegeri care aterizau cu o bufnitură îndesată pe catedră, apoi făcea un salt pe podiumul proaspăt şi zilnic lustruit cu ceară de parchet.

„Scoateți o foaie de hârtie!"

Urmau douăzeci de minute de dictare a unor probleme, din cele mai variate culegeri, şi apoi o jumătate de oră timp pentru rezolvarea lor. Nu prea aveai timp să gândeşti. Trebuia să scrii după automatisme deja formate şi cristalizate de sutele de probleme rezolvate anterior.

Cât de bine îi antrenase poate aduce mărturie faptul că după şase ani de la terminarea Liceului, fără nici o oră de „consultații", a intrat la Universitatea din Timişoara, într-un timp în care concurența şi seriozitatea „ceauşiste" încă se mai manifestau la examenele date pentru admiterea în învățământul superior. Şi unde mai pui că el era considerat unul dintre elevii destul de slabi la matematică?!...

A înțeles de la ea ce însemnă efortul de voință, rigoarea, perseverența, antrenamentul prelungit. Profesoara nu suporta prostia, nu-şi permitea luxul de a-şi expune sentimentele, dar simțea pentru elevii ei mai mult decât toți prefăcuții sentimentali cu care vor avea de-a face în decursul vieții. Ea era o forță a naturii. După trei zile de la operația de apendicită pe care a suferit-o, era deja în fața lor - deoarece se apropia examenul de treaptă - stăpânindu-şi cu o uşoară crispare a feței durerile, predându-le fără nici un rabat de la calitate.

Ea mai avea ceva special: creştea genii. Nume ca T. şi C. sunt notorii şi ilustrative pentru

modul în care le descoperea, le lua sub aripa protectoare, le şlefuia şi le lansa în viață. În felul ei dur, dincolo de orice dulcegărie sau sentimentalism, îi iubea ca pe copii săi; ea, Profesoara de Matematică, îi năştea din nou, din împreunarea sufletului cu matematica, din focul ştiinței pure, care prin intermediul ei le era transmisă de dincolo, din transcendent, elevilor de la „cabinetul de matematică”.

Dirigintă le era profesoara de fizică. Ea avea un mod al ei special de a fi. Dar mai ales de a comunica. Nu ar putea uita uimirea ei amestecată cu o oarecare spaimă, dar şi cu ironie şi bună dispoziție, când în anul trei, într-o zi de vară deosebit de călduroasă, din treizeci şi cinci de elevi ai clasei a XI-a B, treizeci şi doi s-am tuns şi s-au ras în cap, într-o singură după-amiază.

„Sunteți sectanți?!...”

De fapt aceeaşi întrebare s-a mai repetat pe timpul „modei” artelor marțiale, când în urma antrenamentelor cu totul haotice care aveau loc în secret, seara, pe holurile Liceului, jumătate dintre ei s-au rănit sau accidentat. Ori altădată, când apăruse moda ruperii epoleților sau mânecilor de la cămaşa bluză.

Rolul dirigintelui în Liceu era însă destul de limitat. Cei care se ocupau de pedepse, de recompense, de problemele sufleteşti, de traiul de zi cu zi al elevilor, erau Comandanții.

Un alt profesor căruia îi datorează mult le preda psihologie şi pedagogie. Îşi aduce aminte de unghiile doamnei, ca nişte aripi ce tăiau adânc în inefabil, pe care, încercând să le risipească nedumeririle, le flutura ca pe nişte săbii, prin fața

ochilor colegilor din prima bancă. Unii se fereau, ironic, iar ea, „psihologa”, făcea haz.

„Dacă nici eu nu vă înțeleg, atunci cine să vă mai înțeleagă!...”

Laolaltă, întreaga literatură română şi străină, multă delicatețe şi puțină cochetărie, feminitate: profesoara de limba română. Orele ei te transportau pe tărâmul imaginației, iar personajele din viața reală sau din scrieri deveneau vii, emoționante, se întrupau în jurul tău. Discutai şi sufereai împreună cu Eminescu, iar Eugen Jebeleanu, „colegul tău de bancă”, îți recita Surâsul Hiroshimei.

Studiul de după-amiaza era obligatoriu, desfăşurându-se la fel ca şi orele de curs, cu pauze de zece minute, cu obligativitatea păstrării liniştii, cu interdicția de a te deplasa prin clasă chiar şi numai pentru a solicita ajutorul vreunui coleg în rezolvarea temelor. Specific Liceului şi totodată în avantajul elevilor era faptul că profesorii erau planificați la „consultații”. Legat de aceasta a avut loc un episod hazliu: directorul adjunct, al doilea în ierarhie după comandant, profesor de biologie, a solicitat colegilor într-o şedință să prelungească programul de consultații, astfel încât să se afle cât mai mult la dispoziția elevilor. La această solicitare, un specialist în istoria artei, încadrat pe post de profesor de istorie, a replicat:

„Domnule director, nu vă supărați, dar eu am după-amiaza, printre altele, acasă, şi activități sexuale!”

Întreaga asistență a izbucnit în râs, iar în acest mod inteligent şi ironic, a fost respinsă inițiativa exagerată a directorului.

Colegii

Apropierea de colegi a însemnat îndepărtarea de familie. Odată cu intrarea în adolescență şi începutul conştientizării propriei persoane, elevul se muta „cu cățel, cu purcel” în Liceu, printre colegi. Să mănânci, să dormi, să trăieşti alături de cineva, timp de patru ani, să-i suporți toate micile mizerii, să tremuri sau să fii chinuit alături de cineva douăzeci şi patru de ore din douăzeci şi patru, să te bați cu el dar apoi să fi obligat să trăieşti împreună cu cel cu care te-ai luptat, certându-vă, tolerându-vă, poate devenind ulterior foarte buni prieteni, nu înseamnă nimic altceva decât a fii frate cu el. Sau camarad, această instituție a camaraderiei însemnând uneori mai mult decât calitatea de frate.

Prin „închegarea formației” se denumea transcenderea grupării de indivizi într-un tot suprauman – plutonul - o entitate influențată de fiecare din membrii componenți… dar care la rândul său limitează libertatea individuală. Dacă plutonul fuge în oraş sau trebuie să fure pentru că are veselă lipsă, sau este obligat să se bată pentru că unul dintre membrii săi a fost bătut, tu nu puteai să faci notă discordantă, sau doamne fereşte!, să „raportezi”. Pedeapsa „raportorilor” era cruntă.

Pe baza unor simple speculații, alimentate de nişte coincidențe precum şi de comportamentul sau tipul propriu de personalitate, puteai fi bătut măr, prin procedeul numit „punerea păturii în cap”.

„X. ăsta-i raportor! De-aia l-a şi luat la cancelarie!”

„Ai dreptate, că de treaba aia (...) nu avea tâmpitul de D. cum să ştie!”

„Să-i punem pătura în cap!”

„Deseară să fiți pregătiți, la unşpe, dar vedeți să nu afle.”

Pe la orele douăzeci şi trei, din cele două dormitoare de câte douăsprezece paturi ale plutonului, altele decât cel în care dormea împricinatul, a început afluirea călăilor, cu nunceacuri, cozi de mătură şi contrafişe, sau cu mâinile goale.

Deşi nu avea nici o tragere de inimă, trebuia să fie prezent, chiar şi numai ca asistență, pentru a fi cu plutonul.

Colegii din dormitorul lui X. erau deja pregătiți de cu seară. S-a dat semnalul şi pătura cu care victima se acoperea i-a fost trasă pe cap, apoi preț de câteva secunde a urmat o ploaie de lovituri date la voia întâmplării, unele înspre forma abia întrezărită pe întuneric, altele – aşa cum au constatat a doua zi – în colegii prea zeloşi şi care s-au apropiat prea mult. După execuție fiecare a rupt-o la fugă către patul propriu, lăsând impresia că nimic nu s-ar fi întâmplat. Nici măcar comentarii la adresa faptului consumat nu s-au făcut auzite.

„Cum ai dormit X.?” – întrebă a doua zi, neputând să se abțină, un coleg ironic…

„Bine…” – răspunse cel chestionat, cam cu o jumătate de gură, ținându-se de spate…

Totuşi se pare că răspunsul aceluia nu era prea departe de adevăr, deoarece, unii dintre cei plecați în cruciada împotriva plăgii raportării, reveniseră la bază mai bătuți decât împricinatul:

unghii căzute, cucuie, vânătăi. Oare pe cine bătuseră… dacă nu pe ei înşişi!?…

Existau certuri şi mişto-uri continue, neînțelegeri legate de sectoare – acele părți din suprafața Liceului, interioară sau exterioară, repartizate unuia sau mai multor elevi, pe care aceştia trebuiau să le mențină într-o exagerată stare de curățenie –, ori legate de serviciile de S.S.C. (sergent de serviciu pe companie) sau planton, etc., dar numai rareori acestea erau rezolvate prin bătaie. Însă lupte între ei se mai desfăşurau…

„Şenilă, uite ce față turtită ai!”

„Taci Calule, lasă-mă în pace!”

„Tractora-aaa-aş!”

Deodată, cu venele gâtului umflate şi gâfâind de nervi, cel poreclit „Tractor”, se apropie de cel ce purta porecla „Calu’ ”, cu pumnii strânşi şi ochii ieşiți din orbite de furie. Acesta îl întâmpină cu un zâmbet drăgălaş şi ironic, puțin nedumerit, liniştit nevoie mare. Şi chiar avea de ce, luând în considerare diferența marcantă de alonjă, mâinile ca două cazmale, diferența pregnantă de categorie şi de înălțime… Dar ce mai conta, Tractor aruncase deja zarurile, era proțăpit în fața lui, încordat, aşteptând parcă să primească bătaia pe care în orbirea sa o cerea cu insistență. Cel puțin aşa li se părea în acele momente…

Calu’, agasat de atitudinea de frondă a Tractorului, dar vrând totodată să evite confruntarea aceea cu un sfârşit atât de previzibil, îl împinse spre înapoi, însă oponentul reveni. Atunci, mai mult cu uimire, Calu’ lansă o torpilă, un pumn mare cât un bolovan de râu, drept în nasul inegalului său oponent. Însă lovitura, deşi

devastatoare ca efect, căci zdrobi punctul în care făcu contact cu „parbrizul” Tractorului, fu destul de nehotărâtă. Atunci, într-o fracțiune de secundă, Tractor se aruncă la picioarele lui Calu’, le încolăci strâns cu mâinile, şi împingând aşa cum rugbiştii plachează, îşi doborî adversarul, în uralele colegilor. Aceştia, de-acum satisfăcuți, au sărit să-i despartă pe cei doi gladiatori, căci din acel moment lupta nu mai avea niciun haz. După câteva minute în plus de înjurături reciproce şi vreo două zile de priviri piezişe totul a fost dat uitării.

Modest, recunoscut şi respectat de Pluton, ca o minune a Creației, trăia printre ei un geniu. Plecat la şcoală de la cinci ani, deoarece părinții nu l-au mai putut împiedica, M. T. strălucea atât prin rezultatele deosebite la toate materiile – obținuse medii generale anuale de zece – cât şi la sport. Avea o memorie fantastică şi o putere de înțelegere în ceea ce priveşte matematica supranaturale. Era în stare să citească în pauză câteva pagini pe care le reproducea fără greş, întrecând alți colegi care învățaseră lecțiile respective pe durata unei după-amiezi întregi.

Către sfârşitul anului patru, când se pregătea intens pentru examenul de intrare în Academia Tehnică Militară, învăța până spre dimineață, fără a se pune problema de a lipsi în ziua următoare de la vreo oră de curs. De fapt profesoara de matematică obținuse pentru el privilegiul de a fi lăsat să doarmă o oră şi jumătate în plus, în timpul studiului obligatoriu. A intrat al treilea la academie, a terminat şef de promoție, a rămas în academie pe un post prost plătit de asistent universitar, iar după Revoluție a plecat să

lucreze la un patron care i-a oferit de câteva ori salariul pe care-l avea. Asta apropo de modul în care armata îşi protejează elementele valoroase…

Era foarte greu să înveți la studiu. Vrând-nevrând până la urmă se instaura gălăgia, deşi profesorii sau ofițerii de serviciu încercau din răsputeri să mențină ordinea. Dacă la urechea ta avea loc o discuție despre ultimele aventuri amoroase sau despre filmul proaspăt vizionat, cu greu mai puteai să studiezi despre drosofila melanogaster - „musculița bețivă” – sau despre hidrocarburi. Mai era şi freamătul vieți specific vârstei asociat cu lipsa de maturitate.

Nu se poate spune însă că nu doreau să învețe! Pare poate neverosimil faptul că fugeau din „sectorul companiei”, noaptea, după „stingere”, în încercarea riscantă de a studia în sălile de curs, o oră în plus. Probabil că erau atât de înverşunați tocmai pentru că acest lucru li se interzicea. Trăgeau draperiile pentru a nu fi văzuți din partea dinspre stradă şi încuiau uşa clasei, obturând totodată geamul luminii de control. Pentru abaterea disciplinară de a nu fi încadrați în program, pedepsele variau în funcție de cel care îi prindea.

„Psst!… Cineva încearcă uşa!”

Momente de încordare, suspans şi linişte mormântală…

„Gata, a plecat! Mă duc să trag o țigară. Hai să încui după mine!”

Deodată stupoare!: dă buzna în clasă comandantul companiei, locotenentul D., proaspăt absolvent de şcoală militară.

„Da!… V-am prins! De ce nu sunteți în pat la ora asta?…”

„Ştiţi, studiam...”

„Lasă, băi, că ştiu Eu! Umblaţi cu prostii. Mă aşteptaţi la capătul holului în companie. Spre sectorul companiei, fuga, marş!”

Disperaţi, fără să le ajungă spaţiul uşii, îmbulzindu-se ca nu cumva să rămână ultimii, au rupt-o la fugă către companie, unde s-au aliniat la locul precizat. După minute chinuitoare a apărut şi D., iar ei au strigat regulamentar, care mai de care: „Atenţiune!”. A trecut pe lângă ei cu un zâmbet parşiv, lăsându-i în poziţia „drepţi”. După ce i-a mai fiert puţin, stând cu o placiditate căutată pe scaunul din cancelarie, făcându-se că meditează la cine ştie ce probleme, a apărut cu o figură cruntă – mască pe care nu reuşea prea bine să o adopte din cauza privirii saşii pe care o avea – şi le-a anunţat pedeapsa.

„Faceţi genuflexiuni, la numărătoarea voastră, până îmi aduc aminte de voi!...”

Au început, sub privirile atente ale călăului, care arbora un zâmbet de tiran atotputernic, savurând fiecare broboană de transpiraţie, apoi fiecare tremurătură sau gâfâit, iar în final, căderile în genunchi ale celor condamnaţi pentru vina extraordinar de gravă de fi încercat să se pregătească pentru susţinerea examenului de admitere în treapta a doua de liceu. Pe la trei sute şi optzeci de genuflexiuni a oprit supliciul şi i-a trimis la culcare, nemulţumit de faptul că unii rezistaseră atât de mult.

Plini de compasiune colegii i-au ajutat să ajungă în paturi, căci suferiseră odată cu ei, privindu-i prin uşile întredeschise, fapt pe care D. se făcea că nu îl observă, dar îl savura,

gândindu-se totodată că va aduce un plus de eficiență pedepsei, stimulând şi frica altora.

Făcea orice pentru a-şi crea un statut de călău crud, temut de gloată...

Vă vine să credeți că metodele sale crude erau îndreptate împotriva unor copii de cincisprezece - şaisprezece ani?!...

Relațiile dintre „bibani" şi „veterani" nu erau prea roze. Colegii din anii superiori, de la anul trei în sus, îşi făceau un titlu de cinste din a scorni cele mai diabolice şi cele mai înjositoare metode de a chinui elevii din anii mai mici, în special pe cei din anul întâi. Trebuia ca aceştia - „bibanii" – „să vadă ce este armata" şi să respecte nu numai persoana elevului sergent, sau a elevului caporal, dar chiar şi lucrurile acestora.

Un şut cu bocancul în fund, administrat cu duritate, sau o palmă după ceafă, te aduceau urgent la realitate, dacă treceai visător pe trotuarul din jurul platoului şi nu observai boneta veteranului, element de ținută care se „odihnea" pe una dintre băncile de lemn din fața sălii de mese ori a infirmeriei.

„Bibane, te faci că nu vezi... Ia treci tu înapoi şi salută-l pe toaş' elev sergent, care este plecat să mănânce..."

Una dintre activitățile „extraşcolare" la care elevii de anul întâi participau asiduu era curățatul „sectoarelor" repartizate elevilor de anul trei sau patru, mai ales în noaptea dinaintea plecării în vacanțe; dar nu numai... Dacă toaş' elev sergent fusese fugit în oraş, unde a întârziat puțin mai mult la băut, trebuia acum să recupereze timpul pierdut. Venea însoțit de un coleg sau doi, dar şi singur, într-unul din dormitoarele anului întâi şi

culegea câteva ajutoare. Era un adevărat ritual. Uşa dormitorului zbura în lături şi clătinându-se, cu limba împleticită, plin de o furie pe care o credea autoritară şi pe deplin adecvată scopului urmărit, veteranul striga: „Atențiuneee!”. Bibanii săreau din paturi şi luau poziția „drepți”.

„Am nevoie de doi voluntari! Tu şi tu! După mine, marş!”

Era imposibil să te împotriveşti. Puteai încerca, dar nu era de nici un folos. Căci, pe lângă somnul pierdut te alegeai şi cu o bătaie. Mai erai pe urmă luat la ochi şi deveneai un client obişnuit, un „voluntar de meserie”.

A asistat odată la rezultatul încercării de a refuza, a unuia dintre prietenii lui. Venise o namilă de elev sergent care s-a dus direct la G., cu scopul de a-l pedepsi pentru încetineala cu care acesta s-a ridicat din pat, desemnându-l drept „voluntar”.

„Tu, vii cu mine!”

La acest ordin, ardeleanul G., provenind şi el de pe Valea Târnavei Mici, mohorât la față şi cu o hotărâre indescriptibilă în voce a răspuns:

„Nu, no!”

Imediat s-a auzit o plesnitură puternică de palmă care a căzut ca un trăsnet pe fața sărmanului dizident. Acesta s-a prăbuşit pe pat şi s-a ridicat după câteva momente cu fața scăldată de lacrimi, plângând pe tăcute.

„Acum vii?”

„Iè, no...”

De fapt, acest suflet hotărât care era G., va mai avea „abateri” de genul acesta. Fiind ei în anul doi de liceu, un elev de anul trei - despre care au aflat că după câțiva ani de la terminarea şcolii de

ofițeri a murit la un curs de alpinism al trupelor de vânători de munte – i-a aruncat în față cu o bucată de pâine. La acest gest G. i-a răspuns cu o înjurătură şi a aruncat la rândul lui cu o bucată de pâine. Ofensă de neacceptat la adresa tuturor celor de anul trei, care l-au aşteptat afară şi l-au hăituit, bătându-l până când sărmanul s-a refugiat în camera ajutorului ofițerului de serviciu. Cuprins de laşitate, acesta, un elev sergent, la vederea celor aproximativ două sute de elevi de anul trei strânşi în fața camerei, i-a cerut victimei să plece.

„Ce, vrei să mă bată şi pe mine?!...”

Ca o fiară hăituită G. a încercat într-o ultimă sforțare să se refugieze în companie, dar a fost ajuns şi doborât pe scări, sub o ploaie de lovituri. A fost salvat de doi dintre elevii de anul trei, judocani, care înțeleseseră probabil pericolul în care se afla victima, şi care totodată aveau „trecere” în fața colegilor lor dezlănțuiți, animalizați.

La ajungerea în companie, adus de câțiva colegi, sărmanul G. nici măcar nu mai avea putere să plângă.

Un loc special în peisajul „nebuniilor” din Liceu, îl ocupau distracțiile elevilor din anii superiori, ale „veteranilor”, la care participau fără să vrea, în calitate de protagonişti, „voluntarii” din anii mai mici.

„Pe dulap adunarea!”

Spațiul dintre dulap şi tavan avea aproximativ 1,20 metri.

„Drepți! Bă, voi refuzați să executați comanda?! Drepți elevule, că te ia...”

Spinările tinere căutau într-o sforțare supraomenească să găsească o modalitate de a împinge tavanul încăperii în sus pentru a executa corect, regulamentar comenzile primite.

„În această seară avem program muzical. Ia luați voi măturile astea, că ele de fapt sunt ghitare, şi la comanda mea intonați Tricolorul. Voi, cei din dulapuri, atenție la mine! Sunteți orga de lumini! Tu eşti verde, tu roşu, tu albastru, tu galben, tu… Pe muzică, deschideți uşa de la dulap, şi anunțați culoarea. Ordinea culorilor este…"

Şi aşa, pe bucata muzicală interpretată de formația celor de pe dulap, cei care închipuiau „orga de lumini", deschideau pe rând uşile dulapurilor în care primiseră ordin să intre, şi anunțau culoarea pe care, într-o încordare supremă, încercau să o anunțe la momentul potrivit.

Se nimerise ca distracția să aibă loc chiar în timpul unei inspecții a comandantului Liceului, care se apropia însoțit de ofițerul de serviciu şi de comandanții de companie pe care-i convocase în seara aceea. Controlul neplanificat i-a luat pe toți prin surprindere. Mai ales pe S.S.C.[7], care ar fi trebuit să conducă programul de seară şi care, pătruns de groaza de a nu fi descoperiți bibanii cu înclinații muzicale, aduşi în seara aceea pentru distracție, a început să răcnească:

„Atențiune! Tovarăşe colonel, compania a II – a execută programul de seară. În sectorul companiei se găsesc…"

---

[7] Sergentul de serviciu pe companie, respectiv un elev numit în serviciul de zi, care avea ca sarcină respectarea programului orar.

Comandantul, spre disperarea dar şi spre hazul ulterior al asistenţei, a intrat tocmai în dormitorul în care „bibanii”, precum puii de prepeliţă din binecunoscuta povestioară „Puiul”, stăteau de frica „vânătorilor” lor, aproape fără să respire, ghemuiţi în dulapurile cu pricina, dorindu-şi însă intens să fie descoperiţi, dar neîndrăznind să iasă la iveală de unii singuri.

Vrând să verifice modul în care era aranjat echipamentul în dulapuri comandantul Liceului a deschis rând pe rând primele două uşi. L-a descoperit pe primul coleg, care însă nu a îndrăznit să iasă afară pentru că nimeni nu s-a gândit să-i ordone aceasta. Apoi al doilea „deţinut”... După care s-a oprit şi s-a întors spre comandantul companiei cu pricina, privindu-l acuzator preţ de câteva secunde – avea această plăcere de a-i pune pe cei care i se subordonau în situaţii stânjenitoare şi de a-i vedea apoi cum suferă sub asaltul penibilului respectivei situaţii.

L-a întrebat apoi:

„Ce-i cu ăştia aici tovarăşe căpitan?! Ce-i măi cu voi în dulapuri? Ieşiţi afară!”

La această comandă uşile a încă şase dulapuri s-au deschis, căci erau opt „culori” în total.

„Bibanii”, zâmbind, savurau fiecare picătură din disperarea celor care mai devreme le erau călăi iar acum erau nişte bieţi mieluşei care stăteau pe marginea unei prăpăstii, implorând să fie împinşi în ea, pentru a putea să dispară de pe faţa pământului şi să scape astfel de situaţia în care erau.

La terminarea anului întâi, într-una din serile de dinaintea plecării în vacanţa de vară, a

participat la ceva mai special. După ce a curățat cu lama de bărbierit nişte pisoare ale celor din anul patru, a spălat o bucată de hol – nu în întregime, căci sarcinile erau diabolic de democratic împărțite bibanilor, probabil pentru a suferii cu toții - după câteva „culcat!”-uri şi târâşuri pe scări în jos, unuia dintre elevii de anul trei i-a venit ideea de a-i oferi câteva momente de relaxare, în „prea-plăcuta” lui companie. Aşa că a fost „invitat” la un joc de pocher, pe la orele patru dimineața. Nu era tocmai „odihnit” după atâtea munci, iar acum juca pocher cu un tip pe care nu-l cunoştea şi care sub amenințarea „torturilor” obişnuite, îi impunea să mimeze că se simte onorat de favoarea care i s-a făcut.

Un personaj straniu, sau poate doar cu puțin mai ciudat decât ei toți, unul dintre cazurile „dificile”, a început să iasă în evidență prin anul doi. Erau cu toții la apelul de seară, moment solemn, când acela s-a culcat pe jos în spatele formației, sprijinindu-şi capul într-un cot, având o privire blajină.

Chiar dacă de un timp nu îi mai mira nimic, măcar din politețe s-au simțit obligați să-l întrebe ce probleme avea. El le-a răspuns foarte calm colegilor:

„Am pitici pe creier!”

A fost internat în infirmerie, unde cu o perseverență demnă de invidiat, pe parcursul a câtorva săptămâni, a procurat miniu de plumb şi bronz alb (amândouă substanțele sub formă de praf), pietricele, leucoplast, şi a fabricat nişte petarde cu care într-o noapte de vară l-a atacat pe mult-urâtul de ei toți: locotenentul D.

Erau în sectorul companiei, când a început atacul. Atenția le-a fost atrasă de nişte explozii de lumină urmate de bubuituri înfundate. Au sărit toți la geamuri, stingând luminile şi încercând să desluşească desfăşurarea micii „bătălii” ce avea loc în spațiul dintre pavilionul infirmeriei şi platoul Liceului.

D., ofițer de serviciu la acea dată, tocmai străbătea în fugă platoul, în uralele, râsetele şi aplauzele asistenței. Desigur, în direcție opusă infirmeriei, urmărit îndeaproape de aşa-zisele grenade ale lui „Pitici pe creier”. Ajuns la adăpostul unei intrări în pavilionul claselor, D. încerca – cu pistolul scos şi îndreptat în sus - să-şi dea seama cărui fel de atac este supus, cine îl ataca şi de unde.

A urmat o anchetă, „atacatorul” a fost prins şi i s-a descoperit mica fabrică de armament. Dar a fost iertat: doar era sub tratament!...

Nu a fost singurul „atac armat” la care au fost martori în anul întâi. Unul dintre elevii de anul doi a fugit în Oraş cu complicitatea santinelei, pe care probabil a mituit-o cu câteva țigări. Întârziind mai mult, santinela respectivă a fost schimbată, o alta luându-i locul, iar aceasta din urmă era în stare de ebrietate şi refuza să-i permită elevului să sară gardul şi să pătrundă în perimetrul Liceului.

În disperare de cauză, elevul a lovit santinela încercând să scape cu fuga pe lângă respectivul militar în termen, de fapt unul dintre aşa-numiții „intelect la limită”, care purta tot timpul un cui la paftaua centurii, cauză care-i atrăsese porecla de „Paratrăznet”. Revenindu-şi rapid, fără să mai someze, soldatul a deschis focul

în direcția în care încerca să dispară elevul fruntaş. Numai norocul a făcut ca între glonț şi fugar să se interpună unul dintre stâlpii de beton din colțul platoului, în care bucata ucigaşă de metal a făcut o spărtură impresionantă.

Cel asupra căruia s-a tras, un blond mic şi îndesat, a apărut în stare de şoc, în uşa dormitorului lor, transpirat şi transfigurat, vizibil marcat de cele întâmplate. Tremura şi bolborosea într-una:

„Bă, vă rog, ascundeți-mă! Vă rog, ascundeți-mă! A tras după mine...”

L-au privit cu admirație, l-au ajutat să se liniştească, l-au ocrotit. Era eroul lor, celebritatea zilei.

A doua zi dimineața, ofițerul de contrainformații, cu comandantul, cu alți ofițeri, cu soldatul Paratrăznet, au convocat un apel general pentru a-l identifica pe elevul fugar.

Când trecea Paratrăznet printre rândurile plutoanelor desfăşurate pentru inspecție, prin fața elevilor, aceştia îi şopteau şuierând printre dinți:

„O să mori!”

„O să crăpi!”

„Îți arătăm noi!”

Erau acolo sute de oameni care-l urau şi el săracul ştia că putea urma ceva urât. Era speriat şi s-a făcut că nici nu-l vede pe cel după care trăsese cu o seară înainte. L-a luat în brațe pe „nu sunt sigur”, „nu-mi amintesc”, „era întuneric”... şi într-un târziu s-a renunțat la căutare.

La finele anului întâi, în perioada în care elevii de anul patru îşi strângeau catrafusele şi se pregăteau să zboare spre zările în care viața urma să-i poarte, apare şeful clasei, T.M., cu un braț de

coperte jerpelite, aproape dezintegrate, comparabile în ceea ce priveşte starea de degradare cu manuscrisele de la Marea Moartă. În Liceu copertele cărților şi caietelor erau confecționate obligatoriu din coli de hârtie albastră, pentru a da uniformitate şi un aspect ordonat dulapurilor în care acestea erau păstrate. Până şi etichetele erau toate lipite aceeaşi distanță de marginea caietelor şi cărților.

Acele coperte împreună cu câteva ghivece în care erau nişte urme uscate de flori, le erau făcute „cadou" de către „binevoitorii" elevi de anul patru, prin intermediul şefului de clasă. Însă cadoul era unul „special", căci trebuia plătită urgent o sumă care reprezenta contravaloarea mărfii. Ce erau să facă?!... au colectat contribuția fiecăruia şi suma a fost plătită la timp.

„Lasă că aşa o să faceți şi voi când o să terminați anul patru! Vă scoateți voi pârleala!" spuse cel care era inițiatorul „darului" şi destinatarul banilor.

Fragilă încercare de a-i consola!

În febrilitatea adolescentinei lor vieți existau şi preocupări macabre, ori aberante; toate probabil datorate teribilismului. Unul dintre colegi nu a găsit într-o seară ceva mai bun decât să sară gardul şi să meargă să viziteze morga spitalului, instituție ce se afla chiar lângă Liceu. A venit de-acolo cu stomacul întors pe dos, povestind starea de groază pe care a simțit-o când i s-a părut că unul dintre cadavre mişcă. Tot el, într-una din orele de limba franceză, când profesoara s-a întors cu spatele, a încercat să stea în cap pe podeaua sălii de clasă, lângă banca unde-şi avea locul – asta se întâmpla prin anul

trei. Totul ar fi decurg bine, dacă în efortul lui de a face totul în viteză pentru a nu fi descoperit, nu ar fi căzut pe spate cu o bufnitură de zile mari. La întrebarea profesoarei referitoare la ce face, răspunsul lui a căzut sec, cam ca o nucă izbită de un perete:

„Am căzut din bancă…"

Profesoara era o doamnă rafinată, dar în condițiile date şi-a ieşit din fire şi i-a replicat:

„Dar duceți-l dragă la doctor să-l consulte! Se pare că nu-i prea normal!..."

Mai erau şi profesori chinuiți de elevi. Ilustrative în acest sens sunt două episoade. În primul dintre ele elevii au observat că profesoara lor se reazemă de soba de teracotă şi ca urmare au vopsit teracota cu praf de cretă colorată – vai de costumul deux pieces albastru foarte deschis al victimei! Cel de-al doilea episod a constat în înlocuirea batonului de cretă cu o bucată de brânză telemea tăiată astfel încât să-i semene. La atingerea acelei „crete" umede profesoarei a suferit un şoc şi a ieşit din clasă plângând.

Periodic, la predarea veselei între schimburile care erau de serviciu la blocul alimentar, elevii trebuia să opereze furturi, spărgând dulapurile celorlalți pentru a acoperi propriile lipsuri la inventar, lipsuri care altfel trebuiau plătite. Sumele nu erau chiar aşa de mici, ca să mai vorbim de săpuneala pe care le-o trăgeau comandanții celor care se înregistrau cu pagubă. Ghinionul echipei de comando din acea noapte a fost că ofițerul de serviciu, şeful muzicii militare a liceului, un căpitan simpatic de altfel, avea sala muzicii deasupra sălii de mese. Şi chiar în momentul în care, după ce sustrăseseră ceea ce

le lipsea, voiau să dispară cu captura, acesta i-a văzut, i-a arestat şi i-a introdus în corpul de gardă la „păstrare”.

Toată lumea ştia zicala: „În armată nu se fură, se completează!”. Şi într-adevăr aşa şi era, căci deşi nimeni nu scotea veselă din sala de mese, totuşi echipele de „veselari” se trezeau cu lipsuri la inventar, căci se furau, aşa, preventiv, între ei. Şi-atunci, înainte de predare, „completau”. Tehnicile evoluaseră în timp, unele fiindu-le transmise aluziv sau chiar în clar de către comandanți. Puteai de exemplu să mergi la „ceilalți” să mănânci şi să pleci cu furculița sau lingura în buzunar; dar tot aşa de bine puteai să rupi partea de deasupra a dulapului pentru a-l goli de tot ce vrei, lăsând lacătele şi sigiliul intacte…

Echipa de voluntari ghinionişti nu a fost pedepsită în mod deosebit, dar la vremea raportului companiei, li s-au legat de gât cănile de supă, li s-au pus în buzunare tacâmuri şi în mâini farfurii, şi au fost plimbați în jurul platoului, în râsetul general, obligați fiind să strige:

„Cine face ca noi ca noi să pățească!”

„Nu se-aude, mai tare!”

„Cine face ca noi, ca noi să pățească!!!….”

Au avut parte de multă distracție, de multă culoare. Liceul era „o adunătură cosmopolită”. Într-una din nopți au dus un coleg adormit, cu pat cu tot, la capătul holului şi dimineața s-a trezit alături de planton.

Distracțiile şi mişto-ul uneori se terminau aşa cum nimeni nu şi-ar fi dorit. Într-o bună zi, doi colegi, chiulind de la studiul obligatoriu, mâncau în dormitor. Mâncarea elevului, care nu avea dreptul să aibă asupra sa alimente, şi care

trebuia să dosească rezervele de hrană pe unde putea - în sacul de sport sau în cutia pentru perii şi cremă de ghete din dulapul personal – era slănina. Pâine cerşeau de la blocul alimentar şi, uneori se întâmpla să primească.

Deci aceşti doi colegi mâncau pâine, slănină şi ceapă. Unul dintre ei, neavând ce face se trezeşte spunând ceva despre prietena celui de-al doilea. Într-o atitudine de frondă, mizând pe fuga primului, lezatul „la sentiment” ridică un cuțit de masă şi mimează faptul că aruncă cu respectivul obiect. După ce primul iese din încăpere cuțitul este într-adevăr aruncat în direcția uşii. Însă, ca un făcut, fugarul bagă capul înapoi iar lama cuțitului îi pătrunde pe sub ureche, în zona venei jugulare. Plin de sânge este dus pe brațe la spitalul situat la câțiva zeci de metri de Liceu.

Echipa de medici se adună în graba mare şi îşi expune părerile:

„Pregătiți de urgență sala de operație!” – ordonă primul doctor.

„Nu are nimic grav, trebuie doar să-i punem vreo şase copci!” – afirmă al doilea doctor.

„E o simplă crestătură, puneți-i două copci!” – spune al treilea doctor.

„Pansați-l şi trimiteți-l de aici că nu are nimic!” – conchide ultimul medic.

Şi aşa, printr-un noroc formidabil, deoarece cuțitul nu avea un vârf ascuțit ci unul rotunjit, victima a apărut purtându-şi triumfătoare pansamentul, fiind înconjurată imediat de colegi şi pusă să povestească iarăşi şi iarăşi sperietura grozavă pe care a tras-o, cum s-a lăsat în genunchi cu cuțitul înfipt în gât ne-îndrăznind

să-l scoată şi cum doctorii se întreceau care mai de care să-i spună că nu are nimic.

Comandanţii

„Ia spune măi, eşti o lichea, nu-i aşa? Asta sunteți toți, nişte lichele!...”

Tocmai primise sector la intrarea în Liceu iar comandantul negăsind nimic mai bun de făcut în acea dimineață venise să-şi dezvăluie profesiunea de credință vizavi de calitatea umană a elevilor Liceului, în fața unuia pe care-l întâlnise aleatoriu, pe când mătura frunzele căzute.

„Tovarăşe colonel, raportez, suntem!”

„Aşa măi!... Vezi?!... Lichelelor!...”

Vorbea aproape şuierat, fără agresivitate şi poate că încerca să glumească. Avea întotdeauna mănuşile de piele la el, de vară sau de iarnă, era corect îmbrăcat, parcă scos din cutie, cu cascheta pusă puțin într-o parte, după moda interbelică.

Nu prea părea a face parte din Liceu. Era mai degrabă desprins de realitatea în care elevii - larvele, „lichelele” - colcăiau în bicisnica şi neînsemnata lor viață de zi cu zi. Uneori, poate din comoditate, poate dintr-o oarecare laşitate, deşi afla despre fapte ca acelea pe care ofițerul „de origine sănătoasă, muncitorească” – D. – le comitea, prefera să nu le creadă sau poate să le ignore. Doar dădeau bine la disciplină, nu?!...

Voia să devină general înainte de a ieşi la pensie şi se pare că-şi comandase de două ori ținuta şi tot de două ori avusese ghinion. Odată când unul dintre elevii închişi din greşeală în blocul alimentar nu a avut răbdare să fie „eliberat”

de cei care aveau cheile şi a sărit pe geam fracturându-şi craniul. A doua oară un militar în termen, sosit beat din învoire, i-a smuls arma unei santinele şi şi-a vârât două gloanțe în zona inimii, căci îşi prinsese soția cu amantul în pat.

După cum am mai spus, era urmărit de ghinion. Chiar şi atunci când Liceul era vizitat de către mai marii armatei din acele zile. Odată, după ce l-a aşteptat câteva ore zadarnic, cu garda de onoare, pe ministrul apărării, a plecat până la birou pentru vreo problemă oarecare. În acele cinci minute de absență, ministrul a apărut şi a găsit garda fără comandant. Altădată, cu ocazia vizitei Comandantului Comandamentului Infanteriei şi Tancurilor întregul Liceu arăta ca scos din cutie. Elevii munciseră precum sclavii, zi şi noapte, pentru a face curățenie. Chiar şi programul de învățământ în acea perioadă a fost întrerupt. Acum, în hainele de oraş, cu cămăşi albe, stăteau în sala de clasă şi după un timp, adormiră toți, cu capetele pe bănci, epuizați. N-au mai putut fi anunțați de înaintemergătorii comisiei, căci nu s-a respectat traseul propus.

Aşa că la intrarea comisiei în sala de clasă elevii dormeau duşi cu toții. Generalul a bătut încetişor cu degetul în catedră. Câteva capete adormite s-au ridicat, buimăcite, apoi din ce în ce mai multe. Un „Atențiune!" timid, fără putere, a fost rostit, mai mult pentru sine de Calu', care dormise cu capul pe catedră şi-acum, parcă în vis, încerca să-şi încheie nasturii de la veston dar în butonierele nepotrivite, iar cămaşa îi atârna afară din pantaloni.

„Ce-i asta mă, boule?!... Trimite copiii ăştia să doarmă! Ce mi-i ții aici?..."

Aceste cuvinte erau adresate de către un general locotenent comandantului Liceului, un colonel „plin”. Dar care acum tremura, neluând în seamă jignirea – poate că nici nu a înțeles ce i s-a spus – fiind îngrozit de faptul că tovarăşul general locotenent s-a supărat.

Nu toți generalii care vizitau Liceul – acesta fiind o unitate de învățământ „de protocol” şi având chiar o companie amenajată special pentru vizitele protocolare ale delegaților străine – erau la fel de duri.

Plutonul venea odată de pe baza sportivă, condus de şeful de clasă, T.M., şi urma să treacă printre un general locotenent şi comandantul Liceului, colonel, căci aceştia doi se aflau de o parte şi de cealaltă a aleii asfaltate.

„Pluton, pentru onor, spre dreap-ta!”

„Măi, T. măi, nu-l vezi pe tovarăşul general?!...”

„Lasă-i măi, că-s copii, n-au de unde să ştie încă....”

De la înălțimea staturii sale impunătoare şi de la nivelul funcției sale importante, generalul încerca să scuze neînsemnatul Pluton în fața comandantului Liceului.

Primul lor comandant direct, comandantul de companie – la vremea aceea nu existau comandanți de plutoane ci numai comandanți de companie şi ajutori ai comandanților de companie – a fost căpitanul C., alias „Criză”. Ofițer de infanterie. Era câteodată simpatic în ieşirile lui. Dar urla cât îl ținea gura şi când trebuia şi când nu trebuia şi de la mimarea stării de nervozitate, pentru a răspândi frica în rândul elevilor, îşi făcuse până la urmă obişnuința de a face crize de

nervi tot timpul. Circulau despre el tot felul de legende cum ar fi aceea că rupsese una dintre logodne pentru că spărsese televizorul viitoarei sale soții. Avusese un acces de furie când echipa sa favorită „U Cluj” pierduse un meci de fotbal. Se mai afirma despre el faptul că la una dintre campaniile agricole la care participase a lovit, fără să stea pe gânduri, un subofițer care-l înjurase de mamă. La vremea aceea asemenea acte îi dădeau o aură de nonconformist. Ca şi faptul că, de câte ori nu-şi găsea plutonierul de companie, pe „sergentul T. major”, îi spărgea uşa magaziei şi-l punea pe acela să o care în cârcă la tâmplărie ca să o repare.

Avea un stil absurd şi periculos de a arunca în tine cu ce apuca, în special cu scrumiera de pe birou, pe care te punea s-o cumperi mai apoi, în cazul în care se spărgea. Sau cu machetele avioanelor din plastic, asamblate cu atâta grijă de ajutorului său, un ofițer simpatic, ce şi-a solicitat până la urmă mutarea, întrucât bunul lui simț nu mai suporta jignirile şefului său.

Violența sa mimată avea întotdeauna efect. Aşa cum a avut şi atunci când, pregătindu-se pentru o învoire de patruzeci şi opt de ore cu ocazia „Zilei de Întâi Mai”, elevii au fost de-a dreptul speriați de horcăiturile S.S.C. – ului. Au ieşit pe hol să vadă despre ce era vorba. Priveliştea era burlescă şi terifiantă totodată. Criză îl strângea de gât pe S.S.C. strivindu-l totodată cu rastelul pentru bocanci. Văzându-i, a dat drumul nenorocitului, care a căzut în genunchi, iar el a început să urle ca din gură de şarpe:

„Ce căutați aici, mama voastră!..., de ce nu sunteți la ore? La clase fuga, marş! N-auziți? Fuga marş!”

Şi în tot acest timp alerga pe hol împărțind palme, pumni şi ghionturi oricui îi ieşea în cale.

Au fugit la clase aşa cum se găseau. Unii în „paraşute” (izmene), alții fără cămaşă, bulucindu-se ruşinați, căci tocmai sunase sfârşitul orelor iar profesorii ieşeau de la ore.

Tot Criză a fost cel care, prin intermediul lor, a distrus într-o vară frumoasa plantație de varză a Liceului. Era în perioada examenelor de admitere şi neavând cum să izoleze spațiile unde candidații dădeau examenele scrise, conducerea Liceului a luat hotărârea de a trimite elevii pe baza sportivă. Au stat aşa, în stabulație liberă, până la ora mesei, care era una dintre constantele programului zilnic şi la care sucurile gastrice au început să le digere stomacurile. Atunci s-au încolonat şi au pornit către platou. Criză le-a ieşit în cale - fiind în acea zi ofițer de serviciu -, a scos pistolul din dotare şi într-unul dintre obişnuitele sale accese de furie a început să-l fluture amenințător spre ei. Subit, au început toți să alerge în direcția din care veniseră, primii presând în cei aflați mai în spate şi care nu înțelegeau cele ce se petreceau. Aleea deveni neîncăpătoare pentru mulțimea de elevi care se buluceau, şi-atunci ei au luat-o otova prin varză, neauzind sau nevrând să mai audă comenzile şi chemările disperate ale lui Criză.

Îşi închipuia că este admirat, poate chiar iubit de elevii pe care-i comanda, însă în realitate era mai degrabă tolerat...

Uneori, la orele de pregătire militară, ieşeau în afara incintei Liceului, în zona Schitului sau la Valea Plângerii. Ultima denumire era dată de către elevii Liceului unei forme de teren stropite cu sudoarea generaţilor care trecuseră, în peregrinările lor, pe acolo.

Ajunşi pe marginea Văii Plângerii urmau orele de tortură şi succedarea nesfârşită a comenzilor şi a întrebărilor de felul:

„Pluton, în vale adunarea!”

„Mă iubiţi?”

„Bază...! În coloană adunarea!”

„Mă iubiţi?”

Apoi, într-o zi, „marele comandant” Criză, i-a anunţat că pleacă la Academia Militară pentru a-şi desăvârşi studiile. Lăsa în urmă un copil făcut cu una dintre bucătăresele Liceului şi o aură de adolescent imatur, teribil, violent şi aberant.

La conducerea companiei, în urma reorganizărilor care au avut drept rezultat gruparea elevilor de acelaşi an în cadrul aceloraşi subunităţi, s-a instalat ca succesor locotenentul D. Un personaj complex în acţiuni de joasă speţă şi nu în gândire, căci raţiunea era la el total înlocuită de o şiretenie răutăcioasă, de prost gust.

Pe D. l-a poreclit în primele lui zile la comandă: „Tirpitz”. Avea privirea saşie şi încerca să mascheze acest lucru arborând o expresie încruntată, pe care o credea pătrunzătoare, dar care accentua şi mai mult impresia de aiureală pe care o lăsa.

Era ceea ce pe vremea aceea se numea „element sănătos muncitoresc”, adică provenea din rândul muncitorilor care dădeau „examen” direct la şcolile militare, unde din nota patru li se „făcea”

cinci, şi pe care Partidul îi aducea în funcții importante pentru a împiedica apariția „elitismului în armată" şi pentru „a păstra legătura armatei cu poporul". De parcă armata era una, iar poporul era compus din ceilalți – bădăranii, inculții…

Iar ei, L.M.-iştii[8], erau într-adevăr o elită. Erau cei mai buni în şcolile militare, majoritatea şefilor de promoții provenind din rândul absolvenților de licee militare. Nu prea mai aveau ce învăța decât numai chestiuni de strictă specialitate în domeniul „armelor" pe care şi le alegeau. Erau foarte bine antrenați atât fizic cât şi intelectual. Şi pentru că erau aşa de buni, primeau o soldă de şapte ori mai mică decât elevii proveniți din rândul muncitorilor.

Pe exponentul clasei muncitoare, D. zis Tirpitz, l-au întâmpinat de la început cu o atitudine de refuz. De fapt, individul crea o reacție de respingere de la primele vorbe sau gesturi. Dar a ştiut să le înfrângă rezistența, pentru că a sesizat diferența dintre reacția de grup şi opoziția limitată a individului pus să răspundă de unul singur.

Plouase, iar pe platou rămăseseră, ca de obicei, nişte bălți. În partea din spate a formației se auzeau comentarii spuse cu voce tare, tocmai pentru a fi auzite de către D., care stătea în fața careului.

Vrând să reinstaureze ordinea, acesta a comandat răcnind:

„Companie, pentru luptă culcat!"

Nu s-a produs nicio reacție, nimeni nu s-a clintit. Începuse, după cum credeau ei, răzmerița.

---

[8] Elevii Liceului Militar.

„Plutonul unu, culcat!”

Nici de această nici o mişcare.

„Grupa întâi de la plutonul unu, culcat!”

Nimic.

„Elev fruntaş…. Culcat!”

Veriga slabă, individul, scos de sub protecția Plutonului, scos din mişcările, respirația, rezistența entității multi-umane, s-a conformat comenzii, căci amenințarea pedepsei i se adresa personal iar pedepsele personale se suportă mult mai greu decât cele colective. Şi apoi mai apare o latură urâtă a instinctului de conservare: de ce să sufăr numai eu?!…

Şi aşa, până târziu în noapte, supunând indivizii, apoi grupele şi la urmă recompunând Plutoanele, a înfrânt entitățile ce i se opuneau, după ce le-a surpat părțile componente.

Din acel moment, încă de a doua zi, a dezlănțuit un regim de teroare, datorită fricii de a nu mai avea şi altădată parte de reacții de apărare din partea companiei de elevi. Îi ținea în starea unui boxer înghesuit în corzi, amețit sub ploaia de lovituri, fără a-i lăsa să se dezmeticească. Încerca să preîntâmpine probabil ceea ce Marele Petre Țuțea, arăta în mod admirabil când spunea: ”Când mulțimea îi refuză încrederea, tiranul calcă în gol.”

Rapoartele companiei se prelungeau pe durata a mai multor ore, încât elevii, flămânzi, obosiți de la orele de curs sau sport, obosiți de cele cincisprezece ture de platou cu care întâmpinau bucuria de a mânca, leşinau zdrobindu-şi fața de asfaltul de pe platou. Nu erau ridicați şi duşi la infirmerie decât după ce D. catadicsea să dea ordin în acest sens.

Erau în anul doi şi aveau de susținut cel mai greu examen din timpul liceului, examenul de treaptă. Fremătau de dorința de a studia, căci din cele şapte clase care porniseră în aceasta călătorie numai cinci aveau să rămână să o continue, iar D. le refuza privilegiul acesta, ba mai mult, îi epuiza fizic şi intelectual.

Îi ținea nopțile să facă, la nesfârşit, curățenie adăugată la curățenie şi peste curățenie, pe sectoarele companiei. Introdusese chiar regula de a lustrui peste tot cu o soluție numită Buwiplast. Chiar şi podelele toaletelor trebuiau să strălucească precum sticla. Înainte de una dintre inspecțiile comandantului instituise interdicția de a fi folosite toaletele, pe un interval de două zile. Şi-atunci, elevii au utilizat pentru a-şi face nevoile, partea din spatele sălii de sport, acoperişul sălii de sport, parterul scărilor de la blocul alimentar şi baza sportivă.

Tot în anul doi, sub „plăcuta" lui conducere, au lucrat în campania agricolă la recoltat sfeclă şi porumb, la una dintre fermele partidului, în localitatea Blandiana. Această fermă i-a surprins pe toți prin faptul că nu părea să aibă personal de execuție. Nicăieri, în fermă ori pe terenurile ce aparțineau acesteia, nu se vedea vreun țăran. Doar şoferii diferitelor vehicule şi utilaje. În rest numai şefi. Părea că singurii „muncitori" de pe acolo erau ei, elevii... D. stătea cocoțat în bena autobasculantelor care transportau recolta şi avea proptit în gură un fluier cu două tonalități – un fel de diapazon. La una dintre tonalități elevii apucau sfecla iar la cealaltă o aruncau în benă. Maşinile nu se opreau ci înaintau la mic, cam cu trei, patru kilometri pe

oră. Cadența fluieratului era de aproximativ treizeci de fluierături pe minut, aşa că la fiecare două secunde în maşină ajungea de la fiecare elev o sfeclă.

Mai avea un „procedeu” de înfrângere a rezistenței individuale a elevilor. Îi alinia într-un singur rând pe terenul de fotbal, unde îi supunea unui supliciu: fiecare dintre ei, transformat la rândul său în călău, îi condamna la suferință pe cei mai slabi.

„Înainte fuga, marş!”

„Înapoi fuga, marş!”

„Atențiune! Voi, primii cinci, pe pistă adunarea! Luați acolo repaus.”

Deci scăpai pentru că alergând mai repede decât colegii tăi, aceştia fuseseră condamnați să mai alerge câteva zeci de minute.

„Am să vă fac să umblați cu ficații în mâini, ținându-vă de garduri!...”

„Vă voi robotiza!”

Şi nu glumea, căci o simplă întoarcere a capului sau un cuvânt şoptit printre dinți în sala de mese, sau desprinderea mâinii drepte de pe partea superioară a balustradei, îți aducea drept pedeapsă trecerea acesteia, în regim de du-te – vino, vreo douăzeci de minute, până când ajungeai în locul de unde luai mâncarea.

Au exista şi momente hilare. La unul dintre rapoartele companiei a fost scos în fața formației unul dintre cei care încă se împotrivea tiranului.

„Aveți în fața voastră un infractor, un nenorocit şi un tembel!”

Cu toată frica, la această afirmație, elevii au izbucnit în râs. Pentru ei afirmația nu se

referea nicidecum la colegul lor ci la cel care o emisese… care era şi el în fața formației…

Privind retrospectiv, imaginile abuzurilor îi sunt încă vii în memorie, până la detaliu. Nu simte ură, doar o mare amărăciune. Nu condamnă eforturile fizice sau psihice la care erau supuşi, ci doar maniera de a jigni individul, de a-l transforma după chipul şi asemănarea aceluia, într-o fiară.

Şi desigur, retoric, adresează celor care conduceau atunci destinele Liceului, întrebarea: chiar nu ştiau despre abuzurile ce se petreceau, sau le era mai comod să ştie că la compania de anul doi, condusă de „eficientul” ofițer, provenit din rândul muncitorilor, numitul D., este „ordine şi disciplină”?…

Peste ani, la una dintre aplicațiile cu transmisiuni în teren, la care a participat şi care s-a desfăşurat la Şimleul Silvaniei, l-a reîntâlnit. Prima reacție a fost aceea a firii, de a se răzbuna. Dar în câteva secunde l-a cuprins mila şi totodată sila. Avea în fața lui un rebut, un om înfrânt de viață. Purta o uniformă soioasă, se îngrăşase şi avea un fel de iritație dizgrațioasă pe față. Avea doar gradul de căpitan iar el era deja locotenent major. Acela îndeplinea o funcție neînsemnată – „ofițer cu număr”- la pregătirea de luptă a unui regiment anexă, iar el era deja şef de armă. Nu mai simțea nevoia nici măcar de a-l chestiona cu privire la părerea ce o avea acum față de comportamentul lui barbar din urmă cu zece ani. Armata îi stabilise nonvaloarea, dar îl lăsa totuşi, probabil din milă, să supraviețuiască într-una din cutele călduțe ale acestei instituții…

Totuşi, în ideea păstrării unei cât mai mari obiectivităţi, trebuie recunoscut faptul că D. nu era violent fizic. Adică nu lovea elevii. Aşa cum făceau atâţia alţii… Unii chemau elevul în cancelarie, dădeau drumul la muzică la maximum pentru a masca zgomotele - şi gemetele! - şi băteau elevii până îi lăsau laţi. Era o metodă de „coborâre a armatei din pod”, o cale de a instaura disciplina „prin orice mijloace” (cf. R:D.M[9]. de atunci).

Într-una din dimineţile anului trei, S.S.C.–ul (sergentul de serviciu), nu fusese trezit de planton, care din cauza oboselii aţipise. Printr-o coincidenţă extraordinară, nici difuzoarele staţiei de radioamplificare nu răsunară în acea dimineaţă. Ca urmare papucii de casă se odihneau cuminţi la capetele paturilor fără să-şi fi efectuat zborul obişnuit către respectivele „cutii muzicale” care îi trezeau din somn. Deodată, pe la orele şase şi vreo treizeci de minute, paturile s-au zgâlţâit sub ei şi concomitent cu încercarea sistemului activator ascendent de a le trezi creierele, au simţit câteva şocuri mecanice în zona craniului. Odată cu revenirea la starea de conştienţă, au zărit pe deasupra paturilor o făptură desprinsă din basmele lui Andersen. Un gnom cu o tentativă miniaturală de geantă diplomat în mână - o valizuţă redusă la scara „puternicului” pitic - sărea sau aproape că zbura pe deasupra celor culcaţi în paturile metalice cu arcuri scârţâitoare, lovind în stânga şi-n dreapta cu micul său bagaj.

Era S.!, comandantul companiei de elevi de anul trei! Adică onoratul lor comandant… Ce se întâmplase?! Pe vremea aceea, începând cu orele

[9] Regulamentul Disciplinei Militare.

şase şi un sfert, se desfăşura cu mare fast înviorarea de dimineață. Activitatea era condusă de către profesorul de sport, locotenent – colonelul P., alias Ciobanu'. Fanfara Liceului cânta marşuri vesele iar elevii fugeau în băşcălie în jurul platoului, sau mimau că execută „complexele de înviorare" – nişte exerciții înlănțuite care nu aveau absolut nici un rost, înafara unei oarecare dezvoltări a memoriei psihomotorii.

Iar ei nu ieşiseră la înviorare! După ce reacția de trezire a întregii companii a început să se producă, S., piticul magnific, s-a repezit spre cancelarie pentru a ridica de acolo sceptrul puterii, respectiv o scurtătură cilindrică din fibră de sticlă. Apoi, profitând de încetineala cu care se mişcau elevii, de surprinderea şi amorțeala lor, s-a postat la capătul holului şi a început să-i lovească pe toți cei care încercau să-şi croiască drum spre casa scărilor pentru a ajunge pe platou, la înviorare.

Totuşi această ieşire a lui nu i-a pus pe gânduri la vremea respectivă, deoarece nu cunoşteau respectul față de propria persoană – li se părea normal să fie bătuți!

Totul a culminat la terminarea anului patru, prin bătaia aplicată cu sălbăticie unor elevi care au fugit în Oraş, după ce au fost declarați admişi la examenul de bacalaureat. Aceia plecaseră pentru a-şi împărtăşi bucuria cu prietenii, cu iubitele, ori pentru a-şi „colinda" foştii profesori cântând „Gaudeamus-ul". Este necesar să fie menționat faptul că, precum nişte persoane civilizate, ceruseră aprobarea pentru a pleca în seara aceea, căci Liceul nu îi mai stăpânea. Însă Liceul s-a opus, refuzându-le solicitarea. Lupta dintre Liceu şi Oraş se manifesta încă o dată.

La sosirea celor plecați, seara târziu, uşile de acces erau blocate, iar cei doi tartori, gnomul S. şi bezmeticul C., aşteptau avizi de sânge întoarcerea lor. I-au aliniat pe hol iar S. i-a lovit cu o coadă de mătură până când i-a doborât. Unuia dintre ei, i-a provocat dublă fractură a antebrațului în condițiile în care după două săptămâni acesta urma să susțină probele fizice pentru admiterea în şcoala militară.

Vor fi trecute sub tăcere gradele militare ale celor doi torționari, căci ar fi o jignire dacă li s-ar recunoaşte apartenența la casta ofițerilor. Nu erau decât doi infractori travestiți, ca şi D., părând că ar fi cumpărat pe câteva sticle de băutură, la talcioc, uniformele pe care le purtau.

Elevii îşi manifestau şi ei rezistența cu cine puteau. Unul dintre comandanții companiei lor a fost locotenentul major G. Un intelectual rasat. Un spirit superior. La un raport de prânz i-a certat, pentru o vină care acum nu mai are vreo importanță. Au ripostat prin greva foamei. Au plecat toți din sala de mese, după ce intraseră pe „bandă”, fără să mănânce. Drept este că nici nu prea ar fi putut fi ingerate macaroanele alea nesuferite, lipsite de orice gust, asezonate mai mult cu apă chioară…

Sărmanul G.! A rămas pe platou cu capul în pământ, ruşinat şi descumpănit. Oare ce vroiau copiii aceştia? Unde greşise? A rămas acolo vreo oră, chiar şi după ce a început să plouă… Nemişcat. Suferind. Monument al neînțelegerii şi al părerii de rău. După un timp a plecat, făcând loc lui D…

Cât aveau să le iasă pe nas scârboasele macaroane cu brânză pe care au refuzat atunci să le mănânce!!!....

Organismele lor tinere şi în creştere aveau nevoia de vitamine, de fructe, de verdeață. Nu mai văzuse niciodată ca atunci, de „Ziua salatei verzi”, o aşa îmbulzeală pentru a smulge o cantitate mai mare de „iarbă”. Căci ce este salata verde decât un fel de „iarbă”?!... Claie peste grămadă, poate într-o acțiune supraconştientă a turmei, au năvălit spre cratița în care nevinovată, insignifiantă, verde şi crudă – tocmai de aceea dorită – odihnea salata, amețită cu nişte apă, salată din care fiecare avea să primească vreo câteva frunze prăpădite.

„Vreți să paşteți, ai?! Las' că vă pasc eu! Pe baza sportivă, adunarea!”

Ropot de bocanci, fețe speriate, nemulțumiri ascunse...

„Companie, culcat! Iaca păpădiile!” – era primăvară... „Înainte târâş – marş! Na, acum paşteți!”

S. făcuse ordine! Nu-şi pusese nimeni întrebarea de ce copiii, progeniturile Liceului, voiseră să smulgă câteva frunze verzi de salată în plus... Dar vedeți, Liceul nu tolera nici o aluzie la condițiile de trai neprielnice pe care le oferea!

Sectoarele

Liceul voia să fie în primul rând curat!!!....

Nu oferea hrană de ajuns sclavilor săi numiți elevi, nu le dădea deloc căldură, hainele cu care îi îmbrăca erau vechi şi destrămate, prost

spălate. Iarna îşi ținea copiii în frig... dar pretindea ca El să arate nefiresc de curat!...

Fiecare urmă de umezeală de pe faianță, fiecare ou de muscă de pe geam, fiecare fir de praf de sub rastelele de armament, fiecare miligram de depunere de pe pisoare, trebuiau curățate.

Episodul interdicției de a folosi toaletele timp de două zile nu a apărut din neant. Terenul a fost pregătit de mania curățeniei dusă dincolo de limitele normalului. Încurajată de clasificarea Liceului ca unitate de protocol a armatei.

La fiecare început de an li se solicitau bani – şi nu aşa de puțini cum s-ar crede – pentru amenajarea şi „pavoazarea" sectoarelor companiei, în care erau nou sosiți. De asemenea pentru amenajarea sălilor de clasă în care erau locatari proaspeți şi care fuseseră aproape devalizate la plecarea celor de dinaintea lor.

Apoi, prin metode de forță, sau prin rivalități hrănite artificial între Plutoane, erau obligați să achiziționeze materiale de curățenie, dintre care unele exotice. Vă vine să credeți că erau – în acea epocă de restricții crunte, în care Liceul nu le asigura nici măcar minimul necesar – apreciați cei care lustruiau sectoarele luate în primire cu Buwiplast, o substanță care era adusă prin contrabandă de la bulgari sau de la sârbi?!...

Toaletele deveniseră zone de lux, care începeau treptat să-şi piardă, să-şi dilueze scopul pentru care fuseseră construite, inventate, şi se transformau în zone aproape intangibile, păzite de cerberi – şefii de sectoare şi echipele lor. Spălătoarele, locuri cu câte două duzini de chiuvete, trebuiau ca la o jumătate de oră de la terminarea programelor de igienă de dimineață

sau de seară să fie uscate, deşi apa curgea pe la toate îmbinările țevilor pe care nu se mai obosea nimeni să le repare. Trebuiau lustruite până la perfecțiune cu eternul Buwiplast sau cu ceară, să fie şterse oglinzile care nu trebuiau să fie aburite... chiar dacă din cauza vechimii lor nu mai erau utilizabile, deoarece pelicula reflectorizantă de pe spatele lor se scorojise cu ani în urmă.

Avea sectorul la duşurile companiei. Sarcina sa era de a lustrui mozaicul, de a şterge şi ultima picătură de apă sau abur de pe zecile de metri pătrați de faianță; desigur, şi aceea de a îndepărta condensul de pe tavan. Bineînțeles că periodic, pe părțile vopsite, vopseaua trebuia reîmprospătată.

Dar nu se putea plânge. Cel mai rău o duceau cei care aveau sectoare exterioare. Toamna, Liceul nu suporta frunzele uscate ale copacilor, iarba uscată, petalele căzute ale florilor. Cu noaptea în cap, caravanele de „dromaderi", în fond elevi cu câte o foaie de cort plină de frunze în spate, începeau peregrinările către baza sportivă, unde era locul de depozitare. Şi asta continuu, până târziu în iarnă, până când din fosta podoabă a copacilor rămânea doar amintirea, până când cerul mohorât cobora drept în ochii şi sufletele elevilor fără să mai aibă vreo baricadă de frunze în cale, care să-i mai domolească prăbuşirea.

Mai apoi venea zăpada. Odată cu disperarea sectoriştilor!... Aceştia, cu bocancii uzi, care nu se mai uscau până în primăvară, cu hainele umede, cu degetele de la mâini şi de la picioare aproape degerate, se transformau în mici

buldozere încăpățânate, care cu băncuțele[10] pentru ținută pe post de lame, împingeau – uneori chiar în timp ce ningea – materia albă, cristalele acelea nemiloase de apă înghețată care invadau suprafețele plane exterioare ale Liceului.

Desigur că în sectoarele interioare trebuia să fie ghivece cu flori! Dar, mai ales iarna, din cauza frigului – se montase încă un rând de ferestre peste cele existente şi se sistase cu totul furnizarea de căldură în calorifere – aceste plante nefericite se uscau. Atunci, apelau la una dintre metodele la care te împingea formula consacrată a timpurilor: ”Descurcă-te!”. Furau din scările blocurilor Oraşului ficuşi, rododendroni, muşcate, etc. Expediționarii care făptuiau acele jafuri erau apreciați de comandanți - doar făcuseră un lucru bun pentru companie, care acum se putea mândri cu cele mai frumoase sectoare din Liceu!

Mai era şi „datul cu var", care nu ar fi fost cine ştie ce, dacă ar fi avut măcar o bidinea sau o perie mai acătării. Dar ei vopseau cu niscaiva perii de bocanci uzate, fără însă a li se permite să facă „rabat de la calitate"; liniile trebuiau să fie drepte, bordurile corect pictate, fără a păta zonele adiacente.

Sectoarele la sălile de clasă erau cele mai râvnite. Acolo terminai repede şi puteai să mai şi înveți ceva între timp. Seara puteai să mergi, chipurile să faci curățenie şi mai ciupeai o jumătate de oră de studiu la vreo materie mai grea sau o parte din emisiunile TV – pe care nu le era permis să le urmărească, şi din această cauză

[10] Bănci mici, pentru o persoană, cu schelet metalic şi trei scândurele pe post de platformă pentru şezut.

sonorul aparatelor era dat la minim, pentru a nu fi prinşi asupra faptei...

Fuga în Oraş

Oraşul îi aştepta răbdător la poarta Liceului. Dar Liceul disputa aprig, cu gelozie, orice plecare a vreunui elev în Oraş. Liceul era pentru ei o închisoare. Nu se acordau nici un fel de învoiri în timpul săptămânii, decât piloşilor ori corupătorilor. Existau doar rare şi restrictive învoiri sâmbăta, iar uneori, din pricini numai de Liceu înțelese, acestea erau suspendate chiar şi duminica.

De permisii ce să mai vorbim! Că doar erau „suficiente” vacanțele, nu?!... În prima lună a trimestrului de-abia veniseşi de acasă, aşa că nici nu se punea problema să fii învoit, iar în ultima lună a trimestrului urma să pleci acasă...

Mai ales în perioada anilor trei şi patru, când sufletele tinere le erau incendiate de prietenii, de primele iubiri adolescentine, presiunea, dorința de a scăpa din ghearele Liceului, chiar şi pentru câteva ore, chiar şi cu riscul de a fi pedepsiți, îi împingea să-l părăsească fără aprobare. Săreau gardul care-i ținea în strânsoarea plină de o gelozie nemiloasă, păcălind santinelele ori în complicitate cu acestea. Deveneau liberi gratis sau în schimbul unor servicii: băutură, țigări, mâncare.

Erau locuri de scăpare stabilite, cărări bătătorite ştiute de toți, care prezentau o anumită siguranță. Fugind pe acolo riscai mai puțin să fii prins. Dar nu ştiai niciodată ce urma să se

întâmple, iar uneori această incertitudine sporea plăcerea celor câteva momente de libertate.

„De ce-ai fugit în oraş, elev caporal Soare?"

„N-am fugit, am merg la pas!"

Era impropriu spus: „să fugi în oraş"! Mai era o formulă încetățenită, mai potrivită: „să sari gardul...". Ea ilustra un adevăr. Liceul te izola de Oraş prin nişte garduri aproape etanşe, din plăci de beton, înalte de aproximativ doi metri şi jumătate. Nu vedeai dincolo de ele, fapt care îți sporea impresia de izolare.

În anul patru, plecând la o sesiune de referate şi comunicări la Liceul Militar de la Câmpulung Moldovenesc, a constatat că realitatea putea fi cu totul alta. Liceul acela, de o bunătate şi bonomie tipic moldovenească NU AVEA GARDURI!!!.... Era împrejmuit doar de bunul simț al tuturor şi de distanța de câțiva kilometri până la Oraş. În jurul său se afla o deschidere uriaşă, atotcuprinzătoare, în care se preumblau liberi cei pasionați de peregrinările în natură, urcând spre munții maiestuoşi ale căror pajişti începeau chiar de deasupra Liceului, ori coborând în lunca micului râu a cărui curgere era străjuită de arbori seculari.

La ajungerea la Acel Liceu, de o cu totul altă factură, condus de cu totul altfel de oameni – care vedeau în elevi nişte copii, nicidecum nişte lichele ori nişte ocnaşi care trebuie chinuiți prin orice mijloace - colegii de acolo i-au rugat să-şi dea jos centurile, că la ei se poartă numai la raportul de prânz şi la apeluri, iar bonetele de asemenea, „că nu plouă".

S-au simțit derutați de o atare cerere. Era un sacrilegiu! O blasfemie! Pe care nu le puteau

accepta, căci ei aveau deja abdomenele şi minţile încovoiate după formele atotprezentelor centuri şi bonete.

Ce stare de libertate, ce linişte şi cât de normale erau relaţiile interumane din Acel Liceu! Studiul putea fi înlocuit de un meci de baschet sau handbal. După apelul se seară, toată lumea se repezea către sălile de clasă, căci începea vreun film sau vreun meci...

Dar asta era Acolo... Aici, când fugeai în Oraş, parcurgeai cu inima strânsă distanţa de câteva zeci de metri de zonă deschisă a bulevardului şi-apoi te pierdeai printre blocuri. Nu erai o ţintă prea greu de reperat, din cauza uniformei, însă trebuia să te comporţi de parcă aveai toate aprobările şi justificările din lume să te afli acolo unde erai.

Patrulele încercau să-şi facă datoria, uneori cu prea mult zel şi deseori în stare avansată de ebrietate. Dar nimeni nu se putea opune dorinţei elevilor Liceului de a respira aerul liber al Oraşului.

Iar Oraşul îi ademenea pentru a-i smulge din ghearele Liceului, plimbându-le prin faţa ochilor tot felul de tentaţii care încântau auzul, văzul, sufletul.

Albastrul şi cenuşiul, cele două culori dureros de omniprezente, vocile groase, masculine, erau înlocuite în oraş de explozii de culoare şi de clinchetul suav al vocilor feminine.

Ei, veneticii, iubeau Oraşul mai mult decât proprii copii ai acestuia.

Iar Oraşul era frumos, deosebit de frumos. Plecarea din Liceu era ca un zbor, uşurată oarecum şi de faptul că suprafaţa Oraşului cobora

mereu, spre „Oraşul de jos”, parcă împingându-te de la spate, îndemnându-te să te îndepărtezi tot mai mult şi mai mult de Liceu.

Chiar dincolo de poarta monumentală a cetății te aştepta caldă şi conspirativă Ceainăria. Unde se servea şi vodcă, sau coniac, chiar dacă nu aveai optsprezece ani...

După „ceai”, tot coborând, şi tot uşor, chiar mai uşor decât până atunci, te pierdeai în „Oraşul de jos”, ale cărui cotloane te înghițeau, te ascundeau, te protejau.

Aproape uitai, din cauza trăirilor intense, că trebuie să te mai întorci. Eul propriu încerca să se apere, să fugă, să uite de agresiunea continuă la care era supus între zidurile Liceului.

Venea totuşi momentul întoarcerii. Parcă aveai plumb în picioare. Urcai străzile în pantă spre Liceul situat la poalele dealului Mamut, şi Oraşul încerca să te rețină, să te tragă înapoi în mrejele sale.

Te luptai cu tentațiile oraşului şi te întorceai. De frică. Disperat. Şi totodată pentru că acolo era Plutonul! Făceai parte din El, îi aparțineai.

Urmau negocierile cu santinela şi furişatul în clasă, ori la dormitor. O mare oboseală se instala. Însoțită de un şi mai mare dezgust.

Încet, încet, îți intrai în ritm, te încadrai în program, îți reluai locul în entitatea Plutonului iar Liceul îşi reintra în drepturi, atotputernic, încercând să-ți fure personalitatea, încorsetându-te într-o uniformă ponosită.

De cele mai multe ori motivele care te făceau să fugi în oraş erau amestecate, nu prea clar conturate: teribilism, plictiseală, dragoste...

Împotriva dragostei Liceul lupta cel mai greu. Aceasta era un adversar redutabil. Idilele începeau a se înfiripa cam prin anul trei, când, odată cu debutul adolescenței aveai totodată mai mult timp liber. Erai scăpat de stresul examenului de treaptă iar bacalaureatul era încă nedefinit de departe. Şi-atunci sufletul tău, atins de geana răsăritului, îmbobocit şi însetat de înflorire, se arunca în abisul sentimentelor fără nici cea mai mică părere de rău, reținere sau teamă. Încă nu cunoşteai suferința iubirilor pierdute şi a aşteptărilor înşelate, şi prin urmare nici teama de a suferi.

Iar pentru că Liceul se împotrivea, tu „fugeai în Oraş”.

Mai erau însă şi alte motive, nu tot aşa de nobile. Uneori fugeai în oraş de foame. Mâncai ceva şi te întorceai. Alteori pur şi simplu aveai poftă de o prăjitură!...

Bişnițarii

Ciudat este faptul că termenul de „bişniță” era de actualitate chiar în vremea aceea.

„Am înghețată. Vreți?”

Vorbise „avangarda”. Şoptit. Băgând doar capul pe uşa clasei, unde de fapt se desfăşurau toate tranzacțiile.

„Da.”

„Câtă?...”

După perfectarea comenzii, avangarda pleca şi în câteva momente, apărea însoțită de unul sau doi colegi, cu genți de voiaj atârnate de gât, pline cu înghețată „Polar”. Sau alteori cu

prăjituri. Nu conta. Important era ca marfa să fie comestibilă, să poată fi vândută foarte scump şi să fi fost cumpărată ieftin.

Exploatau cererea. Cunoşteau faptul că la ora la care veneau ei, foamea îi încolţise deja pe elevi.

Unul stătea de pază, ca nu cumva să-i surprindă vreun profesor prezent la meditaţii sau doamne fereşte vreunul dintre comandanţi, iar ceilalţi nu mai prideau cu vânzarea mărfii şi cu adunatul banilor.

Exista şi un tip special de bişniţă, mult mai periculos, dar care aducea profituri mult mai mari: vânzarea de ţigări. Căci cu toată opoziţia pe care o întâmpinau cei care fumau, ei continuau să găsească noi modalităţi prin care să se lase pradă viciului, iar pentru aceasta născoceau tot felul de moduri de a se ascunde, de a disimula marfa, mirosul şi fumul rezultate din ardere.

Ţigările se ascundeau în căptuşeala vestoanelor şi a bonetelor. Uneori se fuma chiar pe holul companiei, în prezenţa ofiţerilor, când curăţau armamentul, căci prin introducerea ţigărilor aprinse pe ţeava pistolului mitralieră, fumul era obligat să iasă prin camera cartuşului iar temperatura ţevii îl răcea făcându-l mai puţin vizibil.

Cred că tocmai interdicţiile de tot felul, împinse la limita suportabilului, creau nevoia psihică de a le încălca.

Dacă ar fi avut voie să plece oricând în oraş, sau să fumeze, probabil că mulţi dintre ei nu ar fi acum fumători pasionaţi, şi tot aşa, după o perioadă, plecările în oraş s-ar fi auto-limitat la strictul necesar.

Foamea

„Ne dați, vă rugăm, nişte pâine?”

„Ce veniți toată ziua pe capul meu? De unde să vă dau, că nu-mi mai ajunge să servesc la masă!”

„Haideți, vă rugăm frumos!

„Bine! Dar vă dau la toți o pâine. Vedeți voi cum o împărțiți.”

Şi ei erau vreo zece. Uneori mai furau direct din autodubă, când se descărca pâinea, dar reuşeau asta foarte rar, numai când cei care o descărcau nu erau foarte atenți, sau când ei înşişi îi chemau să-i ajute la descărcatul şi transportul navetelor cu pâine până în magazia blocului alimentar.

Cele mai constante „condiții” oferite de Liceu erau foamea şi frigul.

Le era foame încontinuu. Uneori ieşeau flămânzi din sala de mese, deşi ingurgitaseră toate porcăriile care le erau servite acolo.

Meniul, cel puțin aşa cum era calculat, trebuia să asigure cantitatea de calorii necesară unui organism în creştere care mai era pe deasupra supus la teribile eforturi fizice şi psihice, la care poate doar membrii grupurilor speciale ale armatelor lumii mai sunt antrenați să reziste - şi asta în cazul elevilor Liceului se întâmpla pe durata a patru ani!... Însă datorită aşa-ziselor „substituiri”, în urma cărora carnea se substituia cu slănină, slănina cu pâine şi pâinea cu aer şi efort, ajungeau să fie tot timpul rupți de foame, tânjind după o bucată uscată de pesmet.

Dacă, de exemplu, o jumătate de pachet de unt trebuia să fie împărțită în patru, ea era tăiată

în opt, aşa că feliile ce rezultau erau mai străvezii decât smogul de pe cerul Londrei. Pe chiflele de la gustare doar se ştergeau cuțitele care fuseseră înmuiate în gem. Caşcavalul nu mai ajungea în stomacurile elevilor, căci se fura înainte de a fi distribuit la blocul alimentar, direct din depozitul de alimente. Merele, care doar uneori făceau parte din meniu, erau de obicei de categoria a treia („cu nevoi de reparații”), viermănoase şi mici, veştejite.

La una dintre mesele de prânz însă, cu toată obişnuința lor de a mânca prost, s-a atins un record de nesimțire din partea celor care îi hrăneau. Au primit drept ciorbă o fiertură în care fasolea, puțină şi ea, probabil nu fusese spălată, iar pământul cu care era amestecată colorase lătura în maro. Iar ca o încununare a lipsei de respect – de parcă nu aveau şi ei copii acasă – printre puținele boabe de fasole, pluteau cu aceeaşi însingurare ca aceea a caravelelor spaniole pe imensitatea mărilor, bucăți de sfeclă furajeră, care ar fi făcut furori într-o fermă de crescut tăuraşi.

Unul dintre cele mai râvnite servicii era cel de Sergent de Serviciu pe Bucătărie (S.S.B.), când înfulecai pe săturate. Ți se dădea se mănânci cât nu puteai duce, şi cu foamea nebună acumulată în „glandă”, nu aveai timp să mai numeri, să cântăreşti, să socoteşti alimentele introduse la cazan. Căci acesta era rolul S.S.B. – ului! Dar săracii elevi de anul trei, flămânzi, printre şacalii şi hienele de la bucătărie, nu aveau nici o şansă de izbândă…

A fost şi el o singură dată S.S.B. Norocosul de el, a picat în ziua în care se serveau pui la tavă cu pireu de cartofi! În acea zi a mâncat vreo două

kilograme de carne de pui în câteva ore. Mirarea lui cea mai mare a fost că deşi în tăvi, pe timpul cât puii erau gătiți la cuptor, erau o sumedenie de pulpe, elevii primeau de obicei doar spate, gât de pui şi alte oase cu foarte puțină carne. Nici cu pireul nu stăteau mai bine. Primeau vreo zece linguri, cam atât cât mănâncă după luna a patra un bebeluş.

Fiind întronate ca o stare de fapt, cei care răspundeau de hrănirea elevilor nici nu-şi mai dădeau interesul de a-şi ascunde furtişagurile. Subofițerul care gestiona depozitul de alimente, se lăuda deseori cum a împărțit caşcavalul ori brânza telemea în ziua respectivă – doar vreun sfert din întreaga cantitate ajungea pe masa elevilor. Probabil că nu le-ar mai fi dat nimic de mâncare, dar trebuiau totuşi justificate cumva notele de consum…

Ceea ce însă trăda lipsa oricărui sentiment uman era felul în care li se servea ceaiul. Ceaiul acela despre care unul dintre comandanții de companie – B. – spunea: „Astăzi la masă aveți macaroane cu miros de brânză şi ceai cu foarte, foarte multă apă!”. Niciodată cănile nu le erau umplute decât pe trei sferturi. De parcă se fura şi apa.

Cel mai mult simțeau elevii lipsa fructelor şi a verdețurilor. În spatele Liceului venea un bătrânel care vindea un soi de pere cu miros puternic de naftalină. Stătea la gard şi la solicitarea lor revenea din casă cu doritele fructe. Acestea miroseau aşa de tare a naftalină că trebuia să te ții de nas când le mâncai, dar foamea era mai puternică decât scârba. Iar monopolul

acelui comerciant făcea ca prețurile să fie usturătoare.

Într-una din campanile agricole au fost duşi să culeagă mere. În primele momente au fost potopiți de frumusețea imenselor mere din rasa Golden auriu sau Jonathan. Atârnau în ramurile care se îndoiau sub greutatea lor ca nişte promisiuni ale unor plăceri de mult uitate. La început nu au făcut decât să mănânce. Fără a simți gustul, aruncând în tubul digestiv, fără sfială, bucăți pe atât de mari pe cât puteau înghiți. Apoi, ghiftuiți dar nu săturați, mestecau încet, savurând aromele de basm ale minunatelor fructe, căutând un loc puțin mai gol în stomacurile deja îndesate. Iar către sfârşit muşcau ici şi acolo, din „carnea” vreunui măr mai frumos, pe care îl aruncau apoi, în glumă, după vreun coleg.

La plecare şi-au umplut sânurile, buzunarele, sacoşele. Fiecare îşi căra cu câinoşenie micul tezaur, parcă apărându-l de duşmani nevăzuți.

În Liceul „fără garduri” de la Câmpulung Moldovenesc se mânca la fel de prost calitativ. Dar măcar era mâncare din belşug! În prima seară a rămas consternat de porțiile uriaşe de macaroane cu brânză pe care o bucătăreasă grasă şi frumoasă, dar cam rea de gură, le bascula în castroane dintr-un polonic imens. În nici una din zile, în afară de prima zi, nu a putut înghiți în totalitate porțiile care i s-au dat. Şi lucru nemaiauzit: la acest Liceu, dacă aveai un apetit mai mare, primeai şi supliment!

În primele zile de vacanță, ajuns acasă, mânca încontinuu, preponderent carne, legume, murături – murăturile erau cvasi-inexistente în

meniul Liceului. După aproximativ trei – patru zile, începea să-i fie rău. Organele interne, bombardate cu cantități imense de hrană, intoxicate de-a dreptul de carne şi produse din carne, se răsculau. Apoi câteva zile mânca fructe, citind de dimineața până seara, frenetic, în liniştea „casei de sus”, cu plăcerea extraordinară de a avea propriul program zilnic. Sau mai bine spus cu satisfacția de a nu avea niciun program! Zilele treceau una după alta în îmbuibare şi relaxare, nesănătoase de altminteri, dar de la care nu se putea abține. Ca în scrierea aceea în care, un căutător de aur, recuperat de un vas de pescuit după ce aproape murise de foame, în drumul spre casă mânca nesănătos de mult, fura şi ascundea prin haine şi în saltea pesmeții marinăreşti, astfel că s-a îngrăşat până la obezitate. Toate acestea din cauza fricii inconştiente de nu mai suferi de foame aşa cum suferise câteva luni.

Pachetele primite de acasă erau un paliativ firav! Elevii ascundeau față de părinți situația în care se aflau. Doar nu erau nişte plângăcioşi! Banii de acasă erau aproape nefolositori, căci nu puteau ieşi în oraş pentru a-i cheltui, iar Liceul nu avea niciun fel de magazin. Şi-apoi nu aveau voie să țină alimente în dulapurile personale. Se crea un „aspect de dezordine”, premisele unei „epidemii” de obezitate, iar elevul nu ar fi suferit la limita insuportabilului, aşa cum Liceul îşi propusese să-l facă să sufere.

„Ce-i mă cu asta?”

Criză găsise într-unul din sacii de sport un măr. Şi cu o încrâncenare demnă de o cauză mai bună, îl izbi de un perete. Mai lipsea să urască perele pentru că cresc în peri, copacii pentru că au

rădăcini şi păsările pentru că au nesimțirea de a zbura...

Foamea avea şi unele aspecte pozitive. Îi unea. Cam în stilul în care haitele sunt unite de necesitatea de a-şi procura hrana. Se cernea de asemenea grâul de pleavă. Colegii mai cu stare hrăneau dezinvolt, din pachetele introduse aproape clandestin în Liceu, jumătate de clasă Există probabil frați care nu împart cele ce le aparțin aşa cum le împărțeau între ei elevii!

Alții mâncau pe ascuns, cotropiți, învinşi de exacerbarea instinctului de conservare pe care Liceul îl cultiva cu insistență în conştiințe.

Cu ce greşiseră aceşti fii ai patriei, care vroiau să-şi slujească țara, la nevoie chiar şi cu prețul vieții – şi Dumnezeu este martor că aceste cuvinte nu erau pentru ei vorbe goale! – ca să fie înfometați, înjosiți, desființați ca suflete şi ca ființe umane?!...

Frigul

Tot timpul celor patru ani le-a fost frig. Mai puțin vara..., când Liceul era învins de „reacționarele" elemente ale naturii. Căci elevilor trebuia să le fie frig. Foarte frig şi permanent frig.

Liceul nu le oferea căldură. De la înălțimea calității sale de instituție, nu-şi putea permite să se piardă în sentimentalisme, în populisme de genul acelora de a oferi mâncare şi căldură elevilor, cărora le refuza până şi condiția de ființe umane.

Caloriferele permanent proaspăt vopsite şi spălate erau nişte relicve. Erau curate, erau de-a

dreptul frumoase, având însă o singură hibă: prin ele nu circula agentul termic, căci ele se transformaseră în exponente ale economiei de resurse.

Odată cu începutul lunilor reci – cu o uşoară întârziere de-altminteri, pentru ca elevul să nu huzurească – li se dădea o a doua pătură. Un fel de strecurătoare albastră purtând ştampila cu prescurtarea M.A.N.[11], pusă pe ele ca un semn al garantării tremuratului. Dacă ar fi fost mumii egiptene ar fi dormit cu mâinile pe piept. Dar ei erau nişte copii zgribuliți, care dormeau cu mâinile sub şale, pentru a le încălzi; înțepeniți într-o poziție de „drepți” luată la orizontală. Erau înfofoliți cu pijamaua, izmenele, cămăşile şi treningurile de care dispuneau şi majoritatea dormeau cu capul sub aşternuturi, pentru a nu răci. Nu li se permitea să dețină saci de dormit, a căror modă s-a răspândit în acea perioadă. Aşa cum de altfel nu li se permiteau multe alte lucruri, cum ar fi acela absolut inocent de a avea piese de îmbrăcăminte „civile”; sau militare, dar peste numărul permis, stabilit prin catalogul ținutelor.

Frigul te însoțea în somn, te însoțea la înviorare şi te însoțea la masă, când scaunele reci te sileau aproape să mănânci în picioare. Frigul era cu tine în sala de clasă, unde te strângeai cum puteai şi încercai să reții, odată cu ştiința, cât mai multă căldură. Frigul te pătrundea fără milă atunci când erai prezent la apel sau la raportul de prânz. Frigul era atotprezent, chiar şi în diminețile de vară, când fiind siliți să se trezească odată cu

[11] Ministerul Apărării Naționale.

cântatul cocoşilor, oboseala şi temperatura de afară îi făceau să tremure clănțănind din dinți.

„Eu când eram în Liceu desfăceam căptuşeala vestonului şi introduceam foi de ziar. Țineau de cald...” ... le-a spus simpaticul ajutor al comandantului de companie! Ce păcat că aveau drept comandant pe unul precum Criză...

Anul trei

Scăpaseră de examenul de treaptă! Iar examenul de bacalaureat era, li se părea...: foarte departe.

Scăpaseră totodată de sălbaticul Tirpitz!... care fusese „promovat”, probabil la insistențele părinților unora dintre elevi, responsabil cu propaganda în cadrul organizației de partid şi „scos din producție”.

Deci elevii se puteau ocupa puțin şi de propriile lor suflete. Puteau huzuri. Culmea, le fuseseră repartizați doi noi comandanți. Locotenentul major C. şi locotenentul major P. Ei erau oameni de treabă, destul de sufletişti dar se pare că ei, elevii, instruiți în spiritul lipsei de omenie al celorlalți comandanți pe care îi avuseră până atunci, au început din prima clipă să-i „testeze”. Lupta surdă dintre personalități şi conştiințe este o lege a formării grupurilor şi a cristalizării relațiilor interumane din cadrul acestora. Este o reacție „normală”. Iar aceşti ofițeri porneau totodată cu un handicap de care trebuiau să țină seama: materialul uman pe care trebuiau să-l îndrume către cariera de ofițer era deformat de tristele şi traumatizantele experiențe anterioare...

Elevii păşeau la acea dată, timizi, dar cu o bucurie năvalnică de a trăi, în adolescență. Oraşul devenea din ce în ce mai atrăgător.

Cu complicitatea unora dintre marile suflete ale liceului elevii se „ascundeau" prin laboratoare pentru a studia asiduu. De asemenea descoperiseră Biblioteca. Ce-i drept cărțile le erau date cu parcimonie, dar la câte una se planificau pe ore şi citeau toată noaptea, în frig, la lumina chioară din spălător, cocoțați pe câte o chiuvetă.

Aveau acum mai mult timp şi pentru discuții. Începeau să se cunoască mai bine, lipsiți de inhibiția creată de teroarea pe care o înduraseră în primii doi ani. Acum descoperiseră că puteau vorbi cu un volum normal al vocii şi nu doar în şoaptă.

Efectele „robotizării" pe care le-o aplicase cu atât sadism D. nu s-au şters însă imediat. Din această cauză nici nu au comunicat normal în prima fază noii comandanți. În viziunea elevilor, ofițerii dădeau ordine iar ei le executau şi raportau despre aceasta. La atât se reducea „comunicarea"...

Desigur că necesitatea disciplinei nu poate fi negată. Ea este esențială în armată. Chiar primordială. Dar disciplina liber consimțită are la bază capacitatea de a comunica, de a convinge. Nu frica, forța, bătaia, tortura sunt cele care formează colectivele de luptători ori fraternitatea între cei aflați în situații limită!

Însă Liceul promova cu asiduitate o „disciplină" pentru a cărei menținere, tratamentele ce de multe ori se aplicau elevilor, ar putea fi clasificate drept teroare şi tortură.

Din ce în ce mai mult, priveau cu speranță spre duminicile în care, mai mult ca în trecut, li se permitea să „evadeze” în Oraş, care îi aştepta într-o atmosferă de sărbătoare continuă, organizând mici celebrări în cinstea idilelor ce se legau peste tot.

Elevii Liceului aveau un alt fel de a fi decât colegii lor civili. Cu modestie se poate spune că primii erau preferați de frumoasele fete ale Oraşului. Trăind doar printre bărbați, ei se apropiau de aceste minuni feminine cu o oarecare teamă, cu pioşenie, cu gingăşie, cu respect.

Obosiți de luptele pe care le duceau zilnic în Liceu, în Oraş căutau liniştea, seninătatea, nu aveau de ce să-şi demonstreze „masculinitatea” în fața reprezentantelor sexului frumos.

Nu poate fi negată nici influența pe care o avea uniforma de oraş – deloc urâtă – asupra privirilor cochete.

Planul de şcolarizare al anului trei prevedea câteva săptămâni de practică în atelierul de la ultimul etaj al Liceului. Într-o încăpere inundată de soare şi care oferea o panoramă magnifică asupra Oraşului, erau câteva motoare secționate, câteva bancuri de lucru, şi multe planşe tehnice ori de protecție a muncii, care pavoazau pereții. Orele de practică erau conduse de un maistru militar, a cărui principală preocupare era menținerea curățeniei în atelier.

După ce totul a devenit strălucitor, prezența conducătorului practicii involuă zi de zi spre zero. Primiseră ca sarcină umplerea unui caiet cu texte şi desene copiate dintr-un alt caiet care aparținuse unui elev din anii anteriori.

Dar în scurt timp volumul acela de muncă s-a epuizat. Elevii vegetau acum suspendați în văzduh, deasupra suferințelor, deasupra Liceului... Iguane albastre tolănite la soare, moțăind, pe jumătate adormiți, înconjurați de căldura pe care El, Liceul, nu le-o mai putea refuza.

În atelier se răspândeau acum miresmele colorate ale viselor; reveria îngâna simfonii liniştite, fluturându-şi faldurile prăfuite ale veşmintelor într-o dulce uitare.

Motoarele erau monştrii de metal învinşi, ale căror suflete fuseseră închise între filele caietelor de practică...

Sosirea verii şi apropierea vacanței de vară nu prevestea nimic bun. Fusese numit comandant al companiei gnomul maiestuos, S. Făcea elevilor impresia că este mai rațional decât D., dar cât de mult se înşelau.

În zare, se profila Defilarea. De Ziua Armatei. Prin fața lui Ceauşescu. Activitate care din nou avea să se desfăşoare cu maximum de „exigență”.

Pe platou apăruseră liniile albe trasate din optzeci în optzeci de centimetri, pentru exersarea pasului de defilare. Dimensiunea aceasta regulamentară nu era deloc potrivită pentru talia mai redusă a elevilor, dar de unde să ştie unul ca I., care, cu fundurile lui de sifoane pe nas, cu vocea pițigăiată şi cu pântecele proeminent, părea un Moş Teacă eşuat în timpurile moderne, rătăcind fără să se ştie de ce într-o instituție de învățământ de elită. Spre nenorocirea lui şi spre suferința celorlalți!... probabil că nu era prea

conştient de faptul că purta grade de maior pe umeri…

Şi referitor la I. s-ar putea povesti multe. Odată, un elev a fost surprins de vizita acestuia în sectorul companiei şi s-a ascuns în dulap. Meticulos, I. deschidea uşă după uşă, pentru a verifica ordinea interioară. Se apropia încet dar sigur de locul cu pricina.

„Buuu!”

Într-o fracțiune de secundă un corp rotofei se zdrobea de mozaic. Leşinat. Elevul fugise de mult când S.S.C. – ul începuse să facă eforturi pentru a reanima victima leşinată din cauza sperieturii.

De atunci, controlul dulapurilor nu l-a mai făcut de unul singur.

Tot el a fost cel pe care a trebuit să-l păcălească, în încercarea de a evita, pentru a doua oară, să fie selecționat pentru Defilare. Îl acostase pe platou, unde de fapt I. nu avea nicio treabă, ci se zgâia pur şi simplu la cei care exersau pasul de defilare.

„Tu de ce nu eşti în formația de defilare?”

I-a replicat că şi-ar fi dorit mult, dar că fusese respins la vizita medicală…

„Auzi la el! Elevul! Hipertensiv?!… Ce cauți bă, în Liceu?!”

Minciuna funcționase, iar el îşi propusese de atunci să fie mai atent când traversează platoul Liceului, ca să se ferească de întâlnirea cu eventualele „pericole”.

Mda! El căuta cu disperare să-şi asigure timpul necesar de a se pregăti pentru susținerea examenului de admitere la medicină militară şi nu

pentru a-şi forma pasul de defilare cu o lungime de exact optzeci de centimetri...

Ținta primei păcăleli a fost de fapt „magnificul" S. Calculul său de a-i prinde la sosirea din peregrinările pe baza sportivă a eşuat în ceea ce-l priveşte. Era pregătit pentru orice eventualitate. I se dăduseră bocanci cu vreo două numere mai mari, ceea ce i-a permis să-şi confecționeze şi să poată purta în interiorul încălțămintei, la nevoie, o pereche de tocuri false, decupate din nişte carnețele. Devenise mai înalt decât standardul selecționat cu vreo doi centimetri şi jumătate. Şi aşa a scăpat fără să fie selecționat pentru defilare...

În lunile care au urmat, chinurile colegilor lui au întrecut orice limită. Aşa cum dincolo de limită a fost şi pierderea timpului lor prețios care ar fi trebuit să fie dedicat învățăturii.

Anul trei şi anul patru erau hotărâtori pentru pregătirea în vederea susțineri examenului de admitere în instituțiile de învățământ superior. Iar ei, elevii, învățau! Cartea de anatomia şi fiziologia omului putea fi recitată pe rânduri şi cuvinte, chiar şi de la spate în față. Culegerile de probleme erau spulberate de frenezia „academiştilor", în lupta acerbă cu timpul şi cu ei înşişi.

Liceul însă mai pusese o piedică în calea lor. Pentru a putea să susții un examen de admitere la instituțiile militare de învățământ superior trebuia să fii la absolvire între primii cincisprezece la sută, în ordinea descrescătoare a mediilor calculate pe toți patru ani, ponderată cu media de bacalaureat. Ca să atingi acest deziderat erai obligat să înveți la toate materiile şi pe

deasupra să mai obţii şi performanţe notabile la obiectele de învăţământ din care susţineai admiterea în instituţiile de învăţământ superior. Din această cauză cele mai mari şanse la intrarea în Academia tehnică şi la medicină militară le aveau, culmea, în defavoarea absolvenţilor de licee militare, candidaţii care provenea din liceele civile şi care alocau tot timpul disponibil studiului doar la materiile la care susţineau examenele.

Dar ei, elevii Liceului, erau o elită! Una redutabilă! „Academiştii”[12] aveau medii anuale peste nouă şi treizeci, dar excelau şi la materiile de examen. În principal datorită profesorilor, excelenţilor profesori, de la ale căror ore plecai cu lecţiile învăţate şi care nu oboseau niciodată în a-ţi repeta iar şi iar ceea ce nu înţelegeai. La acestea se adăuga concurenţa acerbă dintre elevi. Calitatea elevului era testată la limita capacităţii sale intelectuale şi nu numai. Îţi trebuia şi rezistenţă fizică, şi capacitatea de a rezista emoţional, de a te apăra împotriva umilinţei şi jignirilor, a frigului şi foamei, a lipsei de libertate, a lipsei de intimitate.

Unii adolescenţi de azi nu vor să înveţe?!... Ei voiau din toate puterile lor, trecând peste greutăţi ce păreau imposibil de depăşit, dar nu erau lăsaţi să înveţe! Poate chiar de aceea îşi doreau atât de mult!

Sfârşitul anului trei a coincis cu momentul plecării lui într-o tabără de chimie la Blaj. Minunate clipe! Printre participanţi străluceau ca nişte luceferi fetele! Şi se făceau de râs prin imaturitatea lor băieţii... Imediat a legat prietenii şi

---

[12] Elevii selecţionaţi pentru a susţine examen la Academia Militară ori la Institutul de Medicină Militară.

cu uimire a pătruns în universul celor care petrecuseră anii de liceu împreună, băieți şi fete. Avea aceleaşi sentimente pe care le ai vizavi de o copilărie pierdută. Un vid sentimental îl înăbuşea la fiecare abordare a fenomenului. Era schilod sufleteşte. Ca un amnezic care nu se poate integra printre semeni.

Dar cu ce prospețime şi animație se legau în jurul lui momentele de intensă trăire ale acelui scurt interval de timp! Cu ce atenție nesățioasă le urmărea comportamentele, reacțiile, modul în care comunicau! Ce relaxat era la apariția în sala de curs a profesorilor care conduceau orele respectivei tabere…

„Hai, vrei să-ți întind o mână de ajutor?”

„Nu dom’ profesor, m-am înecat deja!”

„Cum aşa?!”

„Pe mine nu mă interesează acum decât chimia organică, vreau să dau la medicină…”

Locurile natale

Având ca punct de reper albia Târnavei Mici, care străbătea secționând median depresiunea, satul Dâmbău se aşterne domol la poalele dealurilor de pe malul drept, la baza dealului Lunii, care atinge o nălțime de peste cinci sute de metri.

Oamenii zonei, blajini dar totodată mândri, scăldați de înțelepciunea țăranului scăpat din robia grofilor, supraviețuitori ai aventurii repetatelor drumuri în America pentru a strânge bani ca să cumpere pământ, sunt de o ospitalitate sfântă.

Cumpătați, deschişi, primitori, gospodari!

Legați unul de altul prin gradele de rudenie, dar şi prin legăturile omeniei, ale apartenenței la comunitate. La sat. Unde vorba „Ce va zice lumea?!...” exprimă încă o atitudine de respect față de legile comunității

De o parte şi de alta a şoselei care lega Dâmbăul de Adămuş tronau maiestuoşi peri imenşi care rodeau pere de toamnă. Roadele lor bogate desfătau privirile şi săturau inimile.

În jurul satului erau înrădăcinate pădurile, se întindeau păşunile, se înălțau dealurile cu coliliile unduitoare, cu tufele de păducel, măceşe şi porumbele...

Cariera de argilă situată deasupra satului, cu dimensiunile ei uriaşe, parcă nici nu mai progresa. În ciuda faptului că zilnic dădea fabricii de cărămidă zeci de tone de materie primă, limita ei superioară părea a fi rămas aceeaşi, ani de zile, până cel el a absolvit Liceul. Excavatoare gigantice muşcau carnea dealului, dezvelind măruntaiele pământului bogat în cristale de ipsos. Buldozerele împingeau câineşte argila din ce în ce mai jos, spre cuptoarele fabricii.

Urca deseori pe poteca ce ducea spre vârf. Odată ajuns acolo, se lăsa pradă vântului, asemenea coliliilor, încercând să plutească, să se „sprijine” pe aer.

Nemărginirea, ruptă în bucăți de lumea reală, se deschidea intactă, voioasă, în sufletul lui de copil, peste oglinda albastră şi răcoroasă a Târnavei, până la pădurile nepătrunse ale Adămuşului.

Liniştea era materială, acompaniată doar de şfichiuitul vântului. Descătuşare definitivă, zbor spre esențe… puritate!

În diminețile răcoroase de vară, picioarele sale desculțe striveau frunzele de trifoi, fragede şi picurate cu rouă ale luncii, pe căile ce duceau către misticele locuri de pescuit. Timpul încremenit, nu îndrăznea să tulbure micii pescari, făpturi contopite cu ritmurile naturii, cu Universul, a cărui nemărginire începea şi totodată se reducea la unduirea năbădăioasă a unei plute de pescuit!

Ce le păsa lor de Lume, de zbucium şi de suferință?!…

Sălciile unduitoare îi străjuiau, susținând malurile cu rădăcinile lor ramificate. Uneori, trunchiuri puternice traversau Râul, ca nişte punți. Pe ele dormita sau de pe ele sărea spre oglinda apei pentru a o exploda în mii de mici oglinzi. Soarele se oprea dincolo de frunze, furişându-se cu greu printre ramuri, de unde le adresa priviri complice.

Doamne cât de liniştită şi de fericită era lipsa de orice fel de griji!

Plimbările prin cotloanele păduratice ale nepătrunsului, printre ramurile verzi şi crude ale uitării, era una dintre petrecerile lui favorite.

Aşa cum vânătorul preistoric adulmeca veşnicia, aşa aburul reavăn al tufelor de ferigă şi de spânz, îi pătrundea în suflet şi îi declanşa amintiri difuze, îndepărtate, din inconştientul comun al rasei.

Acolo unde era el nu mai călcase picior de om. Pionierii zborului interplanetar omiseseră să „cucerească” pădurile de foioase ale Dâmbăului,

iar secretele Universului căutate cu atâta asiduitate aveau să rămână nedescifrate!

Probabil că grădina lui Sofocle, care descoperea în ea întregul Univers, fusese la fel de încărcată de gnoză ca şi împrejurimile Dâmbăului, ale dealurilor Stelei, ori ca apa limpede şi unduitoare a Târnavei Mici.

Ai rămas vreodată, cititorule, în amurgul de vară târzie, tolănit în iarba înaltă, departe de orice ființă omenească, într-o livadă cu cireşe negre de coapte, ale căror mirozne curg aproape material pe panta dealului? Acolo se află gâzele colorate şi zumzăitoare şi fluturii jucăuşi ai amurgului dimpreună cu linişteа!: o preînchipuire a raiului.

Practica la comandă

Era obligatorie în anul trei. În anul patru a fi înlocuitor al comandantului de pluton sau elev plutonier de companie devenea ceva permanent. O sarcină de care nu te puteai dezice, căci altfel erai pictat la dosar, în caracterizări.

Elevii liceelor militare erau singurii dintre elevii liceelor țării care aveau dosare şi caracterizări!...

Elevii caporali primeau prin rotație, pentru câteva săptămâni, comanda unor plutoane de anul întâi sau doi... Unii debordau de bucurie din cauza puterii primite asupra semenilor. Alții eşuau din cauza lipsei de agresivitate. Puțini însă reuşeau să păstreze un echilibru coerent şi normal în relațiile cu subordonații.

„Treci la aparat!”

O palmă răsună în liniştea sălii de clasă. G. P., omul care mai târziu se va erija într-unul dintre redactorii ziarului oficial al armatei a patra, care va răspândi după trecerea sa în rezervă imaginea unui susţinător al folclorului românesc, împărţea deocamdată cu dezinvoltură palme colegilor din Pluton, la care îşi executa practica la comandă.

Existenţa absolut formală a caietelor de stagiu, unde se scriau câteva lucruri copiate de prin regulamente şi în care titlurile erau colorate frumos, nu era suficientă pentru a-i ghida pe cei care se trezeau dintr-o dată în postura de comandanţi, la o vârstă la care copilăria se împletea cu adolescenţa. Desigur că ar fi fost nevoie ca ofiţeri cu experienţă, cu cunoştinţe de psihopedagogie şi sociologie să le îndrume acţiunile. Dar cine era s-o facă? Unii ca D., ori S.?! Ei nu se puteau ghida nici pe ei înşişi!...

Trăznetul

Erau în stagiu, aşa că li se atârnaseră de gât pistoalele mitralieră şi plecaseră la plimbare pe dealul Mamut. Stătuseră câteva ore la umbra stejarilor ce împrejmuiau fântâna Haiducilor şi culeseseră frăguţe pe dealurile pe unde hălăduiau.

La sfârşitul zilei aceleia, reveneau obosiţi, agale, spre Liceu. Nori de furtună se adunaseră deasupra lor şi începuse să picure din ce în ce mai tare. Aerul avea un miros de ozon.

Deodată se produse o bubuitură asurzitoare şi pământul li se retrase parcă de sub picioare.

Avuseserăm un mare noroc! Trăsnetul preferase în locul fierului din care erau construite pistoalele automate ale plutonului, coroana unui stejar înalt situat la vreo treizeci de metri de ei.

Campaniile agricole

În fiecare toamnă, după sosirea în Liceu, erau trimişi să strângă roadele câmpului. Porumb, sfeclă de zahăr sau sfeclă furajeră. Adică acolo unde munca era mai grea, mai câinoasă, şi unde chiar plătiți, lucrătorii agricoli refuzau să se angajeze.

Dimineața crăpau de frig, căci mergeau echipați regulamentar, adică numai în vestoane. Ierburile şi buruienile înalte, îmbibate de rouă sau grele de brumă, îi udau până la genunchi. Semințele de tot felul li se agățau de haine şi le intrau în bocanci, hărțuindu-i continuu.

Activitatea era condusă de către zbirii momentului sub forma unui concurs. Se crea o atmosferă de Gulag.

„Haide elevul, dă din mână, nu sta!"

Îndemnuri de felul acesta veneau din partea lui S., care purta în mână veşnica lui scurtătură din fibră de sticlă, pentru a-i impulsiona pe cei mai puțin îndemânatici dintre elevi.

Nu se poate spune că nu aveau experiență în ceea ce erau forțați să facă. Pentru ei campaniile agricole nu au început odată cu anii de liceu, ci mai devreme, din clasa a cincea. Însă ritmul de muncă impus acum era unul epuizant.

Lucrau până aproape de căderea întunericului. Rândurile de porumb, care se întindeau de-a lungul mai multor forme de teren erau exasperante. Câteodată trebuia să-ți croieşti drum prin „jungla” buruienilor care crescuseră mai înalte decât porumbul însuşi. Când te apropiai de vârful vreunui deluşor te bucurai crezând că se va termina totul. Dar dincolo de coamă se deschidea panorama halucinantă a aceloraşi şiruri de tulei care urcau din nou în zare deasupra altui deluşor…

În autobuzele care îi transportau la şi de la muncă, erau înghesuiți ca vitele. Cei mai norocoşi, care urcaseră primii, prindeau locuri pe scaune. Ceilalți dormeam pe jos, stând rezemați unii de alții sau de pereții vehiculelor.

Ajunşi la Liceu, urmau, cu toată oboseala, un raport al companiei, curățatul hainelor şi bocancilor pe platou, strävezia masă de seară şi apoi din nou, apelul de seară. Iar timp de câteva ore mai curățau şi sectoarele.

Dacă Patria nu îți mulțumea pentru că-i dădeai să mănânce, Liceul de ce te-ar fi scutit şi nu ți-ar fi reamintit că El este stăpânul tău?

Au plecat într-o dimineață de noiembrie, unde credeți?: la cules de porumb. Erau deja lăsați să poarte mănuşi din bumbac şi pe deasupra vestoanelor îmbrăcaseră mantalele. Mănuşile erau subțiri şi majoritatea rupte sau destrămate la degete ori palme, de prea îndelungată folosință.

Din cauza ploilor de toamnă pământul mustea de apă. Frigul era pe măsură dar încă nu coborâse sub zero grade Celsius, aşa că noroiul cleios încerca să le smulgă încălțările din picioare.

Odată ajunşi la capătul rândurilor, i s-a creat fiecăruia un „front de lucru” şi au început culesul.

Înaintau cu greu, căci erau nevoiți să depănuşeze un porumb ud, care le transforma mănuşile în cârpe ude. La fel de uzi erau şi la picioare. Dârdâiau efectiv de frig şi încercau să-şi îndeplinească misiunea.

După vreo două ore pătrunseseră deja adânc în rândurile porumbului inamic şi îşi continuau ofensiva istoviți şi cu moralul căzut pe undeva pe jos, prin tina atotstăpânitoare.

Impresionat de chinul lor, cerul a început să cearnă fulgi diafani, imaculați şi pufoşi, care lunecau pe cărările văzduhului, coborând încet, plutind în cercuri line.

Ninsoarea s-a întețit din ce în ce mai tare, acoperindu-le vederea. În curând păreau nişte oameni de zăpadă, culegând un porumb acoperit de zăpadă. Capătul rândurilor nu se mai vedea iar apa din fulgii care se topeau le curgea pe față, pe ceafă şi li se prelingea mai departe pe spate, udându-i până la piele.

Într-un târziu, conducerea a luat, cu destulă lipsă de convingere, hotărârea de a opri lucrul, manifestându-şi vizibil nemulțumirea că trebuia să facă acest lucru.

După primele săptămâni de campanie agricolă erau răciți încontinuu. Aşa cum de-altfel erau bolnavi toată perioada rece a anului pe care o petreceau în Liceu. Era un fel de răceală cronică, permanentă, care însă nu era de obicei aşa de gravă încât să le ofere privilegiul de a fi internați în infirmerie.

Vacanţele

Plecarea la Liceu a însemnat chiar din anul întâi dezrădăcinarea. Fenomen care se va adânci şi va deveni mai acut odată cu terminarea şcolii militare şi primirea repartiției ca locotenent într-una din garnizoanele Patriei.

Părăsea o ordine normală a lucrurilor. Renunța la o alcătuire firească a lumii, pe care nu avea să o mai regăsească niciodată de acum înainte. Ea îi va fi furată de Liceu.

L.M. – istul devenea rezidentul permanent al Liceului, unde petrecea mai mult timp decât cu familia.

În vacanțe era doar musafir, cei de acasă încercând să-i facă întotdeauna pe plac, atitudine ce accentua înstrăinarea şi dezrădăcinarea de care suferea din ce în ce mai acut, odată cu trecerea anilor. Aşa că, vacanțele aveau să devină nişte excursii pe tărâmuri care nu-i mai aparțineau, în care devenise un intrus, ale căror locuitori îl primeau cu bucurie ca pe un oaspete, unul însă care le devenea din ce în ce mai străin.

Încerca din greu să păstreze status cvo-ul de dinainte, cel puțin pe acela din ultima vacanță... Dar simțea cum sensibilitatea proprie nu îi mai permitea să reuşească în această încercare; primul care nu se mai putea relaționa normal cu realitățile de dinainte era el însuşi...

Scăparea era lectura. Din ce în ce mai multă şi fără nicio rânduială. Citea tot ce îi cădea în mână. De la „În căutarea timpului pierdut” până la „Tratat de neurologie”. Evada pe tărâmurile minții, în lumile paralele ale cărților, refuzând să-şi conştientizeze suferința.

Mai erau apoi locurile copilăriei care te aşteaptă întotdeauna şi pentru totdeauna. Însă şi aici constata ceea ce i se părea a fi o pierdere de culoare şi simțire. Însă el era cel care se îndepărtase de esențe! Care se înstrăinase de propriul său Eu, ce mai înainte se contopea cu simfonia pe care azi, surd şi schilodit sufleteşte, nu o mai putea auzi.

Eliberarea

A venit pe neaşteptate, când niciunul nu o mai credea posibilă: scăpa astfel din ghearele Liceului şi ale lacheilor lui. Se întâmpla într-o vară. Simțea că nu mai aparține zidurilor acelora, alcătuirii cenuşii, tiranice şi monstruoase a închisorii unde fuseseră condamnat să petreacă patru ani, unde pierduse inocența copilăriei, fusese torturat, umilit, schilodit, înfometat şi ținut în frig.

În primele momente de libertate bucuria parcă le luase elevilor mințile. Au aruncat pe geam, în semn de răzbunare, de la etajul ultim unde erau cazați, toate tuburile de neon, care explodau cu zgomote înfundate la contactul cu asfaltul de pe platou. Schijele de sticlă albă sfâşiau aerul strălucind multicolor în bătaia razelor soarelui. Urlete de descătuşare, înjurături, chiote, râsete... Apoi o linişte nefirească, un gol imens în suflet, provocate de conştientizarea bruscă a situației în care se aflau.

Nu mai aparțineau Liceului!... însă nu mai aparțineau nimănui, nici măcar lor înşişi... Li se furase identitatea. Ceea ce părea un sfârşit fericit

şi un început vesel, nu era nici una nici alta, ci se contopeau în ceva nedefinit, fiind doar o continuare, un alt episod al vieții lor dezrădăcinate.

Deja, cea mai mare parte a „celulelor” erau goale, dezolant de tăcute, ființând parcă fără rost, dar, ca de obicei, imaculat de curate şi impecabil aranjate. Elevii din anii mai mici plecaseră acasă, în vacanța de vară. Rămăseseră doar ei, absolvenții, din care unii urmau să plece direct de la şcolile militare unde aveau să susțină examenele de admitere, iar alții la Academia Tehnică, la Institutul de Medicină Militară ori la facultățile civile (cei mai norocoşi dar şi cei mai puțini dintre ei…).

Entuziasmul le va fi domolit treptat de nostalgie şi de emoțiile despărțirii. Simțeau o mare greutate în suflet plecând de lângă colegi. Trăiseră împreună patru ani, mâncaseră sau înduraseră foamea şi frigul, tortura, iar acum nu le venea să creadă că nu se vor mai vedea în cursul vieții, decât întâmplător. Se părea că pleacă într-o altă vacanță, ciudat de tristă. Liceul câştigase încă o dată condamnându-i la singurătate. O parte din suflet le pleca cu ceilalți colegi, care nu ştiau ce să facă cu ea, pentru că era suferindă şi tristă.

În urmă rămâneau amintirile, ecourile paşilor pe holurile goale, urmele bocancilor care săpaseră în treptele scărilor, câteva nume scrijelite pe ici pe acolo şi tabloul de promoție din care, peste ani, îi vor privi trist nişte necunoscuți: ei înşişi.

Motto: „Similia similibus congnoscuntur."[13]

Arca 1 – Comandantul

„Măi copii, o să vă îndepliniți misiunea?!..." îi întrebase şeful de stat major al Regimentului, care de fapt comanda toate acțiunile de luptă la Revoluție. Potopul acela de toate felurile şi de toate formele care se abătuse asupra amărâtului de municipiu risca să inunde fiecare destin şi-i amenința pe toți cu dispariția.

Amenințarea surdă care plutea deasupra sufletelor tuturor părea o ființă uriaşă, implacabilă, ce îl pândea pe fiecare cu scopul de a-l îngloba în realitatea mortală pe care o crea.

„De unde o fi avut ofițerul acela destul de tânăr – era doar căpitan pe atunci - clarviziunea, stăpânirea de sine, maturitatea acțiunilor, din cauza cărora măcelul programat, la a cărui realizare munceau sute de „specialişti", nu a putut avea loc?!" se tot întreabă de atunci...

[13] Lat.: „Cele asemănătoare se cunosc prin cele asemănătoare."

Comandantul părea desprins din legendele acelea cu semizei care aveau puterea şi uitarea de sine pentru a se sacrifica generos în scopul binelui celor pe care-i stăpâneau.

„Aveți grijă, să nu pățiți ceva! Dacă muriți, ați scăpat!... Dar dacă rămâneți invalizi vă vor arunca ăştia afară, ca pe o măsea stricată!...”

La care „ăştia” s-o fi referit? Probabil că la „ăştia” din toate timpurile, la „ăştia” de ieri, de azi şi de mâine care înțeleg că se pot situa deasupra legii, ori în afara ei, şi constată că nu pățesc nimic, aşa că băierile sufletului lor sunt dezlegate spre destrăbălare. Şi-atunci li se cocoță semenilor în cârcă, le pun căpăstru şi îi duc spre pierzare.

Dar iată că din timp în timp, câte un Noe, clădind o arcă construită din materialul grijii lui, scapă mulțimile celor curați la suflet de potopirea pregătită lor de graşii pământului.

„Şi cum mai era comandantul ăsta?” ar putea întreba cineva…

„Un atlet frumos precum Apollo şi puternic precum Hercule. Şi mai ales, avea darul dreptei socoteli! Căci rareori i se întâmpla să greşească în vederea înțelesului simplu al lucrurilor. Virtuțile sale îl aduseseră aproape de desprinderea minții de înțelesurile pătimaşe.

Uneori însă, mai greşea şi el...

„Şi ce vrei acum, să-ți cer scuze?! tună vocea comandantului la adresa celui din fața sa. Ieşi afară!”

Da, îl nedreptățise, într-un moment de furie. Căci şi asupra aceluia începuseră deja să se abată furtunile veşnicei ne-aşezări, pe care unii o numeau cu vicleşug „tranziție”.

Însă acum nu cuvintele acelea, prefăcut dure, le simțise. Ci dragostea de oameni, afecțiunea părintească, pe care, dincolo de cuvinte, comandantul i-o transmitea. Desigur că înțelesese că acela își cerea scuze. Aşa că încă dinainte de a se termina scurtul dialog, deja îl iertase.

„Pentru a fi comandant trebuie să te naşti aşa! avea să repete el mereu. Şef poți ajunge în virtutea împrejurărilor, căci, vorba lui Petre Țuțea, solul social este atât de afânat încât tot soiul de şopârle se ridică la suprafață. Însă nicio şcoală din lume nu te poate învăța să fii comandant. Pentru a fi comandant trebuie să te naşti! Aşa!...”

Motto: „Maxima debetur puero reverenţia."[14]

Raiul 4 – Cuibul de vultur

Pădurea de alun făcuse loc unui pâlc de stejari ce-şi ridicau semeț coroanele rotate, cu frunze de un verde închis, intens şi crud. Se schimbase totodată şi lumina, căci în ea se amestecase o umbră ocrotitoare, plină de ascunzişuri.

Un țipăt ascuțit, de pasăre de pradă, sfâşie liniştea molcomă, topită de căldura verii.

Privi în direcția din care venea chemarea ori poate avertismentul acelei păsări, şi văzu cum vulturul se rotea în cercuri mici, deasupra celui mai înalt stejar din zonă, ca după aceea să aterizeze abrupt, în coroana acestuia.

Copilul simți cum era atras de o forță teribilă, care nu era numai curiozitate ori

[14] Lat.: „Unui copil trebuie să i se arate cel mai mare respect."

neastâmpăr copilăresc, ci ceva mai mult, ceva ce semăna cu dorul exilatului de a se întoarce acasă. Voia să intre în lumea aceea paralelă în care trăia vulturul.

Îmbrățișă stejarul și, julindu-și genunchii și antebrațele, urcă încet, căznindu-se, precum o omidă gigantică, până la cea dintâi ramură a maiestuosului copac.

Apoi, rotindu-se în jurul trunchiului, odată cu urcarea pe crengile tot mai subțiri, se apropie din ce în ce mai mult de vârf.

Privea din când în când în jos, spre solul plin de mușchi al pădurii. Nu simțea niciun fel de teamă. Coroana copacului, pe măsură ce urca, îl ocrotea, clădind dedesubtul lui un labirint de umbre cusut într-o plasă densă din care creșteau frunzele cărnoase.

Pe măsură ce urca, cele ce-l țineau în stăpânirea lor acolo jos, se desfăceau și cădeau ca niște lanțuri rupte, și o altă lumină îl învăluia.

Când, pentru a urca, își lipea obrazul de coaja aspră și crăpată a stejarului, avea senzația că se află în spatele unui dragon uriaș, cu care zbura în lumea în care basmele erau adevărate.

În fața sa apăru, la îmbinarea ultimei crengi cu trunchiul, cuibul construit din vreascuri destul de groase, căptușit cu mușchi, ierburi și frunze de stejar uscate.

Vulturul îl privi câteva clipe, fără a înțelege ce caută ființa aceasta în lumea în care doar el puteau să acceadă. Pleoapele ochilor clipiră de câteva ori întrebător, apoi din ciocul maroniu izbucni un țipăt ascuțit. După care, maiestuoasa pasăre se lansă pe cărările aerului până la copacul

cel mai apropiat, unde rămase să privească la cele ce se petreceau.

Copilul se ridică deasupra marginii cuibului şi văzu înăuntru trei ouă de un alb strălucitor, pe jumătate îngropate în muşchiul moale cu care era aşternut cuibul. Erau, acele minuni strălucitoare, o comoară în al cărei mister se ascundea o lume ce mustea de libertate.

O lume care, ştiindu-se acum înțeleasă, începu să se alinte suflând deasupra lui un vânt cald ce legăna vârful copacului şi odată cu el, minunea albă a eliberării lui. Copilul zbura cu dragonul său, în lumea de basm, aşa cum comandantul unui vas saltă odată cu acesta peste valurile unei mări însuflețite de o hulă uşoară.

N-ar mai fi vrut să coboare. Sufletul său era contopit cu cele dimprejur. Era unul, şi înăuntru şi afară; era el, unic, şi totodată el în toate cele dimprejurul său.

În cele din urmă, visarea aceasta lipsită de griji se destrămă pe nesimțite, odată cu coborârea soarelui dincolo de linia orizontului.

Încă nu era întuneric şi totuşi lumea de jos îşi reînnoda lanțurile, înciudată, peste trupul şi sufletul celui care avusese, preț de câteva ore, aripi.

Zgârieturile produse de urcuşul dificil erau acum mult mai dureroase. Locurile zdrelite, încălzite de febra începutului de vindecare, se rupeau din nou.

Nu simțea o foarte mare durere. Mai mult o mare tristețe. Era alungat înapoi în realitate de foame, se sete, de teamă…

Ieşi în fugă din pădurea inundată de întuneric şi, alergând mereu, se îndreptă spre casă.

Acolo sus, în locul unde între pământ şi stele nu este decât zborul, rămăsese vulturul, şi o dată cu el libertatea, din care sufletul copilului luase, spre sădire şi creştere, câteva seminţe.

Motto: „Nec aspera terrent."[15]

Izgonirea 3 – Şcoala militară

„Ce râzi bă, ca proasta-n p...?!..."
„...!"
„Marş în mă-ta la program!"

Se execută şi o rupse la fugă spre clădirea în care se afla compania sa. Ofițerul de serviciu, beat, clătinându-se pe picioare, îl oprise şi într-o primă fază i se păruse că glumeşte.

Zâmbise ca o reacție de apărare la adresa cuvintelor aceluia, stând în poziția „drepți"...

Nu-l deranjă foarte mult înjurătura, ori comportamentul mârlănesc. Doar trăise asemenea experiențe continuu, vreme de patru ani, cât fusese în Liceu.

„Ce-o vrut p...lă ăla?!"... îl întrebă un coleg.
„O vrut s-o f...ă pe mă-sa!"...

Comandantul de pluton îl numise şef al clasei şi deci înlocuitor la comandă. El protestase destul de slab, cu intenția de a refuza. Însă era

[15] Lat.: „Să nu te înspăimânte greutățile."

mult prea disciplinat ca să se opună unui ordin!... Asta-i oferise lui educația militară: o disciplină patologic manifestată! De-a lungul vieții avea să ducă o luptă teribilă cu acest tip de disciplină, una care-i confisca orice inițiativă, orice împotrivire, şi-l făcea să ia orice ordin, oricât de aberant, ca pe o problemă personală stringentă, pe care trebuia numaidecât să o rezolve.

În acea după-amiază de august, el şi toți colegii lui priveau siderați cum dulapurile le fuseseră sparte de elevii care absolviseră, şi care le furaseră echipamentul pentru a-l preda în locul celui pierdut ori, de ce nu, vândut, care le lipsise celor ce îşi încheiaseră socotelile de orice fel cu şcoala militară.

Aceia fuseseră „liberați" la vreo lună după ce plutoanele de anul întâi plecaseră în vacanță. Nimeni nu-i prevenise pe viitorii păgubaşi despre cele ce aveau să se întâmple... De fapt, fraza idioată, care perpetua o atitudine de toleranță la adresa furtului, avea să fie rostită din nou: „În armată nu se fură!... Se completează!...".

Asta însemna că cei mari luau ce le lipsea de la cei mici – şi nu numai haine – şi scăpau nepedepsiți. Eventual, cu vreo chelfăneală de formă, ori cu vreo zi – două de arest.

Deoarece instrucția militară rupe legăturile normale cu mediul social, cu familia, îți spală creierul şi te leagă în corzile sistemului – şi ăsta e un scop principal urmărit şi recunoscut... – atunci când militarul nu este cu plutonul, ori când nu are ținuta corespunzătoare pentru vreo activitate, suferă ca un orfan care participă la o serbare şcolară şi doar lui, dintre toți copiii prezenți, nu i-a venit nimeni, ori este prezentă doar bunica,

prezență total nepotrivită care-l face şi mai tare să sufere.

Aşa erau acum şi cele două plutoane de anul doi, care îşi îndemnau şefii de clasă să raporteze comandanților situația în care se aflau. Ceea ce până la urmă - cu toată acea statuare pseudoculturală: raportorii sunt urâți de toată lumea – avea să se întâmple.

Urmă o cercetare de formă.

„Ce bă, cretinii ăştia nu cunosc obiceiurile?!... Ce, ei când or să termine or să facă altfel?!” – asta gândeau chiar şi ofițerii care conducea cele două plutoane de elevi, dar şi comandantul de companie... În fine, oricine, mai puțin când era păgubaş, părea să gândească aşa... „Completarea echipamentului” la absolvire era ceva de la sine înțeles!...

Ceea ce însă nu prevăzuse nimeni, era atitudinea de apărare a stării de fapt, pe care o adoptară elevii care se aflau acum în anul trei, şi care la absolvire se simțeau îndreptățiți să facă la fel, adică să „completeze”:

„Cum adică?!... Păi noi ce-o să facem, că ăia ne-au luat şi nouă din echipament. Ce le trebuie la p...lele astea de anul doi?!...”.

Urmă un consiliu prelungit al celor de anul trei. Consiliu ale cărui discuții şi hotărâri fuseseră udate din plin cu alcoolul introdus prin contrabandă de elevii care tocmai sosiseră din vacanță.

Plini de curaj dar şi împinşi de teama ca status quo-ul unei ordini în care ei trăiseră timp de alți doi ani să nu fie amenințat, elevii de anul trei atacară cele două dormitoare ale elevilor de anul doi.

Unul dintre cei mai „făcuți”, un elev destul de grăsuț, de vreo douăzeci şi patru de ani – provenea din elementul sănătos muncitoresc – ridică din balamale uşa dormitorului. Apoi, o plimbă în brațe, fălindu-se cu forța lui fizică, pe deasupra capetelor celor prezenți, întrebând obsesiv: „Care ați raportat, mă? Grijania mamii voastre!... Ia ziceți, mă!...”

Din cauza alcoolului i se făcu deodată rău, scăpă uşa şi fugi la toaletă. Chiar de anul trei fiind, avea reflexele celui care face curățenie, deci ale celui care se fereşte să facă mizerie vomitând pe sectoare...

Înjurăturile continuară până noaptea târziu. Apoi, „torpilați” de atâta băutură, adormiră toți agresorii, de fapt toți apărătorii acelei ordini anormale, a cărei menținere părea pe vremea aceea atât de normală.

A doua zi se făcu prezența şi li se aduse în vedere că vor participa la „repriza de gimnastică”, ce se va ține spre preamărirea lui Ceauşescu, aşa că să-şi facă bagajele. Vor pleca la Bucureşti!...

Călătoria cu trenul fu groaznică. Evenimentul beneficia de câteva vagoane ataşate în plus la un tren personal, vagoane în care călătoreau doar ei, elevii. Câteva sute, căci proveneau de la şcoala de ofițeri cu cel mai mare efectiv din țară.

Călătoria dură aproape o zi. Plecaseră noaptea şi ajunseseră a doua zi după-amiaza în gara Basarabi. Unde coborâră înfometați şi însetați, pe peronul încins unde au fost aşezați pe ranițe, în formație, sub soarele ucigător.

Ofițerii erau foarte stresați. Pregătirea cu organele de partid şi cu cele de contrainformații îşi

spunea cuvântul. Nu trebuiau să slăbească nicidecum controlul asupra elevilor, ca aceştia să nu aibă manifestări ostile, ori să fie incapacitaţi cu apă otrăvită, ori cine ştie ce altceva! De reuşita acelei reprize de gimnastică răspundea fiecare cu capul!

Era şi el făcut răspunzător pentru colegii săi. Trebuia să ştie în orice moment unde se află fiecare dintre ei. Trebuia să supravegheze ca aceştia să nu-şi uite echipamentul în tren, ori să-şi execute corect serviciul de planton ori de sergent de serviciu pe vagon. Să se comporte „conform legilor şi regulamentelor militare în orice împrejurare". Adică, în ultimă instanţă, să se lupte şi el cu adevărul exprimat de zicala: „Dacă-i pui oricărui bărbat, chiar profesor universitar, o bonetă în cap, o centură la brâu, şi-l urci în carlinga unui camion, după cinci minute începe să fluiere după femei pe stradă...".

Câteva autobuze sosiră într-un târziu în faţa gării iar elevii fură îmbarcaţi în ele. După alte vreo două ore de călătorie în acele cutii încinse de tablă, contingentul fu cazat în cazarma unui Regiment Mecanizat.

Cazarma imensă era prost întreţinută, decrepită ca toată starea materială a armatei din epoca respectivă (stare care se va dovedi însă a fi fost mult mai bună decât starea armatei din epocile trecute ori cele care vor urma!...).

Dormitoarele mari, de peste cincizeci de paturi – cazarma era proiectată şi construită pe vremea comisarilor ruşi şi a ocupaţiei sovietice – aveau paturi suprapuse. Puţeau a transpiraţie, a ciorapi împuţiţi („dihori"...) şi a linoleum încins. Trebuie să fi fost vreo cincizeci de grade (şi asta

numai pentru că exista o placă de beton deasupra, pe post de tavan...). Elevii se deshidratau, pur şi simplu, şi erau internați, la început, pe capete, în infirmeria mult prea puțin încăpătoare.

După câteva zile, îngrijorați de cele ce se petreceau, dar şi dornici de a nu cârti cumva împotriva stăpânirii, conducerea „reprizei de gimnastică" făcuse rost de ceva apă minerală şi de niscaiva mere viermănoase, pe care le distribuiau la masa de prânz. Ori din acea cauză, ori poate pentru că organismul elevilor se adaptase la noua formă de tortură – căldură, lipsa apei şi efort fizic extenuant -, numărul internărilor a scăzut iar antrenamentele draconice pentru integrarea fiecărei ființe în organismul supraindividual al „reprizei de gimnastică", nu mai avea acum nicio oprelişte.

La tribuna improvizată pe baza sportivă a regimentului, ridicată la vreo patru metri deasupra solului, stătea fiara: un locotenent – colonel care urla continuu într-un microfon, vreme de vreo nouă ore cât țineau antrenamentele zilnice. Şase ore dimineața, şi vreo trei ore - mai degrabă atât cât se considera că este nevoie... - seara.

Purta o caschetă cu bentiță verde închis, semnul de armă al grănicerilor. Ce specialitate o fi avut în realitate, numai Dumnezeu ştie. N-ar strica pentru deparazitarea de absolutism – fanariot, sovietic, comunist, capitalist, ori regalist! – a acestui popor nefericit, să se ştie numele celor care chinuiau pentru plăcerea lui Ceauşescu, nu numai militari în termeni, elevi militari, dar şi pionieri ori şoimi ai patriei!...

Din când în când, atunci când vocea îl părăsea din cauza urlatului continuu – probabil că

şi alcoolul îl făcea să fie atât de agresiv şi de turbulent... – se aşeza pe un fel de bancă de pe platformă, tot cu cascheta pe cap, tot sub soarele arzător.

Acele aproape două luni au fost un prim contact cu paranoia, ori poate cu depresia cronică, manifestată prin nemulțumirea continuă a celui ce conduce față ce cei pe care-i conduce, prin schimbarea continuă a regulilor în timpul jocului şi prin continua „modificare a schimbării", prin neputința cronică de a finaliza lucrul la care cineva munceşte.

Formele create din trupurile umane se modificau zilnic, locurile de începere şi finalizare a exercițiilor, orientarea celor care le executau... toate se schimbau risipind energia fizică şi psihică a executanților.[16]

Cât de cotropitoare era căldura!... Pe baza sportivă iarba dispăruse de mult. Locul ei fusese luat de un praf foarte fin, nu nisipos, ci mai degrabă noroios. Care era oprit de mucoasele nazale şi transformat în noroiul pe care elevii îl eliminau odată cu mucusul. Care era oprit de mucoasa bucală şi apoi înghițit odată cu apa. Care se depunea pe trupurile încinse, prin hainele – mereu aceleaşi – care spălate seara doar cu apă

---

[16] Boala aceasta a risipirii în van a energiilor poporului de către conducătorii lui este una endemică pentru români. Tendința aceasta ar putea fi categorisită drept crimă împotriva umanității, deoarece risipeşte energia vitală a românilor, care, prin geniul lor, ar putea la un moment dat salva omenirea (aşa cum Burebista, Ştefan cel Mare şi Sfânt, Mihai Viteazul, Ioan Vodă şi alții au salvat creştinătatea!). Arhetipul unui astfel de ucigaş se defineşte simplu, astfel: el nu urmăreşte, prin deciziile ori prin criticile sale, să rezolve problema apărută, ci să-şi ofere satisfacția puterii. Cu cât mai irațională, cu atât mai dătătoare de plăcere personală.

rece şi săpun, dădeau naştere unor zoaie ce înfundau canalizarea.

Nopțile erau cele mai de nesuportat. Elevii îşi udau cearşafurile şi-şi împachetau în ele trupurile goale. Aşa măcar reuşeau să ațipească pentru un scurt timp. Dar acest lucru nu le garanta că peste vreo două ore nu se trezeau cu trupurile scăldate de sudoare, sufocându-se. În nopțile acelea părea că nici aerul însuşi nu mai putea respira, sufocându-se cu ură pe sine însuşi!

Copil al sălbăticiei şi al libertății, exploră chiar din primele zile, în pauza de prânz, în care oricum nu putea dormi, cotloanele ascunse ale cazărmii. În straturile părăsite de cine ştie când din fața unei magazii, printre buruienile înalte şi dese, găsi câteva roşii mai mult verzi decât coapte. Le culese şi le savură gustul dulceag şi oarecum artificial. Tot aşa, lângă gardul unui depozit, prin iarba aproape uscată, netunsă la vreme, descoperi câteva prune pe jumătate stricate...

Aceste gesturi ale vânătorii nu numai că-i furnizau câteva vitamine în plus, dar îi ofereau şi un avantaj psihologic, un fel de senzație că era stăpân pe situația în care se afla, că scăpa, de fapt, torturii şi terorii la care era supus.

De-abia ajunseseră la Stadionul Național, unde urmau să desfăşoare antrenamentele finale, în compania celorlalți participanți la marele spectacol de stil vietnamez şi de absurd românesc, când se răspândi vestea că o micuță gimnastă, cea care urma să urce în vârful piramidei cu zece etaje de trupuri umane, se rezemase cu spatele de geamul autobuzului, care cedase, iar sărmana ființă căzuse din mers pe şosea. Nu se ştia dacă va trăi, fiind internată la spital la terapie intensivă.

„Nu mai vorbiți prostii! Oricum nu-i treaba voastră! Nu sunt decât zvonuri! Alinierea! Să repetăm exercițiile unu şi doi! Lasă vorba! Vezi că te trimit acasă!...”

Kapo-şii începură să-şi facă treaba. Nu era permis ca, indiferent ce, să pericliteze moralul elevilor, ori reuşita perfectă a spectacolului omagial. Era exclus!

Ce ştie puterea să facă în privința cuiva care este prea obidit ca să mai suporte? Îi pune în cârcă şi mai mult![17]

Simți o oarecare mândrie atunci când programul lor de gimnastică ieşi perfect şi chiar Comandantul Suprem împreună cu Tovarăşa lui şi cu întreaga Conducere îi aplaudase. Poate că chinuitorii ființei umane, în experiența lor de mii de ani, au reuşit să atace unele mecanisme intrinseci ale psihicului uman, astfel că pot să recreeze la nesfârşit legătura aia „specială” ce se stabileşte între victimă şi călău...

După alte două zile erau deja în cazarmă. Din nou pe picior de plecare. Țara avea recoltele neculese şi în afara lor, a elevilor, nu mai era nimeni disponibil (poate nici dispus...) să dea poporului pâine. Aşa că începu un nou drum cu trenul, călătorie ce părea nesfârşită, către Insula Mare a Brăilei.

Morți de sete şi de foame, elevii – cei cu ceva stare materială mai bună – întindeau câțiva lei puştanilor ce se jucau prin gări, implorându-i

---

[17] Acest foarte păgubos raționament este caracteristic puterii în general, de orice fel şi de pe orice meridian. Dar până la urmă e bine, pentru că, în orbirea ei, prin această stupidă abordare, puterea reuşeşte să creeze martiri. Astfel, stăpânind materialul, puterea obligă spiritualul să se revolte şi să-i scape astfel de sub control.

să le cumpere vreo conservă, vreun pachet de biscuiți, sau un pachet de țigări... Uneori sticlele cu apă de la cişmeaua gării rămâneau la cei care nu reuşiseră să le umple în scurta haltă a trenului.

Disperat, bău apă de la chiuveta de la capătul vagonului, deşi pe o etichetă scria că nu este potabilă. Avea un gust sălciu, murdar, metalic, de parcă pereții rezervorului insalubru al vagonului se dizolvaseră în ea. Se miră şi el că nu s-a îmbolnăvit!... Probabil – şi avea să observe asta în numeroase ocazii – organismul lor de tineri chinuiți devenise foarte rezistent la orice fel de solicitare imbecilă.

Cum altfel urma să-i transporte organizația agricolă căreia urmau să-i fie sclavi, decât ca pe nişte vite?!... Aşa că au fost duşi la saivanele care urmau să le fie pentru două luni şi jumătate casă, în remorcile unor tractoare, care se bălăngăneau şi săreau ca nişte capre turbate, bufnind şi scârțâind din toate încheieturile.

Drumurile păreau construite din praf. Pline de gropi, de ogaşe, dar – în afară de cele câteva minute când printr-o minune dumnezeiască ploua – constant acoperite de un strat de câțiva centimetri de sediment fin în care bocancii se afundau ca într-o apă maronie.

În saivanele în care elevii luară locul animalelor, mai existau încă în stare de funcționare ieslele, căci odată cu venirea iernii, urmau să se întoarcă din stabulație liberă vitele şi caii gospodăriei agricole.

Lucrătorii dăduseră cu var peste mizerie, foarte aproximativ, şi instalaseră nişte paturi militare, metalice, cu saltelele aproape distruse.

Dacă ar fi stat nemişcaţi, probabil că s-ar fi dat cu var şi peste şobolani. Care mişunau peste tot.

Trebuia să-ţi agăţi raniţa cât mai sus, dacă puteai chiar de firele de curent electric ce atârnau din tavan, altfel era inevitabil nu numai vizitată dar şi perforată şi măcinată de şobolani.

Cei mai puţin orientaţi, care nu s-au repezit – din neştiinţă ori din nepăsare – să ocupe paturi la etaj, ţineau la îndemână câte un tuleu de porumb, curăţat de frunze, cu care loveau, în speranţa de a-i alunga, pe insistenţii şi indolenţii vizitatori cu cozi lungi şi guri chiţăitoare, ce nu se sfiau noaptea să le traverseze corpurile culcate.

Pseudo-localitatea unde se aflau se numea Lişcoteanca. Sediul central al gospodăriei agricole era înconjurat de câmpuri imense cultivate cu porumb şi cu cartofi.

Nu mai văzuse un asemenea peisaj niciodată. Linia orizontului era mereu deasupra lanurilor de porumb şi doar rareori se retrăgea mai departe, la marginea vreunui câmp care fusese deja recoltat. Cerul foarte albastru, uneori aproape incolor, era pătat doar rareori de mici formaţiuni noroase, rare, destrămate, fără nicio putere. Norii aceia nu dădeau nici măcar umbră...

Primele zile a muncit la depănuşat porumb. Minunata invenţie, combina Gloria, despre care se spunea că recoltează porumbul, îl depănuşează şi îl desprinde în boabe, îşi făcea treaba doar pe sfert.

Grămezi mari, de volumul unei remorci de patru tone, de ştiuleţi ne-depănuşaţi, punctau câmpul plat. Pe fiecare grămadă şedea toată ziua un elev, coborând spre sol odată cu procesul prin care creştea alături o altă grămadă, de ştiuleţi

proaspăt depănuşaţi. Se alcătuia astfel un fel de clepsidră orizontală, cu două semi-conuri culcate pe pământ, care măsurau timpul şi suferinţa, pe durata unei zile întregi, ştiuleţii zburând pe o traiectorie curbă dinspre semi-conul verde, spre cel galben-portocaliu, mânaţi de motorul întregii alcătuiri, adică de elevul care punea totul în mişcare.

O grămadă de patru tone era norma de lucru pe zi. Din nou unghii cu pieliţa sfâşiată şi infectată. Dureri de braţe, dureri de spate. Foame. Sete. Urletele comandanţilor de plutoane... Lehamitea. Lupta cu tine însuţi pentru a nu ceda!

La un moment dat apărură la marginea unui câmp recoltat cu combina, la depănuşatul grămezilor căruia fuseseră instalaţi elevii, nişte familii de defavorizaţi ai sorţii. Cu tot cu copiii după ei.

Nu făceau toată ziua mai nimic. În afară de gălăgie. Cu toate acestea primeau mâncare gătită şi aveau apă la discreţie...

În aceeaşi zi, elevii primiseră la gustare o jumătate de conservă de peşte şi o bucată de pâine pentru fiecare, iar la prânz cantitatea crescu la o conservă de peşte „per capita” însoţită de acelaşi coltuc de pâine neagră şi uscată.

A doua zi era sărbătorită „Ziua Recoltei”. Pentru că urma vizita oficială a lui Popescu Dumnezeu[18] directorul gospodăriei agricole de stat dădu ordin ca parcela care fusese „recoltată” cu ţiganii să fie arată, astfel ca tuleii de porumb să fie băgaţi sub brazdă. Dar tractoriştii beţi nu comiseseră infracţiunea aceea cum trebuie. Aşa că

[18] Vezi istoria comunismului român târziu.

rău famata „oficialitate” observând distrugerea care avusese loc, ori poate fiind informată de vreun „spion” devotat sistemului, ordonă formarea unei comisii de anchetă.

Pentru calcularea pagubei au fost selecționați câțiva elevi care, cu nişte furci, scoteau porumbul de sub brazdă şi-l recoltau, pentru a determina cantitatea pierderilor la hectar.

La capătul parcelei, într-o dubă a miliției, inginerul şef de fermă, arestat, urmărea prin geamul cu gratii cum îi hotărau acum destinul cei pe care-i înfometase timp de aproape o lună, furând banii şi produsele alocate hranei lor.

Se pare că plângea şi implora milă... Cert este că elevilor li s-a sugerat să nu prea găsească porumb. Numai că ordinul acesta şoptit venise prea târziu, când deja recoltaseră vreo patru tone...

În cele din urmă, probabil semnând o declarație de informator al securității, culpabilul inginer a scăpat. Poate că pățania aceea va fi avut vreo legătură cu faptul că hrana, de atunci încolo, avea să fie ceva mai bună. Poate că nu...

Condițiile de trai rămâneau însă la fel. Toată dotarea igienică se reducea la o țeavă cu găuri agățată cu sârmă deasupra unui jgheab. Prin acele găuri - prin câteva, nu prin toate! – de-abia țârâia o apă sălcie.

Baia săptămânală se făcea la sediul central al IAS[19]-ului, situat la vreo cinci kilometri distanță. Până acolo, la murdăria corpurilor acumulată pe timpul săptămânii de lucrul, se mai adăuga şi o mare cantitate de praf, din cauza

[19] Întreprindere Agricolă de Stat.

transportului în remorcile acelea deschise. Iar după aşa-zisa baie, care era de fapt un duş de cincisprezece minute, cu apă călâie ori chiar rece, urma un nou drum prăfos cu remorca.

Totuşi, toți elevii mergeau la sediul central la baie, căci acolo era un fel de băcănie, care vindea biscuiți, napolitane şi băutură ieftină ce mima alcoolul: Florio, Vraja Mării, Secărică şi Bitter, adică „brandurile" momentului.

- Băi, mor! Mor!... acestea fură cuvintele nefericitului elev, urmate de o borâtură de zile mari. Țâşniră din el sucurile gastrice, mâncarea pe jumătate digerată şi licoarea aceia numită Florio, din care el înghițise – era dulce iar lui îi era foame – aproape o jumătate de litru.

Îl ajutară cum se pricepeau. Total nepotrivit... Unul îi ridică picioarele pentru a-i oxigena creierul, dar manevra asta îi duse şi mai mult alcool la creier. Altul topi câteva cuburi de zahăr într-un pahar şi-l sili să le bea.

Cel mai inteligent îl întoarse pe burtă pentru a nu se îneca cu vomă. Ceea ce se dovedi probabil salvator. Starea de rău dură vreo două zile, timp în care ceilalți fuseseră puşi să îndeplinească şi norma lui, căci altfel detaşamentul de muncă s-ar fi înregistrat cu nerealizări ale planului, fapt care ar fi fost criticat de organele de partid şi cele de comandă (alea de partid de fapt le „comandau" şi pe cele „de comandă"...).

Foamea în perioada de practică, la fel ca şi cea de pe tot parcursul şcolii, era permanentă. Hrana era absolut proastă şi insuficientă iar efortul fizic la care erau supuşi era unul aflat aproape de limitele inumanului. De aceea elevii

căutau să-şi îmbunătățească dieta cu tot ce le cădea în mână şi era comestibil.

Într-o seară, după terminarea programului de lucru şi după „masa de seară”, un zvon se răspândi printre elevi: în apropiere exista un câmp cultivat cu lubeniță. La început a fost doar o vorbă spusă cu jumătate de gură. Apoi, zvonul deveni un fel de certitudine cu origine necunoscută, misterioasă, şi poate tocmai de aceea – paradoxal – mai credibil.

Într-o primă fază el se opuse. Era şeful clasei, simțea că răspunde pentru colegii săi, că nu putea ascunde o asemenea „părăsire neautorizată a perimetrului” taberei de muncă, ale cărei limite fuseseră stabilite încă de la primul „raport”[20] şi care erau următoarele: intrarea în sediul gospodăriei agricole dinspre est, canalul de irigații dinspre sud, podețul dinspre vest şi lanul de porumb spre nord.

Însă, vorba unuia care şi-a pierdut un sfert de secol pentru a studia comportamentul gloatei în diferite circumstanțe: la logica rațională trebuie adăugată logica afectivă, o logică colectivă şi o logică a religiozității (a diferitelor credințe). Aşa că, fără să ştie de ce, până la urmă, plecară cu toții.

Prima parte a drumului cobora spre canalul uriaş de irigații şi trecea pe lângă o sondă care fora în speranța de a găsi petrol. Partea mai joasă a câmpiei ce înconjura Lişcoteanca era un câmp petrolifer, pe întinderea căruia numeroase pompe îşi roteau continuu contragreutățile,

[20] Existau mai multe „rapoarte”, când întreaga suflare a detaşamentului de muncă se aduna, făcea prezența şi erau prezentate diferitele probleme şi sarcini: raportul de dimineață, bilanțul (la prânz) şi apelul de seară.

extrăgând lichidul negru vâscos şi golindu-l în nişte troace paralelipipedice imense, sudate din tablă groasă, acum ruginită în profunzime. Uneori, când acestea se umpleau, țițeiul era deversat peste margini iar partea aceea de câteva zeci de metri pătrați se îmbiba formând o baltă cu noroi negru, pe a cărei suprafață lumina se iriza în culorile curcubeului.

Trecură, pe lumina relativă a asfințitului, de sonda pe care muncitorii o părăsiseră, retrăgându-se în barăcile lor părăginite şi probabil, în aburii alcoolului ieftin şi puturos. Deasupra sondei un bec palid lumina la fel ca licuricii: doar în el însuşi şi nimic spre exteriorul său.

Noaptea în care coborâră peste ceva vreme era de un întuneric desăvârşit. Nu aveau niciun fel de dispozitive pentru iluminat. Stelele cerului şi luna parțial ascunsă de nori luminau doar orizontul. Partea imediat călcată de paşii elevilor era cufundată în întuneric. Părea că ei mergeau printr-o mlaştină în care erau cufundați de la brâu în jos.

Traversară primul canal de irigații, apoi al doilea, apoi altele, rând pe rând, până la opt – aşa cum se pare că-i sfătuise unul dintre muncitorii sezonieri ai gospodăriei agricole. N-ar fi găsit câmpul de pepeni dacă, din întuneric nu ar fi întrebat cineva, cu o voce voit autoritară, involuntar plângăreață:

„Cine-i?”.

„Noi...” răspunseră câteva zeci de glasuri. „Şi noi, şi noi...”

Apoi se trecut rapid la:

„Ce vrei tataie?!...”

Glasul amuți pentru câteva minute bune. Nu se aştepta să se lupte – chiar şi verbal – cu aproape o sută de indivizi...

„Luați câți vreți, dar, vă rog, nu-i spargeți, că mă amendează conducerea!...”

Nimeni nu mai adăugă nimic. Ranițele se umpleau rapid cu pepeni, luați la întâmplare. În douăzeci de minute fiecare avea în spate vreo cinci – şase. Iar hoarda invadatoare plecă... Spre lumina palidă a sondei... Rugându-se ca o pană de curent să nu o stingă!...

Acum întunericul era absolut. Şi cuprindea întreaga statură a omului. Mergeau pe pipăite, râzând la început de groaza paznicului care fusese invadat de armata lor cuceritoare, apoi simțind o oarecare îngrijorare...

Groaza s-a instalat nu cu mult mai târziu. Becul sondei părea că se îndepărtează mereu, odată cu sonda, un efect pe care călătorii pedeştrii îl cunosc foarte bine şi ştiu că se produce când ei încearcă să se apropie de un obiectiv înalt.

Apoi mai erau şi canalele de irigații care, pe întuneric nu mai păreau aceleaşi, ci mai adânci. Traversând prin altă parte le-au găsit pline de noroi şi uneori chiar şi cu ochiuri de apă.

Luptau acum cu rătăcirea, luptau până la urmă pentru viața lor, căci a te pierde în imensitatea câmpiei, fără apă sau mijloace de comunicație, ce altceva poate însemna decât a te afla într-un pericol de moarte?!...

Mulți alunecaseră coborând ori urcând malurile abrupte şi se rostogoliseră cu tot cu ranițe prin noroiul ori apa mocirloasă. Coborau în cea mai mare parte pe şezut şi urcau în patru labe, ori târâş pe coate şi genunchi.

Numărul canalelor pe care trebuiau să le traverseze părea să nu se mai termine. Sonda aceea blestemată se îndepărta văzând cu ochii, cu tot cu becul ei nenorocit, iar ei, cu tot efortul supraomenesc, păreau că nu se pot apropia...

Apoi, lucrurile căpătară o întorsătură ciudată. Când nimeni nu mai ştia câte canale au trecut, cât toți erau disperați, o forță superioară hotărî că penitența pentru furtul lor trebuie să ia sfârşit.

Urcară o ultimă pantă şi se treziră în stânga sondei de foraj. Drept în față era drumul ce intra în tabăra de muncă.

Un entuziasm subit cuprinse inedita expediție. Năvăliră în fugă – dar pe tăcute – în saivanele ce țineau loc de dormitoare.

Pepenii erau tăiați cu nişte cuțite de masă, neascuțite. Pe jumătate erau verzi. Nimeni nu simțea asta. Mâncau cu frenezie, cu beatitudine, cu uitare de sine. Nimeni nu vorbea... Sacrificiul mistic al lubenițelor grele, proaspete, lipicioase, apătoase, avea loc într-o lepădare de sine generalizată.

Şobolanii, tolerați de-acum ca animale de companie – care-şi impuseseră cu obstinație prezența – colcăiau la picioarele paturilor, bălăcărindu-se în sferturile şi în jumătățile de lubeniță care acopereau podeaua într-o orgie elegiacă.

Dimineața, dezastrul din saivane alături de oboseala şi de nesomnul împricinaților, se arătară în splendoarea lor dezolantă. Peste tot sâmburi, excremente de şobolan, coji şi miez – mai mult verde decât roşu – de lubeniță. Unii aruncaseră cu

pepeni în pereți. Alții după şobolani. Câțiva: unii în ceilalți, în glumă…

Dezastrul marcă o schimbare. De acum înainte urmau să culeagă cartofi. Porumbul fusese recoltat în totalitate.

În diminețile din ce în ce mai răcoroase, elevii se deplasau prin buruienişul înalt, plin de rouă – căci octombrie era de-acum trecut – spre parcela cu suprafața de câteva zeci de hectare, pe care lujerii de cartofi se culcaseră şi se încâlciseră într-un păienjeniş, devenind maronii – putrede.

De obicei cu întârziere – după cum îşi revenea din beție cel care o conducea… – apărea o combină de un tip special, care avea o rampă pe care o introducea în sol şi pe care, datorită mişcării de rotație, urcau deopotrivă cartofi şi pământ, cel din urmă căzând printre nişte site.

Praful care rămânea în urma maşinii, fin, grețos, lipicios, forma un nor de dimensiuni epopeice, care adăsta mult timp deasupra câmpului, aşezându-se cu greu, într-un strat fin.

Comandanții le cereau să înceapă lucrul imediat, fără a aştepta să se aşeze praful. Elevii inhalau solul patriei şi îl receptau din plin în haine, păr, nas, urechi…

Fusese chiar instaurată o întrecere, la care participa şi cel mai mare în grad dintre ofițeri. Competiția consta în a stabili cine încărca mai repede sacii cu cartofi. Voia probabil să se mântuiască de sentimentul de vinovăție pe care-l trăia… Fiul său, elev şi el, dormea ca şi colegii lui: în grajduri!…

După mai mult de două luni de privare de hrană, foamea îi copleşise pe elevi. Unii mâncau

porumb crud, dar după primele boabe înghițite îți venea să vomiți…

Alții veniră cu ideea ca la marginea rândurilor, acolo unde „Prăfuitoarea” – combina de recoltat cartofi – lăsa un maldăr de vrejuri de plante de cartof şi de cartofi prea mici pentru a fi recoltați, să aprindă focuri.

La început comandanții se opuseseră. Dar apoi – se pare că foamea îi afecta şi pe ei – constatară că nu se pierdea nimic…

Abia aşteptau elevii să-şi termine de recoltat rândurile care le erau date ca normă pentru a se aduna în jurul focurilor în care se coceau cartofi.

Nu mai aveau răbdare…

Ați muşcat vreodată cu poftă dintr-un cartof fierbinte, plin de cenuşă şi de pământ, copt doar pe un sfert?!…

Totuşi, ce binecuvântare erau bucățile acelea de cartof aproape crud, cald ori fierbinte, şters cu mâna ori cu mâneca vestonului, înghițit cu graba şi cu suferința celui care se îneacă… Cu plăcerea celui care simte cum foamea îi este alungată de o materie caldă, dură, ce aproape i se blochează, temporar, în esofag…

Veni şi ultima seară înainte de a pleca spre unitate. Toate culturile gospodăriei fuseseră recoltate. Elevii erau descumpăniți: cu cât te armonizezi, te acordezi mai mult unei realități, cu atât mai fără rost te simți după ce realitatea respectivă dispare brusc.

Se înserase. Făcea un ultim ocol al perimetrului taberei de muncă pentru a se impregna de amintirile acelei aventuri şi pentru a-şi lua rămas bun. În spatele unui grajd

descoperi o remorcă cu boabe de soia, din care cursese aproape jumătate din încărcătură pe o platformă de beton şi fusese lăsată aşa, de izbelişte. Boabele respective nu corespundeau cerinţelor de calitate ale celor care le procesau şi urmau să putrezească alături de bălegarul de vacă ce se scotea din grajdul din apropiere.

Fugi repede şi îşi luă sacul de merinde. Acesta, petrecut peste un umăr, putea primi un volum de vreo patru – cinci litri din orice fel materie solidă. Aşa că îl umplu cu boabe de soia şi, odată îndeplinită această etapă a supravieţuirii, îşi anunţă colegii care se repeziră precum păsările de pradă, umplând raniţe, saci de merinde, buzunare, cu preţioasele boabe.

La capătul unuia dintre grajdurile în care erau amenajate dormitoarele, elevii clădiseră nişte cărămizi pe care aşezaseră o tablă ruginită, plină de găuri.

Focul ce ardea dedesubtul ruginiturii era alimentat cu tulei de porumb şi făcea ca tabla să se menţină incandescentă.

Fiecare din cei prezenţi, din ce în ce mai mulţi fiind, se înghesuia să-şi prăjească boabele de soia pe care le capturase. În scurt timp toată tabăra mirosea a alune prăjite…

Şobolanii se adunară într-un număr record. Treceau în frenezia lor peste cizmele de cauciuc ale elevilor care, la rândul lor încercau să-i strivească. Şobolanii prinşi la strânsoare ripostau muşcând cauciucul gros şi chiţăind fioros.

Animalele înfometate încercau chiar să fure boabe de pe tabla încinsă, probabil arzându-se… oricum chiţăind sinistru.

Oameni şi şobolani concurau pe faţă pentru mâncare, foamea lor şi disperarea transformându-i pe oameni în şobolani şi pe şobolani în fiinţe gânditoare...

Repezi talpa cizmei spre spinarea unui şobolan imens care trecea molcom, fără frică, prin faţa lui. Acela, apărându-se, se întoarse cu pântecele în sus şi muşcă vârful cizmei cu sălbăticie.

Simţi viaţa pulsând sub cizma sa. Instinctul de vânător îi spunea să termine odată cu animalul acela. Totuşi, la lumina flăcărilor văzu ochii şobolanului aţintiţi în ochii săi. O legătură de un alt nivel se stabili între ei. Constată că poziţia sa de putere nu-i oferă cine ştie ce satisfacţie şi totodată se simţi conectat la şuvoiul năvalnic al vieţii care curgea pretutindeni, în jurul lor, în ei, peste ei... Şi atunci ridică încet talpa cizmei urmărind cu recunoştinţă acea fiinţă care-i oferise scurta cufundare în cunoaşterea de dincolo de aparenţe.

Şobolanul mai rămase câteva clipe, ca şi cum nu se temea că i s-ar mai fi putut întâmpla ceva.

Scoase din sacul de merinde un pumn de boabe de soia prăjite şi le turnă în faţa fostei posibile victime. Şobolanul îndesă în obraji câteva boabe, mai aruncă o privire înapoi spre agresorul său de mai devreme şi apoi dispăru la fel de molcom şi de demn în buruienile înalte.

Avea să viseze cum, în căutarea animalului său de companie, se afla din nou în Liceu şi încerca cu disperare să găsească drumul spre dormitorul comun unde-şi lăsase prietenul, şobolanul, care urma să fie supus uciderii de către

cei ce nu înțelegeau. Etajele se multiplicau la nesfârşit iar în camerele în care intra erau mereu alți elevi, însă niciunul din colegii lui...

Nici perioada de după sosirea în şcoală nu a fost mai lipsită de întâmplări intense. Comandant al şcolii era un maior ce fusese şeful de cabinet al Elenei Ceauşescu. Îl înlocuise pe un general la fel de idiot la a cărui apariție coloneii lectori fugeau şi se ascundeau pe după clădirile din incintă.

Maiorul D. care ajunse rapid colonel, părea să fie o persoană cu totul instabilă psihic, un fel de dezaxat acceptat social din cauza „pilelor” pe care le avea. În acea dimineață sosite în şcoală mai devreme decât era aşteptat şi fără nicio logică în comportament se apropie brusc de comandantul gărzii şi îi trânti un pumn în casca de metal.

Avu aceeaşi reacție pe care un copil urma să o aibă peste vreo douăzeci şi cinci de ani când un preşedinte „democrat” îl va plesni peste față cu ocazia unui miting electoral: zâmbi şi se trase un pas în spate.

Comandantul, descumpănit de atitudinea lui, descurajat şi de faptul că nu produsese teama scontată, şi de asemenea încercând să iasă cumva din situația absolut penibilă, îi spuse:

„Ce pi... mă-tii faci bă, elevule?!...”

Nu răspunse. Simți doar deosebit de acut diferența dintre piticul care-l agrease şi gabaritul şi pregătirea sa fizică, cu care l-ar fi putut face arşice în mai puține momente decât piticul ar fi fost capabilă să-şi înțeleagă situația.

Probabil că în privirea elevului răbufni cu o forță de neoprit ura. Amenințarea. Puterea.

Maioraşul cedă. Se retrase şi se urcă aproape în fugă în Dacia ce fusese deja parcată cu fața spre poarta şcolii.

Încercă să vorbească ceva la microfonul stației radio a automobilului, apoi într-un acces de demență rupse cordonul microfonului, privi în spate spre cel pe care-l atacase atât de irațional şi aruncă spre el microfonul stației deodată cu ordinul: „Repară-l”, ordin care nu se ştie cine avea să-l ducă la îndeplinire.

Televizorul funcționa doar conform programului aprobat, sub sancțiunea pedepsei cu arestul, ori mai grav, cu suspendare învoirilor. Oare ce amenințare reprezenta un program al unei televiziuni în totalitate controlată de conducerea de stat?!...

În acea duminică primiseră totuşi aprobarea să urmărească un meci de fotbal căruia unii îi dădeau o importanță exagerată. Pe la jumătatea meciului apare brusc în uşa clasei un elev de anul trei care le strigă aproape ininteligibil, sufocat de surescitare, să vină urgent să participe la bătaia generală care se iscase chiar la intrarea în pavilionul unde îşi aveau dormitoarele.

Dacă nu ar fi fost la mijloc alcoolul şi o îndelung cultivată exacerbare a aşa numitului patriotism „de armă”, poate că toată povestea de la care pornise încăierarea ar fi fost primită cu acelaşi amuzament cu care este primită orice fază demnă de „cascadorii râsului” ori „camera de râs”...: un elev beat, în toaleta unui restaurant, urinase din greşeală, căci se clătina cam tare, pe pantoful unui alt elev, de la o altă armă...

Primii care ajunseseră din oraş erau elevii de anul trei ai companiei chimice. Căutau

ajutoare, acoliți, arme, protecție, indivizi dispuşi să se sacrifice...

Corpul de clădire cu două etaje fu baricadat. Combatanții îşi scoaseră de la pantaloni centurile cu paftaua metalică, unii demontaseră de la paturi acele ipotenuze metalice numite contrafişe, alții îşi strânseră pumnii şi sufletele războinice pentru a se bate cu un inamic de peste zece ori mai numeros.

În câteva ceasuri, organizați la limita dezorganizării, infanterişti apărură precum un grup de manifestanți din epocile democrației haotice, din ce în ce mai mulți, din ce în ce mai violenți şi din ce în ce mai aproape de compania chimiştilor.

Bătaia se încinse. Unii agresori şarjau către intrarea păzită de paftale şi contrafişe. Loveau apoi cine în cine apuca, uneori se loveau şi între ei, apoi se retrăgeau – dacă ar fi pătruns în clădire, ce-ar fi făcut?!...

Bătălia dură vreo patruzeci de minute, până când apăru ofițerul de serviciu pe şcoală, un „pitic cu gagică de doi metri” cum era cunoscut de elevi. Căci pitic era, şi gagică blondă de aproape doi metri avea!...

Încerca să-i împingă pe cei care şarjau înapoi, şi pe chimiştii care ripostau, spre înăuntrul clădirii.

Fără succes. Limita aceea de respect din partea elevilor la adresa unui ofițer îl apăra însă de niscaiva lovituri.

Disperat, scoase pistolul TT. Râsete. Viitorii ofițeri văzură că din patul pistol lipsea încărcătorul. Siguranța era şi ea pusă.

Hohotul de râs generalizat demobiliză ambele tabere. Bătaia încetă la fel de repede cum izbucnise. Oare din cauză că ambele tabere găsiseră un motiv să înceteze un conflict în care fuseseră antrenate aproape fără voia lor!?…

Cert este doar faptul că maiorul comandant, fără să posede aparatul intelectual necesar înțelegerii faptelor petrecute, dar fiind totodată speriat ca nu cumva organele de partid să creadă că el nu poate asigura disciplina în şcoală, apăru la primele ore ale dimineții, adună compania de chimie militară şi le spuse cu o voce răstită:

„Vă ordon ca începând cu orele opt, compania să execute lucrări de fortificație în poligonul de instrucție, în volum complet, în barem, aşa încât deseară să fie îngropată la pământ cu întreg efectivul!…”

La început nimeni nu a înțeles nimic din măreţul ordin. Dar, aşa cum de fiecare dată vechilii fac dovada zelului de a îndeplini porunca boierului, cei de aceeaşi armă, comandanții de plutoane, comandantul de companie, lectorii şi locțiitorul pentru învățământ – un tip fricos şi netrebnic… – au pornit angrenajul pedepsirii elevilor companiei.

Alarmă, echipare, mers pe jos, sete, foame, săpat cu unelte rupte, neascuțite, cu lopata mică de infanterie, cu baioneta, cu ghearele. Din nou foame, sete: intenționat provocate – „au îndrăznit să-i bată pe cei mulți, pe infanterişti”!…

Dar, vorba unuia dintre elevi:

„Ce ne pot face? Cât de mult ne pot pedepsi până să se pedepsească pe ei înşişi, cei care pedepsesc?”…

Căci dacă unul comandă o sută de „culcaturi”, trebuie să stea vreo oră să le comande. Împreună cu cel pe care-l torturează!...

Din nou se dovedi a fi un supraviețuitor. Cercetă într-o pauză împrejurimile şi descoperi că dincolo de panta pe care săpau lucrările de fortificații, după ce străbăteai o mică pădurice constituită dintr-un arboret des, ieşeai într-o livadă părăsită.

Găsi acolo mere verzi, pere sălbatice cu gust puternic astringent, prune aproape putrede, păducel, porumbele: hrana haiducilor. Aşa rezistă împreună cu colegii până când furia imbecilului comandant se stinse, odată cu energia lui.

„Strângeți materialele, faceți apelul!” - minunată comandă!...

Plutoanele se formară. Compania se încolonă. Osândiții eliberați de pedeapsă plecară spre unitate...

„Tov' l'ent major... tov' l'ent... major...”

Şoaptele acelea se voiau strigăte. Într-un târziu, acela care era tovarăşul locotenent major, la fel de obosit şi plictisit ca şi elevul său, reacționă:

„Ce-i?!...”

„Mi-am pierdut puşca mitralieră...”

Propoziția aceasta, rostită ca pentru sine, cu teama de a nu fi auzită, fu totuşi recepționată, ca un proiectil de artilerie în plin, de cei prezenți. Pierderea unui cartuş era dezastru. Un tub ascuns în iarbă şi negăsit după tragere năştea o dramă. Dar o armă pierdută era probabil echivalentă cu pierderea drapelului de luptă: desființarea subunității, arestarea tuturora. Căci Dictatorul Ceauşescu se temea tot mai mult de inevitabil şi

sancționa nemilos chiar şi pierderea unui cartuş!...

„Cum p... mă-tii?! Ce p...la mea vrei să spui?! Îți bați joc de mine?!...”

Până să termine fraza locotenentul M. ajunsese lângă elevul caporal R. şi-i aplicase deja un genunchi în vintre, aşa că acela căzu la pământ gemând.

Toți cei de față considerară acest început al pedepsei ca absolut normal, deoarece pierderea unei piese de armament îi condamna şi pe ei la a fi probabil supuşi celei mai grele pedepse ce putea fi aplicată unui elev de şcoală militară: exmatricularea cu plata cheltuielilor de şcolarizare!...

Şocul fu urmat de comenzile disperate pentru întoarcerea elevilor zdrobiți de foame, de sete, înapoi de unde plecaseră...

Cu ură, cu răzbunare, elevii scotoceau lucrările de fortificație pe care le scurmaseră, pedepsiți fiind, în acel deal al plângerii.

„Unde ai lucrat?” întrebă comandantul acela de pluton, inspirat.

„Aici!” răspunse elevul, făcând din reflex mişcarea instinctivă a aşezării unui obiect spre înaintea sa, spre deasupra sa...

„Căutați în bermă[21]!” ordonă locotenentul cu ochii lucind de speranță.

Puşca mitralieră fusese acoperită de pământul scos din tranşee. Elevul aruncase pământul spre înainte şi îşi acoperise arma.

---

[21] Valul de pământ care se aşează pe marginea unui tranşeu în partea dinspre inamic, cu rol de protecție.

Lucrurile se mai potoliră un timp şi apoi au fost uitate cu totul, după ce prim planul a fost luat de „întâmplarea cu violul” presupus, din pavilionul fetelor…

„Presupus”, căci fusese vorba doar de o aventură, şi aceea neconsumată, din cauză că un control al ofițerului de serviciu îl făcuse pe amant să sară pe geam. Fata, în disperare de cauză, a încercat – ce-o fi fost în capul ei?!… - să se scuze cumva şi nu a găsit altceva de spus decât că, acel elev, pe care „nu-l cunoştea”, a încercat să o violeze.

Aşa că au urmat cercetări ale poliției, inclusiv o căutare cu un câine de urmă adus de miliție.

În sfârşit, toți ştiau despre ce este vorba dar toți mergeau pe acea pistă falsă pentru a îngropa subiectul…

Iernile erau totodată iubite şi urâte. Urâte pentru că elevilor nu li se furniza niciun strop de căldură.

Nu-i era prea greu să îndure căci era obişnuit din Liceu. Ceea ce se adăuga acum pe deasupra era lipsa apei calde. Li se permitea să facă baie o dată la două şi uneori chiar la trei săptămâni.

După opt ore de instrucție pe zi, uneori urmată de instrucție pe timp de noapte, le era refuzată posibilitatea de a se spăla.

De lenjerie nici nu mai vorbim. Era ca în puşcăriile comuniste: „Azi schimbăm lenjeria. Dar între noi!…”.

Însă, din disperare – după o perioadă de efort şi transpirație neurmată de o igienă corespunzătoare pe piele se adună un strat soios,

lipicios şi urât mirositor de jeg, de care lenjeria şi îmbrăcămintea se lipesc – găsiră soluția de a „face baie”. Înfundau scurgerea unei chiuvete cu o batistă, o umpleau cu apă rece şi, pentru a nu simți insuportabila senzație de îngheț, de degerare, aruncau pe piele cantități mari de apă, ceea ce îi făcea să amorțească.

Aburi furioşi se ridicau din abundență de pe trupurile goale lovite cu atâta cruzime de apa foarte rece. Întregul spălător se umplea de apă evaporată de parcă ar fi făcut duş fierbinte.

Unii, mai curajoşi, ori mai nebuni, se spălau astfel chiar şi pe cap...

Ciorapii devenea nu numai murdari, nu numai urât mirositori după o zi de instrucție: ei deveneau de-a dreptul nişte dihori iar tălpile le erau cleioase. Glumeau că dacă i-ar fi izbit de tavan, ciorapii s-ar fi lipit acolo ca nişte stalactite.

Bolile îi vizitau foarte rar. O răceală banală nici nu era permis să fie băgată în seamă, aşa că elevul era trimis nu la infirmerie ci la instrucție. Oricum medicamentele se reduceau la algocalmin, aspirină, biseptol, faringosept şi, în cazurile grave, penicilină ori moldamin injectabile.

Atunci când erai răcit, trebuia să suporți. Şi nu numai boala!...

Lenjeria intimă se schimba, după o perioadă de minim o săptămână. Dar nici două săptămâni nu era un interval care să alarmeze în vreun fel pe cineva.

Aşa că un bolnav cu febră, care transpira toată noaptea, nu avea decât să suporte lenjeria şi pijamaua udă, iar în perioadele de febră să reziste cu stoicism clănțănitului din dinți şi tremuratului necontrolate.

Seara îşi spălau lenjeria, batistele şi ciorapii cu apa aceea foarte rece – mai ales iarna - şi cu săpun, şi le aşterneau sub ei, între cearşaf şi salteaua plină de gâlme. Dimineața, mai mult umede decât uscate, piesele de lenjerie respective erau îmbrăcate şi uscate afară în gerul crunt, pe corpurile bolnave.

Cel mai mult ura să-şi spele batistele. Trebuie precizat că nu aveai voie să deții nicio piesă de îmbrăcăminte alta decât cele ce ți se dădeau de la magazia companiei. Dacă erai prins că deții ori purtai ceva în plus, ți se confisca şi numai dacă erai norocos scăpai de arest.

Batistele, cele două pătrate aproximative constituite dintr-o pânză străvezie de atâta utilizare, se umpleau de muci cu sânge încă în primele ore. Când îți suflai nasul căutai un loc uscat, ori cel puțin nepătat deja.

Ducând batista la nas simțeai lichidul lipicios şi rece care o udase anterior, dar nu aveai încotro... mai ales în sala de curs ori în dormitor. La instrucție, astupai o nară şi suflai cu putere pe cealaltă în speranța că mucusul eliminat prin purjare nu ți se va lipi de nas ori mai rău, de față. Dacă se întâmpla asta îl prindeai cu mâna şi îl aruncai. Apoi te ştergeai de iarbă în anotimpurile când era iarbă, ori de zăpadă, atunci când era zăpadă.

Cum decurgea spălatul batistei într-o zi de iarnă când erai răcit?!... Simplu: se lua batista udă din cauza sucurilor ce curseseră din nasul infectat şi se cufunda în apa foarte rece pentru a se îmbiba cu lichid. Culmea este că mucusul şi celelalte secreții scârboase ce curgeau din nas, odată ajunse pe batistă, formau o peliculă lipicioasă,

care cu greu se lăsa pătrunsă de apă. Săpunul făcea o spumă albicioasă ce rămânea deasupra mucilor şi a cheagurilor de sânge.

Operațiunea de clătire şi săpunire trebuia repetată de câteva ori, căci materia mucoasă se dădea dusă cu greu. Senzația grețoasă pe care o furniza mâinilor dar şi creierului dispărea odată cu ajungerea la țesătura batistei. De-acum apa foarte rece amorțise degetele celui care spăla...

Mai puțin scârbos dar mult mai dificil era să speli iarna o pereche de ciorapi. Materia lipicioasă care le impregna talpa se bătucea printre fibrele materialului, „sudându-se” acolo. Din când în când cei care spălau trebuiau să întrerupă procesul pentru că nu doar că le amorțeau buricele degetelor dar îi şi dureau foarte tare încheieturile mâinilor.

Iarna, elevii plecau în tabără la munte. Aşa-zisa stațiune era situată la aceeaşi altitudine ca şi Stațiunea Păltiniş, doar că la vreo sută de kilometri mai spre sud. Şi la vreo două sute de ani, spre evul mediu, din toate punctele de vedere...

„Crințul” era un fel de tabără militară, cu vreo zece cabane de diferite mărimi, toate ajunse demult la limita rezistenței lor în privința utilizării.

Buştenii din care erau construite erau crăpați, scândurile care îmbrăcau exteriorul erau desprinse, plăcile de prefabricat din lemn care căptuşeau interiorul erau toate cu marginile rupte, pătate de umezeala anilor şi urât mirositoare.

În fiecare asemenea cabană trona o sobă de teracotă, care, vorba fie, era reparată în fiecare toamnă, dar care, la sosirea elevilor, atunci când se făcea foc în ea scotea un fum groaznic, înnegrind tavanul şi pereții şi intoxicând locatarii.

Printre şamotele teracotei se formau spații deschise prin care se zăreau flăcările. Noroc cu aerul ozonat, de munte, care se combina probabil rapid cu monoxidul de carbon, transformându-l în dioxid!...

Dimineața, la înviorare, erau scoşi la bustul gol, şi se frecau pe față, pe piept şi pe brațe cu zăpada înghețată. Apoi alergau pe un traseu arbitrar stabilit şi reveneau în cabane pentru a se echipa în vederea raportului. De unde intrau la masă.

Mâncarea era absolut de lagăr de concentrare, de gulag. Fasole aproape fiartă, varză împuțită, rareori cartofi, câteodată o brumă de slănină, niciodată carne! Pâinea era ținută într-o magazie neîncălzită şi îngheța, aşa că îți trebuiau dinți buni pentru a muşca fărâme din ea. Când aveau chef, cei de la blocul alimentar ofereau cu generozitate gogonele înghețate, al căror miez se transforma în cristale de gheață, proces care scotea afară substanțele acre astfel că partea cărnoasă nu mai avea aproape niciun gust!... Uneori fasolea era plină nu de nisip, ci chiar de pietriş!

Probabil că întreaga cantitate de „hrană” le oferea vreo două mii de calorii zilnic, în timp ce ei ardeau poate dublu…

Niciun fruct. Nicio legumă conservată, în afara gogonelelor.

Şi acesta era tratamentul pe care-l sufereau nişte organisme tinere, supuse la un efort extrem...

Irațional!... Nebunie!... Tortură!... Gulag!...

Lemnele pentru bucătărie şi pentru încălzirea – doar pe timpul nopții – a aşa ziselor cabane, trebuiau tăiate din pădurea dimprejur.

Deasupra taberei îşi avea cabana un pădurar grobian, sălbăticit, făcea tuturor numai greutăți.

Se comporta de parcă muntele acela era al lui. Contesta mereu dreptul celor din tabără de a tăia lemne. Totodată, le repartiza copaci tot mai greu de tăiat din cauza grosimii prea mari pentru uneltele primitive de care dispuneau, copaci aflați în locuri din ce în ce mai îndepărtate.

Elevii aveau câteva joagăre neascuțite, cu mânere improvizate din crengi de brad, câteva topoare cu metalul moale, din acelea militare, cu cozile incomode, făcute parcă în bătaie de joc, pentru a-i chinui pe cei care le utilizau!...

Niciodată nu a înțeles de ce topoarele militare, care trebuiau să reziste uzurii crâncene a unui război, erau inutilizabile... Mai bine s-ar fi făcut din plastilină! Ar fi avut aproape aceeaşi utilitate...

Într-una din zile începură să taie cu joagărul un brad. Era un copac falnic, de vreo treizeci de metri înălțime...

Joagărul era total neascuțit. Îi trebuia ceva timp să pătrundă în trunchiul pe care îl ataca, dar după aceea, de obicei, rămânea blocat în lemnul care îl strângea.

Pentru a reuşi totuşi doborârea bradului respectiv, înainte de a începe scrijelirea lui cu joagărul, un elev mai curajos, se urcase şi legase aproape de vârful acestuia o frânghie de cânepă împletită.

Însă frânghia respectivă era prea scurtă[22]. Doi elevi răneau trunchiul ce sângera răşină, cu lama de metal ai cărei dinţi erau aproape tociţi. De-odată, după un timp descurajant de lung, se auziră pârâituri şi trunchiul se înclină puţin spre vale. Dar nu căzu.

Aici interveniră alţi doi elevi care ţineau capătul frânghiei aceleia prea scurte. Traseră cu putere de ea. Bradul pârâi ameninţător şi se prăbuşi spre cei doi nefericiţi. Cel de la capătul din spate, de frică, fugi încrucişând funia, fără să o lase din mână, prin spatele primului, care întorcându-se în fugă spre înapoi se împiedică de ea.

Văzu cum nefericitul spre care cădea cu vâjâit sinistru bradul doborât, mai avu puterea să se întoarcă, pe burtă, cu faţa spre prăbuşirea aceea care se producea şi îşi arcuise corpul ca o cobră, într-o ultimă încercare de a se ridica şi de a scăpa cu fuga.

La vreo jumătate de metru de craniul aceluia, bradul doborât biciui zăpada îngheţată şi se aşeză spre moarte.

Evenimentul acela, ca de-altfel orice alt eveniment pentru care conducerea de orice fel trebuia să dea explicaţii pe vremea lui Ceauşescu, fu muşamalizat. În fond nu se întâmplase nimic!...

---

[22] Toate cele ale armatei acesteia, din toate timpurile în afară de epoca regilor daci, au fost neîndestulătoare. Concluzia de necombătut este că toate conducerile s-au temut mai mult de armata proprie decât de duşmanii ţării. Ălora li se puteau preda ca vasali, vânzând ca sclavi poporul care-i hrănea; în schimb o armată puternică i-ar fi tras poate la răspundere!...

Aşa cum nu se întâmplase nimic nici atunci când, cărând lemne cu sania, fără cai, doar cu un „echipaj uman” improvizat, o sanie pe care erau clădite peste două tone de lemne, o scăpară de sub control şi aceasta zbură într-o râpă situată deasupra taberei; bine că nu într-una din cabanele asupra cărora venea!...

Conform unui program arbitrar de instrucție, se făceau diverse incursiuni, pe schiuri ori pe jos, prin împrejurimile taberei. „Împrejurimi” însemnau chiar şi peste douăzeci de kilometri de traseu montan dus – întors.

Aveau loc primele lecții de schiat care începeau cu mersul pe schiuri şi executarea întoarcerilor de pe loc. Apoi se lucra un pic la executarea frânei „în plug”. După care: Dumnezeu cu mila!...

Zăpada de aproape un metru grosime se topea la suprafață, căci ziua, oricât de anemică era puterea soarelui proțăpit în seninul cerului acela alburiu – albastru, însemna totuşi ceva. Pe timpul nopții se formau la suprafața stratului de zăpadă cristale tăioase de gheață care alcătuiau o suprafața abrazivă.

Aşa că schiatul la bustul gol, urmat de căzătura artistică, a adus zgârieturi sângerânde pe fața şi bustul nenorocosului de coleg teribilist. Şi râsetele hohotinde ale colegilor săi...

Chiar şi o simulare despre care ştii sigur să este o simulare, poate avea un grad de verosimilitate neaşteptat de acut, atunci când declanşează instincte primare cărora le pot rezista numai cei cu foarte mult sânge rece. Aşa s-a întâmplat şi în ziua aceea de instrucție când învățau cum să organizeze o ambuscadă. Ofițerul

lector trimise, fără a le spune celorlalți de ce, câțiva elevi spre tabără, ca şi cum ar fi fost repartizați să ajute la tăiatul lemnelor pentru bucătărie. De dimineață, în cel mai mare secret, aceia primiseră întăritoare de recul[23] şi cartuşe de manevră.

Începea să se însereze, aşa că elevii se aliniară în formație de marş şi, la comandă, porniră spre tabără, pe drumul acela de munte acoperit cu zăpadă şi cu gheață.

În partea dreaptă se ridica o pantă abruptă, al cărei jnepeniş era acoperit de o pătură groasă de peste un metru de zăpadă.

În partea stângă stratul de zăpadă cobora la fel de abrupt spre pârâul repede de munte care, culmea, nu era înghețat.

Urcuşul devenea din ce în ce mai greu. Unii alunecau şi cădeau în genunchi fiind ajutați să se ridice aşa încât ființa aceea colectivă, aliniată pe trei şiruri, înainta fără grijă spre adăpostul în care urma să-şi aline cât de cât foamea, setea şi oboseala.

Prima bubuitură determină coloana plutonului să-şi piardă structura şi să se dezintegreze. Chiar şi după ce secundele inițiale trecură odată cu surpriza, mecanismele instinctuale de apărare îşi menținură dominația asupra rațiunii.

Cei prinşi în ambuscadă alergau spre înapoi, ori spre panta abruptă pe care nu puteau să urce, iar cei care o luaseră spre valea pârâului

23 Întăritoarele de recul sunt dispozitive ce se montează în locul ascunzătoarelor de flăcări pe țevile armelor cu repetiție, pentru a compensa lipsa de presiune în cazul tragerilor cu cartuşe de manevră, făcând astfel posibilă reîncărcarea automată.

nu s-au mai putut opri şi au ajuns cu picioarele cufundate în apa ce le ajungea aproape de genunchi.

Răpăitul armelor automate răscolea aerul ozonat şi îngheţat al iernii aceleia de munte. Şi răscolea totodată şi încrâncenările acelea tinereşti ale celor care, într-o situaţie reală, ar fi murit, avântaţi tinereşte spre sacrificiul de sine pentru nişte idealuri, care desigur, ca oricând în istorie, nu ar fi fost ale lor.

Ce să mai vorbim despre nerăbdarea celor care aproape degeraseră aşteptându-şi victimele. Ori despre sentimentul lor de putere, de descătuşare, ţinând în mâini pistoalele automate cu care ţinteau spre nefericiţii care fuseseră prinşi în ambuscadă şi alergau în dezordine în toate direcţiile, dezorientaţi.

Au înţeles cu toţii că într-o situaţie reală, cei prinşi într-o asemenea capcană a morţii n-ar fi avut nicio şansă!... Scopul lecţiei fusese atins. Şi-au cunoscut propria neputinţă, şi-au înţeles vulnerabilitatea şi s-au pătruns de ele, smerindu-se...

Concursul de patrulă pe schiuri a fost un prilej de a vedea locurile acelea „interzise”, de o frumuseţe înspăimântător de divină, unde le fusese refuzat, până atunci, accesul.

Stânele parcelate ale ciobanilor din Jina erau părăsite pe timpul iernii. Traseul stabilit trecea mai jos de ultima strungă şi urca apoi versantul muntos pe deasupra stânelor. Drumul abrupt cobora în final spre tabără.

Cum orice activitate era obligatorie, toţi elevii fuseseră trimişi pe traseul de concurs. Câţiva dintre ei au suferit entorse iar unul chiar o

ruptură de menisc. Schiurile acelea mai mult decât vechi, mai mult decât uzate, cu aspect de ciacle[24], aveau legături din fâşii de piele de porc tăbăcită, cu catarame: Fereşte Doamne de orice căzătură!

Bocancii pentru schiat păreau să dateze de la momentul inventării schiurilor! Rupți, cu şireturile de pânză înnodate în aşa fel că nu puteai să-i strângi pe picior, prea mari ori prea mici pentru măsura celui care-i purta, şi, ca o constantă, mereu înghețați, mereu!... înghețați!!!....

Elevii erau încurajați să schieze şi în timpul liber, aşa că după repausul obligatoriu dintre orele paisprezece şi şaisprezece, se „dădeau" cu schiurile cu o plăcere frenetică.

Într-o parte a taberei era o aşa-zisă pistă, cu un unghi de coborâre de vreo treizeci de grade. În acea zi fusese mai mult soare ca de obicei. Stratul superior de zăpadă se înmuiase pe adâncimea de vreo doi centimetri şi acum, deoarece soarele trecuse de o oră dincolo de creasta muntelui, zăpada amestecată cu apă, înghețase.

Unul dintre elevi îşi dădu drumul pe pârtie, însuflețit mai mult de curaj decât ajutat de pricepere. La capătul pantei, înspre dreapta, fusese tăiat un brad şi în urma acestei operații rămăsese un ciot nu prea înalt, însă foarte gros. Elevul prinse viteză pe crusta înghețată; vârfurile schiurilor vibrau rău prevestitor, arătând tuturor celor prezenți, care se opriseră pentru a privi

[24] Reg.: Schiuri făcute din doage de butoi ori din scânduri îndoite prin fierbere în apă clocotită şi apoi presare prin legare de forme.

deznodământul, că acea cursă scăpase de sub control.

La capăt, elevul încercă să aplice cele învățate şi să treacă schiurile în plug.

Încercarea sa nu a fost urmată de vreun rezultat. Pe stratul de gheață, indiferent cum erau orientate schiurile acelea de lemn, direcția era aceeaşi: spre în jos şi spre dreapta pârtiei, spre ciotul acela gros şi neiertător.

Groaza puse stăpânire pe elevul care prindea din ce în ce mai mare viteză, într-o direcție pe care nu şi-o dorea... Aşa că se lăsă jos, pe o parte, în speranța că va frâna...

De-acum, corpul schiorului se deplasa rapid, scăpat de sub control, cu picioarele desfăcute şi ținute în acea poziție de schiurile care acționau ca un cadru.

În jurul ciotului se afla o zonă aproape circulară aşternută cu ace de brad uscate, care însă nu încetiniră în nici un fel viteza nefericitului.

Apoi, chiar înainte de impactul cu ciotul, o ridicătură a solului pe care schiorul o izbi puternic cu fundul, îl proiectă la vreo jumătate de metru deasupra solului. Fapt care-l ajută miraculos să treacă nevătămat pe deasupra ciotului cu care ar fi urmat să se ciocnească.

La acea vreme, astfel de evenimente păreau a nu avea nici cea mai mică însemnătate. Le tratau cu râs, le tratau cu mişto, le tratau cu o rapidă uitare...

Tinerețea lor le dădea puterea zeiască a vieții fără de grijii.

Motto: „Stulti timent fortunam, rudis sapientes ferunt.”[25]

Arca 2 – Vâjâitul gloanțelor

Se miră destul de mult că plesniturile acelea înfundate ale gloanțelor ce loviseră plopul din dreapta sa nu se sublimaseră, nici în nopțile imediat următoare şi nici mai târziu, în coşmaruri care să-l bântuie. Nu simțea ură la adresa celui care trăsese, căci nu-l socotea vinovat de nimic. Oamenii se ucid între ei în războaie pentru a împlini plăcerile „graşilor pământului”...

I-au rămas în schimb întipărite pentru totdeauna în memorie privirile soldaților, întocmai ca acelea ale pruncilor despărțiți brusc de sânul mamei, priviri prin care aceia păreau că-şi

[25] Lat.: „Proştii se tem de soartă, înțelepții o îndură.”

scoseseră sufletele, le aşezaseră în palme şi i le oferiseră lui.

„Fă ce vrei cu ele. Du-ne la moarte dacă vrei... dar nu ne părăsi! Nu ne lăsa singuri în fața morții!” păreau a spune.

Privirile acelea nu-i îngăduiseră să se teamă. Privirile acelea îl ruşinaseră atât de tare că nu-i îngăduiseră să fugă. Privirile acelora deveniseră vederea lui!...

„Culcat! Din dreapta, câte doi, salt înainte!”

Organismul multi-uman al companiei se pusese în mişcare. Ei nu se luptau cu cineva: ei se războiau cu frica! Soldaților, ca membre ale acelei meta-ființe, le fusese frică, înainte, să nu se afle de unii singuri, dar acum că frica lor individuală se vărsase şi se amestecase în marea frică a tuturor, parcă prinseseră curaj.

Iar curajul acesta îi făcea să se creadă invincibili, nemuritori. Treceau împreună, nevătămați, dincolo de eurile lor individuale.

Unii mai „prudenți” ar fi putut spune că nu era vorba de curaj ci de o formă de nebunie. Dar ei simțeau că pe măsură ce teama se retrăgea, în jurul lor se alcătuia o forță care-i proteja. Poate era vorba numai de imaginația lor, dar dacă asta le dădea curaj, existau şanse mai mari de a supraviețui, căci deveniseră ne-şovăielnici. Însă, tot aşa de real era sentimentul că dorința lor atât de intensă de a se jertfi le dăruia o linişte inexplicabilă.

Curajul îi purtă spre victorie, adică spre rămânerea în viață. Dar ar fi stat pe loc, paralizați de frică, şuvoiul acela al morții adus de vâjâitul

gloanțelor, i-ar fi potopit. I-a salvat credința lor în capacitatea lui de a-i conduce.

Dar cât de jalnic fusese el de fapt! Credința lor îl împinseseră să-i salveze, i-adevărat!... Fusese slab, dar ei îl făcuseră puternic!... Fusese nehotărât, dar îl forțaseră să decidă pentru ei toți!... Se supuseseră lui, cu tot cugetul lor, aşa că îl făcuseră să li se supună necondiționat!...

La fel de greu trebuie să fi fost pentru Noe, căci credem că uneori s-a îndoit de el însuşi!...

Motto: „Cognoscere personam in iudicio non est bonum.”[26]

Trezirea 1 – Măi băieți, o să apărați tipografia?...

„Locotenente, vino la mine!”

Tocmai traversa platoul Regimentului când şeful de stat major îl chemase la el.

„Du-te la companie, ia patru oameni şi prezintă-te în jumătate de oră aici. Să aveți armele cu voi şi să vă luați muniție destulă!”

După o jumătate de oră mica trupă se afla la locul care i se indicase. Apăru şi cel care dăduse ordinul şi făcu semn unui ARO[27] aflat în preajmă să se apropie.

„Mă băieți, o să apărați obiectivul?”

Întrebarea asta îl puse pe gânduri. Dintr-o dată se simți singur. O singurătate în care nu

[26] Lat.: „Nu este bine ca la judecată sa cauți la fața omului.”
[27] Autoturism de teren de producție românească.

putea avea pe nimeni alături: aceea de a răspunde pentru soarta altora...

Un fior fugar de teamă îl străbătu brusc şi apoi se stinse repede. Nu avea acum timp de aşa ceva. Misiunea trebuia îndeplinită!

Ochii soldaților erau ațintiți spre el.

„Îmbarcarea!”

Unul dintre soldați îşi făcu cruce şi zise: „Doamne ajută-mi!”.

Privindu-l, avu din nou senzația aceea de teamă, numai că acum mai intensă.

Ar fi vrut să facă şi el la fel ca soldatul acela pe care nici măcar nu-l cunoştea, căci se oferise voluntar dintr-un alt pluton. Dar îi fu ruşine de cei de față. Totodată îi fu ciudă pe această ruşine a lui. Sufletul lui se lupta cu sine, ca şi cum încerca să-şi aducă aminte de ceva de mult uitat, de ceva care însă îi aparținuse dintotdeauna şi care-i fusese, în chip nevăzut, totdeauna alături.

Urcă în maşina de teren, se aşeză lângă şofer şi porniră în trombă, ieşind: „Poate pentru ultima dată!” gândi, pe poarta cazărmii.

„Doamne, dacă exişti, apără-ne!” spuse.

Militarul acela, care-şi făcuse cruce mai devreme, îl privi într-un mod ciudat...

Motto: „Mors est echo vitae."[28]

Raiul 5 – Sticletele

În dimineața aceea de toamnă un covor de brumă rece se aşternuse peste ierburi şi peste oameni. Soarele alunecase din leagănul ce-l purta peste lume şi rămăsese jos, deasupra pământului, stingher şi trist, ca şi lumina sa roşie, ce nu reuşea să învingă frigul.

Se grăbea alături de ceilalți oameni către autobuzul ce-l ducea la şcoală, în oraş. Plopii uriaşi ce străjuiau şoseaua erau dezgoliți de frunze. Doar ici şi colo, câte o corabie minusculă a văzduhului, veştedă şi aproape neagră de singurătate, refuza să plece în ultima ei călătorie, agățându-se disperată de creanga ce-o născuse.

Fu trezit din semi-amorțeala în care se afla de o frântură de zbor care se prăbuşi în iarbă. Se repezi într-acolo cu instinctul unui vânător şi în

[28] Lat.: „Moartea este ecoul vieții."

curând ținea în mână un sticlete tânăr, frumos colorat, care, dintr-un motiv necunoscut, nu putea să zboare. Ori poate nu ştia?!...[29]

Sufletul îi fu cuprins de bucurie. Vietatea mică şi fragilă din pumnul său se zbătea să scape însă o ascunse ca pe o comoară de mare preț în buzunar, împreună cu pumnul în care o ținea. Apoi închise fermoarul buzunarului şi aşeză palma protector, deasupra acelei vieți.

Dezmorțit de căldură, sticletele începu să se mişte din ce în ce mai mult, în încercarea de a scăpa. Astfel că, găsind locul unde buzunarul era descusut, a intrat în căptuşeala hainei, unde, moleşit de căldură şi epuizat de efort, a dormit.

Pe timpul orelor şi-a ținut geaca în bancă, împachetată cu grijă, în locul ghiozdanului pe care l-a aşezat pe jos. Din când în când pipăia locul unde sticletele se ascunsese şi se bucura nespus la gândul acelui secret viu pe care-l avea.

Ajuns acasă a încercat să extragă mica vietate din ascunzătoare, însă nu a reuşit, căci sticletele se ținea cu ghearele de materialul căptuşelii. Atunci a luat o foarfecă şi a început să taie materialul, cu grijă...

Înviorat de căldură şi împins de frică, sticletele s-a smuls şi a țâşnit în zbor spre fereastră, izbindu-se de sticla acesteia.

„Nuți”, pisica, urmărea cu interes cele ce se petreceau şi acționând instinctiv s-a aruncat asupra sticletelui, a prins fulgerător capul păsării în gură şi a fugit spre uşa ce rămăsese deschisă.

---

[29] În timp ce scrie aceste rânduri, într-o sâmbătă dimineața, autorul aude țipătul repetat şi strident al unei bufnițe. Este ciudat să auzi bufnița țipând pe lumină. „O fi venit după mine?...”.

A urmărit-o în viteză încercând să-i smulgă prada. Când pisica a sărit pe gard, vrând să scape pe acoperiş, a prins-o. I-a deschis cu forța fălcile şi şi-a recuperat sticletele, care însă avea gâtul frânt şi deja murise.

Într-un acces de milă față de victimă şi de furie față de cea care o omorâse, a lovit cu putere pisica, iar aceasta a căzut dincolo de gard, mieunând şi rupând-o la fugă spre grădină.

Capul sticletelui atârna neputincios, neputință care i se transmitea şi lui. Căci a înțeles că nu mai putea face nimic, aşa că a luat o cazma şi plângând, a îngropat sticletele la rădăcina cireşului, în care obişnuia să se urce în zilele călduroase de vară, pentru a citi tot ce-i pica în mână.

Multă vreme după aceea a rămas cu o dublă părere de rău. Pentru promisiunea aceea a zborului, care fusese frântă, şi pentru gestul său, prin care pedepsise absolut inutil, manifestarea instinctului de prădător al sărmanei sale pisici.

La acestea se adăuga un sentiment sufocant de ruşine pentru cele ce făcuse…

Motto: „Omne quod movetur ab alio movetur."[30]

Izgonirea 4 – Regimentul

„Nu vrei să-l laşi pe colegul tău să meargă acasă?! Eşti din aceeaşi localitate cu el…?!…"

„Nu."

„Dar eu nu vreau să fiu repartizat acasă! Vreau să scap de sub tutela familiei!…"

Habar nu avea ce însemnau cuvintele colegului şi prietenului său! Cum adică să nu fii sub tutela familiei?!

El nu prea avusese niciun fel de familie. Orfan de tată de la doi ani, fusese crescut de mamă şi de bunică. Mama sa lucra de dimineaţa până după-amiaza, iar bunica, era o femeie de o bunătate supraomenească, aşa că nu l-a „tutelat" în nici un fel…

„Îl las pe el să aleagă…" adăugă.

[30] Lat.: „Tot ceea ce se mişcă este mişcat de altceva (din afara sa)."

„Raportez din nou că vreau să fiu repartizat la ...! ...”

„Bine, dar...” încercă acel colonel, să obiecteze, fără nicio vlagă... Iar ţie ţi s-a eliberat un loc la batalionul...”

Ce ar fi putut să răspundă?!... Că auzise că la Batalionul acela, în vremea respectivă, era comandant un om care ar fi trebuit clasat drept inapt, dacă nu psihiatric, atunci măcar psihologic, datorită abuzurilor de toată clipa şi al încălcării oricăror reguli de conducere ştiinţifică[31].

Festivitatea de absolvire se termină destul de repede. Defilarea în ţinuta de ceremonie a fost urmată de o masă organizată – conform tradiţiei – şi plătită de absolvenţi, masă care, datorită nerăbdării acestora de a se vedea odată plecaţi, s-a terminat după nici două ore. Părinţii, rudele, prietenii, viitoarele soţii, viitoarele vieţi!..., îi aşteptau pe cei care scăpau din ghearele Şcolii...

La început câţiva, apoi tot mai mulţi, au părăsit sala de mese şi s-au îndreptat către „companiile” de unde urmau să-şi primească ordinele de serviciu şi foile de drum către diversele garnizoane ale patriei.

Participaseră la ceremonia de absolvire, purtau uniforme cu grade de locotenent, dar încă nu realizau ce li se întâmplă. Erau aceiaşi ca şi până atunci. Tot ei. Li se părea că pleacă într-una din acele vacanţe de vară când marea lor familie se despărţea pentru vreo lună, maxim o lună şi jumătate, şi se reunea odată cu venirea frigului,

[31] “Conducerea ştiinţifică” era denumirea ceauşistă pentru actualul „management”.

pentru a fi chinuiți împreună încă un trimestru, încă un an...

Ca fost şef de clasă, primi, la început cu neîncredere, ordinul comandantului companiei chimice, un ultim ordin, de a se întoarce la sala de mese şi de a căra mesele şi scaunele acolo de unde fuseseră luate.

Părea o glumă, o ultimă şotie a căpitanului aceluia poreclit „Mulă”, din cauza încetinelii şi a stângăciei sale. Dar şi a lipsei oricărei calități profesionale. Dintre defectele aceluia, cel mai mare fusese incapacitatea de a comunica...

Se auziră câteva înjurături înfundate. Cei peste treizeci de locotenenți chimişti experientau diferite stări de spirit, de la amuzament la ură profundă.

Într-un târziu privirile lor se fixaseră asupră-i. Pe timpul şcolii simbioza aceasta dintre ei şi el, ei cei care cârteau şi el, cel aflat între ciocan şi nicovală, adică între comandanți şi colegi, simbioza aceasta deci, fără ca ei să-şi fi dat seama, cimentase o nevoie involuntară a lor de a-l asculta şi o sarcină neconştientizată niciodată pe deplin, a lui, de a decide pentru ei.

Înțelese că respectivul comandant al companiei găsise un pretext pentru a da naştere unui ultim scandal. Puțin îi păsa aceluia de mese şi de scaune. De orice altceva. Voia doar să se răzbune pe ei pentru că-l făcuseră să ştie faptul că-i vedeau slăbiciunile, incapacitatea de a comanda, că-i ştiau limitele intelectuale şi cele profesionale.

„Aşa! Acum am să vă arăt eu!” trânti acela uşa în urma sa şi pătrunse grăbit în clădirea companiei.

„Haideți să aducem nenorocitele alea de mese!...”

Vreo câțiva protestară, cam cu jumătate de gură, şi, văzând că rămân în urmă, se grăbiră după pluton. Încă o dovadă că nu-şi mai aparțineau şi că organismul acela multi-uman avea încă forța de a-i ține prizonieri.

Când ultimele mese şi scaune fuseseră aduse, comandantul de pluton îi aştepta ruşinat, cu documentele. Comandantul companiei nu avu tăria să mai apară în fața lor. Îl învinseseră încă o dată!

Însă, căraseră mese şi scaune în uniforma de ceremonie, purtând gradele de locotenent. Dezonorarea aceasta a calității lor de ofițer, pe care momentul - timp a consemnat-o, cine o va putea şterge oare vreodată?!...

Acel prim concediu trecu foarte repede, odată cu scurta perioadă de vară ce rămăsese după momentul absolvirii. Li se ceruse să se prezinte la unități cu vreo două săptămâni mai devreme decât era obişnuit.

S-a cazat la părinții prietenului său. De unde, în acea dimineață de început de septembrie, s-a prezentat la poarta Regimentului. Nu era singur. A constatat că „promoția” de tineri ofițeri şi subofițeri repartizată în acel an era destul de numeroasă. Infanterişti, tanchişti, artilerişti, genişti... şi el, chimistul, destul de stingher.

I-a luat în primire ofițerul de serviciu şi i-a condus pe platoul unității. În scurt timp a apărut comandantul, un maior nu prea înalt, destul de rotofei, care uneori se bâlbâia şi se exprima cu destulă greutate.

Când vorbea privea mai mult în jos, puțin într-o parte, la fel cum ținea înclinat şi capul. Din când în când ridica privirea către cei cărora li se adresa, încruntându-se, încercând să li se impună.

L-a citit imediat pe acest om slab, ale cărui accese tiranice erau de fapt strigăte de ajutor şi reacții de apărare împotriva unor agresiuni mai mult imaginare.

Încă din prima clipă, cu acea obişnuință a comandanților tuturor armatelor de a fi abuzivi atunci când nu li se interzice să fie astfel, maiorul, comandant al Regimentului, ordonă, la sfârşitul discursului său încărcat şi confuz:

„Să fie încazarmați! Au două ore să se prezinte cu bagajele la unitate!...”

Au plecat cu toții spre locurile unde îşi lăsaseră cele două geamantane, în care aveau cele câteva uniforme complete, cu care-i dotase țara la absolvirea şcolii militare. Geamantanele erau imense şi puteau fi cărate doar de nişte persoane care aveau o condiție fizică pe măsură.

Li s-a repartizat un dormitor nepopulat cu militari în termen, de la aşa-numitul „Batalion de cadre”, adică un batalion al regimentului care nu avea militari în termen ci doar ofițeri şi subofițeri, a căror sarcină zilnică era aceea de a se pregăti profesional şi de a lucra la documentele care le-ar fi asigurat operaționalizarea în cazul mobilizării. Cu alte cuvinte, un fel de viață de huzur…

Deoarece nu se cunoşteau şi deoarece erau aproape treizeci de paturi pentru cei doar doisprezece absolvenți, aceştia şi-au ales nişte locuri de dormit destul de izolate unele de altele.

Singurii care stăteau împreună, fiind foşti colegi, erau infanteriştii.

Printre aceia era un tip destul de în vârstă față de ceilalți, care probabil intrase în şcoala militară la limita celor douăzeci şi şapte de ani, limită care era stabilită pentru elevii proveniți din „elementul muncitoresc”.

Acesta, un tip destul de prețios şi destul de pedant, flutura, ori de câte ori avea ocazia, o trusă formată dintr-un stilou, un pix, un creion mecanic şi o husă, primele trei aurii, imitând metalul prețios. Husa era cusută dintr-o muşama maro ce imita pielea.

Într-una din zile absolvenții s-au trezit cu ofițerul de contrainformații al regimentului, care executa un control al bagajelor ce aparțineau colegilor de dormitor. Infanteristul îi raportase că-i fusese furată trusa aceea nemaipomenită de ustensile de scris...

„C.I.”[32]-stul, un tembel care nu ştia ce să facă în asemenea situații, recrutat pe vreo rațiune de partid, nu găsise altceva mai bun de făcut decât să vină în dormitorul acelor tinere cadre şi să le răscolească bagajele.

Se simțise deosebit de jignit. Trăsătura aceea intrinsecă a lui de a raționa, de a acționa şi de a se purta principial venea şi de această dată în conflict cu ceea ce se întâmpla.

Când C.I.-stul ajunse la valiza sa, răsturnă conținutul acesteia pe pat, cu un gest destul de nervos. Apoi îl întrebă pe C.I.-st, privindu-l adânc în ochi:

[32] Ofițerul de contrainformații.

„Tovarăşe colonel, doar nu credeți că cineva ar fi fost atât de prost încât să ascundă lucrurile furate în acelaşi dormitor cu păgubaşul, şi pe deasupra în propria valiză!...”

Convins brusc de acel argument, C.I.-stul a renunțat la percheziție şi a dispărut. Poate s-a ruşinat?!... Cine ar putea şti!...

Chiar din prima zi de încazarmare, au fost adunați într-un careu în fața comandamentului şi li s-au repartizat sarcini. După vreo douăzeci de minute maiorul – comandant al Regimentului – dădu să plece.

„Tovarăşe comandant, vă rog să-mi permiteți să raportez! Mie nu mi-ați ordonat să fac nimic...”

Cel interpelat se întoarse spre insignifiantul locotenent, şi de la înălțimea micimii sale, îi aruncă o privire disprețuitoare, spunând:

„Du-te la G.A.Z.[33] şi verifică starea de fapt. Îmi prezinți la prânz o situație exactă!”

Aşa cum se afla echipat, în ținuta de serviciu purtată pentru prima data, cu cizmele lustruite, îi întrebă pe cei pe care-i întâlnea - suprafața cetății în care era dislocat Regimentul era impresionantă – unde se află G.A.Z.-ul. În vreo jumătate de oră a ajuns în partea exterioară a cazărmii. Într-una din „biute”[34] fuseseră

[33] Gospodăria Agro – Zootehnică. Fiecare unitate avea o astfel de gospodărie, în care cultiva cereale şi rădăcinoase, şi de asemenea creştea animale: ovine, cabaline, porcine, uneori chiar şi nutrii, găini şi iepuri.

[34] Cetatea este înconjurată de asemenea „biute”, nişte galerii lungi, construite din cărămidă, la suprafață, acoperite apoi cu un strat masiv de pământ, în care prinsese rădăcini şi crescuse o vegetație bogată, un fel de mică junglă.

amenajate două încăperi pe care le locuiau soldații care se presupunea că aveau grijă de animale.

La vederea mult prea îngrijitului locotenent, unul dintre ei, îmbrăcat cu o zdreanță de uniformă, îi ieşi în întâmpinare, neştiind ce să creadă – rareori venea să-i vadă altcineva decât subofițerul care era şeful GAZ-ului...

„Sunt locotenentul... Unde-i şeful GAZ-ului?”

„...!”

„Raportează, soldat!”

„Apă’ nu vine aşe degrabă... Pe la vro unşpe... Dacă vine!...”

Se miră că este posibil ca un subofițer să vină la serviciu când vrea... Dar câte nu trebuia să vadă şi să trăiască până să înțeleagă că viața nu este totuna cu regulamentul, că disciplina este anulată de corupție şi de compromis, că legea – aşa cum avea să se convingă mai târziu – nu este aceeaşi pentru toți şi chiar dacă toți sunt egali în fața ei, unii sunt mai egali decât alții!...

„Hai să numărăm animalele. Mă aflu aici din ordinul comandantului!”

Acesta a fost momentul în care soldatul a intrat în panică. Oare ce-l apucase pe comandant?!... Chiar de aceea, pentru că ştia cum i se duceau pachetele cu carne, bidoanele de țuică, brânza telemea, laptele zilnic, şi toate celelalte, deci chiar pentru că îl ştia drept şef al bandei, treaba asta cu controlul îi părea soldatului o răzbunare a mafiotului şef, deci era cu atât mai demnă de a fi luată în seamă şi tratată cu teamă.

Acțiunea care se petrecea prevestea poate schimbarea lui de la gospodărie şi trimiterea în vreun pluton de instrucție, şi de acolo, mai rău, în

garda Regimentului!... Deci: adio program de voie, adio plecări în oraş noaptea când vor muşchii tăi, adio alcool, adio ghiftuială.

Soldatul se comporta de parcă ar fi vrut în orice moment să o rupă la fugă. Privea speriat cu coada ochiului spre locotenent şi avea trupul încordat ca un arc.

Aşa că, nevrând să rămână de fraier fără a avea cu cine să vorbească, îi lansă ca într-o doară îndemnul:

„Haide, poartă-te frumos şi spune-mi tot! Se pare că m-au trimis aici pentru că eu o să fiu viitorul şef al GAZ-ului...”

Surpriza a fost totală. Soldatul s-a destins şi un zâmbet uşurat şi totodată slugarnic a înflorit din ce în ce mai larg pe fața lui.

„Toa’ l’ent[35], da nu vreț’ să serviț’ ceva ’nainte di control?...”

„Vedem după, dacă ai totul în regulă.”

„Aici avem nutriile.”

„Câte?” întrebă, şi scoase un carnețel pe care se pregăti să noteze.

„Vr’o trizăci...” se chinui acela să-şi amintească, încruntând uşor din sprâncene, destul de mirat de întrebare.

„Găini, câte?”

„Nu ştiu, că mai fură vulpea... da iaca, acolo, vr’o sută.”

„Oi?”

„Piste două sute...”

„Porci?”

[35] Tovarăşe locotenent.

„Apăi, nu ştiu numa' dacă vine tov' plotoner să spună câț' o tăiet ieri, că io am fost cu tractoru' cu remorcă la cules sfeclă."

„Da i-au adus deodată, că sunt toți şoldani."

După o scurtă pauză, mirat de naivitatea celui care întreba, ori mai degrabă convins poate că acela dorea – în calitate de viitor şef – să vadă dacă poate avea încredere în el, soldatul îi spuse:

„Da de unde! Când să fac de vreo sută de kile, dom' plotoner aduce alțî, micuț'. La comandant îi zâce că din cauză că în biută îi frig, porcii se îmbolnăvesc di plămâni şî nu cresc. Comandantul să faci că-l credi, da io cred că îi împart întră ei..."

Cât dură scurta vizită, ceilalți soldați dăduseră de urgență telefon să-l anunțe pe subofițerul care le era şef, şi care apăru în fugă, într-o ținută soioasă, transpirat, îngrijorat, căci i se spusese că sosise noul şef al GAZ-ului...

Neîncrezător, cu o disciplină aproximativă, căci pe cel din fața sa încă nu-l corupsese şi deci nu avea nicio putere de a-l şantaja, subofițerul se apropie şi încercă să-şi asume o poziție de superioritate, întrebând:

„Ce-i cu dumneavoastră aici?"

„Prezentați-vă mai întâi şi apoi, dacă vă adresați regulamentar, o să vă răspund."

Neobişnuit cu o asemenea atitudine din partea ofițerilor, dintre care cei cu funcții mari îl gratulau cu apelativul „Nea ..." iar pe cei cu grade şi funcții mici nici nu-i băga în seamă, subofițerul dădu înapoi şi se conformă.

„Stați destul de rău cu evidența animalelor. O să-i raportez comandantului despre asta."

„Toa’ lent’, da’ se poate, haideți să intrăm în biroul meu, poate vă este sete. Ştiu sigur că un pachețel cu pulpiță de vițel nu v-ar strica.”

„Nici nu mă gândesc! fu răspunsul pe care-l primi, determinându-l ca odată rămas singur, să se repeadă la telefon, disperat, pentru a-şi suna protectorii.

Când ajunse la comandant, acesta era deja şi informat şi montat.

„Ce-ai căutat la GAZ?”

„Mi-ați ordonat dumneavoastră, azi dimineață, să-l verific...”

Ochii maiorului sticleau – şi nu din cauza oboselii... – încercând să-şi aducă aminte de ordinele pe care le dăduse.

„M-da! Bine... Şi ce ai constatat?”

„Pe scurt, că-i vraişte, şi că habar n-au câte prune au în traistă. Subofițerul nici nu era la program, iar când a venit duhnea a băutură şi a încercat să-mi ofere produse din cele obținute în GAZ...”

„Da! Am înțeles... O să iau măsuri... Liber!...”

În restul celor două săptămâni de aşa-zis stagiu care urmară, nu i se mai dădu nicio sarcină. Pur şi simplu nu-l băgau în seamă. Aşa că se porni să cutreiere cotloanele cetății cât era ziua de mare.

În ciuda interdicției – dată din cauza că prezenta pericol de prăbuşire dar şi din cauză că la putere era un regim ateu – primul obiectiv pe care-l vizită fu biserica aceea imensă, catolică, aflată în mijlocul platoului central, în mijlocul unității de fapt, în chiar inima cetății...

Nava bisericii era flancată pe laturi de corpuri de clădire cu două etaje, care fuseseră construite pentru a-i adăposti pe călugării ce slujeau în biserică.

Arhitectura gotică târzie a corpurilor de clădire şi a bisericii avusese nişte stucaturi destul de interesante, care însă erau în cea mai mare parte deteriorate.

Gunoaiele aruncate umpleau atât pivniţa cât şi parterul. Pentru a ajunge la scara ce ducea la etajul întâi treceai peste grămezi de hârtie, conserve, şi te miri ce altceva…

Campaniile de curăţenie ce începeau cu avânt, din timp în timp, eşuau la fel de maiestuos dar mult mai rapid decât Titanicul. Furnicile soldăţeşti, în ciuda răcnetelor şi ameninţărilor cu arestul ori a bătăilor aplicate, erau copleşite de cantitatea uriaşă a gunoiului.

În fapt, aceste campanii erau destinate din start eşecului, atâta timp cât nu aveai unde arunca cele pe care le scoteai şi pe de altă parte, din cauză că ar fi fost nevoie ca săptămâni de zile să se lucreze continuu numai la îndepărtarea gunoiului.

Aşa că veni cineva cu ideea de a confecţiona nişte obloane din scânduri cu care să fie obturate toate posibilele intrări – uşi şi ferestre – astfel ca nimeni să nu mai poată arunca acolo gunoiul, şi nici gunoiul dinăuntru să nu mai fie o privelişte criticabilă de către cei care veneau în control de la eşaloanele superioare.

Numai că acele obloane ţinură doar până la prima iarnă, căci unele din încăperile Regimentului erau încălzite cu lemne…

Acum, pe când pătrundea în clădirea cu destinație de dormitor lipită de biserică, se minuna în primul rând de liniştea mormântală care domnea înăuntru. I se părea că intrase într-o falie spațio - temporală din care oamenii dispăruseră, iar leviatanul în corpul căruia se afla rămăsese singura ființă din acel univers. Şi care părea că-i vorbeşte, că-i comunică experiența sa de viață, că îl primeşte cu înțelegere în pântecele său oferindu-i acea pace divină.

Tencuiala pe jumătate doborâtă de igrasie era acoperită cu inscripții în limba rusă, scrijelite probabil cu baioneta de către soldații armatei sovietice de ocupație din vremuri de tristă amintire. În cetate fusese încartiruit un regiment sovietic, a cărui conducere, pentru a-şi dovedi adeziunea fermă la valorile materialismului dialectic, ordonă ca în dormitoarele călugărilor să fie cazați soldați iar biserica să fi transformată în sală de şedințe.

Când pătrunse în biserică fu impresionat de marea dezolare ce umplea golul interior al construcției. Toate simbolurile religioase fuseseră îndepărtate de sovietici, care „asanaseră" biserica.

O linişte netulburată de nimic închega în nemişcare aerul şi lumina în interiorul bisericii.

Prin tavanul pe jumătate prăbuşit curgeau cascade de raze solare, care trăgeau în jos crengile copacilor ce crescuseră pe la subsuorile clădirii şi care-şi dizolvau frunzele verzi în şuvoiul de lumină.

Doar rareori, prin acea fereastră neobişnuită, se vedea câte un porumbel zburând pe deasupra bisericii, spre o destinație numai de el ştiută.

Din spărturile tavanului atârnau grinzi imense de stejar, ce se mai țineau doar în vreo scoabă ruginită.

Aspectul jalnic al acelor ruine ale gloriei trecute îl umplea de tristețe. Sufletul bisericii se mutase la ceruri, lăsând în urmă nişte rămăşițe pământeşti care se încăpățânau să nu se întoarcă prea curând în țărână...

Cetatea avea zidurile în formă de stea, între ale cărei colțuri fuseseră construiți nişte pinteni ce aveau menirea de a separa şuvoiul inamic în mici râulețe care ar fi fost nimicite cu uşurință. Concepută să fie inexpugnabilă, cetatea avea să devină depăşită, la terminarea ei, din cauza perfecționării artileriei...

Zidurile, în totalitatea lor, erau străbătute de galerii. Într-unele dintre ele nu mai călcase nici țipenie de om de zeci, ori poate sute de ani.

Le exploră, minunându-se de stratul gros de praf fin, alburiu şi lipicios, care acoperea podeaua din cărămidă. Din loc în loc, galeriile exterioare, în care mai pătrundea câte un pic de lumină, erau întretăiate de alte galerii care duceau spre interiorul biutelor şi în care se înstăpânise pentru totdeauna întunericul.

Străbătându-le, simțea o uşoară senzație de frică şi o imensă singurătate, combinate cu un sentiment plăcut de explorator al necunoscutului.

La un moment dat una dintre galerii părea că are o uşoară pantă descendentă spre capătul întunecos. La lumina unei lanterne continuă să înainteze, până când la un moment dat drumul îi fu barat de un zid.

Urma să afle din diferite poveşti care circulau, că odată cu construcția cetății fuseseră

săpate numeroase tuneluri, despre unele spunându-se că trec chiar pe sub râul ce înconjoară pe trei sferturi cetatea.

Zidul acela care-i bara calea era unul recent, probabil construit de sovietici, pentru a face cetatea impenetrabilă unor ipotetici spioni ori sabotori ce ar fi căutat să atace armata de ocupație.

În timpul peregrinărilor descoperi cărările pe care soldații puteau fugi din unitate la orice oră din zi şi din noapte. Aceştia cioplisera inclusiv trepte care-i duceau peste zidurile imense, de peste opt metri înălțime. Totodată, cărările fugarilor străbăteau mijlocul unor desişuri formate din tufe de măceş, porumbele şi păducel, care păreau la prima vedere de netrecut. Dar prin care, cunoscând drumul, fuga din unitate era, vorba americanilor, „ca o plimbare prin parc”, mai ales dacă erai „pe aceeaşi felie” cu santinelele.

Repartizat la Compania de stat major, care unea cercetarea de infanterie, cu transmisiunile, cu geniul şi cu cercetarea chimică, luă în primire şapte autoturisme de teren, dintre care trei erau mai noi, de proveniență românească, iar patru erau în stare de conservare, fiind amenajate pe şasiuri foarte vechi, ruseşti.

Primi doar şapte soldați, căci până la el nu fusese încadrată funcția de comandant al plutonului de cercetare chimică.

Prima lui grijă, împreună cu acei soldați, a fost să facă un inventar al materialelor de pe acele autospeciale şi să încerce să le aducă în stare de operativitate.

ARO-urile româneşti nu se lăsau niciodată pornite uşor, nici măcar în toiul verii. Şoferii

scoteau tubul ce lega filtrul de aer de galeria de admisie şi introduceau acolo făclii aprinse. Omorând bateriile de atâta „dat la automat”, într-un târziu, maşinile acelea nenorocite porneau scuturându-se, scoțând un fum dens, alb.

Spre deosebire, vechiturile de IMS-uri, chiar având în rezervoare o benzină din care se mult de evaporaseră hidrocarburile mai volatile, iar gudroanele lăsate pe fundul rezervorului numai benzină nu s-ar fi putut numi, porneau la „sfert de cheie” şi torceau frumos, aproape imperceptibil.

Grija cea mai mare, îndelung cultivată pe timpul întregii cariere militare, era aceea de a nu fi furat. Aşa că şi acum, când primise boxa aceea lungă şi semiobscură, în capătul căreia lumina intra doar printr-o fereastră mică prevăzută cu gratii, primul lucru pe care l-a făcut a fost să întărească încuietoarea de la uşi şi să-şi procure din piața de vechituri – în magazine nu se găseau – un lacăt mai serios.

Însă ştia că toate aceste măsuri de precauție erau eficiente numai împotriva oamenilor cinstiți. Aşa că luă trusele de scule, care se furau cel mai adesea, şi le ascunse în maşinile acelea ruseşti, despre care toți credeau că sunt goale, căci fuseseră „defrişate” de aparatura specială, care fusese casată.

Lângă orice material trebuia lăsat un soldat ori mai mulți ca să-l păzească. Însă soldații erau ori indolenți, ori erau păcăliți sau amenințați de cei care pur şi simplu le luau din fața materialele ori echipamentul. Aşa că vrând nevrând, îți dispăreau lucruri „din gestiune”.

Cu timpul lipsurile creşteau, însă din când în când se făceau casări şi cei cu pile ori cei care

dădeau băutură drept mită, scăpau de acele „minusuri”.

La una din aceste casări i s-au solicitat câțiva militari pentru a ajuta la transportul şi distrugerea echipamentului şi a materialelor.

În prima seară cei plecați la muncă au venit de la depozit cu foi de cort pline cu centuri, saci de merinde, curele, bonete şi bocanci – adică tocmai cele mai căutate obiecte de către hoți.

Uneori aveau loc chiar întâmplări care la prima vedere ar fi părut hilare, dar care erau în fond absurde: militarii se trezeau dimineața şi nu mai aveau bocanci, aşa că până reuşeau „să-i completeze”, umblau în papuci de casă...

Alteori, într-o îmbulzeală special creată, le dispăreau bonetele din cap, smulse de cei care aveau nevoie, ori de cei care urmau să le vândă pe bani, țigări sau băutură, tot lor: celor care rămâneau fără.

Poate că ar fi fost posibil să se stopeze fenomenul, dar în această stare de fapt erau implicați o mulțime de factori: indolența celor care ar fi trebuit să facă ordine, corupția celor care gestionau depozitele şi scăzămintele, şi câte şi mai câte.

Paradoxal, dacă soldații umblau cu bocanci fără tocuri, căci le căzuseră iar pantofarul condiționa reparațiile de plata – desigur ilegală – a unei părți din solda acelor amărâți, la casări se tăiau cu toporul bocanci noi. Tot astfel, dacă, de exemplu, aproape toate canistrele care existau pe tehnica de luptă erau ruginite, marea majoritate până la perforare, cu ocazia casărilor anuale canistre noi erau sparte cu vârful târnăcopului.

O astfel de canistră ceru şi el, şi o primi promițând câteva beri. Canistra fusese spartă mai devreme, dar militarul care executa operațiunea se chinui preț de câteva minute, lovind-o în repetate rânduri, căci materialul era elastic, se deforma dar revenea apoi aproape la forma inițială, fără să cedeze. Tabla aceea aliată se îndoia după vârful târnăcopului, care nu reuşea s-o pătrundă.

Într-un târziu, lovind repetat în acelaşi loc, se produse o mică fisură iar soldatul, sătul de canistra aceea care i se opunea atât de perseverent, o aruncă cât colo în grămada acelora deja perforate.

Deşi era vopsită în verde, avea o nuanță alburie şi părea mai groasă şi totodată puțin mai redusă ca lungime.

Nici el şi nici subofițerul care supraveghea operația de casare nu au ştiut ce însemna acel „Wermacht" ştanțat prin înfundare pe respectivul recipient.

După vreo zi, la uşa sălii de specialitate a apărut C.I.-stul, care a intrat prefăcându-se că vrea să vadă cum se desfăşura instrucția şi care se tot învârtea de colo până colo.

Sub una din mese zări canistra cu pricina. Fără să spună o vorbă o luă şi părăsi sala.

De la un timp, au început să tot vină comisii de control de la eşaloanele superioare. Ba veneau de la Divizie, ba veneau de la Armată, ba chiar de la Ministerul Apărării, ca mai apoi să vină iar de la Divizie şi s-o ia de la început.

Oamenii nu mai desfăşurau niciun alt program decât acela de a fi la dispoziția membrilor comisiilor de control, uneori până la ore târzii din noapte.

Chiolhanurile comenzii cu şefii de la eşalon nu mai conteneau. Erau desigur susținute de G.A.Z. şi de diferiții părinți mai cu stare şi cu posibilități ai soldaților.

Cadrele se adunau la un moment dat în gangurile celor două corpuri de clădire ce se aflau pe două din marginile platoului, la stânga şi la dreapta bisericii. Stăteau, nici măcar discutând, doar înjurând, privind din când în când spre geamul de la biroul comandantului. Cei care erau fumători şi mai aveau țigări, fumau. Formau o adunătură epuizată, nemâncată, obosită.

Doar foarte târziu urma să înțeleagă că modul în care şefii de atunci îi tratau pe ei, pe subordonați, era o mare lipsă de respect şi o indolență de neiertat.

Deocamdată însă părea normal să fie tratați cu sictir. Dacă totuşi îndrăzneau să întrebe cât vor mai sta în ziua aceea, li se răspundea că atât cât va fi nevoie, ori „până la noi ordine”...

Unii, cei mai curajoşi, plecau, riscând să fie pedepsiți. Alții se puneau pe băutură şi pe jucat cărți.

Câteodată şefii dispăreau fără să spună nimic şi atunci nu le mai dădea nimeni nici un semn că ar putea pleca acasă.

Noaptea erau chemați la unitate prin alarmare. Telefoanele erau rare la vremea respectivă şi ca urmare erau trimişi nişte soldați, cu pistolul mitralieră în spate şi fără muniție, pe post de agenți. Pe jos.

Nu era niciodată respectat timpul de sosire la alarmă. Nu putea fi respectat. Taxiuri nu erau decât câteva şi nu veneau la apelurile făcute de la telefoanele stradale.

Automobile aveau numai cei foarte înstăriți, care aşteptaseră acei minim patru ani de când depuseseră o sumă uriaşă la C.E.C.[36] pentru a cerşi de la atotstăpânitorul stat o amărâtă de Dacia de o calitate absolut şi întrutotul jalnică.

Aşa că de prin mai toate cartierele municipiului, cele peste patru sute de cadre ale Regimentului, începeau să se reverse către unitate, în puterea nopții. Străzile neiluminate păreau bântuite de fantome care tropăiau cu cizmele – obligatorii la alarmă, fie iarnă ori vară – împiedecându-se din când în când în gropile dese.

Cei mai în vârstă, imuni oarecum la critica ce urma, atât din partea comenzii cât şi din partea secretarului de partid, mergeau mai încet, fumând ori înjurând, ori vorbind despre cine ştie ce. Oricum, ziceau ei, întârziaseră, şi nici măcar nu era vina lor. Fuseseră anunțați mult prea târziu pentru a se mai putea încadra în acele câteva zeci de minute câte erau prevăzute pentru a se prezenta la alarmă.

Cei mai tineri, îngroziți de perspectiva de a fi pedepsiți cu arest – celor mai tineri se obişnuia să li se dea pedepse drastice în intenția de a-i ține cumva în frâu şi pe cei mai bătrâni -, alergau din răsputeri, încercând în mod absurd să ajungă la timp, deşi acel timp trecuse deja înainte de a fi anunțați.

„Ia zi, locotenente, de ce ai întârziat?"

Cadrele, adunate în sala mare de şedințe, dădeau acum socoteală în fața comandantului şi a

---

[36] Casa de Economii şi Consemnațiuni, singura instituție de tip bancar la care avea acces populația în regimul comunist.

secretarului de partid, despre vina lor de a se fi prezentat prea târziu la alarmă.

„Raportez: nu am fost anunțat la timp...”

„Nu mă interesează! Este treaba şi obligația fiecăruia să-şi asigure toate condițiile pentru a fi anunțat! Te voi pedepsi!”

Numai că nu avea să se mai întâmple nimic... Bubuitura îndepărtată dar totuşi foarte clară îl făcu pe comandant să rămână într-un fel de stare de şoc, cu gura deschisă.

„Vezi imediat ce s-a întâmplat!” ordonă şeful de stat major ofițerului de serviciu la continuitatea conducerii.

La câteva secunde după ce ofițerul de serviciu ieşi, se repeziră după el toți cei din comandă, iar celor prezenți nu li se preciză - din nou!... - ce au de făcut. Aşa că plecară toți prin sectoarele subunităților de care aparțineau. Aveau să afle mai târziu că o santinelă se împuşcase în cap, zburându-şi creierii peste tot, pe tabla foişorului şi prin florile şi iarba înaltă care nu apucase să fie cosită. Vorba cântecului de mult mai târziu: „Şi-am să-mi trag un glonte-n cap / Şi-am să-mi fac o gaură / Ca să văd lumea prin ea / Într-o altă aură...”[37].

Din cauza prea îndelungatului proces de terorizare prin controale la care fuseseră supuse cadrele Regimentului, nici măcar nu au mai reacționat la şi mai marea oprimare pe care au încercat s-o instituie cei care au venit să ancheteze cazul sinucigaşului. Acesta lăsase un bilet de adio în care acuza vag pe toată lumea, dar mai ales pe

[37] Strofa este preluată din textul cântecului intitulat „Beție” aparține formației Vama Veche.

prietena sa... Nimeni însă nu mai avea puterea să-i pese de ceva. Nici chiar de amenințările procuraturii militare...

Se zvonise că la sărbătorile prilejuite de marea Unire la Alba Iulia, din iarna ce trecuse, securitatea descoperise într-un turn al catedralei aflate la câteva sute de metri de locul unde avea să fie prezent Ceauşescu, o mitralieră din timpul celui de-al doilea război mondial. Arma, de proveniență germană, perfect funcțională şi perfect întreținută, fusese ascunsă probabil de vreunul dintre cei care se opuneau comunismului, ori poate numai lui Ceauşescu. Iar acum, deşi nu s-a găsit lângă ea muniția necesară, s-a tras concluzia că urma să fie folosită într-un atentat împotriva Marelui Conducător.

Aşa că de atunci măsurile de prevenire a sustragerii ori a pierderilor de armament şi muniție au devenit foarte drastice.

Nici măcar un tub de cartuş tras nu trebuia să lipsească. Un cartuş pierdut devenea un eveniment deosebit clasificat pe „Tabela a", care urma să fie raportat în cel mult o oră, de către comandanții unităților direct la Ministerul Apărării, sub amenințarea pedepsei cu destituirea, dacă întârziau.

Într-o noapte în care executa serviciul de comandant al gărzii, ofițerul se serviciu apăru în corpul de gardă ordonând sec:

„Alarmă!"

Acționând regulamentar – existau prevederi exprese în aceste cazuri – întrebă dacă se ordonă şi distribuirea muniției.

Căpitanul urlă - îi plăcea să facă acest lucru căci senzația de putere îi oferea satisfacții -

ceva încurcat, neclar. La repetarea întrebării, făcu o criză de nervi şi într-un târziu, printre jigniri şi înjurături, răspunse că da, ordonă scoaterea muniției şi distribuirea ei militarilor, care urmau să dubleze posturile de santinelă şi să constituie totodată o subunitate de intervenție destinată să fixeze şi apoi să distrugă inamicul.

După acea mascaradă - căci oricum un astfel de atac nu avea niciun rost să se petreacă la vremea aceea, iar dacă totuşi s-ar fi produs atunci nu ar fi existat nicio şansă de a fi oprit - urma lungul proces al strângerii muniției distribuite, verificarea şi întreținerea armamentului, introducerea lui în rastele, replanificarea personalului la veghe, somn ori în posturi…

N-ar putea explica de ce alesese să ridice el personal muniția şi nu-l lăsase ca de obicei, pe ajutorul său la comanda gărzii, să facă acest lucru… Cert este că descoperi că unuia dintre soldați îi lipseau şase cartuşe. Acela, neinstruit, se jucase de-a războiul, şi armase de câteva ori, fără a percuta, însă această operațiune aruncase cartuşele în iarba înaltă de aproape un metru, fiind deci pierdute pe vecie.

Nu avu încotro şi urmă calea legală. Raportă ofițerului de serviciu, care raportă celui de la continuitate, care raportă de urgență comandantului.

Acela apăru în vreo jumătate de oră, căci locuia la hotelul militar situat în apropierea unității, buimăcit de nesomn şi de alcool, înjurând, căutând un țap ispăşitor.

„Cine ți-a dat mă imbecilule ordin să distribui muniția?!…”

„Raportez: ofițerul de serviciu, la întrebarea mea expresă...”

„To’a’ş’[38] comandant, nu i-am dat niciun ordin...” încercă acela să mintă, dar se opri căci, disperat dar şi furios din cale afară, cel pe care încerca să-l facă răspunzător îşi înfipsese privirea în ochii lui până la plăsele.

„Ai copii?” îl întrebă comandantul, întorcându-se spre el şi lăsându-l pe laşul acela cu grade de căpitan pe umeri să se frământe de unul singur.

„Da, am o fată de două luni...”

„Să fii pregătit pentru orice; probabil o să fi arestat...”

„Bine, dar ce vină am?!...” încercă să se lămurească. Însă comandantul însoțit de ofițerul de serviciu dispăruse deja spre telefonul direct, pentru a raporta evenimentul produs.

S-au ordonat căutări care au ținut până aproape de prânz. Fratele soldatului era un căpitan ce se afla în grațiile conducerii şi care-şi adusese ruda, cu intervenții, să facă armata în unitatea în care lucra şi el. Aşa că după un timp, lucrurile s-au calmat progresiv şi cartuşele „s-au găsit”...

„Măi locotenente, îi spuse cineva dintre cei mai în vârstă, păi nu ai şi tu acolo, o rezervă de cartuşe, pentru cazuri dintr-astea?!...”

[38] Tovarăşe.

Motto: „Viva dox docet."[39]

Arca 3 – Glas de Dumnezeu, nu de om

Cât de părăsit, de singur în fața vieții, s-a simțit atunci când, în acea noapte, a primit pe neaşteptate ordinul de mutare la acel Batalion nou înființat, situat la vreo şaizeci de kilometri de Regimentul unde era încadrat!

Starea aceea de deznădejde nu ar fi putut-o explica în cuvinte. Trecuse Revoluția din care a scăpat cu viață. Au urmat zvonurile: starea de siguranță amenințătoare, de dinainte, fusese înlocuită de un libertinaj general, producător de o totală insecuritate. Şi acum, la toate acestea se

[39] Lat.: „Cuvântul viu învață."

adăuga mutarea aceea nenaturală, împotriva voinței tuturor, care venea să-i bulverseze şi ultima rezervă de normalitate ce îi mai rămăsese: siguranța locului de muncă...

Soția sa, împreună cu care doar cu greu reuşeau să ajungă şi la creşă pentru a-şi duce fetița de vreo patru anişori, şi la locurile de muncă spre care goneau în fiecare dimineață, suportă destul de bine şocul veştii. De fapt nici unul dintre ei nu realiza atunci cât de mult îi va afecta.

El însă simțea că fusese tăiat brutal din trupul Regimentului; cel mai rău lucru care i se poate întâmpla unui militar este să se rătăcească de unitatea sa, să fie despărțit de camarazii săi. Toate fluxurile energetice trec ierarhic, de sus în jos şi de jos în sus, spre şi prin fiecare din cei care compun o subunitate ori o unitate. Armata, ca entitate, chiar asta încearcă dintotdeauna să facă: să niveleze individualul, să preia controlul asupra lui şi să-l toarne în forma supra-individuală a organizației militare: procesul acesta se cheamă „constituirea" subunităților şi a unităților.

În camera aceea de apartament la bloc prin care se plimba de colo-colo, în acea noapte în care primise vestea că era mutat, avea pe peretele dinspre est o bibliotecă pe care o construise împreună cu soția lui. O umpluseră cu cărți, căci pasiunea lor dintotdeauna au fost cărțile. Acestea au fost singurele obiecte de valoare pe care le-au luat de acasă şi le-au cărat cu trenul, ambalate în saci de pânză.

Se opri în fața cărților. Le citise aproape pe toate. Îi fusese uşor să evadeze de fiecare dată, cu toată ființa lui, în tărâmurile acelea, în sufletele acelea, în universurile acelea mai îndepărtate ori

mai apropiate pe care, cei care-şi scriseseră poveştile, le aduceau în fața celor care citeau. Găsise tot felul de răspunsuri parțiale, individuale, la întrebările care-l chinuiau, căci i se păruse dintotdeauna că tânjea spre acel ceva necunoscut, situat dincolo, în întrul lăuntrului. Dar nu aflase în niciuna dintre acele cărți, în nicio poveste a acelor autori, pacea deplină pe care o căuta.

Acum neliniştea sa se accentua şi îl cuprindea ca o apă întunecată ce îl apăsa cu greutatea unui zid, sufocându-l, înecându-l, despărțindu-l de sine însuşi. Întunericul îl potopea, furându-i lumina!

Chiar în locul în care se oprise era aşezată pe raft o carte destul de voluminoasă, cu coperte negre, simple, fără înflorituri. Simți imboldul de a lua acea carte din raft. Nu o citise niciodată, nici măcar nu îşi aducea aminte să fie una dintre cărțile lui. O deschise la întâmplare şi citi primul verset pe care-şi oprise privirea:

„Glas de Dumnezeu, nu de om (...)”

Rămase nemişcat, uimit, cuprins de liniştea stranie care izvorâse din interiorul său la citirea acelui verset, o linişte pe care o simțea străină. O linişte pe care nu o cunoscute niciodată până atunci. Căci nu prin voia lui se liniştise, ci prin manifestarea acelei voințe mai presus de sine, care îl scosese deasupra apei întunecate ce îl potopise.

Simțea că acel verset i se adresa, că prin intermediul celor şase cuvinte i se transmitea un mesaj... că i se dăruise o explicație a situației în care se afla, că primise totodată o încurajare.

Privi cu atenție cartea: era o Biblie...

A înțeles că nu avea niciun rost să se împotrivească mutării aceleia, căci ea îl va aduce în calea destinului. Care în cazul său, începea să vadă de acum, urma să fie un mereu înnoit potop şi o perpetuă regăsire a țărmului luminii.

Motto: "Multos timere debet quem multi timent."[40]

Trezirea 2 – Tovarăşa Prim

„Vine Tovarăşa Prim! Vine Tovarăşa Prim!"

Acestea fuseseră cuvintele pline de un fel de groază şi desigur de slugărnicie ale colonelului aceluia, secretar de partid al organizației de bază, pe când alerga spre formația în care erau adunați pentru a prezenta onorul.

Din autoturismul Dacia, de culoare neagră, coborî femeia aceea micuță şi grasă, de vreo cincizeci şi ceva de ani, cu nişte ochelari cu lentilele groase ca fundurile de sifoane. Hainele, deşi se vedea că sunt scumpe, stăteau pe ea ca pe gard.

[40] Lat.: „De mulți trebuie să se teamă acela de care se tem mulți."

Nu-i prea convenea să dea onorul civililor, căci, după opinia lui, pentru că aceia nu aveau nici un grad militar, făcea ca toată treaba să aducă a căciuleală jalnică... Se miră că toată comanda arbora drapelul slugărniciei în fața acelei femei care ar fi putut să fie orice, dar numai comandant nu!

Iar acum o întâlnise din nou. Respectiva se retrăsese după Revoluție din viața publică. Era destul de în vârstă oricum şi se pensionase atunci imediat, căci suferise un şoc din cauza sperieturii pe care o trăsese atunci când a trebuit să fugă din fața revoluționarilor.

Avea o privire de om înfrânt, în care însă se puteau distinge clar ranchiuna şi acuza la adresa situației în care se afla.

Era îmbrăcată demodat, cu haine croite în spiritul modei „de pe vremea dictaturii proletariatului". Ea însă, ingineră de meserie, nu muncise niciodată în vreo fabrică. Fusese şefă de tânără...

Îmbătrânise brusc şi se îngrăşase peste măsură.

„De ce le-o fi fost aşa de frică de ea?"

Motto: „Magno animo de rebus iudicandum est."[41]

Semnul 1 – Pomelnicul

Biserica de cartier era amenajată într-o clădire paralelipipedică, o anexă independentă de corpul şcolii generale. Aceasta nu avea capacitatea de a primi mai mult de vreo patruzeci de credincioşi, dar în zilele de sărbătoare mai importante oamenii luau cu asalt bisericuța şi se înghesuiau teribil pentru a fi prezenți la slujbele care se oficiau. Cei care nu reuşeau să intre stăteau în preajma bisericii, unde se găseau şi cele două tăvi în care se aprindeau lumânări pentru morți şi pentru vii.

[41] Lat.: „Lucrurile mari trebuie judecate cu suflet mare."

Venise mai târziu, dar totuşi a reuşit să intre dincolo de uşă, în dreptul mesei unde se depuneau pomelnicele şi de unde se cumpărau lumânările. Obişnuia să-şi scrie acasă cele două liste cu cei pe care-i dorea pomeniți în sfântul altar. Avea obiceiul să treacă acolo şi numele unor preoți pe care-i cunoscuse de-a lungul vremii.

Vru să înmâneze pomelnicele, însă văzu că cel care se îngrijea de acel lucru nu era acolo. Îşi făcea de lucru înlocuind lumânările arse.

Dorea neapărat ca la acea slujbă să fie pomenit părintele său duhovnic, aflat în suferință din cauza unui accident de automobil. Însă acela care trebăluia părea să nu bage în seamă încercările lui de a intra în contact vizual cu el şi de a-i face semn să vină la masa pentru pomelnice.

Văzând că nu poate face nimic altceva, a aşezat listele pe masă şi, din cauza îmbulzelii, a fost împins mai la o parte.

„Nu pomelnicul e important ci faptul că prin intenția mea îmi manifest dragostea pentru părintele! Dumnezeu ştie şi vede cele ce sunt în sufletul meu!... Să-mi fie ruşine că am întârziat!”

Slujba ajunsese în punctul în care unul dintre cei doi preoți a început să citească listele cu cei ce se pomeneau. Nu mai era deci nicio şansă să fie citite şi pomelnicele lui, căci cel care trebuia să le ducă în altar nu părea să fi trecut pe la masa cu pricina.

„Se pomeneşte părintele duhovnic..., aflat în suferință după accident...”

Nu-i venea să creadă. Poate nu auzise bine. Se întoarse spre masa unde lăsase pomelnicele şi aceea era goală. Cel care se ocupa

de ea continua imperturbabil să înlocuiască lumânările arse...

O senzație de fericire aproape insuportabilă îi inundă pieptul. Deci lucrul pe care şi-l dorise cu atâta dragoste, se întâmplase...

Poate că altcineva dusese listele, poate că nu-l observase pe cel care se ocupa de asta, poate că...

Ori poate că era un prim semn!...

Motto: „Non donum dantis, sed respice cor tribuentis."[42]

Raiul 6 – Muky

Pe Muky, câinele său, îl primise de la un prieten, al cărui tată lovise animalul cu o bară de fier şi se părea că îi rupsese unul dintre picioarele posterioare. Pedepsise atât de crud bietul animal pentru că omorâse vreo trei boboci de rață. Corcitura de seter cu cine ştie ce altă rasă ori amestecătură de rase, îşi manifestase instinctul de vânător.

Câinele a şchiopătat vreo două săptămâni din cauza piciorului lovit. Apoi a devenit un cățel ca oricare altul, săpând aiurea în grădina de trandafiri din fața case, lătrând la trecători, furând

[42] Lat.: „Nu fi atent la darul celui ce dăruieşte, ci ia seama la inima lui."

papucii de casă ori muşcând în joacă călcâiele oamenilor cu care împărțea aceeaşi curte.

Suferința, departe de a-i răpi spiritul vesel, îl făcuse oarecum mai inteligent. Ceea ce însemna deocamdată că este şi mai năzdrăvan.

Desele peregrinări în natură alături de stăpânul său îl transformaseră într-un împătimit al câmpurilor proaspete acoperite cu culturi crude, al bălților de tot felul, al Târnavei Mici, al dealurilor atât de frumos ondulate şi al pădurilor de foioase în care se ascundeau atâtea creaturi ce meritau să fie „vânate".

Astfel că, atunci când hotărî că nu mai vrea să-l ia cu el la plimbare, Muky, neputând să treacă de gardul înalt de beton şi plasă de sârmă din fața casei, îşi croi drum rupând îngrăditurile grădinilor, săpând pe sub cele prin care nu a reuşit să pătrundă şi apărând în fața prietenului său. Nu răspundea, desigur, la nicio încercare a acestuia de a-l determina să plece acasă. Mai mult, după un timp, la fiecare plecare Muky o rupea la fugă prin grădini şi îl aştepta la vreun kilometru depărtare, pe poteca din care se desprindeau toate cărările ce duceau spre locurile pe unde îi purta libertatea.

Chiar şi atunci când fu pus la încercare, fiind alese drumuri ocolite, câinele a reuşit să-şi găsească stăpânul, să-l ajungă din urmă, să-i sară în jur cu un fel de reproş drăgăstos şi apoi să rămână cu el, în ciuda oricărei împotriviri din partea acestuia.

Iepurii şi fazanii erau scoşi din ascunzişuri şi alungați o perioadă, după care Muky revenea la stăpânul lui, privindu-l, căutând să înțeleagă dacă

vânătoarea lui îl impresionase şi dacă primea aprobarea lui.

Atunci când copiii pescuiau, câinele se aşeza la umbră, în apropierea lor, aşteptând să se joace cu vreun peşte săltăreț, ori se ascundea undeva la umbra vreunei tufe de păducel, ridicând uneori botul şi adulmecând spre locul în care ştia că-i lăsase pe copii.

Era o minune să-l vezi coborând vesel şi totodată relaxat prin iarba înaltă, plină de flori, pe vreo costişă de deal, având deasupra numai capul cu urechile ciulite şi cu acele două pete maro deschis situate deasupra sprâncenelor, pete cărora copiii le ziceau „ochelari”.

Apoi, o dată cu vârsta, Muky deveni mai rezervat. Când lătra, glasul lui gros făcea câinii din vecini să tacă. Ținuta lui era acum rigidă, cu pieptul împins înainte, iar pasul tacticos îl făcea să aibă în mers alura unui stăpân ce-şi inspectează domeniul.

Când venea în vacanțe, îi arăta o afecțiune mai potolită, mai demnă. Iar privirea amesteca parcă alături de bucuria revederii şi reproşul pentru timpul care a trecut fără să fie împreună. Timp în care părea că rațiunea de a trăi a câinelui era aceea de a-şi aştepta prietenul.

Profitau de orice moment pentru a străbate iar şi iar vechile poteci. Fie iarnă, fie vară…

Aceste plimbări erau o încercare de a-şi recâştiga copilăria, de a se forța să creadă că nimic nu s-a schimbat, de a păstra legătura cu viața ce pulsa atât de pur în natură, viață de care, prin pierderea acelei libertăți absolute, se izolase din ce în ce mai mult.

An de an, din ce în ce mai greu însă, lucrurile acestea se petreceau la fel. Până când într-o vacanță de iarnă, Muky nu şi-a mai întâmpinat prietenul...

Motto: „Malum non potest totaliter consumere bonum."[43]

Izgonirea 5 – Revoluția

Comisiile de control care se succedau la nesfârşit, controlându-se până la urmă unele pe altele, au reuşit să instaureze o stare de apatie, de obişnuință a celor controlați cu prezența şefilor de la eşaloanele superioare.

Lucrurile au început să treneze, activitățile se făceau mai mult de formă, controalele trecuseră în latura aceea contraproductivă, când, „după ce te obişnuieşti cu bătaia, nici nu-ți mai pasă de ea, şi nici nu te mai cuminţeşte".

Toamna sosise pe neaşteptate. Personalul nu-şi luase concediile de odihnă pe care le tot amânase şi acum părea că se crease o problemă fără rezolvare. Aşa că, în ciuda prevederilor ca maxim o treime din efectiv să fie plecată în acelaşi timp din unitate, aproape jumătate din efectivul de cadre fusese trimis forțat în concediul de odihnă. Totodată, militarii în termen, care aveau şi ei dreptul la vreo două săptămâni de concediu, fuseseră împrăştiați pe la casele lor. Unitatea părea aproape pustie.

Nu mai aşteptă niciun moment şi plecă spre oraşul natal al soției, căci aceasta rămăsese la părinți, deoarece era însărcinată iar el văzuse că

[43] Lat.: „Răul nu poate să mistuie în întregime binele."

nu poate să-i ofere, din cauza controalelor nesfârşite ale acelor comisii teroriste, niciun sprijin. Totodată, locuința lor nu avea căldură, spre deosebire de aceea a socrilor, unde se dormea şi iarna cu ferestrele întredeschise. Mai mult, neavând niciun fel de relații, cei doi tineri nu aveau posibilitatea să-şi procure aproape deloc alimente. Magazinele erau goale, aşa că, deşi salariul lui era unul peste medie, ei cam făceau foamea.

De la socrii, în încercarea de a-şi procura cele necesare pentru a amenaja o sobă pe lemne în apartamentul propriu, plecă în localitatea unde se născuse, pentru a cumpăra burlane de tablă, prin care să lege soba la aerisirea blocului. Nu ar fi fost o problemă căci locuia la etajul patru...

Aşa că telegrama prin care i se cerea să se prezinte de urgență la unitate i-a parvenit foarte greu. De fapt a fost anunțat despre existența acesteia de către un vecin al unei mătuşi, unul dintre favorizații care la vremea aceea aveau telefon.

A ajuns la două zile după ce eşalonul destinat reprimării Revoluției fusese trimis în misiune. La sosirea sa, cadristul unității şi cu secretarul de partid îl trecuseră deja pe lista celor ce lipseau nejustificat, pentru a fi pedepsit. Încă o zi în plus şi l-ar fi arestat miliția ca dezertor.

După şocul inițial intră şi el în febra aceea care-i cuprinsese pe toți. Se felicita că-şi lăsase soția la socrii. Nu avusese habar despre ceea ce se întâmpla. Crezuse că a fost rechemat din concediu din cauza vreunei noi comisii de control şi sperase că, după vreo săptămână să-şi reia concediul.

Însă acum era echipat complet de război, uimit de faptul că, dacă până mai ieri nu aveai voie să pierzi nici măcar tubul unui cartuş tras, acum pe holurile din clădirile regimentului curgeau râuri de cartuşe de toate calibrele. Benzile de mitralieră erau la liber, iar lăzile cu grenade erau împărțite oricui le cerea, fără să mai țină nimeni vreo evidență scrisă.

Îşi luă un pistol mitralieră cu pat rabatabil, la care montă un încărcător tambur[44]. Celelalte două încărcătoare de acelaşi tip le introduse în sacul de merinde.

Totodată, distribuit la alarmă, avea şi pistolul calibru şapte şaizeci şi doi milimetri, de inspirație rusească, a cărui unitate de foc[45] o avea introdusă în încărcătoare încă de la sosirea în unitate.

Cu toții simțeau starea de asediu în care se aflau. În afara unității plutea o amenințare încarnată din eter, care împingea spre ei, dureros de necunoscut, spectrul fricii.

„Tu! Locotenente! Vino la mine!"… nici măcar nu-l cunoştea pe nume. Nu era totuşi un

---

[44] Încărcătoarele obişnuite pentru pistolul mitralieră sunt aşa numitele încărcătoare „sector", sub formă de arc de cerc, conținând maximum treizeci de cartuşe. Încărcătoarele tambur erau destinate puştilor mitralieră, adică unor pistoale mitralieră cu țeava mai lungă şi cu patul de o formă specială, dotate de asemenea cu „crăcan", respectiv două picioare din tablă matisată, pentru a sprijini arma. Încărcătoarele tambur puteau fi umplute cu şaptezeci de cartuşe; sistemul de prindere la armă era identic cu cel al sectoarelor. Oferea o autonomie de foc mai mult decât dublă față de sectoare. De asemenea mânuirea armei era mai comodă, anumite mişcări nemaifiind împiedicate de forma alungită a încărcătorului „sector".

[45] Unitatea de foc este totalul muniției ce se distribuie pe o gură de foc. La pistolul mitralieră este de trei sute de cartuşe, iar la pistolul calibrul şapte şaizeci şi doi este de douăzeci şi patru de cartuşe.

lucru chiar aşa de neobişnuit! Nu făcuse „prostii". Nici nu era din „gaşca lor"... Era un simplu ofițer, dezrădăcinat din meleagurile natale, aruncat în pământul arid al garnizoanei „Patria", cu o bolnăvicioasă – oricum total nepotrivită pentru supraviețuire – încredere în principii...

„Ordonați, tovarăşe căpitan!"

„Eşti în stare să aperi tipografia?"

„Da, să trăiți!"

„Ia câțiva oameni şi prezintă-te în cinci minute aici!"

O rupse la fugă spre companie însoțit de nedumeriri ce aveau să se clarifice mult mai târziu. Adică, de ce era întrebat dacă era în stare?!... El fusese învățat că, atunci când primea un ordin îl şi executa!... De ce i se cerea să ia „câțiva oameni"?!... Era obişnuit să i se precizeze exact ce avea de făcut şi cu cine urma să execute misiunea...

Dar, vorba comandantului său de companie de la vremea aceea: „Cum ți se dă un ordin, aşa-l execuți!".

„Atenție! Ascultă comanda la mine! Ridicați armamentul şi muniția! După mine, fuga marş!"

Câțiva militari – niciunul nu era din cei pe care-i avea în plutonul lui - apucară pistoalele mitralieră, „zincurile"[46] cu muniție, lăzile cu grenade, şi o rupseră la fugă în urma locotenentului.

---

[46] „Zinc" este denumirea în argoul militar pentru „lada" din tablă zincată, ovală, „sigilată", în care se găsesc ambalate cartuşele în cutii de carton şi hârtie cerată, rezistente la umiditate. Numărul de cartuşe diferă în funcție de tip şi de calibru, dar ambalajul este, ca dimensiune, standard.

În fața clădirii comandamentului se afla un ARO destul de nenorocit, care-i aştepta scoțând un fum negru pe țeava de eşapament.

„Vă prezentați la... Soția lui lucrează la tipografie. Spune că o să fie atacați de terorişti...”

Îmbarcat, înghesuit claie peste grămadă în ARO, micul grup pleacă în misiune. Niciunul nu cunoştea locația tipografiei din acel municipiu. Pentru că nu aveai ce să cauți acolo. Pentru că era controlată de statul comunist. Pentru că!...

„Ocoliți! Dinspre... se trage! Sunt terorişti peste tot!”

Şoferul, cuprins de panică, trase de volan şi acceleră pe o stradă lăturalnică. Ieşiră pe comunicația ce ducea spre unul dintre podurile rutiere.

În goana maşinii, locotenentul observă cum două persoane cu o constituție atletică, tunse cazon, îmbrăcate civil, cu două geamantane de tipul celor din dotarea promoțiilor militare indiferent de arma lor, se speriară la vederea autoturismului de teren ticsit cu militari înarmați.

Un gând fugar îl îndeamnă să oprească, să-i „întrebe de sănătate”, dar neavând misiunea de a face acest lucru, zori şoferul să accelereze către destinația lor[47].

„Ocoliți! În față, în balconul clădirii aceleia, se aflã un cuib de terorişti! Se trage în populație!” le strigă „un om de bine”.

---

[47] Acum, mulțumeşte lui Dumnezeu pentru decizia aceea. A salvat, probabil: viața lui, a subordonaților şi a celor doi tineri care credeau că-şi apără țara. Adică NU a crescut numărul victimelor artificiale prin care cei din umbră doreau să schimbe credințele populației, aşa cum arată Gustave Le Bon.

Locotenentul nu prea înțelegea mesajele acestea. Ce erau acei terorişti?!... Cum adică să tragă în populație?!... Păi nu erau miliția şi securitatea prezente?!... Nu controlau acestea două, dimpreună cu partidul, tot ce mişcă?! De unde să aibă arme acei „terorişti"?!...

Şoferul însă se execută şi viră din nou, pe o străduță pe care, fiind de puțin timp în municipiul, ofițerul nu o cunoştea. După vreun sfert de oră ajunseră în fața tipografiei, unde înainte de „evenimente" apărea oficiosul local.

În fața clădirii erau adunați, ca la o vizită a „Tovarăşului", toți cei ce se aflau în acele momente la lucru. Aplaudau! Scandau sacadat, hipnotic, inspirați de o forță superioară individualului: „Armata e cu noi!".

Mica garnizoană coborî din autovehiculul bolnav de vechime şi lipsă de întreținere, şi se îndreptă, jenată – cel puțin locotenentul! – spre individul acela masiv, înalt, aflat în centrul ineditei manifestații, şi spre care unele dintre gudurările individuale ale celor prezenți păreau să se îndrepte.

„Dumneavoastră sunteți domnul director?!"

„M-da... Să vedeți. Eu nu am făcut nimic. Am fost doar până acasă cu arma de vânătoare şi cu cartuşele pe care le aveam în portbagajul maşinii... Dar nu am făcut nimic rău!... De fapt!!!.... De ce ați venit?!..."

„Să apărăm Tipografia de terorişti!"

„Aşa!... – replică uşurat acela care crezuse că urma să fie arestat. Atunci, fiți bineveniți! Vă rog, poftiți înăuntru! Aici putem fi în cătarea puştii cuiva!..."

Instală improvizata gardă de pază, făcând ceea ce nu fusese niciodată învățat în şcoala militară: o schemă de apărare a obiectivului.

Repartiză soldații pe căile de acces, stabili sectoare de tragere bază şi complementare, organiză o echipă de intervenție la posturile de pază şi distribui muniția pe puncte de aprovizionare aflate la îndemâna militarilor. Întocmi un ordin de pază pe o foaie de hârtie veche, de culoare maro, ce fusese primită de la secția de tipărit, şi îşi stabili „comandamentul" la etaj, fără să ştie, chiar în biroul directorului… care veni la scurt timp după aceea să-i arate nişte persoane ce ieşiseră în balcoanele unor blocuri turn aflate la peste un kilometru, şi care, după cum zicea, aruncau grenade în populație. Directorul privea toate acestea printr-un binoclu ce părea destul de puternic.

„Nu putem trage asupra lor… Sunt prea departe. Noi nu avem P.S.L.-uri[48]."

„Dar aruncă în populație cu grenade!"

„O să telefonăm la unitate să trimită o echipă de intervenție…"[49]

Chemă la el pe şefii sectoarelor de tragere şi le ordonă:

„Să nu trageți decât la ordinul meu! Oamenii aceştia sunt speriați şi de umbra lor… Ori

[48] P.S.L. = puşcă semiautomată cu lunetă: un fel de pistol mitralieră cu țeava mai lungă, ce foloseşte cartuşe cu încărcătura de azvârlire mai puternică; poate executa foc ochit la distanțe mari, în regim semiautomat.

[49] Şi acum se miră de deciziile pe care le-a luat, căci nu avea - în ceea ce priveşte rezistența la manipularea informațională - nicio experiență şi niciun fel de bagaj de cunoştințe dobândite pe perioada şcolarizării. Ar fi trebui să fie victimă sigură! Totuşi, „Nu mor caii când vor câinii, nici câinii când vor stăpânii!"

încearcă să ne provoace! Poate chiar ei sunt „teroriştii”!... Dar voi veți răspunde numai în fața mea şi veți executa numai ce vă ordon eu! Am nevoie de doi voluntari...”

Spre surprinderea lui se oferiră voluntari cei mai „şmecheri” dintre soldații care veniseră cu el. Cei pe care îi ştia cei mai indisciplinați... Acum păreau maturi de parcă ar fi avut câțiva ani de război în spate.

„Voi veți sta permanent cu ochii pe mine. Sergent, dacă voi fi lichidat, vei prelua comanda dispozitivului şi veți lupta până la sosirea întăririlor! Nu există altă cale!...”

„Am înțeles!”

Cine ştie dacă or fi înțeles... Răspunsul acesta standard în toate armatele lumii – „Am înțeles!” - este ca un fel de jurământ, ca un fel de angajament, ca o declarație pe care o faci în fața superiorului căruia îți dă un ordin. Adică îți pretinde să faci, ori să nu faci ceva[50].

Prima noapte se insinuă în împrejurimi, întunecându-le. Deşi era luna decembrie, vremea era caldă. Nici urmă de zăpadă! Copacii din fața tipografiei păreau că mai avea puțin şi vor înmuguri...

[50] Cât de târziu urma să ajungă la cunoaşterea faptului că, cei ce dădeau ordinele nu erau la fel de principiali care Regulamentele care-l obligau pe el să execute acele ordine. Că mulți dintre şefi nu urmăreau rezolvarea problemei apărute ci doreau să „se rezolve” pe ei înşişi, consumând ca pe un drog puterea de a-i ordona, de a-l jigni gratuit prin ordinele pe i care le dădeau, trăindu-şi meschin superioritatea lor întâmplătoare şi trecătoare. Iar el înghițea umilința de la persoane cu totul inferioare, propulsate pe cu totul alte criterii decât competența, în funcții de şefi. Şi nu întâmplător, de şefi ai lui!...

„To'a'l'ent[51]! La telefon!"

„Nu doriți să trimit autobasculantele să facă zid împrejurul tipografiei?"

A fost luat pe nepregătite. Cum adică zid din autobasculante?... Oare nu voiau să-l atace astfel?!...

„Ştiu şi eu..."

„Le trimit acum!"

Avea oare să fie providențială ori fatală această mişcare? De unde să ştie crudul ofițer?!... Nu avea un aparat de gândire potrivit pentru a procesa această nouă situație. Doar norocul a făcut ca oferta aceasta să fie dusă la îndeplinire de un adevărat „om de bine"[52].

În curând un fum gros de motorină nearsă şi uleiuri aruncate pe țeava de eşapament au inundat exteriorul clădirii tipografiei. Zidurile de beton armat vibrau sub presiunea undelor sonore ale motoarelor. Operațiunea dură mai puțin de o oră, apoi toți cei care au adus cele câteva zeci de autobasculante, au dispărut ca şi cum nici nu ar fi fost pe-acolo vreodată.

„Oare intenția lor a fost aceea de a ne obtura câmpul de tragere?!"

Dar acea providențială intervenție se va dovedi salvatoare. Niciun „terorist" nu a mai avut posibilitatea de a ataca de la distanță, cu foc de armă, tipografia, din cauza staturii înalte a autobasculantelor, care formau un zid de metal ce se ridica până peste etajul unu al clădirii.

[51] Prescurtare utilizată în armata comunistă pentru: „tovarăşe locotenent". La fel, de exemplu, ca „to'a'l'ent major" pentru „tovarăşe locotenent major", ori „to'a'ş' că'p'tan", pentru tovarăşe căpitan, etc.

[52] Şi acum se întreabă de unde, în afară de imaginația pură, avusese „omul acela de bine" inspirația de a propune şi executa un astfel de plan...

„Dați-ne câțiva oameni! În apropiere se trage în populație! Veniți să-i anihilăm pe teroriști!”

Omul acela între două vârste care-l chemase în fața tipografiei, tuns scurt, avea ceva nepotrivit în ținuta de muncitor în care poza, ca „om de bine”. Privirea îi era prea inteligentă, scăpăra inteligență. Tunsoarea îngrijită și hainele „muncitorești” „scrobite” făceau ca apartenența sa la „clasa muncitoare” să fie neverosimilă.

Răspunse invitației aceleia imperative cu o naivitate ce-l dezarmă probabil pe instigator: „Nu am decât câțiva oameni. Dacă-l trimit pe vreunul de aici nu-mi mai pot îndeplini misiunea!...”

Acela dispăru, împreună cu duzina de „oameni de bine” care-l însoțeau. Răspunsul copilăresc și candid le încurcase planurile.

După ce grupul „oamenilor de bine” plecă, luă cheia ușii de acces și stabili drept regulă ca soldații să se adăpostească după stâlpii de beton armat ai clădirii ori de câte ori văd o umbră profilându-se pe sticla verde armată cu sârmă a ușilor – becul ce ilumina strada era aprins chiar în fața tipografiei. Totodată, stabili ca, indiferent cine apare la ușă, să fie chemat el, ca șef al dispozitivului. Și nu mai puțin important, deschizătura aceea rotundă prin care vorbiseră cu necunoscuții, a fost blocată: „Oricine ar fi putut arunca o grenadă prin ea...”

„Se trage puternic împrejurul Regimentului! Eu am venit acum din oraș. Se pare că sunt atacați de forțe puternice!...”. Directorul tipografiei venise cu vești proaspete (ori cu misiuni noi...) după ce lipsise vreo câteva ore.

Trecu pe la toate posturile de pază şi îşi pregăti soldații pentru ce era mai rău. Într-adevăr, dinspre est – direcția unde se afla Regimentul - se auzea vuietul sutelor de guri de foc ce înțepau întunericul nopții cu gloanțe trasoare. Părea că un război crâncen începuse.

„Ce război, du-te de-aici!” avea să-i replice după ani de zile, unul dintre cei implicați. Pe mine m-au trimis cu o grupă de militari să deminez podul rutier. Când am ajuns acolo cei ce păzeau Regimentul au început să tragă ca orbeții. Cică fuseseră informați telefonic că o grupă de terorişti minează podul!... Ne-am ascuns în culee[53]. Ne rugam să nu cumva să tragă cu tunul şi să ne spulbere... Soldații s-au pişat, s-au căcat pe ei şi au vomitat de frică... Gloanțele băteau asurzitor darabana în construcția de metal. Până dimineața când au venit să cerceteze, nu ne-am mişcat de acolo. Au fost surprinşi să ne găsească pe noi şi să ne recunoască... Doar ne cunoşteam, eram colegi! Dar nu aveam la acea vreme nici măcar amărâtele astea de mobile care fac aproape totul posibil când e vorba de comunicații... Oare cine ne-o fi trimis pe noi şi cine i-a dezinformat pe ei?!... Trebuie să fost cineva care să aibă acces la comunicațiile ambelor unități militare şi să cunoască arta militară, în aşa fel încât informațiile pe care le furnizează să fie suficient de credibile pentru a genera misiuni!...”.

A stat toată noaptea de veghe, plimbându-se pe holurile tipografiei. Atmosfera era sumbră, sufocantă. Iar odată cu apariția zorilor o linişte grea a covârşit totul. Lucrurile păreau

[53] Spații tehnice în corpul podurilor.

încremenite. El se simțea singur, rupt de trupul mamei Regiment…

„Cum de o fi ştiut?!” gândea. „Cum a putut să gândească aşa de matur?!…”.

Şeful de stat major ceruse cu vreo două zile înainte să i se aducă baterii pentru stațiile radio pe care le utiliza, pentru a comunica cu unitatea. Cele pe care le avea la stațiile aflate în dispozitivul dimprejurul Sfatului Popular erau descărcate.

Luase în primire un ARO nou pentru cercetare chimică - cu vreo două luni înainte - şi pe acesta se găsea montată o stație radio modernă, nou nouță. Aşa că a fost îmbarcat într-un TAB de cercetare şi a plecat să ducă stația cu tot cu baterii pentru a reface comunicațiile cu Sfatul.

Străzile păreau pustii. Oraşul era golit de oameni. „Unde or fi cu toții?” gândi. Apoi, odată ajuns în spatele Sfatului auzi marea aceea de glasuri, vuietul acela formidabil al mulțimii ce manifesta în fața clădirii.

Se prezentă la şeful de stat major şi apoi predă bateriile celui ce răspundea cu comunicațiile.

În fața Sfatului erau poziționate spre mulțime vreo cinci TAB-uri. Mitralierele erau ridicate la patruzeci şi cinci de grade, iar echipajele stăteau cu capacele turelelor deschise, ieşiți afară până la brâu şi priveau spre mulțime.

Nu părea să fie o animozitate prea mare între demonstranți şi armată. Unii dintre cei prezenți, militari şi civili, se cunoşteau şi schimbau saluturi ori chiar glume. Sau întrebau – militarii – ce le mai fac familiile, cu care nu mai

luaseră legătura de vreo două săptămâni. Li se răspundea cu bunăvoință...

Deodată, şeful de stat major apăru însoțit de un maior mic şi îndesat, de la eşalonul superior, care venise să vadă cum sunt duse la îndeplinire ordinele de partid[54].

Vrând să-l întrebe pe şeful de stat major ce să execute în continuare, se apropie de cei doi, aşteptând să i se acorde permisiunea de a raporta.

„Dacă nu dai ordin să tragă te împuşc! Auzi, bă?!... Dacă mai fac ăia un singur pas şi nu dai ordin să se tragă, te împuşc!”

Maiorul şi căpitanul erau implicați într-o scenă care dacă nu ar fi fost aşa de tragică, ar fi putut fi considerată comică. Primul, pătruns probabil de sarcina primită de a se înăbuşi prin orice mijloace manifestațiile, proptise pistolul din dotare în pieptul căpitanului. Numai că el fiind mic de statură iar şeful de stat major înalt, stătea cu mâna ridicată şi cu bărbia la fel, încercând să se impună în fața aceluia.

Instinctiv, duse mâna la tocul pistolului şi desfăcu catarama. Unul dintre comandanții lui era în pericol şi simți nevoia aproape inconştientă de a-l apăra. De a se apăra astfel pe sine...

„Împuşti tu pe pi... mă-tii!” fu răspunsul căpitanului, rostit apăsat, cu privirea grea înfigând cuțite în ochii celui care-l amenința. Împinse cu

[54] Avea să ajungă imediat după revoluție general, fiind avansat chiar de două ori într-un an, şi apoi avea să fie numit Şef al Statului Major General. O încercare a militarilor de a spune adevărul despre el a fost muşamalizată de o comisie care a constatat că toți martorii „fabulau”, şi că „nu existau dovezi concrete”. Avea să plece însă ruşinos în rezervă, ca urmare a unui scandal de corupție în care a fost implicat.

dispreț la o parte mâna cu pistolul ce-i era proptit în piept şi se întoarse cu spatele la maior.

„Nimeni nu trage fără să dau eu ordin!” se adresă cu vocea bubuitoare tuturor celor ce se aflau în dispozitiv.

Maiorul a rămas fără vlagă, cu mâinile pe lângă corp, de parcă intrase în stare de şoc. După ce şi-a revenit, a dispărut în clădirea Sfatului Popular, de unde nu a mai apărut.

Mai târziu urma să afle din povestirile colegilor, că îi adunase pe cei din interior, ceruse un pistol mitralieră şi le arătă cum să atace la baionetă, îndemnându-i: „Aşa să-i spintecați! Ca plăieşii lui Ştefan să vă luptați!”.

Plecând, maiorul luă în stăpânire, cu autoritatea lui de reprezentant al eşalonului superior, „punctul de comandă de rezervă” al Regimentului.

Acesta era amenajat în afara cazărmii, într-una din nenumăratele galerii subterane ale cetății. Existau acolo toate comunicațiile necesare. Aşa că el informă de urgență că:

„REGIMENTUL A FRATERNIZAT CU REVOLUȚIONARII! CER DE URGENȚĂ NEUTRALIZAREA LUI!”

Dumnezeu însă a cruțat – cu ajutorul „teroriştilor”, oferit conştient ori nu – Regimentul de o tragedie. Dinspre o localitate aflată la vreo şaizeci de kilometri, o puternică garnizoană cu mari unități de artilerie şi rachete tactice[55], fusese

[55] Mulțumim Doamne Ție că datorită politicii „prietenilor ruşi”, noi românii aveam de la ei rachetele tactice dar nu nu ne dăduseră, ca măsură de precauție, focoase pentru a le putea utiliza. Ar fi spulberat fără de veste Regimentul, şi o dată cu explozia depozitului de muniție şi explozivi al acestuia, mai mult de jumătate din municipiu!...

trimis asupra Regimentului un detaşament ce urma să-şi instaleze tunurile la periferia municipiului şi să radă de pe fața pământului cetatea.

Intrară în dispozitiv de luptă şi trimiseră – inspirație dumnezeiască – un camion cu soldați şi câțiva ofițeri pentru a executa cercetarea zonei şi pentru a vedea de fapt ce se întâmplă.

Într-una din intersecțiile importante, asupra camionului s-a deschis un puternic foc automat – cel puțin asta a fost impresia lor. Cu toate acestea, nimeni nu a fost rănit - poate o fi fost vorba de faimoasele „simulatoare”[56]...

Cert este că cei din camion au debarcat rapid şi s-au adăpostit pe unde au putut. Tot acolo se aflau vreo două plutoane ale Regimentului, solicitate şi ele să intervină pentru că dintr-o vilă din zonă, despre care „se ştia că aparține unui securist” se trage în populație.

Recunoscându-se – desfăşurau numeroase activități împreună aşa că aproape toți ofițerii armatei dintr-o anumită zonă se cunoşteau, fie şi numai din vedere – au schimbat informații:

„Bă!, ne-au trimis să vă căsăpim, că cică v-ați dat cu revoluționarii!... P...da mamii lor de nenorociți! ”

„F...tui în aripă de imbecili. Mama lor de cretini! Cum adică ne-am dat cu revoluționarii?!... Ăia de la Sfat de-abia îi mai țin!...”

Detaşamentul de artilerişti s-a întors în cazarma lor. Alte pericole însă aveau să se

[56] Dispozitive ce simulează fonic zgomotul făcut de armele de foc automate.

succeadă, unul după altul, jucându-se cu nervii Regimentului.

În tipografie era acum linişte. Înconjurată de lanțul de autobasculante clădirea adăpostea toți muncitorii, care nu mai doreau să plece acasă. „Vom apăra tipografia!" declaraseră cei prezenți.

Acum că „Armata era cu ei" se simțeau datori să lupte şi ei cumva cu miturile vechii orânduiri şi se străduiau să înțeleagă noile simboluri, noile credințe care se formau.

„Să scoatem un manifest!" propuse maistrul de producție. Şi au scos un manifest, pe care-l numiseră „Adevărul", fără însă a avea intenția în acele momente de a scoate un ziar.

Cu febrilitate, utilajele greoaie şi învechite, presele acelea care inundaseră în vechiul regim mințile oamenilor cu „capodoperele" limbii şi ale gândirii de lemn, scoaseră acum o foaie pe care era scris un îndemn la rezistență.

Era fascinat de țăcăniturile metalice ale utilajelor şi de transformarea aceea a oamenilor simpli într-un fel de sacerdoți ai cuvântului...

În ziua aceea directorul tipografiei făcu față primei încercări a angajaților de a-l destitui. Oamenii păreau a avea o atracție furibundă spre negarea oricărei autorități[57]. Numai că maistrul de producție, un om în vârstă, le spuse că el nu voia să fie director, că nu se pricepea să conducă ci să muncească, şi-apoi cine-ar fi ştiut să facă ceea ce făcea el?!..., aşa că deocamdată directorul, cel

[57] Cât de profund avea să afecteze această dorință starea țării după mai bine de douăzeci de ani, când disoluția accentuată a statului pe fondul corupției generalizate, avea să ea naştere unui cancer politicianist, metastazat în întreg corpul social!...

puțin cu numele – deşi nimeni nu-i mai acorda nicio atenție – a rămas în funcție.

Manifestul apăru şi fu distribuit gratis populației, cu numele acela programatic – ce avea să-i fie smuls de un cotidian din capitală, care avusese prevederea de a se înregistra ca atare...

„Trimitem un ARO după tine. Tu eşti specialistul chimic! Revoluționarii au reclamat că există substanțe toxice în clădirea Sfatului!”

„Dar, dacă era aşa, ar fi fost morți demult!”

„Haide! Trebuie să-i liniştim... De-abia l-au eliberat pe comandant!...”

Într-adevăr comandantul Regimentului fusese arestat, la propunerea unui colonel surescitat de la „gărzile naționale”, care făcea parte din comitetul revoluționar. Preşedintele comitetului, un actor ce juca rolul vieții sale[58], ordonase arestarea comandantului, care, după cum spuneau unii din cei prezenți, îşi merita soarta de victimă, căci „nu ştia decât să pupe mâna curvelor care invadaseră Sfatul Popular şi să ia poziția „drepți” bătând din călcâie în fața tuturor celor fără de căpătâi ce se aciuiseră pe-acolo”...

Şi se pare că ceea ce în engleză se numeşte „populace”[59] şi nu „population[60]”, se adunase ca muştele la rahat şi stăteau cu toții în sala de

[58] În anii următori actorul respectiv avea să fie acuzat dar niciodată dovedit, cine ştie dacă pe drept ori ba, de însuşirea de „ajutoare” în valoare de vreo patru milioane de lei – sumă imensă dacă te gândeşti că cea mai mare bancnotă a momentului era „suta de lei”. Cert este că prin teatralitatea, haosul şi inconsecvența deciziilor, ca şi prin atitudinea de stăpân, actorul respectiv confirmă afirmațiile lui Gustave Le Bon din „Psihologia revoluțiilor”.

[59] Eng. : Gloată, adunătură, scursorile societății.

[60] Eng. : Populație.

şedințe, sala „rotondă”[61], privind la televizor şi dând iama prin cămara fostei „tovarăşe prim”'[62], bându-i cafeaua ness cu frişcă şi mâncându-i ciocolata „Ambasador”.

În starea asta îi găsi pe conducătorii revoluției locale când veni să inspecteze clădirea pentru a vedea dacă sunt în ea substanțe toxice.

Cei prezenți țineau picioarele încălțate doar cu ciorapi, pe masa mare, monumentală, rotundă, din lemn de stejar, la care puteau sta aproape treizeci de oameni. Şi picioarele acestea puțeau de trăsneau. De fapt, întreaga încăpere mirosea îngrozitor, a transpirație şi nespălare.

Deodată, cei prezenți începură să aplaude şi să chiuie. Televizorul color – nu mai văzuse unul până atunci - prezenta scena interogării lui Nicuşor[63].

Nefericitul era îmbrăcat într-un trening din material sintetic, avea nasul spart şi fața plină de sânge. Îşi rotea privirile ca o fiară încolțită, surescitat, înfricoşat, dar încerca totodată să păstreze un minim control asupra situației. Poate ştia că gloata se repede asupra celui slab, vinovat ori nu, şi îl cruță pe cel puternic, nevinovat ori din contra...

Privind scena de la televizor nu înțelegea de ce era nevoie de acea brutalitate a celor care-l interogau pe „ilustrul” prizonier?!... Nu se simțea deloc „răzbunat” de atitudinea acelora, ci mai degrabă tindea să simtă milă pentru cel slab...

---

[61] Utilizată şi azi de instituția prefectului.

[62] Prima secretară a județului, şefa sfatului popular, funcția de partid cea mai mare dintr-un județ.

[63] Fiul lui Ceauşescu, prim secretar al județului Sibiu la data izbucnirii Revoluției.

Nu stătu prea mult în clădirea Sfatului Popular, căci îşi lăsase mica gardă să păzească singură tipografia. Avea sentimentul că fraţii lui mai mici stăteau singuri în casă, jucându-se cu focul. Aşa că raportă faptul că nu era nici vorbă de substanţe toxice în acea clădire şi se reîntoarse în obiectivul pe care-l avea în primire.

Aici totul era în ordine. Directorul ceruse unui restaurant din apropiere să trimită mâncare militarilor, care până atunci se hrăniseră cu pâine neagră şi conserve de carne.

Cu toţii erau mulţumiţi, relaxaţi; se simţeau „liberi” şi aproape „egali”, deşi, ca întotdeauna, unii începeau deja să fie „mai egali decât alţii”...

Ziarul începu să apară în fiecare zi. Aveau un stoc de hârtie de pe vremea „fostului” regim, aşa că distribuiau respectiva publicaţie gratuit.

Articolele erau patriotarde, revoluţionarde, libertarde...

Veştile se succedau cu rapiditate: apa fusese otrăvită, hrana era otrăvită,... de fapt minţile şi sufletele lor erau otrăvite de nişte profesionişti „desăvârşiţi”!...

Ca şi atunci, în faţa Sfatului, după episodul acela cu maiorul „represiv”... La scurt timp după plecarea aceluia, şeful de stat major începu să primească tot felul de informaţii confuze... „Securiştii din dispozitiv vor aresta militarii armatei!”, „Printre demonstranţi se află indivizi înarmaţi care vor trage în militarii din dispozitivul de pază!”, „Armata a trecut de partea Revoluţiei!”, „Revoluţia trebuie înăbuşită!”, „Coloana a cincea (...) va ataca cu zdrenţăroşii...”, „Serviciile străine au infiltrat echipe formate din

câte patru indivizi, îmbarcați în câte într-o Volgă, înarmați până-n dinți!...”[64]

„Securiştii vor trage de pe acoperişul clădirilor înalte dimprejurul Sfatului!...”

Asta chiar că părea foarte posibil!... În jurul piațetei în care se afla Sfatul Popular, construcțiile înalte, cu poduri comune, ofereau posibilitatea unui astfel de atac.

Aşa că toate gurile de foc au fost îndreptate spre acoperişurile clădirilor. Dar, inspirat de sus, şeful de stat major, comandantul respectivului dispozitiv, ordonă ca focul să se execute numai la ordinul său...

„Ce caută mă p...lele alea pe acoperiş?! Cine i-a lăsat să urce?! Nu trage nimeni!!!... Sunt demonstranți... Măcar de nu ar pica vreunul de acolo!...”

Căpitanul avea dreptate. Ca la un ordin – cineva, acel cineva care lansase probabil şi avertismentul despre posibilul atac din direcția podurilor, acelaşi cineva incitase revoluționarii să se urce în poduri!... – pe acoperişurile acelor clădiri înalte apărură zeci de persoane, agitate. Înaintea gloatei erau purtate steagurile găurite, cu stema ruptă...

Ce tragedie ar fi fost dacă Şeful de stat major ar fi cedat manipulării!... Ar fi rezultat zeci, poate sute de „eroi” ai revoluției. Pe de altă parte, s-ar fi pus în practică aserțiunile aceluiaşi Gustave

---

[64] Cititorului care va protesta împotriva bramburelii pasajului acestuia îi spunem că brambureala era în noi, noi eram de fapt brambureala, haosul. Pe care unii „maeştri” îl instigau, stimulau, complicau, îl făceau de neînțeles şi ascuns oricărei analize ulterioare. Acțiunile de atunci declanşau nişte mecanisme instinctive, situate supraindividual, şi de aceea de necontrolat de către eu-l propriu.

Le Bon[65]. Totuşi, cât de puţină încredere aveau cei ce organizaseră, planificaseră, iniţiaseră şi conduceau „Revoluţia" în dorinţa poporului de schimbare!... Uneori ţi se pare că ai de-a face cu orbi, care conducând alţi orbi, pică împreună în groapa istoriei!...

Noaptea aceea se aşternu liniştită pe strada pe care se afla tipografia. Copacii uriaşi plantaţi probabil pe vremea lui Gheorghiu Dej[66] foşneau liniştiţi. Iarna aceea fără zăpadă părea sortită revoluţiilor![67] Era peste măsură de cald pentru acel timp al anului. Nu era pic de zăpadă...

Becurile de pe stâlpii ce străjuiau strada cu tipografia erau aprinse. Noul regim dăduse drumul „la liber" la căldură, apă rece şi caldă, la energie electrică. Ca să fie populaţia cu ei... Chiar dacă ţevile învechite crăpau şi chiar dacă cetăţenii, sufocaţi de atâta căldură, ţineau geamurile apartamentelor de bloc deschise, în ciuda faptului că afară era iarnă...

Un T.A.B. apăru în zona tipografiei. Ofiţerul care-l comanda, veni la uşa tipografiei şi ceru să-l vadă pe comandantul dispozitivului de apărare. Când sosi, fu întrebat care-i situaţia în

---

[65] Citat din Psihologia Revoluţiilor: „Credinţele unui popor nu pot fi schimbate decât printr-o mare suferinţă."

[66] Preşedintele de tristă amintire, controversat, care pe de o parte a îndepărtat ocupaţia sovietică (oare aşa să fie?!...) şi pe de altă parte, prin acţiune sale, a dat naştere unor zicători de felul: „Ana Pauker şi cu Dej, au bogat spaima-n burghej' ". Posibil iradiat la Moscova, moare lăsând pe Ceauşoglu moştenitor al puterii comuniste. Pentru motivul idiot, enunţat de Ion Gheorghe Maurer că: „acesta vrea să înveţe"!...

[67] Stimate cititoriule, nu ţi se pare o „coincidenţă absolut deloc întâmplătoare" faptul că Revoluţia franceză a avut loc în anul 1789, iar revoluţiile din statele blocului sovietic au avut loc exact două sute de ani mai târziu, în 1989?!...

zonă, dacă aveau nevoie de alimente – T.A.B.-ul avea o rezervă pe care o distribuia celor aflați în dispozitivele de apărare la care ajungea -, dacă aveau destulă muniție...

„E totul în regulă! Nu avem nevoie de nimic!”

„To’a’ l’ent major! Sunteți apelat pe stație!”

La chemarea mecanicului conductor ofițerul acela urcă dintr-un salt pe T.A.B. şi apoi se strecură rapid în interior. După câteva zeci de secunde T.A.B.-ul plecă în trombă. După câteva minute, răsună mitraliera grea. Împuşcaseră pe cineva... poate terorişti[68].

Mai târziu află că tragedia produsă lăsa în urmă trei milițieni morți şi unul mutilat pe viață, împănat cu plumbi... Se părea că încercaseră să se ascundă; urmăreau ceva, se speriaseră, aveau vreo misiune... Gloanțele de calibrul paisprezece virgulă cinci milimetri trecuseră ca prin brânză prin aşa-zisul blindaj. De fapt o tablă de oțel, de vreo zece milimetri grosime.

---

[68] În urma informațiilor primite, cei aflați în T.A.B. fuseseră înştiințați că pe acea stradă se afla un A.B.I. (Automobil Blindat de Intervenție), vehicul caracteristic celor de la U.S.L.A. (Unitatea Specială de Luptă Antiteroristă) care probabil era condus de „terorişti”. Aceşti „terorişti”, câțiva milițieni trimişi să cerceteze zona, la apropierea TAB-ului stinseră luminile şi „țâşniră” – atât cât putea un motor de ARO, montat la o caroserie blindată, deci supradimensionată din punct de vedere al greutății, să țâşnească... Explicațiile ambelor părți nu mai readuc la viață cele trei victime, ale căror nume sunt scrise pe monumentul aflat în fața sediului actual al inspectoratului județean al poliției, monument pe care trecătorii nici măcar nu-l mai bagă în seamă, iar polițiştii actuali, neavând nicio legătură cu cei ucişi, nu sunt foarte entuziaşti când trebuie obligatoriu să participe la festivitățile anuale de comemorare a celor făcuți carne tocată... *Comandantul T.A.B.-ului a decedat în anul 1994, la nici treizeci şi şase de ani, în urma unui accident vascular cerebral.*

Cei care povesteau despre cele întâmplate, descriau stratul gros de sânge închegat pe care, cu toată strădania, nu reuşiseră să-l spele în totalitate de prin cotloanele A.B.I.-ului.

„Toate gărzile de la dispozitive să se retragă în cazarmă!” sună sec ordinul pe care-l primise de la comanda Regimentului.

Îşi adună soldații de la tipografie, verifică dacă aceştia avea armele asupra lor, şi ieşi împreună cu mica gardă în fața clădirii.

Ca şi la sosire, cei care lucrau acolo, se adunaseră să-şi aplaude eroii... Numai că momentul de adulație se transformă în râsete. ARO-ul nu pornea nici mort! A trebuit să fie tras cu o autobasculantă pentru a porni, scoțând un nor de fum alb, imens, de motorină proastă botezată cu apă...

Înainte de a pleca, directorul le mulțumi şi le înmână fiecăruia dintre ei, câte un album pentru poze, legat în tipografie şi câte un prosop flauşat, imens pentru standardele de sărăcie ale acelei vremi...

Nici nu ajunse bine în cazarmă că fu chemat din nou la Sfatul Popular. Se pare că de această dată revoluționarii semnalară faptul că, în retragerea lor, fostele plutoane de securitate care-o apăraseră pe tovarăşa prim secretar, minaseră şi contaminaseră cu substanțe toxice subsolul clădirii.

Desigur, nici urmă de aşa ceva!... Terminând fugitiva verificare, ieşi în fața Sfatului, unde tocmai se forma o coloană de T.A.B.-uri, orientată spre Regiment. Forțele ce apăraseră conducerea comunistă împotriva revoluționarilor şi

apoi pe revoluționari împotriva teroriştilor, urmau să se retragă în cazarmă.

Şeful de stat major îl văzu. Îi făcu semn să se urce pe T.A.B.-ul de cercetare pe care se afla şi el. Chiar îi întinse mâna pentru a-l ajuta să urce.

Se aşeză, din respect, înapoia lui. Când coloana se puse în mişcare, mulțimea izbucni în urale. Lozincile răsunau hipnotic.

Unul dintre revoluționari îi aruncă un pachet de „Carpați" fără filtru, pe care el îl prinse cu o mişcare instinctivă.

„Aruncă-l fără să te vadă! Poate fi otrăvit!" îi ordonă căpitanul...

Aşa şi făcu, mai ales că el nici măcar nu fuma!...

Coloana[69] ajunse în nici jumătate de oră în cazarmă unde militarii trecuseră la predarea muniției şi la închiderea armamentului în rastelele metalice din cadrul companiilor.

„Pericolul nu a trecut! Cazarma poate fi atacată în orice moment!" anunță comandantul[70]. Cu toții, cei prezenți în adunarea aceea de aproape nouă sute de oameni, crezură că urmau să lupte în continuare în războiul ce se declanşase pentru noțiunile acelea abstracte: libertate, democrație... Nici unul dintre soldați nu gândi că dacă ar fi fost vorba de libertate ar fi trebuie să le dea drumul

---

[69] La inițiativa şefului de stat major, vreo şase ani mai târziu, pe holul comandamentului regimentului, primite de la SRI, aveau să fie expuse, comemorativ, vreo câteva duzini de poze pe format A 4, în care se vedeau în amănunt, pe toată profunzimea cadrelor, fețele militarilor care se deplasau cu coloana spre Regiment. Şi, îşi amintea că nu văzuse pe nimeni fotografiind, deşi observase cu atenție mulțimea...

[70] Probabil primise ordinul de a-şi ține oamenii ocupați cu ceva. Pentru ca transformările „revoluționare" să aibă loc fără implicarea pe mai departe a armatei în structurarea noilor fluxuri de putere.

acasă, că doar nu ceruseră ei să fie înrolați; despre democrație cum să fie vorba într-un sistem ierarhic piramidal, mai ales unul militar?!...

Dar cine-şi punea astfel de întrebări la acea vreme?...

Luară în primire sectoarele de apărate de pe biutele Cetății şi săpară locaşuri individuale de tragere. Planificară serviciul de pază şi intrară într-o nouă rutină legată de această ultimă misiune.

În această vreme, unii dintre colegii lor, ca toți ceilalți români descurcăreți, făceau bişniță. Unii dintre militarii români vindeau chiloți şi ciorapi, fețe de masă ori aşternuturi de pat prin piețele țărilor vecine!!!...

Motto: „Vim vincit virtus."[71]

Arca 4 – Petre Țuțea

„Nu ştiu ce să cred despre cartea aceea pe care mi-ai dat-o să o citesc. Povestea vieții părintelui Nifon mi se pare că este o istorie ştiințifico-fantastică. Ştii, eu nu prea cred în chestiile acestea legate de religie...

În rest tipul era, dacă or fi adevărate cele povestite despre el, un maestru al autocontrolului. Nu oricine poate răbda cele pe care le-a răbdat el.

Povestitorul vorbeşte despre cele în care el crede, ca despre lucruri care se petrec în viața de zi cu zi. Ştii, mie mi se pare că cei care sunt credincioşi trăiesc o fantezie a lor, pe care, crezând în ea cu toată tăria lor, o transformă într-o „realitate" cât se poate de adevărată pentru ei. Dar nu şi pentru mine... Desigur că nu suntem noi cei care ne conducem acțiunile căci ne influențează cadrul social, educația. Evoluția ştiinței umane este continuă şi relativizează permanent certitudinile pe care până mai ieri le consideram imuabile."

Citise cartea aceea dar nu se pătrunse de adevărurile ei. Căci îl ținea la suprafață, la distanță. Ca un prieten care refuza a i se destăinui, de frica de a nu păți vreo batjocură din

---

[71] Lat.: „Virtutea învinge forța."

partea celuilalt prieten, care nu poate crede cele ce-i spune el.

În acea perioadă dezghețul post-revoluționar, entuziasmul celor care credeau într-o libertate iluzorie instaurată în lumea dimprejurul lor, permisese tipărirea unor cărți care altfel n-ar fi apărut niciodată. Nici sub regimul comunist, dar nici pe vremea regimului capitalist de mai târziu, pentru că erau o amenințare la adresa stăpânitorilor în general. Erau împotriva însăşi a ideii de stăpânire!

Iar una dintre aceste cărți era: „Cele 321 de vorbe memorabile ale lui Petre Țuțea”. O citea şi o recitea, fermecat de naturalețea simplă cu care acest „geniu al oralității” filozofice şi mistice româneşti reuşea să transmită cele mai complicate raționamente. Cu cât o recitea mai mult cu atât era mai fermecat de genialitatea Mirabilului Petre Țuțea.

De la un timp începu totuşi să i se contureze din ce în ce mai clar faptul că, în întrul lăuntrului ei, comunicarea cu Țuțea părea să trezească în sufletul său aceeaşi nelinişte, aceeaşi nesiguranță pe care i-o produsese lecturarea cărții despre viața părintelui Nifon. La început crezu că este vorba de o nemulțumire a sa față de conținutul cărții; apoi puse totul pe seama faptului că el – un tip şcolit pe băncile materialismului dialectic şi istoric, profund ateu – era deranjat de penibilul a tot ceea ce afirmau credincioşii despre lumea lor mistică.

Totuşi se părea că reacția lui era mai mult decât atât! Căci citind cartea despre viața părintelui Nifon se găsise pe sine, cu uimire şi oarecare ciudă, împărtăşindu-se destul de

entuziast din spiritul isprăvilor acelui mare sfânt al creştinătăţii.

Ţuţea îl cucerise cu vorbe atât de minunate, că nu avea ce să le reproşeze… te fermeca prin logica, umorul, claritatea şi… dragostea cu care îţi vorbea!…

Despre părintele Nifon se spunea: „Iată ce a făcut el!”, iar acest argument, deloc teoretic, cu greu ar fi putut fi combătut.

Se mândrea întotdeauna cu faptul că fusese învăţat, îi plăcea asta, să se conducă după principii. Dar acum, principialitatea asta comodă a lui – principiile te scutesc de a gândi soluţii inedite, căci stabilesc dinainte modul cum vei reacţiona – era acum zdruncinată de atracţia către acel ceva pe care nu-l putea explica, şi care-i lipsea, neliniştindu-l. Se lupta cu gândurile pro şi contra, se lupta cu conştiinţa sa care părea că este bună numai să-l acuze atunci când făcea câte un lucru greşit, iar acum îl abandonase fără să-l ghideze, tumultului generat de lupta contrariilor din suflet şi din minte.

El, care fusese până să citească acele două cărţi, un om fericit în neştiinţa lui, liniştit, ajunsese acum să se frământe pentru a găsi răspunsul unor întrebări pe care nu crezuse că şi le va pune vreodată. Parcă nu-i mai ajungeau fericirea şi liniştea acelea pe care le avusese. Ori poate că acelea nici nu erau cele ce păreau a fi, iar el trebuia să caute o fericire şi o linişte de un alt fel…

În disperare de cauză, potopit de şuvoiul năvalnic al gândurilor şi al neliniştilor pe care aceste i le produceau, a început să recitească „vorbele” lui Ţuţea. În special îi atrăgea atenţia

aceasta: „Între credincios şi necredincios există o prăpastie de netrecut!"

„Eu ştiu de ce parte a prăpăstiei mă aflu! gândi. Dar iată că, nu-mi pot explica de ce!..., se pare că mă simt îmboldit să trec de cealaltă parte. Căci aici unde sunt acum mă simt atât de singur! Oare voi putea crede vreodată lucrurile acestea încântătoare, dar care acum mi se par nişte simple poveşti?!... Pe de altă parte, ce argument mai puternic voi putea găsi vreodată în favoarea părții celeilalte a prăpastiei decât faptul că unii oameni şi-au dat viața pentru cele în care credeau, iar alții au suportat închisorile, tortura şi moartea?...

Trebuie să fie ceva ce mie îmi lipseşte acum! Trebuie să caut! Dar unde? Cum?!..."

Motto: „Haec lex in amicitia sanciatur, ut neque rogemus res turpes, neque faciamus rogati."[72]

Trezirea 3 – Băi, căpitane!...

Sala Regimentului era plină de cadre militare. Îi aduseseră pe toți, căci generalul de la eşalon, comandantul diviziei, sosise şi dorea să li se adreseze. Subiectul discursului urma să fie demnitatea militară şi corupția.

„Vă demiteți la a primi o sticlă de țuică! Nu vă este ruşine?!..."

Nu făcuse niciodată asta, în parte şi pentru că în plutonul său erau repartizați doar amărâți care nici nu ar fi avut de unde să-i aducă plocoane. Dar şi pentru că el fusese la fel de amărât ca şi ei şi simțise gustul amar al nedreptății pe care îl produceau relațiile acelea neprincipiale ce se stabileau uneori între subordonați şi şefi ori comandanți.

Discursul plin de patos al generalului, a cărui față înroşită de efort – şi de cele câteva pahare de Wiskey cu care-l tratase comandantul înainte de intrarea în sală – trăda plăcerea de a se auzi vorbind, fu întrerupt de ridicarea în picioare a unui căpitan[73], care luă poziția drepți şi aşteptă respectuos să fie remarcat.

---

[72] Lat.: „Aceasta să se păzească cu străşnicie în prietenie: nici să nu cerem lucruri ruşinoase, şi nici să le facem pentru prieteni, dacă am fi rugați."

[73] Căpitanul avea numele de familie Roşu. Menționăm aceasta din respect pentru gestul lui plin de curaj şi de adâncă omenitate.

Generalul începu să se bâlbâie, îşi pierdu coerența, şi, surprins, întrebă cu dispreț:

„Ce-i cu tine, băi, căpitane?"

Întreaga sală, adormită – ca o reacție de apărare psihică la discursul acuzator al generalului -, deveni brusc atentă, trezirea fiind însoțită de forfotul celor care doreau să vadă mai bine şi de murmurul celor care întrebau ce au pierdut, cerând în şoaptă lămuriri despre ce se întâmplă.

„Domnule general, raportez! Greşiți când ne numiți pe toți corupți, căci ar trebui să țineți seama de prezumția de nevinovăție. Totodată vă rog să respectați regulamentele militare, aşa cum şi noi le respectăm. Căci ele sunt un exemplu de democrație vie: dau fiecăruia şi drepturi, dar conferă şi obligații. Cum ar fi aceea de a vă adresa mie cu formula: „domnule căpitan". Eu personal, dacă-mi îngăduiți, cred că această „profesionalizare a armatei" de care vorbiți este lipsită de conținut, căci noi nu suntem şi nu am fost niciodată militari „amatori". Dacă însă se doreşte „creşterea profesionalismului", atunci, haideți să începem prin a ne schimba comportamentul neregulamentar, iar pentru aceasta ar trebui ca primul ce ne dă un exemplu să fiți chiar dumneavoastră!..."

Vocea căpitanului începea să fie acoperită de murmurul sălii. Catalizase nemulțumirile acelora, la fel de nedreptățiți ca şi el, dar care nu aveau curajul de a cere să fie respectați.

Generalul se făcu roşu ca un rac fiert, încercă să vorbească dar din gura lui educată prin discursuri staliniste ținute în fața unor adunări terorizate, refuzau acum să iasă cuvinte. Era în

stare de şoc, căci întregul eşafodaj al puterii sale discreționare, pe care vechiul sistem social i-o oferise deoarece „corespunsese cerințelor”, nu mai avea acum nicio susținere.

Comandantul interveni şi curmă penibila scenă, apucându-l de braț şi trăgându-l după el afară din sală. Plecarea lor fu însoțită de aplauze şi râsete.

Văzu că puterea lipsită de înțelegere este iluzorie, şi că, vorba lui Țuțea: „Când mulțimea refuză tiranului încrederea, acesta calcă în gol...”.

După doar vreo doi ani, generalului i se oferi posibilitatea de a scăpa de închisoare prin ieşirea forțată la pensie, căci folosise personalul civil - angajat în scopul întreținerii clădirilor diviziei - pentru renovarea unei vile pe care, regimul trecut i-o repartizase gratuit ca locuință de serviciu şi pe care, în noul regim, o cumpărase…

Asemenea comportamente îl făceau să simtă mai mult ca oricând nevoia de a găsi repere, modele, căci acum, în vremurile tulburi pe care le trăia, părea că tot eşafodajul de valori care-i fusese inoculat, se prăbuşea, dezintegrându-se.

„Unde oare voi găsi ceva esențial, ultim, neschimbător şi bun, din care să învăț şi după care să mă ghidez?!...”

Motto: „Medician calamitatis est aequanimitas."[74]

Semnul 2 – Pescăruşul

Cu greu a reuşit să-l prindă! Deşi avea aripa rănită, pescăruşul încerca să scape într-un fel de zbor frânt, care-l făcea să se ridice puțin deasupra solului, şi apoi să cadă spre partea opusă aripii sănătoase. Salturile acestea de doi – trei metri au durat vreo zece minute, până când pescăruşul a obosit şi nu a mai reuşit să-şi folosească deloc aripa.

L-a bandajat fixându-i atele improvizate din creioane de tâmplărie, care erau suficient de rezistente şi aveau un profil plat. Îl hrănea punând într-o tăviță apă şi fâşii de salam, fapt care îi trezea pescăruşului instinctul de a vâna.

În primele zile se părea că starea păsării se deteriorează rapid. Mânca din ce în ce mai rar şi apoi a încetat să se mai hrănească. Încercă să-l forțeze, băgându-i hrana pe gât, aşa cum văzuse că făcea bunica sa cu rațele pe care le îngrăşa forțat. Însă pescăruşul refuza să înghită şi atunci a renunțat de teama de a nu-l face să se înece.

Se aştepta la ce-i mai rău! În noaptea aceea a verificat de vreo câteva ori starea pescăruşului. Acesta respira greu, iar din nări i se scurgea un lichid alburiu.

---

[74] Lat.: „Leacul pentru o nenorocire este împăcarea sufletească."

Spre dimineață însă, dinspre debaraua unde era ținută pasărea aceea se auziră zgomote şi țipete. Când deschise uşa văzu că pescăruşul, deşi îşi târa aripa rănită, părea să fie într-o formă mai bună. Aşa că îl scoase pe balcon, unde-l aşeză într-o cutie, ca să se mişte cât mai puțin.

După vreo patru săptămâni, deoarece rana i se vindecase, îi scoase atelele şi pansamentul, însă aripa încă atârna fără vlagă, neputând fi ținută în poziția naturală, aceea de a fi lipită de corpul pescăruşului.

Poate vreo două luni, poate trei, poate mai mult. Cert este că într-una din zile, deschizând uşa balconului, văzu că pescăruşul dispăruse.

A coborât repede în fața blocului şi a căutat împrejur, apoi a întrebat copiii care se jucau dacă nu-l văzuseră... Nimic. Părea că dispăruse pur şi simplu!...

Eforturile omeneşti ca şi previziunile raționale erau contrazise de cele întâmplate. Pescăruşul acela ar fi trebuit să fie mort...

Însă, dispariția lui misterioasă, era un semn care însă îl lăsa să aleagă cele pe care conştiința lui le considera adevărate.

Motto: „Quod nimis probat nihil probat?”[75]

Octogon 1 – Pustnicul citadin

„Socru-meu citeşte cartea de care întrebi tu. Autorul ei este Petre Culianu, aşa-i?”

„Da… Păi dacă termină cartea şi crezi că ar putea să mi-o împrumute, aş fi bucuros să o citesc. Nu am găsit-o la bibliotecă. Săracii nu au mai primit cărţi noi de cine ştie când!... Cu fondurile astea post-revoluţionare...”

Adusese întâmplător vorba despre „Arborele Gnozei”, căci lecturile lui în acele momente începuseră să se orienteze spre doctrinele ascunse, oculte, mistice, iniţiatice. Se afla permanent în căutarea a ceva, dar habar n-avea ce era acel ceva.[76] Simţea doar că nu este mulţumit cu viaţa lui aşa cum se derula ea, destul de bună din punct de vedere material şi familial; îl urmărea o senzaţie permanentă că tânjeşte după ceva nelămurit…

Analizându-se retrospectiv, conştientiză faptul că de mic părea să fi vrut altceva, acel ceva care se găseşte deasupra obişnuitului.

Pe timpul cât practicase Hata Yoga şi citise tot ce prinsese în legătură cu celelalte ramuri ale Yoga, i se păruse că descoperise calea. Exerciţiile de meditaţie, exerciţiile fizice, îi dădeau o

[75] Lat.: „Ceea ce dovedeşte prea mult nu dovedeşte nimic.”
[76] „Nu m-ai căuta dacă nu m-ai fi găsit deja.”

satisfacție aparte. Se simțea mândru că poate executa acele asanas, bandas şi mudras atât de greu de făcut de cei care nu erau antrenați.

Apoi se plictisise, poate spre norocul lui, căci nu mai găsea nimic în plus să adauge cunoaşterii sale „oculte” în domeniu. Ajunsese la un punct mort, în care văzu clar că nu mai poate progresa.

Aşa că, la fel de entuziast se apucase să studieze artele marțiale. Trecând de la lupte libere şi judo, la jiu-jitsu şi karate. Şi se lăsă la fel de brusc precum începuse să le studieze. Nu-l satisfăceau pe deplin din punct de vedere spiritual...

Aşa că ajunsese să citească tot ce părea că ține de cunoaşterea supremă, de la filozofie la povestiri despre viața călugărilor tibetani.

Iar acum ajunsese în fața casei acelui om, care era probabil curios să-l cunoască pe tânărul ce avea asemenea preocupări, atât de „nepotrivite” pentru vârsta lui şi pentru societatea consumist – sălbatică a vremii.

Sună la interfon, căci gangul era închis cu o poartă metalică. Neatent însă, apăsase butonul din dreapta, care acționa soneria într-un alt apartament din cele patru existente în acea casă mare, burgheză...

„Îl caut pe...” lămuri el încurcătura, iar persoana îi deschise.

Dincolo de gangul întunecat şi cam bătut de curent se deschidea o curte interioară mică, cu câteva garaje. Pe iarba din fața lor o pisică gri pufoasă, se răsfăța la soare, jucându-se leneş cu o pană de turturea.

Trecu prin gang şi urcă cele două trepte din stânga ce duceau într-o casă a scărilor, trecând printr-o uşă dublă, din lemn. Iar dincolo de acea uşă îl aştepta zâmbitor cel pe care-l căuta.

Avea un zâmbet larg, binevoitor şi o privire pătrunzătoare care-l radiografia.

Invitat înăuntru fu aşezat la masa pătrată ce se găsea în antreul unde gazda îi primea de obicei pe cei care-l căutau. Fu lăsat să aştepte vreo câteva minute, până sosiseră vinul roşu, farfurioara cu alune şi un pahar special, cu un lichid roşu, pe care gazda îl păstră pentru sine. „Eu beau doar ceai de măceşe...” lămuri acesta.

„Culianu este destul de greşit... Transpare din scrierile lui dorința de a se realiza cu orice preț, şi de-aia şochează. L-aş asemăna, în ceea ce priveşte carierismul, cu Cioran. Apropo, ştii că spre sfârşitul vieții, „gurile rele” spun că lui Cioran îi părea rău de modul în care îl atacase pe Dumnezeu şi se întreba dacă va putea fi iertat...”

„Țuțea zice despre Cioran că este foarte inteligent dar îi lipseşte calitatea de a fi consolator...”

Gazda fu plăcut surprinsă de această observație. Deci tânărul din fața sa era preocupat de cele ale cunoaşterii...

„Vezi, eu am studiat filozofia. Prin anul patru m-au dat afară... pentru că au descoperit adevărata mea identitate. Eram un refugiat din Bucovina... Filozofia, poate gândesc acum ca vulpea lui Esop, care nu ajungea la struguri, e o metodă de bătut apa în piuă!...

Dar dacă ar fi să trec peste sentimentele negative pe care mi le trezeşte faptul că am întrerupt studiile forțat de comunişti, revin şi spun

că filozofia este utilă doar celor care caută o cale rațională către Dumnezeu. Dar nu pentru că această cale ar fi posibil de găsit prin intermediul rațiunii, ci tocmai pentru că joaca de-a „iubirea de înțelepciune” sfârşeşte prin a-i convinge de inutilitatea încercării lor. Şi atunci, unii încearcă să filozofeze despre Dumnezeu, ca Heidegger, ori ca Eliade în „Sacrul şi profanul” de pildă, iar alții, câțiva norocoşi, ajung la ceea ce Țuțea - se pare că ții mult de tot la el -, spunea: „M-am deparazitat de filozofie dar mă folosesc de mijloacele ei”.

„Despre Culianu am citi cartea unui autor american care încearcă - într-un stil ziaristic, ori pseudo-polițist - să lămurească misterul morții lui. Totuşi, autorul respectiv reuşeşte să descrie cu realism lupta lui Culianu cu sistemul, marea sa ambiție de a se realiza în Vest şi peste ocean, unde, în ciuda competențelor şi a muncii sale neostoite, a trăit destul de rău – din punct de vedere material - o perioadă îndelungată.

Prietenia cu Eliade nu l-a prea ajutat. Marele profesor îl evita, ori poate încerca să se ferească de această „stea” care promitea o ascensiune fulgerătoare, şi care ar fi putut clătina ierarhia de atunci a lumii istoriei religiilor...”

„E greu să accepți că alții pot fi chiar mai buni decât tine, mai ales când eşti aşa de mare ca Eliade. Însă Culianu nu a mai putut să înflorească în toată splendoarea unei inflorescențe mature, căci toporul a fost înfipt devreme în tulpina vieții lui.

Şi mai apare un fenomen care nu-mi este deloc străin. După o vârstă îți este foarte greu să te mai implici altfel decât superficial într-o relație, fie ea chiar şi una strict profesională. Nu o să fac

paradă în fața ta de afirmația aceea din Filocalie: „Cunoaşterea te însingurează” şi să îmi decorez postamentul statuii cu ea, dar să ştii că serios, viața, în primul rând te însingurează. Şi apoi experiențele neplăcute, suferințele, neîncrederea – căci ai fost lovit de prea multe ori, ai fost dezamăgit în toate felurile -, şi să fim total sinceri, pizma, te fac să te retragi. Unii, cu mai puțină sensibilitate, ori cu o nevoie maladivă de a fi lăudați, se lansează în lume, caută ovații şi de fapt se izolează în chiar mijlocul adulatorilor, judecându-i după cum îi aplaudă ori nu, dar neputând să mai comunice cu adevărat cu aceia...”

În timpul discuției lor sesiză parfumul acela special, de care era plină toată camera, şi pe care nu l-ar fi putut descrie altcumva decât ca „un miros de bună mireasmă”...

Când vorbea, vocea celui căruia îi pusese deja eticheta de „Pustnic”, se stingea, retrăgându-se uneori şi devenind aproape o şoaptă. Topindu-se în gânduri. Revenind apoi...

„Ai sesizat deci defectul acesta al vocii mele... Şi ea este una dintre cauzele pentru care am fost tot timpul retras, chiar din copilărie... M-a făcut să nu-mi placă să fiu în centrul atenției. Dar nu e vorba numai de voce. Firea mea s-a clădit aşa... mama mea nu mi-a arătat niciodată afecțiune, deşi am înțeles că mă iubea mai presus de orice. Dar nu putea exprima asta.

Am vegheat la căpătâiul ei ultimele ceasuri pe care le-a mai avut de trăit. Toți ceilalți căzuseră doborâți de oboseală, pentru că suferința mamei mele a fost una îndelungată. Probabil aşa se

întâmplă cu oamenii care lasă multe lucruri nerezolvate în timp vieții...

Nu ştiu dacă suferea, căci îşi venea în simțiri pentru scurt timp, fără să pară conştientă de prezența noastră, ori chiar conştientă în vreun fel...

Eu aveam sufletul plin de lacrimile curse pe dinăuntru, dar în exterior nu am putut vărsa niciuna. Aşa cum nu ar fi făcut, probabil, nici ea!...

La căpătâiul ei am scris pe o pagină de caiet cele ce am simțit atunci. De frica de a nu fi suferit destul, aşa încât mai târziu, când aveam să conştientizez pierderea ei, să pot cauteriza, prin suferință, neputința mea de a mă manifesta emoțional..."

„Ce relație aveți cu Dumnezeu? Păreți a poseda o vastă cunoaştere în domeniul religios!..."

„Din păcate cele ce-ți voi spune nu-mi prea fac cinste... Încă nu am ajuns, şi nu pentru că nu am încercat să mă lupt cu mine însumi!, la curajul de a mă abandona cu totul în mâinile Lui... Desigur că Îi accept existența probabil mai mult decât majoritatea celor care-şi spun creştini. Însă eu am început să sufăr încă din copilărie, căci pe la patru ani am devenit un dezrădăcinat, şi de aceea am încercat întotdeauna să controlez ceea ce mi se întâmplă, să nu las nimic pe seama altora...

Aşa că mă situez cumva pe muche de cuțit... caut porțile Împărăției, dar nu am curajul de a bate cu destulă convingere pentru a mi se deschide...

Apropo de suferință, am o bronşiectazie care m-a ținut prin spitale ani de zile. Începeam să tuşesc şi să scuip sânge... Internările atât de lungi,

de luni de zile fără întrerupere, lucrurile pe care le-am văzut în spital – această anticameră a morții – m-au obişnuit cu imaginea durerii, a bolii... Faptul de a suferi fizic nu mă mai impresionează atât de tare...

„V-a fost frică de moarte?"

„Desigur, cui nu-i este?! Mai ales la început! Copiii erau mici... Situația materială nu era prea roză... dar am înțeles totuşi că ea, moartea, nu este ceva care să poată fi controlat de noi, ori de alții ca noi... Şi-atunci am încercat să mă auto-liniştesc urmând pe cât posibil proverbul acela tibetan: „Dacă o problemă poate fi rezolvată, nu are rost să te îngrijorezi. Iar dacă nu se poate rezolva, ce rost mai are să te îngrijorezi?!".

Remarcă arbuştii ornamentali ce ajungeau până la tavanul destul de înalt al casei. Era aşa de cărnos verdele acela, aşa de proaspăt, că îl fascina.

„Le spăl frunzele, pe fiecare în parte, îi răspunse la întrebarea nepusă. Simt că le place, că-mi mulțumesc pentru grija pe care le-o port. Uite de exemplu lămâiul, cu toate că-i încă aşa de mic, face lămâi încontinuu aproape vreo patru luni pe an. Are concomitent şi boboci, şi flori, şi fructe..."

„Îmi spuneați că sunteți refugiat din Bucovina... Ați fost după Revoluție să vă vedeți locurile natale?"

„M-au dus copiii. Am intrat în satul meu cu „paşaport"! Lucrul acesta m-a întristat destul de mult... dar să ştii că nu am regăsit atmosfera aceea pe care o lăsasem atunci când am părăsit totul şi am fugit din calea sovieticilor. Acum se văd destul de clar rezultatele rusificării...

Şi mai e ceva. Ce crezi că făceau cei care rămâneau în urma refugiaților?!: intrau în casele acestora, furau tot ce puteau, ba unii se şi puneau stăpâni pe ele... Şi asta s-a întâmplat nu numai în Bucovina... Ci peste tot!

Mişcarea idealistă dar deloc realistă a țărănismului literar a creat un protocronism, o aură falsă țăranului. Trebuie respinsă. Țăranul nu este nici mai bun nici mai rău decât altă categorie socială. Este om şi are patimi şi păcate omeneşti. Este umil cu boierii dar face pe stăpânul cu orfanii şi văduvele fără ajutor. Este primitor, dar îți dă şi cu sapa în cap dacă s-a îmbătat şi i s-a părut cine ştie ce...

Cred că una dintre marile greşeli ale omenirii este că generalizează prea mult, şi când este şi când nu este cazul! Oamenii trebuie luați individual, aşa cum sunt. Unul este bun, altul este rău. Dar când ei sunt împreună, cine poate ştii cum vor fi?!...

M-a liniştit sufleteşte faptul că mormintele bunicilor erau tot acolo, în cimitirul acela mic de pe dealul dinspre capătul satului. Crucile bătute de ploi, de ninsori, arse de soare, îşi pierduseră inscripțiile. Dar eu ştiam că acolo sunt ei şi i-am găsit fără greş, de parcă nu plecasem niciodată de acolo.

Nu am mai găsit însă casa părintească pentru că fusese dărâmată şi pe locul ei se construise o alta prin anii şaptezeci.

Oamenii care locuiau acolo ne-au privit destul de ciudat şi cu reținere. Căci li se părea că venisem să le cerem socoteală, ori să cerem înapoi ceea ce era al nostru.

Nu puteau înțelege că ce era al nostru era în suflet şi că nicidecum nu aş fi dat cele pe care le purtam cu mine, pentru cele pe care le găsisem acum!...”

Pustnicul îşi sprijini capul în mâini şi tăcu o vreme. Nu îndrăzni să-l deranjeze... Îi studia cu coada ochiului frământările care se alungau pe chipu-i trist.

Înțelesese că cel din fața sa se însingurase benevol, dezamăgit de toți şi de toate, dar mai ales de faptul că nu găsea răspunsul la întrebările care-l chinuiau.

Izolarea asta a lui nu era una de paradă, nici una care să-l facă inadaptat social. Ci mai degrabă el clădise un zid de apărare împrejurul sufletului său, în care, precum un castelan, lăsa să intre doar rareori pe cineva. Şi chiar şi aceluia, îi permitea accesul doar în cămările alese cu multă grijă, ale acelui palat trist, pe care-l ascunsese în întrul lăuntrului său.

„Permiteți-mi acum să plec! Vă doi aduce cartea în vreo câteva zile...”

„Desigur! Îmi cer scuze. Sper că nu te-am neglijat prea mult timp!...

Ştii, rareori mi se întâmplă să pot vorbi cu adevărat cu cineva! Dar şi mai rar mi se întâmplă să găsesc pe cineva cu care să pot tăcea!...”

Motto: „Magnas iter opes opnes inops."[77]

Raiul 7 – Hrănitoarea de căprioare

Se apropia examenul de Bacalaureat al fratelui. În primăvara aceea târzie dorința de viață a naturii explodase într-o vegetație luxuriantă de un verde crud, proaspăt. Miresmele ierburilor tăiate se răspândeau pe distanțe mari şi înmiresmau atmosfera în jurul fânețelor.

Plictisit de învățat, fratele luă cu el o carte şi îl chemă să meargă împreună în zona pe care ei o numeau „Teritoriul". Acesta cuprindea printre altele o livadă părăsită în care, începând din zilele lui iunie, se găseau tot felul de poame, verzi ori coapte, din care copiii se înfruptau copios.

Apoi trecură în pădurea de foioase, urcând pe o vale care promitea să-i conducă spre vreun izvor ascuns. Valea era năpădită de arboret, de tufe înalte de ferigi şi străjuită de arbori înalți.

Trecuseră de multe ori prin acea zonă a pădurii, dar nu au coborât niciodată în acea vale săpată de torente. Acum păşeau într-o lume ce avea ceva din enigmaticul cretacic.

Zgomotul paşilor le era absorbit de stratul foarte gros de muşchi şi frunze moarte, aşa că liniştea ireală ce-i înconjura era întreruptă doar de țipătul îndepărtat al vreunei păsări care, văzându-i, le anunța sosirea.

---

[77] Lat.: „Sărac în mijlocul unor mari bogății."

Pătrunşi de atmosfera aceea ciudată, cei doi băieți înaintau tăcuți, atenți la orice mişcare. Din tufele dese păreau că-i urmăresc sute de ochi. De fapt, întreg acel colț de natură le dădea senzația că îi vede, că îi urmăreşte cu atenție, că îi primeşte în el pe deplin conştient de existența lor. Se aflau în prezența unui suflet vegetal în care toate se contopeau pentru a urca spre dincolo, spre deasupra.

Deodată, ieşind dintre tufele dese de ferigă, în fața lor se deschise un luminiş în mijlocul căruia se ridica o movilă naturală, pe care era construită o hrănitoare pentru căprioare, plină cu fân de anul trecut, aproape putred.

Au urcat pe movilă şi s-au cocoțat în hrănitoarea aceea construită din trunchiuri destul de rezistente, de salcâmi tineri.

Fânul mirosea a reavăn, iar liniştea se adunase în valea înconjurătoare, izolând movila de frământarea lumii.

Fratele deschise cartea şi începu să citească pe îndelete lecțiile ce-i erau date pentru examen. Iar el se rezemă cu spatele de unul dintre stâlpii hrănitoarei şi se lăsă pradă unei moleşeli plăcute.

Printre frunzele destul de rare ale copacilor se cernea un soare călduț. Atunci când vreo pală de vânt mişca crengile, petele de lumină se alergau unele pe altele.

Într-o parte a movilei erau clădite vreascuri care putreziseră, aşa că doar coaja năpădită de ciuperci albe le mai ținea laolaltă. Cele mai groase se spărseseră şi din ele curgea un fel de nisip de lemn.

Coborî şi se duse la grămada aceea destul de mare de putregai, căci i se păruse că unul dintre lemnele mai subțiri se mişcase.

Rămase locului la vreo câțiva metri şi îşi chemă destul de imperativ fratele, arătând spre lemnele acelea. La început nimic nu păru în neregulă. Mai apoi desluşiră din ce în ce mai acut trupurile acelea, sutele acelea de trupuri de şerpi încolăcite, care se mişcau doar arar şi alene, frecându-se unele de altele, pătrunzând ori ieşind din materia putredă a lemnelor.

Nu se speriaseră. Ştiau că prin acele locuri nu trăiesc şerpi veninoşi. Însă spectacolul îi fascina. Simțeau cum puterea aceasta de a trăi a naturii, de a rămâne ascunsă şi totodată plină de viață, îi făcea să participe prin acea privelişte la un ritual inițiatic pe care instinctiv, ei îl percepeau.

Mai târziu, educația le va toci puterea de percepție şi-i va tăia de la trupul naturii, separându-i şi confiscându-le libertatea.

Peste ani, locul acela va fi la fel de plin de şerpi şi de mistere. Vor mai putea ei să le vadă?...

Motto: „Omnia in rebus humanis dubia, incerta, suspensa magisque omnia verisimilia quam vera."[78]

Izgonirea 6 – Batalionul

„Dom' lent major, alarmă!" spuse agentul, un militar în termen transpirat tot, şi dispăru lăsând după sine un miros dezgustător de bocanci, ciorapi, haine şi trup, toate împuțite. Şi pe cel căruia îi intraseră în funcțiune mecanismele îndelung exersate – automatisme de-acum – de a-şi îmbrăca în viteză uniforma şi de a o rupe la fugă spre Regiment.

Bine că era o seară frumoasă de mai, caldă şi nu prea, aşa că acea cursă până la unitate fu destul de lejeră din punctul de vedere al „condițiilor meteo".

„Mergeți cu toții în clădirea comandamentului! O să aflați acolo de ce ați fost chemați!..."

Ofițerul de serviciu nu putu să le dea alte lămuriri. Părea, cu toate acestea, destul de afectat de ceva – „poate are ceva probleme personale" gândiră mulți. Ei, se va dovedi că nu era deloc aşa!...

Pe holul clădirii comandamentului se dumiriră că nu fuseseră aduse la unitate toate cadrele, doar vreo două sute dintre ele. De toate armele şi vârstele...

[78] Lat.: „În privința lucrurilor omeneşti toate sunt îndoielnice, nesigure, nehotărâte, şi mai mult verosimile decât adevărate."

De fapt erau cam aceiaşi care participaseră la exercițiul ăla mare, cu rezervişti, din anul care trecuse... când...

„Te bag în p...a mă-tii, bă D., că m-ai pus tu pe mine să fac culcat!” ricană comandantul regimentului, fostul şef de stat major de pe timpul Revoluției, care ocupase funcția de comandant după ce „fostul” plecase. Acela fusese mutat pentru a i se pierde urma, căci multă lume îl acuza de şi mai multe ...

Înjurându-l pe comandantul plutonului de aruncătoare de optzeci şi doi de milimetri, maiorul îşi scutura de praf uniforma ce fusese până atunci impecabilă.

Se aruncase pe burtă sub un T.A.B., căci o bombă de aruncător căzuse la vreo câteva zeci de metri de pozițiile lor. Placa de bază a aruncătorului nu fusese fixată cum trebuia de către militarii rezervişti ce formau acea grupă de infanterie, aşa că la plecare, mica explozie ce azvârlea bomba modificase unghiul țevii.

Şuieratul ascuțit, aspru, ucigaş al bombei ce cădea, i-a făcut pe toți să se ascundă pe unde au putut.

A rupt-o la fugă, fără speranță, pe valea plină de rugi de mure, ai căror țepi i-au sfâşiat pânza pantalonilor deasupra bocancilor şi pielea de pe fluierele picioarelor. Din fugă se aruncase pe burtă într-un şanț...

Exercițiul continuă ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic. Se trăgea de peste tot cu muniție de război. Aruncătoarele de o sută două zeci de milimetri trăgeau peste satul aflat în dreapta poligonului. Aruncătoarele de grenade antitanc loveau țintele confecționate din placaj care se aflau

la aproape un kilometru distanță, T.A.B.-urile duduiau cu mitralierele lor grele de paisprezece virgulă cinci milimetri, companiile de infanterie trăgeau cu tot armamentul din dotare în țintele presărate pe panta dealurilor pe care era realizat dispozitivul de atac.

Înaintau, urmați de întreaga tehnică de luptă şi de întregul personal aflate în poligon. Acțiunile au durat întreaga dimineață. La orele prânzului erau cu toții obosiți, transpirați, flămânzi şi însetați. Farmecul jocului lăsa loc micilor realități ale unei bătălii. Unii făcuseră băşici pline cu sânge şi lichid gălbui pe tălpile picioarelor, în special la călcâie. Alții leşinaseră din cauza efortului. Câțiva suferiseră entorse datorită terenului accidentat pe care se deplasaseră. Însă toți, din cauza efortului, căldurii, lipsei apei şi a hranei, deveniseră apatici.

În pauză li s-a distribuit câte-o farfurie de fasole şi câte un sfert de pâine neagră. Oamenii mâncară, îşi oblojiră rănile, se trântiră la umbră şi unii chiar ațipiră. Dar fericirea asta nu dură foarte mult. Un zvon, de parcă inamicul ar fi rupt frontul, începu să se răspândească, nelămurit, ca o briză ce promitea să devină furtună. Nimeni nu înțelegea de fapt ce se petrece.

ARO-urile şefilor se precipitau în sus şi în jos pe dealurile din poligon, stârnind în urma lor, de pe drumurile de pământ, nori de praf.

„Toată lunea să-şi confecționeze „mături” din crengi!” sosi până la urmă primul ordin clar. „Exercițiul încetează imediat! Pădurea a luat foc şi trebuie să stingem incendiul!”... şi doar le spuseseră pădurarii să nu tragă din cauză că

pădurea era prea uscată, căci nu mai plouase de multă vreme!...

Acum însă era prea târziu pentru lamentări ori regrete de orice fel. Se puseră în mişcare spre zona incendiată. De departe, un nor de fum gri se ridica drept spre cer. Din loc în loc, focul urca precum suflul unei explozii până în vârful vreunui brad, transformându-l aproape instantaneu într-o torță.

Au început să lovească flăcările pe care le-au întâlnit la liziera acelui pâlc de pădure. Tot efortul lor era zadarnic, desigur, dar şefii voiau să spună că se face totuşi ceva. „Se acționează!”. Spre interior, întreaga zonă era acoperită cu un strat de cenuşă albă şi cărbuni încinşi. Oamenii îşi acopereau fețele cu o mână iar în cealaltă țineau măturile de nuiele cu care plesneau flăcările. Căldura intensă dogorea chiar şi prin haine ajungând până la piele, de parcă în fața lor ar fi fost deschisă uşa unui furnal.

Entuziast ca întotdeauna, decis să execute orbeşte ordinele, se va alege cu arsuri de gradul unu pe față, care-l vor ustura în zilele ce vor urma.

După vreo câteva ore de chin aveau să se convingă cu toții că nu se putea face nimic. Cei cu care venise s-au strâns la vreo sută de metri mai jos de lizieră, pe drumul care ducea la tabără. Aşteptând să apară cu toții pentru sâcâitorul, dar în condițiile acelea foarte necesarul „apel”, au fost martorii unei scene de coşmar, care doar din mila Domnului nu a avut urmări tragice.

De cealaltă parte a unei mici văi ce urca pieptiş spre pădure, vale formată probabil de un torent, se afla un pluton de vreo treizeci de oameni. Comandantul acestora hotărî să nu mai

ocolească pentru a ajunge la drum şi traversară prin hăţişul de arboret al văii. Peste arbuştii de acolo se întinsese în ani de zile o plasă de plante agăţătoare, ale căror flori se uscaseră şi formau mănunchiuri de puf, de parcă ar fi fost nişte păpădii uriaşe. Acest strat alburiu acoperea aproape toată valea.

Atenţia celor din grupul lui fu atrasă de strigătele disperate ale celor care traversau, ca şi de vuietul sinistru al furtunii de foc ce se formase la baza văii şi care, în câteva secunde, parcursese toată lungimea acesteia, până la pădure.

Cei care traversaseră tocmai apucaseră să iasă pe partea cealaltă a văii... O secundă în plus şi probabil ar fi murit arşi şi sufocaţi!

Nu aveau de unde să ştie la vremea aceea că aventurile, sarcinile care le fuseseră repartizate în tabără, exerciţiile la care au participat, erau părţi ale unui test a cărui trecere avea să-i califice pentru tragedia ce se abătea acum, în această zi de mai, asupra sa şi a colegilor săi.

„Eşti numit în funcţia de şef al protecţiei antichimice la Batalionul... aflat în localitatea...! Uite ordinul de serviciu! Ai ceva de raportat?!...”

„Dar, familia... locuinţa...”

„Nu-ţi convine, dă-ţi demisia! Liber la program! Următorul!”

Era deja noapte când venise rândul lui. Ieşise din încăperea aceea şi acum stătea pe hol, neştiind ce să facă. Întrebă unde este localitatea aceea şi cum avea să ajungă acolo. Văzu că nu era singurul de pe scara blocului unde locuia care primise ordin de mutare. Prietenul său de o viaţă, I. G., urma să-i fie tovarăş de suferinţă.

Aşa că a doua zi, pe la orele cinci dimineața, cei doi parcurgeau în ritm alert, pe jos, distanța de vreo cinci kilometri dintre cartierul lor şi gara principală a oraşului. Trenul personal pleca un ceas mai târziu şi trebuiau musai să-l prindă, altfel ar fi întârziat la unitate. Nu mai existau alte trenuri în acea direcție cu care să poată ajunge la timp. Întârzierea ar fi însemnat pedepsirea lor.

După o vreme treaba asta cu naveta pe calea ferată avea să-i transforme. Cum ajungeau în tren se prăbuşeau pe banchetele vagoanelor şi încercau să ațipească, înjurând în gând sau chiar cu voce tare babele care la acea oră aveau „poveşti de povestit”. Coborau apoi, după vreo oră şi jumătate, în neînsemnata gară a acelui aşa-zis orăşel, şi o rupeau la fugă spre unitate, unde aveau mai puțin de zece minute să ajungă la timp. Acolo îi aştepta de obicei comandantul batalionului, un moş care umbla mai tot timpul în stare de ebrietate (...avea să ajungă şi acesta general!...), şi începea să urle la ei să-i zorească. Uita de faptul că el venea cu ARO-ul pe care-l avea la dispoziție, cu şofer, aşa că nu se punea problema să nu ajungă la timp. Şi apoi, chiar dacă întârzia, cine să-l întrebe de sănătate?!...

Drept este că la noul loc de muncă, dacă lucrau mai mult de două ore pe zi, se chema deja că fac exces de zel. Însă, naveta îi omora pe toți, încetul cu încetul. O primă constatare, după vreo câteva luni, era aceea că deveniră cu toții soioşi. Era obligatoriu să poarte uniformă, spre, la şi de la serviciu. Mizeria din trenuri se mutase pe hainele lor. Fondurile alocate armatei erau insuficiente ca întotdeauna, aşa că diferitele tipuri de uniforme se

primeau din ce în ce mai rar. Iar cele vechi se uzau într-un ritm accelerat.

Dar nu numai uniformele primiseră un aer de uzură. Chiar şi atitudinea oamenilor devenise una de navetişti. Înjurau, jucau cărți, se îmbătau în gara de plecare şi continuau în gara de sosire, unde şi aşa ajungeau după vreo douăsprezece ore de când îşi părăsiseră căminele...

Naveta însă nu era totul! Li se cerea ca o dată la trei zile să rămână până a doua zi la unitate, iar în acea a doua zi continuau programul în mod obişnuit. Deci, după un interval de două zile în care „lucrau" câte douăsprezece ore pe zi, urmau să fie prezenți în unitate alte treizeci şi şase de ore.

Făcea parte din „strategia" celor de la eşalon, care întru gândirea lor luminată doreau prin acest tip de metode să-i determine să se mute cu tot cu familii – ... ori fără! După cum avea să se vadă în decursul timpului, nu-i interesa!... – în bicisnicul orăşel, ca unitatea să nu fie „slăbită" din cauza cadrelor care făceau naveta.

Dormea în sala de festivități, după cum avea chef: uneori pe trei scaune alăturate, alteori pe două mese lipite. Ambele variante erau destul de nasoale. Scaunele beneficiaseră de imaginația vreunui meşter obsedat sexual într-un fel cu totul nepotrivit (de parcă ar exista un mod potrivit de a fi obsedat sexual!?...): acela lustruise şezuturile sub forma a două adâncituri în care să se odihnească bucile utilizatorilor. Marginile acelor adâncituri îi veneau în coaste, sub umăr şi sub genunchi, când se întindea pe ele să doarmă. Mesele erau o variantă mai bună din punct de vedere al planeității, însă, fiind acoperite cu un

strat lucios de melamină, iarna te făceau să simți frigul chiar şi prin manta.

Oamenii începuseră să mârâie. Le ajunsese cuțitul la os. Unii se răzbunau plecând în orăşel şi îmbătându-se prin birturile împuțite, pline de bişnițari. Câțiva îndrăzniseră chiar să facă rapoarte prin care solicitau mutarea...

Într-una din zile au apărut în unitate trei generali, despre care îşi aminteşte în special că aveau nişte caschete mari cât roata carului, părul alb împrejurul cheliilor roşii de furie şi burțile umflate de bunăstarea prelungită de care beneficiau. Întreg personalul a fost adunat în sala de festivități şi a aşteptat acolo mai mult de o oră, aşa încât aerul din sală a început să se vicieze. Cei mai îndrăzneți, care ieşiseră să fumeze la capătul holului, au năvălit la un moment în sală, ocupându-şi locurile: „Şase! Vin!...”

Mai bine însă ar fi fost de n-ar fi venit! Toți trei generalii au avut acelaşi discurs. Format din câteva fraze pronunțate cu duşmănie, cu ură. Îi certau pe insignifianții nenorociți din fața lor. Care, datorită „educației” militare nu îndrăzneau să crâcnească, înjurând însă de mama focului, în gând, de față cu aceia, şi apoi cu voce tare, în lipsa lor.

„De aici nu pleacă nimeni! Dacă vreți să plecați aveți trei posibilități: în cimitirul de peste drum, la pensie, ori dându-vă demisia! Să vă fie clar! Ați înțeles?!”

„Vă rog să-mi permiteți să raportez! îndrăzni un ofițer mai în vârstă şi se pare, un pic afumat. Nu ne-ați putea aproba transportul cu autobuzul pe care-l avem în dotarea batalionului?! Am plăti noi motorina!..."

„Ieşi afară, nesimțitule! Bă ... – se adresă comandantului – cine-i mă dobitocul ăsta?! Cum îndrăzneşte să atenteze la moralul cadrelor prin cereri provocatoare de felul ăsta?! Vezi ce-i cu el şi dacă trebuie dă-l afară!"

Şedința aceea de „prelucrare", presărată cu amenințări de tot felul, aducea mereu şi mereu în față invenția aceea post-revoluționară pe care cei ce conduceau destinele poporului aveau să o folosească atât de eficient pentru reducerea la tăcere a celor incomozi: „Nu-ți convine, dă-ți demisia! Nu-ți convine, dă-ți demisia! Nu-ți convine, dă-ți demisia!..."

Printre cei trei se afla atunci şi „corbul" principal din dosarul „Corbii"... care nu reuşise să înăbuşe revoluția, nici să dea țara pe mâna ruşilor aşa cum avusese misiunea sa nenorocită de nenorocit de agent K.G.B. El era cel mai înverşunat:

„Şi o să vedeți voi că cei care aveți peste treizeci şi cinci de ani nu veți mai ocupa funcții de comandă, că ați făcut şcolile militare în vechiul regim! Şi cei care nu ştiți limba engleză veți fi dați cu toții afară!..." ... şi alte inepții dintr-astea.

Nu-i venea să creadă. El învățase rusă şi franceză. Ce putea face?! Desigur că la vremea aceea, ca unul care-i considera pe generali un fel de semizei, nu se întrebase dacă dom' general ştia cele pe care li le pretindea lor că ar trebui să le ştie. Mult mai târziu a înțeles că aburcarea pe anumite „înălțimi" profesionale ori sociale, te fac să fii în rolul „profesorului la teză" atunci când aplici câte o măsură. Tu ai răspunsurile la test, tu ai cronometrul la proba fizică, tu-i testezi pe alții, dar tu nu vei fi testat. Nu cazi sub incidența

măsurii pe care o aplici. Şi la asta de cele mai multe ori se adaugă plăcerea de a te simți puternic, de a te găsi pe tine deasupra celorlalți, care, cu cât suferă mai mult din cauza ta, cu atât îți vor produc mai multă plăcere...

După furtunoasa şedință în care se stabilise atât de categoric că nimeni nu se va muta, doi frați gemeni, proaspăt absolvenți ai şcolii militare, pentru care existau prevederi scrise – instrucțiunile în vigoare precizau că absolvenții de şcoli militare nu se pot muta mai devreme de un an din unitatea în care au fost repartizați - s-au mutat în oraşul de baştină. Tăticul lor era mare ştab.

Încă o dată dreptatea era una, dar nu la fel pentru toți!...

Cu trecerea anilor resemnarea devenea un fel de a fi pentru din ce în ce mai mulți dintre cei care făceau naveta. Se înecau în băutură, în lene, în degradare.

Comandantul „o luase pe ulei" din ce în ce mai mult. Îi aduna la raport cu un sfert de oră înainte de a pleca trenul de ora şaisprezece şi le mârâia ceva ininteligibil, dar care exprima multă agresivitate, până ce vedea cum trenul şuieră şi pleacă, lăsându-le perspectiva unei deplasări de trei kilometri pe jos până la halta din celălalt capăt al orăşelului unde, peste două ore, avea să sosească un alt tren spre casă... Abuzul, iată, devenise o practică „la ordinea zilei".

Supuşi acestei presiuni imense, fără a avea nicio pârghie de a se opune – măcar pe vremea „partidului" te puteai plânge secretarului de partid care, pentru „a dovedi puțină forță" se oțăra la comandant şi-l făcea cu ou şi cu oțet – o largă

majoritate a cadrelor au făcut ce au făcut şi s-au mutat cu familiile în acel orăşel bătut de soartă şi uitat de Dumnezeu.

Majoritatea aveau apartamente destul de bune în municipiu, pe care, în graba lor de a deveni provinciali, le vândură în pierdere. Fapt este că apăruseră în acelaşi timp, din dorința de a vinde cât mai repede, peste o sută de apartamente de vânzare, lucru care prăbuşi piața. Totodată, în noua localitate de „domiciliu", apăruse o cerere tot aşa, de câteva zei de case şi alte sute de chirii, care determină prețurile să explodeze în sus.

Mai rău, unii care nu găsiseră o casă la nivelul banilor pe care-i aveau, avuseră proasta inspirație de a „investi" banii într-un joc piramidal din acea vreme, amăgiți de perspectiva unor câştiguri fabuloase.

Rezultatul acestei „politici de cadre" a fost destrămarea a zeci de familii şi rămânerea altor câteva zeci pe drumuri... Totul în numele unor măsuri idioate tributare unei filozofii staliniste[79]!

Şi chiar aşa, de ce să nu învețe engleză?!... gândi, ca un fel de iluminare bruscă... Timp avea, colegii erau mai tot timpul „pe teren" şi-l lăsau singur în birou, aşa că a studia limba lui Shakespeare părea cel mai bun lucru de făcut.

---

[79] Şi atunci dar şi acum, măsurile se iau de „lăutari lozincarzi", care „cântă după ureche lozinci"; vorbesc de management doar pentru că sună bine cuvântul şi nu pentru că ar avea habar de el, încălcând totodată prin acțiunile lor toate principiile managementului ştiințific; ba unii mai dihai, iau de bune aberațiile culese analectic de prin cărți semodocte în care la loc de frunte tronează principii de felul: „Subordonatul intră la tine cu ideile lui şi iese cu ideile tale!". Credem că risipirea prin lipsă de profesionalism a energiilor poporului acestuia este o crimă împotriva umanității!!!....

După vreun an de zile progresase binişor. Principala lui metodă de acumulare, pe care o practica acasă, consta în faptul că dormea cu televizorul pornit, lăsat pe un post de ştiri în engleză, care repeta la jumătate de oră, mereu şi mereu aceleaşi cuvinte, aceleaşi mesaje. Sonorul era dat aproape la minim, aşa încât să nu-l deranjeze şi să-i permită să doarmă. Se descoperea pe sine că înțelege din ce în ce mai multe cuvinte englezeşti, el care până atunci nu avusese de-a face deloc cu limba engleză.

Desigur, piața era invadată cu casete audio, uneori chiar şi video, care să te ajute în învățare, dar, în ciuda entuziasmului cu care erau cumpărate, erau în general părăsite pe rafturi, căci efortul implicat aducea destul de repede plictiseala.

Aproape că nu-i mai era frică de faptul că va fi dat afară pentru că nu ştia limba engleză, căci reuşea să se descurce de acum destul de bine, deşi, din cauza lipsei antrenamentului în vorbire, obosea destul de repede şi după vreo jumătate de oră de conversație se bloca.

„Dacă pe mine mă vor da afară, atunci trebuie să-i dea pe toți! Mă rog, nu şi pe cei care au pile...”

România fusese primită ca partener strategic al NATO. Integrarea presupunea ca un prim punct oferirea unui control deplin al celor care fuseseră până mai ieri duşmani de moarte, asupra armamentului armatei române. Un al doilea punct care se prefigura era reducerea efectivelor la cifra ce urma să fie impusă de noii stăpâni.

În ținută de mare sărbătoare, Batalionul aştepta cu mândrie să fie umilit de comisia de inspecție a aliaților, ce urma să sosească în unitate.

Întârziaseră, deoarece comandanții „de la eşalon" ai românilor îi reținuseră la „o masă", aproape cu forța, uzând de inepția conform căreia „poporul român este primitor" şi necunoscând nimic din cele pe care le presupune şocul cultural şi diferențele de comunicare între diferitele culturi.

Reprezentanții noii stăpâniri suportaseră cu stoicism „dragostea" şi căciulirea excesivă a românilor, pentru că fuseseră instruiți în privința asta. Ceea ce nu însemna deloc că le-ar fi apreciat drept „pozitive"!

Veneau aici cu un scop precis: să instituie controlul NATO asupra unei armate învinse dintr-un bloc militaro – politic ce le fusese inamic. Nici mai mult nici mai puțin!

Trecură cu atenție numerele de înmatriculare şi seriile şasiurilor întregii tehnici de luptă, de la tancuri la rablele de camioane SR, de la tunuri de şaptezeci şi cinci de milimetri în sus până la obuziere. Îşi făcură treaba meticulos, conştienți că ei, noii vechili, luau în stăpânire această moşie pentru stăpânii lor cei mari.

Trecură la efectuarea totalurilor, la confruntarea celor găsite cu datele pe care le primiseră probabil de la agențiile de spionaj, care desigur fuseseră comparate cu cele puse la dispoziție de însăşi conducerea armatei române.

După vreo oră, a fost chemat de către ofițerul se serviciu, la comandant. Se părea că apăruse o problemă gravă: nu a fost găsit un

T.A.B.R.C.[80], care apărea pe listele comisiei aliate dar nu fusese identificat pe teren!

„Bă, îl luă brutal la întrebări comandantul, unde-ai ascuns T.A.B.-ul?!...”

Toate privirile, atât ale şefilor români cât şi ale membrilor comisiei de control, se aţintiseră asupra aceluia care era considerat deja infractor, trădător, duşman.

„Domnule colonel, raportez: este în hangarul unde stă de obicei, dar pentru că iluminatul electric nu funcţionează, poate că nu a fost văzut. Chiar domnul colonel – şi arătă spre ofiţerul german – a verificat hangarul. Eu nu am văzut ce a bifat dânsul pe listă...”

Nu era foarte impresionat de faptul că era luat la întrebări, în acel mod, în faţa unor străini... Atitudinea sa era una regulamentară, dar demnă. A fost studiat din cap până în picioare, cu un oarecare dispreţ, de ofiţerul german pe care îl indicase drept responsabil pentru greşeala făcută.

Avea însă impresia că nu era vorba de nicio greşeală, doar că acel membru al comisiei avea poate misiunea de a verifica modul în care reacţionează militarii români, comandanţii şi subordonaţii lor, într-o situaţie ca aceea pe care el o crease cu bună ştiinţă.

Germanul ceru să vadă T.A.B.R.C.-ul. Îşi manifestă aceeaşi intenţie şi ofiţerul american. În

[80] Transportor amfibiu blindat pentru cercetarea de radiaţie şi chimică: vehicul blindat care avea instalată pe el aparatură pentru efectuarea măsurătorii factorilor de mediu în scopul depistării prezenţei substanţelor chimice, radioactive, stabilirea concentraţiilor chimice şi a debitului dozei de radiaţie, a dozei absorbite, precum şi pentru prelevarea probelor în scopul depistării contaminării produse prin utilizarea armei biologice.

marea grabă şi confuzia generală, translatorul – desigur un ofiţer al D.I.A.[81] - fusese uitat. Ieşise cu câteva minute mai devreme pentru a merge la toaletă ori poate pentru a raporta pe canalele sale incidentul...

Până la hangarul cu pricina niciunul din cei trei nu scoase nicio vorbă. Ajunşi la destinaţie, le indică printr-un semn blindatul care crease o aşa mare agitaţie.

Neamţul îşi ceru scuze:

„Sorry! My mistake! I'm colonel Krestel from German Army."

„No problem, sir! It's a simple misunderstanding."

„Can you present us which gadgets are on this transporter? Excuse me! I'm major John Carpenter, U.S. Marines."

„Nice to meet you, sir. Please allow me to ask permission from my superiors!"

„Of course![82]"

Nu a mai fost nevoie să meargă la comandant să ceară permisiunea. Apăruseră în fugă atât translatorul cât şi comandantul - primul îngrozit de faptul că ar fi putut dezvălui cine ştie ce secrete...

Permisiunea sună din gura slugarnicului comandant mai mult a ordin:

„Hai măi, odată, să nu-i ţinem pe domnii ofiţeri, că întârziem la masă!"

---

[81] Direcţia de Informaţii a Armatei.

[82] Eng: - Scuze! Este greşeala mea! Sunt colonelul Krestel din armata germană./ - Nu face nimic! Este o simplă neînţelegere. / - Poţi să prezinţi aparatura de pe acest transportor? Scuze! Sunt maiorul John Carpenter, de la puşcaşii marini ai SUA. / - Bucuros să vă cunosc, domnule. Îngăduiţi-mi să cer permisiunea superiorilor mei! / Desigur!

Aprecierile laudative nu mai conteniră. Mai ales din partea americanului, neamțul rămânând mai rezervat. Maşina acea de luptă era o mică uzină, având o aparatura de cercetare de radiație, chimică şi biologică printre cele mai avansate din lume la acea vreme!...

La sfârşit, vru să rămână pe loc, dar americanul îi făcu semn să-i urmeze. Semnul aceluia fu urmat imediat şi întărit de un gest poruncitor al comandantului. Şi de privirile acuzatoare ale translatorului, care se apropie de el şoptindu-i: „Bă, vezi să nu spui vreo prostie!...”

Până au fost scrise documentele care consemnau rezultatele inspecției, americanul îl ținu de vorbă pe hol, ceea ce-i produse probabil ulcer translatorului, care nu putea părăsi încăperea căci trebuia să facă posibil dialogul dintre partea română şi comisia aliată.

Cei doi de pe hol au discutat toate banalitățile din lume. Despre familii, viața de zi cu zi, pasiuni, sport, orice: numai „despre armată” nu! Americanul era foarte volubil; se străduia să inspire încredere. Poate chiar prea mult, căci îi transmise o nevoie vagă de a se retrage puțin în defensivă, având grijă să nu se lase „cucerit” de „bunăvoința” celui cu care dialoga. Avea senzația că participă de fapt la un test psihologic de personalitate...

La sfârşit, pentru că lucrările comisiei se finalizaseră, americanul îl întrebă, aşa ca într-o doară, dacă nu ar fi interesat să facă parte dintr-o misiune ONU. Îi răspunse că de ce nu, dar că nu prea ştia ce presupune asta.

„Maybe you'll see!... You know, my grandparents came in America in nineteen forty three, escaping from Bucovina[83]..."

[83] Eng.: Poate vei vedea! Ştii, bunicii mei au venit în America în anul o mie nouă sute patruzeci şi trei, fugind din Bucovina...

Motto: „Vindicta forti maxima est ignoscere."[84]

Arca 5 – Patericul[85]

Fu uimit cât de „pe față" vorbeau părinții Pustiei despre Dumnezeu! „Cum adică?! Trebuie să luăm cuvintele religiei chiar la modul propriu!? Eu crezusem totdeauna că ele sunt destinate a fi receptate la modul figurat... Că, încercând să exprime inexprimabilul, vorbeau aluziv, vorbeau metaforic. Dar pustnicii aceştia îl trăiesc pe Dumnezeu în viața lor, aşa cum respiră, beau apă şi mănâncă pesmeți. Ei chiar întorc obrazul celălalt şi îi iubesc pe vrăşmaşii lor!..."

Tare mult îl amuzase povestirea aceea în care, un pustnic se întorsese la chilie şi o găsise golită de hoți, care furaseră acele necrezut de puține şi de sărace ustensile pe care bătrânul le avea pentru a supraviețui. Dar, în graba lor, nu văzuseră o oală care era pusă mai la o parte. Aşa că, părintele, întru bunătatea lui covârşitoare şi întru renunțarea sa totală la cele lumeşti, luă oala cu pricina şi începu să alerge după furi, pentru a le-o da şi pe aceea. Hoții, văzându-l că aleargă după ei, şi crezând că vine să recupereze cele pe care i le furaseră, începură şi ei să fugă, până când, din cauza oboselii, au fost ajunşi din urmă de părintele, care le înmână oala pe care ei nu o

[84] Lat.: „Cea mai mare răzbunare a celui puternic, este iertarea."
[85] „Patericul" / Tipărit de Episcopia Ortodoxă Română, Alba Iulia, 1997.

luaseră. Văzând cât de mare era desprinderea de cele lumeşti a părintelui, hoții au fost cuprinşi de o mare teamă şi de o evlavie care le-a învins răutatea. S-au căit de fapta lor, i-au cerut iertare părintelui şi i-au înapoiat toate cele pe care i le răpiseră.

„Dar dacă eu aş face aşa, hoții ar râde de mine, poate mi-ar da şi vreo două peste bot, ca să mă învăț minte!...”

Era fermecat de cele ce citea, dar nu le credea posibile de aplicat în practică.

„Ei nu aveau nimic de pierdut! Eu însă am familie şi trebuie să am grijă de ea!” se îndreptățea pe sine.

Când citea simțea cum îl cuprinde o mare dragoste, împletită cu admirație, la adresa părinților nevoitori din Pateric. Se simțea dator şi îi mulțumea preotului[86] care lucrase la apariția cărții şi care din smerenie nu-şi trecuse numele pe copertă şi nici în altă parte. Numele său este însă menționat de episcopul Andrei al Albei Iulia, la acea dată, care scrie cuvântul „La început de bună lucrare”.

„Iată ce carte minunată! Şi în ce chip miraculos a reuşit acest preot să ne-o ofere! Că nu-i uşor să veghezi la apariția a patru sute treizeci şi nouă de pagini pentru a păstra parfumul, expresivitatea, claritatea şi capacitatea de a inspira a unor texte atât de vechi!”, gândi.

Citind cuvintele părinților, oscila între acceptarea lor totală, fără rezerve, care-l înflăcăra şi-l emoționa şi uneori îi umplea ochii de lacrimi,

[86] Este vorba de Preotul Ioan Petraş, din Târnăveni, care a diortosit Patericul şi a coordonat lucrările de tipărire ale acestuia.

şi respingerea lor ca nişte lucruri care, chiar dacă fuseseră posibile acolo, în Pustie, nu avea cum să le aplice el în lumea în care trăia.

Fusese obişnuit să fie apreciat pentru modul exemplar în care îşi îndeplinea sarcinile la serviciu. Niciodată nu se abătuse de la reguli, nu comisese abateri disciplinare de niciun fel. Era respectuos şi disciplinat.

Însă de data aceasta fusese nedreptățit grav. Critica, cu cuvinte dure, descalificante, jignitoare, pe care o primise din partea comandantului Batalionului, îl uimise la început, apoi îl umpluse de ură la adresa aceluia. El executase doar ceea ce i se ceruse, ba mai ajutase şi pe alții să se achite de acea sarcină dificilă. Şi atunci cum, de ce se întâmplase o asemenea situație?!...

Avea cu el Patericul, căci cele trei ore de navetă cu trenul îi ofereau destul timp pe care nu avea cu ce altceva mai bun să-l ocupe decât cu cititul. Aşa că ajuns în birou simți imboldul de a-l deschide pentru a vedea cum i se vor părea acum cuvintele părinților, când suferise ceea ce lui i se părea o mare nedreptate. Deschise la întâmplare şi citi:

„De ce urăşti pe omul care te-a mâhnit? Nu este el cel ce ți-a făcut strâmbătate, ci diavolul. Urăşte boala, iar nu pe cel ce boleşte![87]"

O stranie linişte îl cuprinse. Rememora clipele neplăcute pe care le trăise. Revedea chipul comandantului, desfigurat de furie. Înțelese că acela se descărcase pe el. Perioada de inspecții de la eşalon care nu se mai sfârşea, nemulțumirile

[87] Capitolul „Pentru Maica Sara", pg. 227, cap 13.

crescânde ale oamenilor la care nu avea cum să le dea curs, oboseala, îl tensionaseră pe acela până când, nemaiputându-se abține, izbucnise. El fusese doar paratrăsnetul, probabil pentru că dintre toți cei aflați atunci de față era cel mai mic în grad...

Un gând năstruşnic îi încolți în minte. „Ce-ar fi să întorc şi celălalt obraz?!...”, aşa că se prezentă la raport:

„Domnule comandant, am greşit, îmi cer scuze. Având în vedere gravitatea greşelii mele, vă rog să mă pedepsiți!”

Comandantul rămase cu gura căscată, crezând la început că cel din fața sa încerca să-şi bată joc de el. Aşa că îl studia cu ochii larg deschişi.

După un timp, ceva surprinzător se produse. Bărbatul acela dur, uneori violent în hotărârile pe care le lua, deseori aflat sub influența alcoolului, disprețuitor cu cei mai mici ca el, se simți deodată stânjenit. Se înroşi la față, mormăi ceva despre faptul că nu era cazul, că poate chiar el exagerase, că fusese nervos şi apoi îi ceru să plece.

Nu-i venea să creadă! Deci chiar funcționa!... În viața reală!... La modul propriu!...

Şi dintr-o dată văzu că persoana aceea era de fapt de compătimit; că acela era un tip nesigur pe sine, care prin duritatea afişată căuta să se protejeze şi să-şi ascundă slăbiciunile. Că, iată, nu era întotdeauna stăpân pe comportamentul lui...

Aşa că îl iertă[88] curând, uitând cele petrecute...

[88] Părintele Nicolae Dela Rohia ne arată că există trei trepte ale iertării: să-l ierți pe cel care ți-a făcut rău, să te ierți pe tine însuți pentru că ai făcut rău aceluia şi să-l ierți pe cel căruia i-ai făcut rău.

Motto: „Iuris praecepta sunt haec: honeste vivere, alterum non laedere, suum cuique tribuere...”[89]

Trezirea 4 – Pe când noi apăram Patria...

Sectorul de zid al cetății care fusese repartizat companiei era destul de lung. Pe el, căci avea lățimea de doisprezece metri şi era acoperit cu un strat de aproape doi metri de pământ, li se ordonase să sape locaşuri de tragere în care militarii executau paza, mâncau, dormeau... Se părea că cel care comanda Regimentul îi uitase acolo.

Paza aceasta, destinată „respingerii unui posibil atac asupra unității”, dură aproape trei săptămâni. Niciun atac nu se produsese, căci nu avea cine să-i atace. Pe de altă parte, zidurile cetății aveau atâtea locuri prin care cineva s-ar fi putut strecura fără să fie văzut, încât, şi din acest punct de vedere, paza aceasta se dovedea inutilă.

„Mai durează mult, domnule comandant?”

„Trebuie să ne apărăm Patria! Misiunea de pază va dura până la noi ordine!”

În timp ce subunitățile dormeau pe meterezele cetății în care era cartiruit Regimentul, plutonul de muzică militară solicitase şi i se permisese să plece în concediu. Oricum, nu avea pentru cine cânta. Şi totodată, poate nu este prea

[89] Lat.: „Principiile dreptului sunt următoarele: să trăieşti cinstit, să nu dăunezi altuia, să dai fiecăruia ce i se cuvine.”

ironic să arătăm că nici nu ştiau ce cântece urmau să cânte!... Că alea „patriotice”...

Şi se puseră pe făcut bişniță la unguri şi la sârbi. Şefii de depozite tehnice împreună cu şefii de armă, scădeau pe rupte toate materialele care ar fi putut fi vândute: sârmă, cuie, sârmă ghimpată, cleşti, chei auto, piese auto, topoare, răngi...

Iar muzicanții, grupați în Daciile celor mai avuți dintre ei, le duceau şi le vindeau pe mai nimic – şi totuşi pe mărci germane – prin piețele Europei situate numai cu puțin mai la Vest...

Apărură în scurt timp automobilele străine, vechi, dar mult mai acătării decât Daciile.

„Am făcut patru mii de mărci într-o lună!” se lăudă unul dintre muzicanți, cu care era prieten.

„Bravo ție; le-ai făcut pe când noi apăram Patria!”

„Ai făcut parte dintre fraieri. Când am dus „dreptul”: o navetă de coniac albanez cumpărat din Serbia, că aveam nevoie de prelungirea concediului medical cu încă vreo săptămână ca să pot merge la bişniță, stăteam ca milogul în anticameră, aşteptând să fiu primit la doctor. Era acolo comandantul şi, neglijenți ori pentru că nu le pasă, au uitat uşa deschisă. În discuție făceau mişto de voi. Comandantul a spus:

„Lasă-i bă doctore să stea pe ziduri, să uite de democrație şi de libertate. Ce-i cu prostia asta?!... Ce-i cu CADA[90] asta. Încearcă să ne dea

[90] Comitetul de Acțiune pentru Democratizarea Armatei, constituit la Timişoara, după Revoluția din Decembrie 1989. După o scurtă perioadă de existență a fost desființat iar membri lui, aproape în totalitate, îndepărtați din armată. A mai rămas unul singur, care avea să

pe noi jos ca să se pună în locurile noastre?! Şi cum poate să fie democrație în armată?!...”

Se simți foarte jignit. O mare furie îl cuprinsese. Nu la adresa celui din fața sa, ci din cauza cuvintelor acelea care-l ruşinau atât de mult! Deci îi considerau nişte proşti! Nişte fraieri!... Şi asta venea tocmai din partea comandantului însuşi!...

Unde erau acum idealurile acelea generoase despre care i se vorbise şi care îi păreau că sălăşluiesc în sufletul fiecărui ofițer.

Fuseseră doar vorbe goale? Natura umană pervertită sălăşluia chiar şi între cei care îşi duceau viața sub semnul onoarei?!...

Dar atunci, el, locotenentul idealist, ce să facă?!... Țara îi refuza onoarea de a o respecta. Poporul său îi nesocotea sentimentele de adulație căci era prea ocupat cu bişnița. Strigaseră „Armata e cu noi!” doar pentru că cineva le oferise această mantra pentru a preveni un măcel inutil, ori pentru că li se păruse că sună bine, ori pentru că le fusese frică!... Probabil că armata avea să devină din nou – aşa cum fusese dintotdeauna - o povară pentru poporul acesta dezorientat!...

Ar fi trebuit deci să alerge şi el după căpătuiala rapidă, vânzând cearşafuri şi cuie prin piețele țărilor vecine?! Înghițind umilința la care-i supuneau vameşii, pentru a-i forța să dea mită? Suferind umilința la care-i supuneau mafiile din piețe care percepeau taxă de protecție?... Plătind deci umilință în schimbul banilor?!...

---

devină şef al Statului Major General, recompensat fiind probabil pentru că ținuse mişcarea sub control, în calitate de şef al CADA şi apoi ajutase la anihilarea ei.

Dar, umilindu-se el, nu ar fi fost umilită întreaga armată, instituție în care el crezuse atât de mult?!... în trupul căruia își sădise copilăria şi adolescența pentru a primi dreptul de a fi ucis în numele Patriei, luptându-se cu duşmanii poporului?!...

O prăpastie se adâncea în jurul lui şi totodată în sufletul său. Îşi dorea să uite toate acestea...

Măcar de ar fi putut!...

Motto: „Mirari non rimari sapientia vera est.”[91]

Semnul 3 – Pune ceva sub Trabant

Din nou nu mai prindeau frânele amărâtului de Trabant, vechi de peste treizeci de ani. Îl cumpărase de la un coleg, care ceruse pe el exact atâția bani cât să-i ajungă de o maşină de lemne pentru foc. Venea iarna şi familia aceea, în care doar tatăl muncea, era strâmtorată cu banii…

Cineva dintre mulții deținători anteriori ai automobilului avusese nefericita idee de a da cu şmirghel interiorul cilindrilor de frână cu intenția de a-i curăța de rugină. Rezultatul dezastruos, fu acela că zgâriase stratul fin de metal „cememtat” care proteja piese de fontă, şi astfel rugina pătrunsese şi mai tare, scobind adâncituri minuscule, suficiente însă pentru a uza marginile garniturilor de cauciuc ce se mişcau odată cu pistonul şi a produce astfel scurgerea lichidului de frână.

Pentru că cilindrii noi costau enorm, adică vreo câteva sute de mărci (pe Trabant dăduse patru sute…) nu-şi permitea să-i cumpere, şi atunci se tot chinuia, odată la câteva luni, să schimbe garniturile.

În dimineața aceea, un prieten, care locuia la scara cealaltă a blocului, îl văzuse că lucrează şi, crezând că desele defecțiuni ale sistemului de

[91] Lat.: „A admira, nu a scormoni, aceasta este adevărata înțelepciune.”

frânare se datorau neştiinţei mecanicului de ocazie de a înlocui acele garnituri, venise şi se oferise să ajute. Ba chiar luase şi iniţiativa, transformându-l într-un simplu spectator...

Aşa că persoana cu pricina montă cricul, demontă roata şi vru să înceapă lucrul...

Avea încă de dimineaţă sentimentul că se va întâmpla ceva rău. O presimţire difuză, o stare de nelinişte... De obicei într-o asemenea stare nu-i ieşea nimic din cele ce lucra: ba se rupea şurubul în corpul cilindrului, ba se spărgea vreun furtun, ori mari rău, îşi zdrelea vreun deget.

Stătea lângă Trabant şi insistenţa prietenului de a-l ajuta, de a efectua reparaţia, îl jignea. Înţelegea că acela îl considera un nepriceput şi asta îi zgândărea mândria.

„Pune ceva sub Trabant să nu cadă de pe cric!" îi recomandă destul de imperativ prietenului său.

Dar acela, prea doritor să-şi dovedească măiestria, se şi băgate cu picioarele sub maşină şi cu capul sub aripa din faţă, de unde demontase roata, şi se apucase să desfacă şuruburile cilindrului de frână.

Văzând că nu-l ascultă, vru să plece şi să-l lase baltă, dar apoi se întoarse, luă roata de rezervă şi roata demontată şi le împinse în scârbă, cu piciorul, sub maşină.

Încă pe când împingea cele două roţi, din cauza hâţâiturilor, căci un şurub refuza să cedeze şi să se desfacă, şi din cauză că talpa îngustă a cricului pătrunsese în solul nisipos, maşina a plecat spre în faţă şi a căzut cu un zgomot surd pe cele două roţi, generând o bufnitură urmată de un scrâşnet metalic.

Speriat – „Asta îmi mai lipsea, să moară lucrând la maşina mea!...” – se grăbi să verifice starea prietenului său. Acela, lovit puțin la ceafă, căci maşina coborâse vreo doi centimetri, se ridică şi râzând forțat, alb ca varul, încerca să-şi revină din sperietură.

„Măcar de te lovea un Mercedes; dar aşa, să-ți cadă Trabantul în cap?!” încercă o glumă, pentru a-l linişti şi pentru a se linişti.

Nu mai lucrară nimic, că nu mai aveau nicio dispoziție pentru asta. Rămas singur să strângă sculele, gândi:

„Deci este adevărat că trebuie să-ți asculți teama!... Prevestirile sunt cum nu se poate mai reale! Simțeam substanța premonitiei în toată ființa mea, în stomac, pe şira spinării!...

Dar oare se poate mai mult decât atât?!... Poți oare să înțelegi nu numai că o să se întâmple ceva, ci şi ce, când şi unde?...”

Motto: „Saepe maximum pretium est pro quo nullum datur.”[92]

Octogon 2 – Enkidu

Îl poreclise aşa după ce citise „Marile Legende ale Lumii”, folosindu-se de cuvintele lui Ghilgameş. El era: „prietenul meu, Enkidu, cu care am vânat împreună lei”...

Făcuseră împreună şcoala militară, şi încă de acolo îi legase o prietenie strânsă. Se şi admirau dar se şi invidiau într-o oarecare măsură. Între ei exista o întrecere plină de fairplay, mai ales în cazurile în care li se cerea efort fizic şi rezistență psihică. Fiecare îşi dorea să reziste mai mult decât celălalt şi atunci când erau torturați cu marşurile acelea de patruzeci, şaizeci şi o sută de kilometri. Fiecare îşi dorea să fie el cel care ia ranița şi arma celuilalt, care, de nevoie, îi solicita ajutorul...

În iarna aceea fuseseră duşi, ca de obicei, în stațiune aceea militară situată la aproape două mii de metri altitudine, unde zăpada atingea în medie, acolo unde nu era viscolită, aproape un metru grosime.

După orele de instrucție li se permitea, erau deja în anul trei, să facă lungi plimbări prin pădure, ori să schieze pe pârtiile din jurul taberei.

---

[92] Lat.: „Lucrul pentru care nu se plăteşte nimic, poate costa uneori cel mai mult.”

În după-amiaza aceea şi-au luat schiurile şi au început să urce pe drumul forestier ce străbătea tabăra, spre muntele golaş din zare. Pe măsură ce urcau, zăpada devenea tot mai puțină. Vânturile permanente din zona piscului o viscoleau în troiene care umpleau văile, iar în locurile de unde fusese viscolită rămâneau petecele de iarbă uscată şi chinuitele tulpini de afin, precum şi piatra. Căci acesta era regatul ei.

Şi-au propus să urce până pe creastă, căci muntele golaş nu era abrupt, ci semăna mai degrabă, prin rotunjimea lui, cu un deal foarte înalt.

Trecând pe versatul opus taberei lor au văzut jos în vale stânele ciobanilor, părăsite acum. Deasupra zăpezii ieşeau doar vârfurile despicăturilor de brad din care erau făcute țarcurile şi acoperişurile micilor colibe din lemn, unde pe timpul verii ciobanii şi slugile lor dormeau şi îşi țineau lucrurile.

„Ce-ar fi să coborâm panta şi să studiem un pic colibele?!” propuse Enkidu, aşa, ca-ntr-o doară... Nici nu termină bine de zis cele ce le spunea, că, dată fiind competiția permanentă dintre ei, se şi lansase într-o coborâre în zigzag pe zăpada scârțâitoare, al cărei strat superior era înghețat.

În câteva minute frânau în cristiane pentru a se opri în preajma uneia dintre colibe.

„Ia să vedem noi cum am trăi dacă am fi ciobani!” propuse în glumă şi începu să sape cu lopata mică de infanterie, pe care alături de baionetă, le aveau tot timpul asupra lor, ca măsură de siguranță.

În scurt timp, prin micul tunel creat, ajunse la fereastra colibei şi deschizând-o – nu era fixată decât cu un zăvor de lemn – se strecurară amândoi înăuntru.

Priciul de fân mirosea a oaie, dar acest lucru nu era unul neobişnuit. Cum să fi mirosit o stână altfel decât a oaie?! Ceea ce-i surprinse însă era curăţenia exemplară şi ordinea lucrurilor. Căci ciobanii nu se mai obosiseră să ia cu ei toate acele oale, pahare, farfurii... ba chiar găsiră o lampă cu spirt în stare de funcţionare, cu rezervorul plin...

Aşa că puse într-una din oale zăpadă şi aruncă apoi, în apa care fierbea, câteva mlădiţe pe care le rupse din mănunchiul acela de tulpini de afin cu frunze uscate. Mireasma bună îi încântă. Ca de obicei, nu-şi prea vorbeau. Se înţelegeau din priviri, din gesturi.

Băură în tăcere tot ceaiul şi se pregătiră să plece. Constatară că s-ar putea să fie certaţi la ajungerea în tabără, căci se făcuse destul de târziu. Lor li se păruseră că toată treaba cu coliba nu durase mai mult de o jumătate de oră, dar se pare să se înşelau. La munte soarele apune rapid şi în nopţile fără lună, întunericul cade ca o pătură groasă.

Au urcat rapid versantul şi ajunşi în vârf, s-au oprit pentru câteva clipe cu intenţia de a se odihni. Un urlet lugubru sfâşie aerul îngheţat. Parcă şi vântul se ascunsese pe undeva, de frica acelui hăulit sinistru.

După câteva momente în care au simţit părul zbârlindu-li-se pe ceafă, s-au lansat într-o cursă nebună, destul de riscantă. Dacă se accidentau urmau să fie victime sigure.

În graba lor, dar şi din cauza întunericului, au alunecat prea jos, spre dreapta drumului forestier ce ducea în tabără. Aveau acum de ales să încerce să se întoarcă, urcând, spre intrarea în pădure, ori să o apuce printre brazi, oblic, pentru a se intersecta cu drumul.

Amândouă variantele erau la fel de riscante. Dacă ar fi început să urce, lupii aflați la mai puțin de un kilometru cu siguranță i-ar fi ajuns. Dacă ar fi încercat să schieze printre brazi, pe întuneric, riscau să se lovească de crengile uscate, situate mai jos, care i-ar fi străpuns ca nişte sulițe...

Urmă un moment de panică...

„Să rămânem împreună. Folosim bețele, schiurile, lopețile şi chiar baioneta, dacă va fi nevoie. Sunt doar cinci lupi!”

„Rămânem împreună, dar ne deplasăm către drum, şi când ajungem acolo coborâm cu schiurile. Ăştia cinci nu sunt decât „patrula de cercetare” a haitei... urmează să vină ceilalți, pe care i-au anunțat urlând că au găsit ceva de vânat.”

„Coborâți înainte, puțin spre dreapta. Sub bradul acela cu vârful trăsnit se deschide o potecă ce vă va duce direct la casa pădurarului. De acolo veți găsi un drum care duce în tabără.”

Lângă ei apăruse ca din pământ un om acoperit cu o bundă mare din piei de oaie bălaie, aşa cum poartă ciobanii. Cuşma din acelaşi material era şi ea albă, iar de sub ea îi priveau doi ochi luminați de o lumină lăuntrică.

La întrebările mute ale celor doi, acela adăugă:

„Nu mai stați, ca să nu vă prindă lupii din urmă! Mie nu-mi pot face nimic, că i-am biruit deja!...”

Găsiră într-adevăr toate lucrurile aşa cum spusese omul acela. Lupii mai urlară un timp pe urmele lor, apoi, în apropierea cabanei pădurarului renunțară la pradă căci câinii au început să latre turbat, iar omul ieşise cu puşca în mână să vadă ce se petrece.

Nici atunci, în cele câteva zile în care fuseseră pedepsiți să facă non-stop de serviciu la bucătărie, şi nici mai târziu, nu a adus niciunul dintre ei vorba despre cele petrecute. Parcă le era frică să-şi pună întrebarea aceea fără răspuns referitoare la identitatea celui care-i salvase.

Doar atât, privindu-şi cu subînțeles prietenul, îi spuse în glumă:

„Dacă eu sunt Ghilgameş, tu eşti prietenul meu, Enkidu, cu care am vânat împreună lei!”

Motto: „Nemo liber est qui corpori servit."[93]

Potopul 1 - Beţia

„Hai, bea! Nu face nazuri, că aşa începe bătaia!"

„Da' nu-mi mai trebuie!"

„Nu există! Vrei să bei altceva?!... Ce să-ți dau?"

„Nimic..."

„Nimic n-avem!"

Înghițise deja destul de multe pahare de țuică. Obrajii începuseră să-i amorțească. Alcoolul nu-i producea niciun efect plăcut, doar că îi adăuga un fel de precipitare, exagerare în cele ce făcea; îi deregla sonorul vocii aşa că începea să vorbească tare, şi îl agita.

Nu ştia nici el de ce venea în vizită la prietenul ăsta al său. Ceda întotdeauna insistențelor şi, oricât îl refuza, trebuia să înghită din licorile, mai slabe ori mai tari, întotdeauna de proastă calitate, ce i se turnau aproape cu forța pe gât.

Aceluia parcă îi plăcea să-l vadă beat alături de el. Căci se „torpila" şi el grozav şi apoi făcea scandal din te miri ce şi cu te miri cine.

După ce au epuizat bârfele şi i-au judecat pe toți cei pe care-i cunoşteau, au trecut la subiecte despre univers. Alcoolul le acutiza

---

[93] Lat.: „Nimeni nu este liber când este sclavul corpului."

părerile şi le oferea şi un fel de stare de hiperconştiență agitată.

Subiectele abordate le măguleau statutul autoasumat de cunoscători ai unor informații nu atât secrete, cât mai degrabă inaccesibile înțelegerii celorlalți cunoscuți ai lor.

Reveneau însă la aceleaşi şi aceleaşi teme, pe care le discutau mereu la acelaşi nivel, dar având păreri diferite de fiecare dată, căci atunci când unul afirma ceva, celălalt sărea imediat să-l contrazică. Acest fel de a dialoga se datora bineînțeles şi alcoolului ingurgitat.

Pe măsură ce înghițeau mai mult alcool, discuțiile deveneau tot mai aprinse. Trecătorii se opreau uneori privind spre acel balcon, întrebându-se de ce s-o fi certând cei doi. Dar lor li se părea că se scaldă în undele înțelepciunii şi ale cunoaşterii secrete.

Într-un târziu, bine amețit, plecă acasă. Unde, odată ajuns, se trânti îmbrăcat în pat.

Respira greu şi încerca să adoarmă, deşi vedea cu groază cum i se făcea din ce în ce mai rău. Ştia că nimeni nu-l putea ajuta. Totodată nu avea habar unde se va opri, la ce nivel, senzația de greață. Câteodată, din cauză că starea de rău devenea insuportabilă, credea că va muri.

Nu a ajuns niciodată să fie inconştient în urma unei beții. Nu „i se rupsese filmul”. Cei mai norocoşi dintre alcoolici beneficiază de acest bun simț al creierului lor de a întrerupe toate legăturile şi de a-i trece într-o stare de comă uşoară. Desigur că norocul acesta li se termină atunci când se îneacă cu propria lor vomă...

El se lupta să rămână conştient. Îi era groază să „leşine”, să-şi piardă controlul. Să „moară”...

La un moment dat nu mai suportă starea de rău şi intră în baie, îşi introduse degetul în gât şi îşi atinse epiglota. Vomită convulsiv, împroşcând toaleta dar şi împrejurul ei. Simțea că i se rupe stomacul de la locul lui, fapt ce-i producea o durere cruntă.

După câteva minute de stat în pat senzația de rău începu să se intensifice iar, aşa că operațiunea aceea de stimulare a reflexului de a vomita fu repetată iar şi iar.

După ce a vomitat de mai multe ori a început să-i fie frică de durerea de stomac pe care acest act i-o producea. Totodată, nu mai avea ce să dea afară. Îi veni ideea de a înghiți două pahare cu apă caldă, lucru pe care-l făcu cu greu din cauza senzației de greață pe care i-o producea. Nici nu termină de făcut aceasta că şi împroşcă apa din stomac într-o direcție foarte aproximativă, spre toaletă şi chiuvetă în acelaşi timp...

Târziu, spre dimineață, se mai linişti. Eliminase şi bila, maro şi acru-amară, care-i arsese gâtul şi nările prin care ieşise forțat. Transpirații reci, abundente şi urât mirositoare îl podidiră. Durerea care se instală treptat amenința acum să-i crape capul şi cele câteva analgezice luate nu-şi făcură decât foarte puțin şi foarte greu efectul.

Îi era ruşine de familie, ruşine aşa cum nu-i fusese de multă vreme. Îi trădase, îi vânduse pe alcool, îi dezamăgise, îi pusese pe locul doi, îi...

„Oare de ce fac lucrurile acestea?!... Că nici măcar nu-mi place, nici măcar nu mă simt bine!... O fi vreun blestem?!...”

Motto: „Sacra doctrina cum cunctis homnibus communiter proponatur, in ea metaphoris et corporabilus similitudinis divina exponi maxime conveniens est."[94]

Raiul 8 – Zborul

Deasupra văii se ridicau semeţe dealurile uriaşe, pe coama cărora doar câţiva arbuşti pitici şi îndărătnici reuşeau să se agaţe de viaţă, rezistând cu greu vânturilor puternice şi gerurilor năprasnice.

Peste tot creştea colilia, iarba aceea ca o mare gălbui – alburie ce acoperea cu valurile ei cărările bătătorite ale oilor.

Între aceste curbe molcome cariera de argilă se căsca imensă, tăind abrupt şi nemilos faţa dealului. Excavatoarele muşcau cu cupele lor mari şi înaintau de-a latul, creând terase paralele, suprapuse una deasupra alteia.

Pământul excavat era împins de buldozere peste marginea acelor terase şi curgea la vale în torente. Când nu se muncea, aceste curgeri de argilă afânată, mărunţită, închipuiau în nemişcarea lor nişte coloane tronconice care porneau de la marginea teraselor superioare,

---

[94] Lat.: „Atunci când învăţătura sfântă este expusă tuturor oamenilor, în general, cel mai potrivit este ca învăţăturile cele divine să fie prezentate cu ajutorul unor metafore şi al unor analogii corporale."

curgând abrupt şi sfârşind în a-şi sprijini baza pe terasele situate dedesubt.

Aici venea duminicile, când muncitorii nu lucrau. Paznicii fabricii de cărămidă nu se aventurau aşa de sus. Le-ar fi luat ore bune acel urcuş. Se mulțumeau doar să-i strige de jos, din fabrică, să plece de acolo, căci exista pericolul unor avalanşe care să antreneze pământul proaspăt excavat.

Nu băga în seamă nici paznicul care striga la el, nici pericolul. Căci salturile acelea erau prea plăcute! De la marginea teraselor, ca puiul de vultur care învață să zboare, sărea pe deasupra coloanelor de argilă afânată, parcurgând în căderea sa câțiva metri, având senzația acută a zborului.

Ateriza apoi pe pământul moale, afundându-se în el.

În zborul său ținea mâinile întinse lateral şi privea în jos spre fabrică. Pentru câteva secunde avea senzația că zbura la mare înălțime peste cele de jos, peste utilaje, peste oameni, trăind într-o lume a vulturilor, într-o lume în care libertatea mai exista încă şi se numea zbor.

Urca iar, cu greu, plin de pământ mărunțit în încălțăminte şi în buzunare, dar şi pe față, şi făcea din nou câteva salturi consecutive, până la baza altei coloane de argilă mărunțită şi afânată.

Nu înceta decât spre seară, când cariera rămânea plină de urmele trupului său, imprimate peste tot, de sute de ori, iar el, epuizat şi flămând, se târa spre casă pe cărările dintre colilii.

Ici şi colo, unduirea lăptoasă a ierbii era întreruptă de mici tăpşane cu fragi sălbatici, a

căror raritate sporea şi mai mult plăcerea cu care le savura carnea parfumată.

La poalele dealurilor, în marea vale ce se întindea până în zare, se vedeau casele mici şi oamenii de dimensiunea unor furnici, care se zoreau încoace şi încolo, pentru a rezolva vreo ultimă treabă înainte de lăsarea întunericului. Lătratul câinilor se auzea din ce în ce mai tare, pe măsură ce se pogora, odată cu înserarea, în lumea celor care-şi refuzau zborul.

Îl aştepta o ceartă teribilă, căci avea hainele şi trupul acoperite de o crustă de argilă amestecată cu transpirație. Aşa, cu fața maronie, cu părul încleiat, cu hainele muiate-n pete pământii, părea o creatură sălbatică a dealului care se rătăcise în lumea civilizată şi căuta un cotlon întunecat şi liniştit în care să se ascundă de oameni.

Copilului nu-i păsa de ceea ce-l aştepta. Trupul ostenit, înfometat şi însetat înainta mecanic spre casă. Însă sufletul îi rămăsese acolo sus şi, sub privirea zâmbitoare a lunii abia răsărite, se arunca în gol, iar şi iar, zburând, mirându-se că posesorul său renunțase la zbor doar pentru că-i era foame, pentru că-i era sete ori pentru că era obosit.

Motto: „Sed quis custodiet ipsos custodes?”[95]

Izgonirea 7 – Eritreea

După vreo câteva luni primi ordinul de a se prezenta la o verificare a cunoştinţelor de limba engleză, în capitală. Îl miră faptul, dar realiză că trebuie „să-i mulţumească” americanului care făcuse parte din comisia de control a armamentului, tipul cu care discutase atât de amical pe holul Batalionului.

Fu declarat apt şi la testarea psihologică, ce urmă examenului de stabilire a competenţelor lingvistice. Urma să i se comunice dacă va fi acceptat pentru a pleca într-o misiune ONU. Încă nu se ştia unde, căci presiunile erau foarte mari din partea celor care nu prea aveau competenţe de limbă însă aveau din plin competenţe de limbi şi pile.

La sosirea în unitate toată lumea ştia deja că avea pile la Bucureşti, că „deşteptu' ăsta s-a scos” cu engleza lui!

Numai el n-avea habar de nimic. Nu infirmă însă zvonurile despre pila de la Bucureşti, căci în primul rând nu le lansase el, în al doilea rând cu cât le-ar fi negat mai tare cu atât le-ar fi dat apă la moară celor care, dacă aşa voiau să creadă, atunci aşa credeau; totodată îi convenea faptul că îl mai slăbise comandantul cu

[95] Lat.: „Dar pe paznicii înşişi, cine îi va păzi?”

nemerniciile sale. Părea chiar că adoptase față de el o atitudine condescendentă...

Mai trecură vreo două luni. Lumea începu să uite; chiar şi el renunțase la a mai spera...; – dar de fapt, ce spera el?!... că habar nu avea ce era aia o „misiune ONU"!

„Cadristul" veni la el cu o mină ce dorea să arate faptul că îi comunica un mare secret:

„Trebuie să vă prezentați de urgență, chiar mâine trebuie să fiți acolo, la Bucureşti, la Ministerul Apărării!"

„Am înțeles! Dar ce se întâmplă?! Pentru ce motiv?!"

„Plecați în misiune în străinătate! Vi se vor comunica detaliile la minister. Aveți aici documentele pentru plecarea la Bucureşti. Am fost anunțat telefonic că trebuie să vă luați ținuta de instrucție. Până la Bucureşti veți merge în civil."

Urmă apoi o pauză, după care respectivul adăugă, aproape ca pentru sine:

„Ce noroc ori ce pile aveți! Unii şi-au vândut Daciile să aibă de unde cotiza şi nu au reuşit să fie selecționați!..."

Nu băgă atunci în seamă remarca aceea. Putea să fie doar o răutate gratuită, ori poate un fel ciudat de manifestare a admirației aceluia pentru „norocul" care-l aştepta.

Cele două săptămâni de pregătire pentru misiune pe care le petrecu în Bucureşti nu fuseseră tocmai grele. Cei care îi pregăteau, pe el şi pe alții, păreau că au mereu alte treburi de făcut. Nu prea se prezentau, în afara consilierilor străini, să-şi țină orele. Probabil că domnii generali considerau că un auditoriu de numai zece ofițeri,

nu merita să-şi sacrifice prețiosul timp al domniilor lor.

Totuşi, cu ocazia perioadei de pregătire învăță de la unul dintre colegii săi ceva indispensabil pentru cele ce aveau să urmeze: să utilizeze cât de cât calculatorul şi să folosească o conexiune Internet pentru transmiterea de mesaje.

Deşi era destul de îndemânatic la dactilografiere, la utilizarea „calculatoarelor" pentru jocuri şi chiar la folosirea calculatorului rudimentar cu care fusese dotat Batalionul (calculatorul acela era ținut într-o cameră prevăzută cu gratii, iar accesul la el era permis numai ofițerului informatician; însă acela, prietenul său – aveau aproximativ aceeaşi vârstă şi aceleaşi preocupări - îl inițiase în tainele „calculatoristicii", atâta câtă era la vremea aceea!...). Nu văzuse până atunci nici măcar un vestit „486"[96], darmite să ştie ce este acela un modem, cum să se conecteze la Internet, cum să transmită via calculator mesaje, faxuri, ori chiar să efectueze convorbiri telefonice.

Înmânarea paşapoartelor diplomatice, a biletelor de avion, a sumei de bani pentru plecarea în misiune precum şi mica festivitate prin care țara, armata, îşi cam luau rămas bun de la ei, i-a emoționat pe toți.

Unora le sosiseră familiile în capitală pentru a petrece împreună orele rămase până la momentul plecării. Lui nu-i venise nimeni. Nu-şi puteau permite. Şi chiar dacă ar fi avut mijloacele

---

[96] Denumire în argoul informatic dată calculatoarelor ce au premers „Pentium I"; aceste denumiri arătau de fapt viteza procesorului de pe placa de bază, nu firma care producea calculatorul.

necesare, tot nu ar fi avut rost să se trambaleze pe trenuri, soția împreună cu fata care era încă destul de mică...

Ajuns la Hotelul Militar, rămas singur, simți o oarecare panică. Urma să plece în Eritreea, a doua zi, de pe Otopeni, cu escală la Roma. Numai sonoritatea numelui Roma îi făcea pielea găină. Nu ieşise în viața lui din țară, nu fusese niciodată pe un aeroport, nu zburase vreodată cu avionul!...

Ceea ce trăia i se părea ireal!... Cum putea să fie adevărat că el, un pui de țăran dintr-un sat uitat de timp şi netrecut pe harta lumii, să ajungă pe continentul cu ale cărui mistere şi poveşti îşi hrănise visele copilăriei?!...

Se răsuci în patul destul de incomod, încercă să nu se mai gândească, dar fu invadat iar şi iar, ba de bucurie, ba de panică; doar într-un târziu adormi. Însă pentru puțin timp. Cele două ceasuri deşteptătoare – unul era de rezervă, în cazul în care celălalt s-ar fi stricat - sunară aproape în acelaşi timp, făcându-l să sară sus din pat. Privi precipitat cât era ora şi se îmbrăcă rapid. Îşi verifică documentele, banii, biletul de avion, înconjură cu privirea încă odată camera ce-i fusese cămin în săptămânile de dinainte şi, lăsând cheia la recepție, se urcă grăbit în taxiul care aştepta să-l ducă la aeroport. Unde ajunse cu aproape două ore înainte…

Se străduia să nu-şi trădeze deruta şi să pară degajat. Mergea încet, prefăcându-se că nu dă atenție prea mare celor ce se aflau în jurul său, însă urmărea pieziş toate indicatoarele pe care le întâlnea.

În sfârşit văzu tabela cu plecările. Identifică destul de greu cursa în care urma să se îmbarce. Mai avea o oră până la „check in”, însă el asculta încordat fiecare anunț. În sfârşit, o voce metalică invită călătorii să se prezinte la ghişeu pentru a preda bagajele şi apoi, la poarta de unde aveau să se îmbarce.

Ajunse în avion. La decolare îi pocniră urechile, însă, cel mai rău lucru era senzația de amețeală pe care i-o dădea discrepanța între faptul că simțea cu toată ființa lui viteza, deplasarea, dar ochii îi arătau că nimic nu se mişca în jurul său şi mai mult, când privea prin hublou avea senzația că avionul stă pe loc.

Urmă Aeroportul din Roma, mersul grăbit pe culoarele acestuia... Nici nu-şi dădu seama cum se trezi deasupra Mării Mediterane. De la altitudinea aceea, marea avea culoarea apei din piscinele prezentate în reclame; albastrul alburiu din preajma țărmului se schimba treptat într-unul plumburiu. Vremea era splendidă! Ziua aceea de toamnă însorită răsfirase în cer nişte nori scămoşi, albi, subțiați de curenții uşori de aer.

Deasupra Africii îl uimiră combinațiile de culori ale căror nuanțe erau diferite de cele ale Europei. Mai mult maro roşcat, mai mult galben maroniu, iar verdele, acolo unde era vegetație, avea preponderent nuanțe închise.

Îşi imagina că nesfârşirile Africii vor fi pline de animale sălbatice... Că el va fi un explorator glorios care vine să pacifice triburile belicoase ce se luptă pentru a stăpâni nişte nisipuri fără însemnătate...

În Asmara, capitala Eritreii, la aeroport îl aştepta un militar indian. Vorbea o engleză

ciudată, ținând limba lipită de cerul gurii şi zâmbea tot timpul politicos. Îi ură bun venit şi îl întrebă cum fusese călătoria. Ascultă cu o răbdare căutată, exersată, răspunsul lui, apoi îl invită să-l urmeze.

Maşina de teren albă din parcarea aeroportului avea pe portiere inscripționate cele două litere ale instituției care le era militarilor sosiți din toate colțurile lumii, casă, părinte, angajator: UN[97].

Observă cu mirare că după ce s-au îmbarcat, indianul blocă uşile vehiculului, însă crezu că acela apăsase butonul de blocare din greşeală. Totodată, străbătând drumurile aglomerate ale capitalei, viteza constantă de optzeci de kilometri pe oră îi provoca emoții. Avea să afle că blocarea uşilor şi viteza de optzeci de kilometri pe oră erau măsuri de siguranță obligatorii, pentru a evita să fie răpiți şi totodată pentru a-i descuraja pe cei care se aruncau în fața maşinilor pentru a pretinde apoi despăgubiri uriaşe.

Indianul nu părea să observe frământările noului venit. Probabil că se plictisise deja de emoțiile bobocilor.

Asmara era aşezată într-o depresiune şi înconjurată de dealuri mai înalte, golaşe, ce se profilau maronii pe fundalul pâclei albe care se ridica de la orizont fără a avea puterea de a se preface în nori, probabil din cauza căldurii prea mari. O căldură care te sufoca...

---

[97] Eng.: United Nations, UN: acronimul pentru Organizația Națiunile Unite.

„Nu lua pastilele de malarie! Îți vor distruge ficatul! Ăsta-i un lucru cert! Desigur că poți face malarie, dar asta e o probabilitate!...” îi spuse în loc de mesaj de bun venit, comandantul team[98]-ului a cărui locație era pierdută undeva la marginea unui sat situat între munte, dealuri şi savană, la câtiva kilometri de granița cu Etiopia şi la vreo câteva zeci față de Akdy Keith[99]. Olandezul acela destul de vesel îl ajută să se instaleze în baraca de lemn care le ținea loc de locuință, în timp ce el încerca să-şi revină după zborul aproape sinucigaş al elicopterului pilotat de un rus care părea desprins din filmele acelea despre Vietnam, care încercau să redea demnitatea americanilor prezentând tot felul de duri excentrici...

„Ştii, noi dormim de fapt la hotelul de cinci mii de stele” îi mai spuse olandezul.

Nu-i răspunse, căci nu ştiu cum să ia cele auzite, drept glumă, ori drept greşeală de exprimare. Urma să se lămurească încă din seara aceea. Căldura devenea noaptea insuportabilă şi-atunci ieşeau afară şi-şi agățau hamacurile de copacii din preajmă. Deasupra lor, pe cerul Africii străluceau stelele acelea despre care i se vorbise – desigur, mult mai multe decât cinci mii... Pădurea rară din marginea satului era tot atât de plină de sunete pe cât era de tăcut tavanul fără limită de înalt al „hotelului”.

Misiunea lor era să vadă, să audă, să verifice, să stabilească legături cu localnicii, cu oficialitățile acestora. În scopul de a preveni războiul. Care durase doi ani. Şi care apoi avu

[98] Eng.: Echipă.
[99] Oraş în Eritreea.

scurte reveniri, încheiate doar când UNMEE[100] desfăşurase peste patru mii de oameni, din care o sută de observatori militari, trei batalioane de infanterie, genişti deminori, precum şi personalul civil care să-i deservească.

Sute de mii de refugiați din ambele părți au fost dezrădăcinați până la impunerea acordului de încetare a ostilităților şi mai ale până la desfăşurarea forței UNMEE. Se aprecia că un total de peste şapte milioane de civili au avut de suferit de pe urma conflictului.

„Ce mai faceți? Dar familia? Dar neamurile? Dar animalele pe care le creşteți?...” Aşa începea orice discuție cu localnicii. Ritualul impunea cele aproape douăzeci de minute de întrebări pe care un european le consideră desigur particulare, însă sunt absolut necesare pentru deschiderea unui dialog cu un eritreean, ori cu un etiopian. Este un semn de respect; un fel de manifestare a bunelor maniere pe acele meleaguri.

„Sunt atât de asemănători! gândea. Pentru ce s-or fi luptat?! Bolovanii şi nisipul acesta justifică oare moartea a mii de oameni şi suferința milioanelor?! Orgoliile celor de la putere sunt nemăsurate. Nu-i deranjează că stăpânesc peste milioane de muritori de foame. Nu le este ruşine de burțile umflate de inaniție ale copiilor şi nici teamă de tristețea aceea lipsită de orice speranță din ochii lor! Nu-i interesează decât puterea!...”

Viața în team îşi intră în ritm. Ca şi stomacul lui. Reuşea să mănânce acum flori de cactus, mango, banane şi chiar şi lăcuste prăjite –

---

[100] Eng.: United Nation Mission for Ethiopia and Eritrea: Misiunea Națiunilor Unite pentru Etiopia şi Eritreea.

acestea din urmă la cerere. Zilele treceau şi el se integra din ce în ce mai mult. Se africaniza... adică nu mai vedea atât de verde, verdele acela, nici atât de galben nisipul, nici atât de roşcat praful drumurilor, nici atât de albastru cerul acela aproape mai tot timpul senin...

„Mâine ai zi liberă... Poți să pleci să vezi împrejurimile. Ia maşina cu care execuți misiunile."

„Cât de departe pot merge?"

„Atât cât să fii deseară înapoi, că altfel trimitem un elicopter să te caute, şi dacă se dovedeşte că ai întârziat din vina ta, îți scădem petrolul de aviație din soldă, iar la asta se adaugă şi înjurăturile piloților..."

Luă cu el vreo două sute de nafka[101], maşina de teren şi o porni spre munții din zare, urcând cu motorul mereu turat, căci rareori putea trece de viteza a doua.

Drumurile pe care mergea erau drumuri de pământ, tăiate probabil cu buldozerul şi rareori îndreptate. Ploile, ca şi roțile maşinilor, săpaseră şanțuri ce se puteau dovedi destul de periculoase pentru şoferii neatenți.

Instructajul de securitate preciza că, mai ales în zonele înalte, se produc dese accidente, soldate cu numeroase victime, în special din cauza şoferilor neatenți şi totodată din cauza stării tehnice foarte proaste a vehiculelor de orice fel. Şi aşa era! În timp ce urca, în prăpăstiile ce însoțeau când o parte când cealaltă ale drumului, văzu câteva carcase de autobuz şi câteva epave de camion.

---

[101] Moneda eritreeană; 1 Nafka = 100 cenți.

„Oare o fi coborât cineva după victime?...” se întreba, atunci când vedea astfel de privelişti. Căci viața individului nu avea nicio valoare prin acele locuri. Egoismul acesta ar putea fi justificat doar de aspra luptă pentru supraviețuire. Dar este totodată şi o cauză a situației în care se află cei ce trăiesc în acea zonă.

„Domnule, se adresase el – după politețurile de rutină - polițistului care stătea la umbra terasei acoperită cu o trestie şi îşi sorbea ceaiul, la vreun kilometru de aici este o femeie decedată, chiar pe marginea drumului. Se pare că a fost accidentată de vreun vehicul...”

„O să mergem să vedem. Dar asta doar pentru că ne ceri tu!...”

Nu fusese nici urmă de emoție în reacția aceluia, ori vreun semn că i-ar păsa. Dacă nu era din tribul ori familia sa, nu conta.

„Trebuie să ridicați cadavrele mumificate din deşert, sunt ale militarilor voştri care au decedat în război!”

„Nu ştim dacă sunt ai noştri! Poate sunt duşmani şi nu vrem să ne ostenim pentru ei!”

Până la urmă UNMEE determină, după îndelungi presiuni, atât conducerea Eritreii cât şi pe cea a Etiopiei să ridice cadavrele militarilor şi să le îngroape. Semnul distinctiv că aparțin uneia sau alteia dintre părți fu stabilit acesta: cei încălțați cu bocanci erau etiopieni iar cei încălțați cu sandale erau eritreeni!...

„Dacă tot sunt aşa de asemănători, de ce s-or fi luptând între ei?!...” gândi el din nou.

Primele şase luni zburară pe nesimțite. I se propusese reînnoirea contractului. I se dăduse timp de gândire. El se gândise atât: cinci secunde!

„Da! Desigur că sunt de acord!"

„Ştii, vei pleca la Asmara, la cartierul general. Vei face acolo muncă de intelligence[102]..."

Integrarea în noul colectiv dură puţin. Erau şi aici militari de toate naţiile.

„Tu eşti pakistanez, iar tu indian. Cum reuşiţi să vă înţelegeţi?"

„Aici suntem camarazi şi pot spune chiar că ne-am împrietenit. Avem, oricum, o misiune comună. Dar dacă ne vom întâlni în Kashmir[103] vom fi inamici şi nu ne vom cruţa. Jur pe Shiva[104]!"

Munca lui era apreciată. Dobândise un fel particular de a simţi care informaţii trebuie prezentate pe scurt şi care trebuie detaliate. Îşi făcea conştiincios treaba, iar felul lui plăcut de a fi, deschis oricărei discuţii, îl transformase într-un lider informal. Se împrietenise cu mulţi. Ofiţerii africani însă se ţineau deoparte. Majoritatea erau slab pregătiţi, dar aproape toţi ocupau funcţii de conducere. Erau printre ei unii de o aroganţă nemăsurată, care credeau că totul li se cuvine. Cu aceştia era cel mai greu să ai de-a face. Însă, misiunea trebuia să ţină seama de rolul important pe care-l avusese OAU[105] în încheierea acordului de încetare a focului, în solicitarea dar şi în acceptarea misiunii.

---

[102] Eng.: strângere de informaţii.

[103] Regiune muntoasă situată între India şi Pakistan în care cele două ţări îşi dispută supremaţia, existând un conflict militar şi tensiuni permanente.

[104] Zeitate hindusă.

[105] Eng.: Organization of African Unity = Organizaţia pentru Unitatea Africană

Şi mai era o chestiune: africanii, din cauza îndelungii lor exploatări de către omul alb, oricât de bine intenţionată ar fi fost misiunea şi oricât de mult ar fi ajutat, o vedeau ca pe un amestec în treburile lor, o continuare a opresiunii asupra lor de către rasa albă...

Pentru a schimba informaţii, cele două comandamente ale misiunii, cel de la Asmara şi cel de la Addis Ababa, au hotărât să desfăşoare, pe durata a câtorva zile, o activitate comună de informare reciprocă. Deşi la început a vrut să se fofileze, căci nu-i plăceau întrunirile formale şi discursurile fără sfârşit ce se ţineau cu aceste ocazii, fu numit în componenţa delegaţiei eritreene de către chiar şeful comandamentului de la Asmara. Aşa că nu avu încotro şi se conformă.

Programul activităţilor prevedea că el trebuia să fie prezent la şedinţele ce aveau loc în primele două zile, având apoi la dispoziţie tot două zile pentru „site seeing”[106].

Căutase pe Internet informaţii despre cele ce meritau a fi văzute în Etiopia. Erau multe! Însă atenţia îi fusese atrasă de Lalibela, oraş situat în statul federal Amhara, la o altitudine de peste două micii cinci sute de metri, în care există unsprezece biserici cioplite în nişte stânci uriaşe. Oraşul şi-a luat numele de la cel care a iniţiat şi susţinut construcţia acelor biserici, regele Gebra Maskal Lalibela[107] (1137-1270), continuator al dinastiei Zague.

---

[106] Eng.: Vizitarea împrejurimilor.

[107] Regele Lalibela a vrut să construiască acolo un Nou Ierusalim, bisericile primind numele construcţiilor religioase din capitala Israelului, dar ele nu seamănă deloc cu acelea, fiind cu totul originale. Regele, după ce a finalizat construcţia celor unsprezece biserici s-a

A nimerit în Lalibela într-o perioadă de post. Oraşul, care din cei aproape treizeci de mii de locuitori are peste o mie de preoţi şi în care viaţa religioasă este foarte intensă, părea aproape pustiu. Ca şi biserica în care intră, prima pe care o întâlnise în cale după ce ieşise din oraş, trecuse o vale înverzită şi urcase pe culmea unui deal.

Biserica avea acoperişul la nivelul solului. Forma acestuia era cea a unei cruci, iar adâncimea la care se afla intrarea în biserică era de vreo cincisprezece metri.

O scară destul de îngustă fusese cioplită spre intrare. Coborând-o, te cufundai într-o lume a misterelor, o lume închisă, controlată, fără răspândire.

Nu era nimeni prin zonă, aşa că intră în biserică. Fără să fie un creştin practicant, simţi nevoia să-şi facă o cruce.

Liniştea era deplină. Înăuntru, singurii tovarăşi erau o lumină împuţinată, şi, dacă ar fi putut să-i vadă, îngerii. Tăcerea aceea profundă, ca un izvor al păcii, se prăvăli în sufletul vizitatorului. Se simţea, fără să-şi poată explica de ce, acasă. Mai gustase odată dintr-o linişte asemănătoare pe când era copil şi fusese cu bunica sa la bisericuţa din dealul de deasupra satului, pentru curăţenia şi primenirea micului lăcaş de cult. Pe când adulţii scoseseră afară toate odoarele şi le desprăfuiseră, apoi le lăsaseră să fie mângâiate de aerul primăvăratic şi de razele

---

convertit la o viaţă religioasă. După 20 de ani de conducere, a abdicat pentru a deveni pustnic, trăind într-o peşteră şi mâncând numai rădăcini şi legume. Şi în prezent regele Lalibela este considerat a fi unul dintre cei mai mari sfinţi creştini etiopieni.

soarelui blând, el rămăsese în fața sfinților pictați pe piei de vițel şi simțise nevoia de a vorbi cu ei, de a le împărtăşi gândurile sale copilăreşti. Îşi aducea aminte şi de acea mare dragoste, dulce – amăruie, pe care o simțise. Un fel de durere blândă, un fel de tristețe bucuroasă, pe care nu dorea să o respingă, ci dimpotrivă, ar fi vrut să nu se mai termine niciodată.

Tot astfel simți şi acum, însă mult mai intens. Căldura care-i cuprinse inima îl făcu să se predea cu totul unei trăiri religioase cum nu mai experientase. Toate gândurile sale se depărtaseră de la el. Înăuntrul său simțea cum creştea, inundându-l, o lumină pe care acum ştia că o dorise de mult.

Căzu în genunchi şi lacrimi mari începură să-i izvorască din ochii deschişi care însă nu vedeau nimic în jur... Apoi, încetul cu încetul, trăirea aceea se îndepărtă de la el şi el rămase istovit, uimit, bucuros şi totodată înfricoşat de cele petrecute.

Nu ştia cât durase totul. Afară probabil se înserase, căci înăuntru era aproape întuneric. O apucă spre ieşire, încercând să găsească acelaşi culoar boltit prin care intrase. Pentru a se ghida ținea mâna lipită de peretele de piatră. Merse aşa un timp, apoi la capătul culoarului văzu o lumină. Se relaxă, căci de o vreme avu senzația că se rătăcise, însă acum, lumina aceea trebuia să fi indicat ieşirea.

Dinspre locul în care se îndrepta auzi nişte voci care psalmodiau încet. Se apropie cu grijă, încercând să nu deranjeze vreun ritual şi să nu-i inoportuneze pe cei care-l săvârşeau.

Deodată se deschise în fața sa o încăpere de dimensiuni chiar mai mari decât cele ale bisericii în care fusese până atunci. La capătul opus era un altar iar în mijloc era un stâlp acoperit cu inscripții şi cu simboluri, dintre care unul îi atrase în mod deosebit atenția: un octogon care avea în jurul său, la fiecare dintre colțuri, opt roți cu spițe.

Când i-au sesizat prezența preoții s-au agitat şi s-au repezit către el. Unul dintre aceia a ridicat mâinile în fața lui, ținând în pumni marginile mantiei, pentru a-i ascunde vederii stâlpul din fața sa.

Ciudat este că nu îi adresau niciun cuvânt, nu-l certau, nu-i spuneau să plece, doar că păreau surprinşi de faptul că el, un intrus, văzuse stâlpul cu pricina...

Din altar apăru cel care era mai mare peste toți. Acela se apropie încet şi îl privi cu bunătate dar şi cu un pic de curiozitate. Apoi îi spuse într-o engleză perfect inteligibilă:

„De ce ai venit?"

Dură un pic până când se mai linişti, dar privirea aceluia nu trăda în niciun fel că s-ar grăbi să primească răspunsul la întrebarea sa...

„Vroiam să plec, dar m-am rătăcit. Îmi pare rău că am deranjat ritualul!..."

„Nu ai fi fost aici dacă Domnul nu ar fi îngăduit asta! Aşa că trebuie să-ți pară bine, nu rău... Te-am văzut în biserica Sfântul Gheorghe cum ai căzut în uimire... Poate chiar Sfântul Lalibela s-a rugat pentru tine şi te-a condus aici..."

„Îmi cer scuze, arătați-mi pe unde şi voi pleca imediat! Nu vreau să deranjez mai mult!..."

„Nu te mai acuza pe tine însuți. Prima regulă este să nu ne considerăm vinovați față de oameni ci datori lui Dumnezeu.

Aici nu poate ajunge nimeni dacă nu este condus, dacă nu îi este predestinat să vadă această biserică. Vezi, ne aflăm în cea de-a douăsprezecea, cea Ascunsă. Despre care nimeni dintre cei care ştiu nu vorbeşte. Ai nimerit aici printr-unul din tunelurile care o leagă de fiecare din celelalte unsprezece biserici. Odată ce eşti aici, înseamnă că trebuia să fii şi ai dreptul să primeşti de la noi răspunsul la orice vei întreba!...”

Avea din nou sentimentul că se afla acasă, printre ai lui. Prima lui întrebarea fu următoarea:

„Am văzut pe stâlp un octogon înconjurat de roți cu spițe. Ce simbolizează?”

„Octogonul este arca spirituală, cea care rezistă în fața potopului pe care-l ridică cel rău asupra credincioşilor. Dar înseamnă şi locul de naştere al unui izvor de existență ce este situat în mijlocul unei fortărețe naturale ale cărei ziduri sunt munți, în mijlocul cărora se află şi Muntele Ascuns[108]. Tu eşti de acolo, şi acolo te vei întoarce. Şi acolo vei trece prin al doilea potop, dar nu vei muri, ci vei renaşte!”

Cuvintele acestea, deşi păreau să-i transmită lucruri simple, familiare, nu-i ofereau totuşi înțelesul lor deplin.

Discuția lor mai dură încă mult. În tot acest timp psalmodierea continua neîntrerupt. În dialogul celor doi pauzele, oricât de lungi, păreau naturale. De fapt ei nu discutau pur şi simplu, ci Acela îl împărtăşea cu toate cele pe care el i le

---

[108] Kogaion.

cerea. Nici mai mult, nici mai puțin - după dreapta socotință a celor cuvenite.

Discutară un timp de o lungime nelămurită, fără să obosească. I se părea uneori că stă de vorbă cu conştiința sa.

Apoi, n-ar fi putut spune cum, adormi şi visă că este acasă, pe dealurile copilăriei. Era în cariera de argilă şi sărea pe pantele acelea abrupte pe care curgea pământul afânat. Cele câteva secunde ale zborului îl umpleau de o fericire aproape de nesuportat.

Îl trezi cel care venise să îngrijească de biserica Sfântul Gheorghe. Îl scuturase uşor de mânecă. Deschise ochii, înciudat că visul acela preafrumos şi fericirea aceea îi fuseseră alungate. Încet, îşi dădu seama că se afla în biserica unde intrase prima dată şi că era deja dimineață.

După ce-l trezise, îngrijitorul nu-l mai băgă în seamă, deşi atitudinea lui părea să fie a unuia care era avizat de cele ce se petrecuseră.

Plecă, nu înainte de a se întoarce spre altar şi a se închina.

„Chiar dacă am visat, visul acesta a fost mai real decât însăşi realitatea! Care, vorba aceluia, nu este decât Maya[109]...”

Pe drumul spre oraş văzu că era urmărit la distanță de un grup de copii cocoțați pe catalige, ale căror vârfuri le țineau prinse cu mâinile având coatele îndoite şi ridicate spre lateral. Soarele care tocmai răsărea şi lumina orbitor din spatele acelora, făcea ca bețele cataligelor aproape să nu se vadă, iar coatele îndoite păreau nişte aripi.

---

[109] Hindusă: Iluzia.

Copiii aceia scăldați de lumina soarelui păreau nişte îngeri ce pluteau deasupra pământului.

La intrarea în oraş avu o revelație. Se întoarse şi văzu că acei copii se opriseră şi-l priveau din partea cealaltă a văii. Îi numără: erau opt!...

Motto: „Audi prudenter et responde sapienter."[110]

Arca 6 – Părintele Mihai

Cu ocazia acelui curs de perfecționare își întâlni un fost coleg de școală militară, cu un an mai mic decât el. Îl chema Mihai și era acolo în calitate de ofițer responsabil cu sportul.

„Ce mai face domnu'?"

„Nu mă mai domni atâta, Mihai! Uite, mă stresează faptul că m-au trimis la curs acum când aveam atâtea de făcut pe acasă. Cele trei luni cât voi sta aici mi se par o pierdere de vreme! Puteam să citesc acasă bibliografia și să dau examen aici, ori pe Internet, că acum îi la modă!"

„Lasă, că o să treacă! îl liniștii blând Mihai. Trebuie să avem și noi lectorii din ce trăi..."

Discutară apoi despre toate cele. Dacă el nu prea avea nimic deosebit de povestit, în schimb Mihai trăise deja cât pentru două vieți. Fusese operat pentru a i se extirpa un rinichi atacat de cancer, fusese tratat după intervenția chirurgicală de un medic pensionar care dezvoltase un tratament controversat și nerecunoscut de comunitatea medicală, trecuse prin mai multe unități militare iar în două dintre acestea se ridicase câte o bisericuță din lemn sub supravegherea și coordonarea sa, înfiase doi copii și acum era însărcinată și soția lui, absolvise cu

[110] Lat.: „Ascultă cu chibzuință și răspunde cu înțelepciune."

rezultate spectaculoase un curs postuniversitar la una dintre facultățile de teologie, se angajase într-o acțiune care urmărea redeschiderea bolnițelor mănăstireşti şi scrisese o carte impresionantă care era un îndrumar duhovnicesc dar şi practic pentru cei ce sufereau de afecțiuni incurabile, aşa cum suferise şi el.

Fiindcă nu îşi adusese încă familia, Mihai locuia într-o cămăruță pe care i-o oferise comandantul, aflată chiar sub scările din partea aceea a corpului de clădire. Îl invitase să-l viziteze pentru a mai sta de vorbă la un pahar de ceai. Culesese chiar el sunătoarea de pe câmpurile din împrejurimi şi o uscase în buchete ce răspândeau o mireasmă plăcută, dulceagă.

În seara aceea, după ce termină de „fircălit" situația tactică pe hartă, coborî scările şi văzu că pe sub uşa de la cămăruța lui Mihai ieşea o lamă de lumină slabă, roşiatică. Aşa că bătu la uşă, cu intenția de a schimba câteva vorbe şi de a-i ura colegului său noapte bună, căci era deja trecut de orele douăzeci şi trei.

Nu primi un răspuns imediat şi se întoarse să plece, când uşa se deschise şi în cadrul ei apăru Mihai, cu o expresie luminoasă pe față.

„Haide la un ceai!" îl invită.

Încăperea era plină de mirosul tămâii şi de aroma uleiului ars de candela ce lumina micul altar improvizat pe masa de lucru, unde Mihai aşezase cele două icoane ce înfățişau pe Domnul Iisus Hristos şi pe Fecioara Maria.

„Ceaiul este gata fiert, mai trebuie să se răcească. Uite, eu mă rugam... N-ai vrea să continuăm împreună rugăciunea până o vom termina?... Nu mai este mult..."

„Dar eu nu ştiu cum să mă rog, nu m-am rugat niciodată... Adică, vreau să spun că am mai intrat, rareori în biserici, dar nu am spus rugăciuni singur. Nu ştiu niciuna...”

„Vom continua să citim Cinstitul Paraclis al Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, de unde l-am întrerup. Citesc eu un fragment, apoi citeşti şi tu. O să citim în şoaptă ca să nu-i smintim pe cei care ar trece din întâmplare şi ne-ar auzi.”

Cele câteva pagini au fost citite în puține minute. Stăteau acum tăcuți, cu ceaiul aburind în fața lor. Mihai a pus dinainte miere, pentru a îndulci ceaiul, căci nu folosea deloc zahăr şi nici sare. Dieta sa era foarte strictă. Şi a mai scos şi o farfurioară cu miez de nucă: „carnea pustnicilor”, spuse.

Lumina slabă a candelei accentua misterul acelor clipe. Simțea că-l găsise acum pe acest frate al său, pe care nu-l cunoscuse până acum dar despre a cărui existență ştiuse dintotdeauna.

„Am simțit o mare linişte când am citit rugăciunile acelea. Parcă toate celelalte griji nu mai erau deloc importante şi camera aceasta, noi, ne aflam în centrul universului, într-o altă dimensiune, într-o altă lume... Dar am simțit şi teama de a rămâne prizonier, rătăcit, în această lume nouă pe care nu o cunoşteam. M-am simțit slab, dezorientat...”

„Eu unul nu prea ştiu să-ți lămuresc aceste lucruri care se petrec. Pentru aceasta trebuie să-ți cauți un duhovnic, un părinte ce spovedeşte, care-ți va ierta păcatele, îți va da un canon şi după ce te vei curăți te va împărtăşi cu trupul şi sângele Domnului Iisus. Tot ce pot să-ți spun este că, dacă te vei învrednicii să primeşti

cunoştința, spun sfinții părinți, vei vedea aceleaşi lucruri, dar dintr-o altă perspectivă."

„Simt totuşi o bucurie interioară, ca şi cum aş fi mulțumit că m-am achitat de o sarcină; am împlinit un lucru pe care-l aveam de făcut..."

„Bucuria asta este normală celor care vin pentru prima dată în contact cu cele sfinte. Urmează apoi etapa de mijloc, când căutarea, drumul, sunt presărate cu încercări şi predomină nevoința, tristețea şi rareori mai apare bucuria, doar pentru a mângâia sufletele mult chinuite. Iar cei câțiva aleşi, care ajung la nepătimire, găsesc comoara iubirii şi a bucuriei neîntrerupte."

Dialogul lor era presărat cu îndelungi pauze, în timpul cărora descoperiră că puteau tăcea împreună fără să se simtă stânjeniți.

Liniştea nopții de vară era întreruptă când şi cânt de țipătul cucuvelei.

„Aşa cânta şi în primele luni după operație, iar eu mă îngrozeam, imaginându-mi că a venit după mine, vestindu-mi moartea... Frica morții este groaznică atunci când nu ai de ce te agăța. M-am simțit pierdut într-o singurătate ucigaşă, fără speranță!... Atunci şi aşa am început eu să mă rog, „săturându-mă fără săturare din Cel de care nu mă mai puteam sătura"[111]. Din potopul viețuirii în lume nu putem scăpa altfel decât aruncându-ne în brațele Domnului ca nişte copii care revin la părintele lor, lăsând toată grija în seama Lui.

Iar din potopul patimilor, ne salvăm prin rugăciune, care naşte în jurul sufletului nostru o

[111] Filocalia - Volumul 2 / Editura Institutului Biblic şi de Misiune Ortodoxă, Bucureşti, 2008.

arcă ce ne va ține deasupra apelor tulburi şi ucigaşe ale păcatului."

„Dacă tot petrecem atât de bine împreună, când vom ieşi la pensie, hai să ne retragem undeva în Carpați, lângă vreun izvor, şi să ne construim acolo o chilie."

Nu ştia de ce spusese acestea... Însă primise, ca o arvunire a acelei împreună retrageri la isihie, un volum din Filocalia, atât de meşteşugit tradusă de cel dăruit de Dumnezeu, părintele Dumitru Stăniloae.

Motto: „Littera me pavit, sed nescio litter quid sit."[112]

Trezirea 5 – Facultatea

Dintotdeauna îşi dorise să urmeze cursurile unei facultăți! Această posibilitate i se refuzase, deoarece absolvenților liceelor militare nu li se permitea să se prezinte la examen decât la facultățile din cadrul Academiei Tehnice Militare şi cele ale Facultății de Medicină Militară.

La toate specializările ce existau în Academia Tehnică Militară una dintre probe era susținută la matematică, la care nu stătea prea bine, deşi se străduia cât de mult putea, căci, deşi avea capacitatea de a învăța pe de rost sute de formule, în rezolvarea problemelor se întreba totdeauna „de ce?". Aşa că, deşi aveau o profesoară de matematică admirabilă, nu-i rămăsese altceva de făcut decât să se pregătească pentru a susține examenul de admitere la medicină. Încă din anul trei de liceu învățase Manualul de anatomia şi fiziologia omului pe de rost, aşa încât putea vizualiza paginile diferitelor lecții şi le putea recita, chiar şi de la spate spre început. Chimia era pasiunea lui, mai ales cea organică, iar fizica, deşi programa pentru examen avea să se schimbe în chiar ultimele luni, o învăța foarte bine.

[112] Lat.: „Litera mă tulbură, dar ce este litera nu ştiu."

Aşa că la examen îşi făcuse speranțe foarte mari, mai ales pentru că subiectele nu fuseseră foarte dificile, iar el ştia foarte bine că cele scrise de el corespundeau – mai ales la biologie – cuvânt cu cuvânt cu manualul.

Însă urma să primească o primă înfrângere, urmată de atâtea altele şi al căror scop nu avea pe atunci cum să-l înțeleagă. Luă o notă care-l înscria automat la şcoala militară, la specialitatea chimie militară, dar pică la medicină. Se scoseseră la concurs douăzeci şi patru de locuri, se afişaseră douăzeci şi cinci de admişi, iar primul dintre cei intrați era băiatul rectorului...

Nu a renunțat însă niciodată la visul său universitar, şi, chiar din al doilea an de după revoluție, a încercat să se înscrie pentru a susține examen la facultatea de psihosociologie, pe nişte locuri pe care armata, ajungând la concluzia că nu are personal pregătit în domeniul psihologiei şi sociologiei, le solicitase şi urma să le finanțeze în cadrul facultăților de profil din capitală.

Însă, metehnele staliniste ale cadriştilor de la toate nivelurile – metehne care sunt adânc înrădăcinate în conştiința lor deformată, care le spune că ei sunt cei care ştiu mai bine ce au nevoie cei ale căror destine li se pare că le gestionează – aveau să se manifeste din nou. Aşa că a fost trimis la analize complete la Spitalul Militar – care desigur că nu erau necesare, căci facultatea era civilă. Totodată trimiterea dosarului a fost amânată la nesfârşit, până când a fost depăşit termenul de înscriere şi nu s-a mai putut face nimic...

Mai erau două luni până la sesiunea de examene de admitere la facultăți, care se ținea în

acelaşi timp în toată ţara. Aşa că îşi analiză rapid şansele... Cea mai apropiată universitate din zonă care avea cursuri de lungă durată era în oraşul acela din Vest. Iar cursuri fără frecvenţă aveau doar câteva specialităţi. Aşa că s-a înscris la specialitatea „contabilitate şi informatică de gestiune" şi s-a pus pe învăţat.

Armata îi ceruse totul şi îi refuzase până acum orice solicitare. Aşa că socoti că era dreptul lui de a lua ceva înapoi. Duse la unitate cărţile de matematică şi, întreg programul de lucru, studia: „făcea matematică" – cum îi plăcea prietenului său din liceu să spună. Mulţumi de sute de ori profesoarei aceleia exigente, căci părea că numai ieri terminase de parcurs lecţiile acelea.

Cât priveşte economia, învăţă manualul pe de rost. Încă nu-şi pierduse antrenamentul de a memora.

Luă la economie nota nouă optzeci şi doi. Împreună cu cea de la matematică, i-ar fi permis să se înscrie chiar şi la mult invidiata specialitate „relaţii economice internaţionale", însă acolo existau numai cursuri de zi.

Greul însă abia acum începea. Biblioteca facultăţii era goală. Nu deţinea decât câteva cărţi care, din cauza materialismului lor dialectic dar mai ales foarte istoric, deveniseră depăşite moral.

Foarte dificil reuşea să găsească vreun coleg dispus să-i împrumute, chiar şi pentru câteva zile, cursurile. Iar atunci când le obţinea, le copia, stând zile întregi cu spinarea cocoşată, aplecat deasupra unei măsuţe de scris. Uneori, când le primea doar pentru vreo două zile, scria şi câte zece – unsprezece ore pe zi. Copiatoarele, deşi

apăruseră, erau rare, furnizau servicii foarte scumpe şi nu-şi putea permite să recurgă la ele...

Ca să pună capac, în „dezgheţul" postrevoluţionar, experimentele elitei intelectuale a poporului, care moştenise de la ea însăşi – doar tot ea fuseseră şi înainte, nu?!... – universităţile, măriră numărul anilor de studiu la zi, de la patru la cinci, iar la fără frecvenţă, de la cinci la şase. Pune-te şi fă facultate până-ţi vor ieşi peri albi. Mai ales cu aşa profesori!

Însă după câţiva ani se felicită: venise vremea unui nou experiment social, care cerea ca şcolile militare să fie institute de învăţământ superior iar ofiţerii care terminaseră cursuri de trei ani să-şi continue studiile. Chiar dacă aceia erau înscrişi direct în anul doi, şi chiar dacă pentru a reuşi la examenele pe care urmau să le susţină se impunea doar prezenţa, totul era o groaznică pierdere de timp.

În acea zi de decembrie stăteau cu toţii la geam, urmărind traficul. Zăpada de câţiva centimetri căzută, începea deja să îi ia „prin surprindere" pe guvernanţi. Pe trotuarul acoperit de gheţuş un biciclist cu un curaj nebun se străduia să menţină echilibrul vehiculului său. Pe portbagaj avea o geantă de electrician, destul de mare şi care părea destul de grea.

La un moment dat au început să facă pariuri că acela va cădea. Ceea ce se şi întâmplă, în uralele lor. Geanta zbură cât colo de pe bicicleta trântită la pământ şi-şi deşertă destul de împrăştiat conţinutul.

Cascadorul ridică privirea către studenţii bătrâiori care deschiseseră fereastra şi făceau mişto de el...

Stupoare. Acela, nu era deloc electrician, ci dimpotrivă, profesorul lor de management. Care, oricât au învățat de atunci înainte, la toate examenele nu-i scotea din cinci; asta bineînțeles dacă răspundeau foarte bine!... O traseră aşa până prin anul al treilea, când materia aceea indigestă împreună cu profesorul lor trecu pentru ei în praful istoriei.

„Plecați acasă că nu am chef să dau examen azi cu voi!”. Profesorul de relații internaționale, a cărui întreagă materie se reducea la a învăța pe de rost, papagaliceşte, nişte termeni care ar fi trebuit să-i preocupe pe transportatori, era destul de bolnav şi era mai tot timpul sâcâit de suferința lui.

Le făcu totodată dovada faptului că era un tip care se ținea de cuvânt. Căci, indiferent că au ştiu ori nu, da, i-a picat pe toți.

„De departe, cea mai bună lucrare, e a studentului...!”

Nu-i venea să creadă. Într-adevăr învățase pe de rost toate cele trei sute optzeci şi mai bine de formule, căci nu putea fi vorba, în felul în care era prezentată materia în acel manual al acelei profesoare, să „deduci” ceva...

„Dar nu pot să-ți dau decât patru! Ai unele probleme la înțelegerea materiei!...”

„Dar am învățat întreaga carte pe de rost...” apelă la un argument rațional, ori care cel puțin părea a fi rezonabil...

„Ne vedem cu toții la toamnă!”

Ulterior aveau să afle că însuşi rectorul universității ceruse profesorilor – ce ți-e şi cu metehnele astea staliniste în plin capitalism

sălbatic!... – să scape odată de „cei de la f.f.[113]”. Iar aceia, măcar de formă, pentru a face pe plac stăpânului lor (slugi fără coloană vertebrală!...), îi picau pe toți studenții în vară şi-i treceau pe câțiva în toamnă, la reexaminări şi re-reexaminări.

Când a terminat facultatea, din cei o sută patruzeci de studenți pe care-i găsise în anul întâi, în acel amfiteatru imens, plin ochi, absolviseră doar paisprezece, din care doar treisprezece promovaseră examenul de licență...

Câte destine distruse, câtă suferință inutilă! Din cauza capriciilor unor oameni care, absolut întâmplător, le hotărâseră cu atâta lipsă de empatie, soarta, viitorul.

Pe drumul spre casă, după examenul de licență, nu ştia de ce, dar luase cu el planşa aceea pe care desenase schema informatică a unui flux contabil.

Opriseră lângă parcarea de tiruri, căci bariera era lăsată, în aşteptarea unui tren. Coborî din maşina colegului şi se apropie de semnul acela de circulație de pe marginea drumului şi atârnă de el planşa didactică.

Cele câteva traseiste se apropiară de ea şi priviră cu atenție liniile colorate, pătratele, romburile. Apoi râseră a pagubă şi se îndepărtară plictisite, reluându-şi job-ul. Cam aşa cum profesorii acelei facultăți fuseseră puțină vreme fermecați de strălucirea democrației şi apoi, neînțelegând nimic din ea, reveniseră la vechile metehne...

[113] Fără frecvență. (În glumă, studenții dezvoltau aceste acronime în „fără fericire”.)

Gândi:

„Aşa este, dragelor! Şcoala îți oferă unele informații, dar din păcate nu te poate face om!”

Motto: „Nomina si nescis, perit et congitio rerum."[114]

Semnul 4 – Hrană pentru păcătoşi

Era la un curs de perfecționare, de unde, din lipsă de mijloace, nu pleca acasă decât o dată la două săptămâni. Era prea scumpă călătoria cu trenul, aşa că preferase să rămână singurul dintre colegi care-şi petrecea sfârşitul acela de săptămână în cazarmă.

Unitatea era situată la vreo câteva zeci de kilometri de capitală şi totodată se afla la vreo doi kilometri de o comună cu casele înşirate de-a lungul şoselei, înghesuită ca orice localitate de şes.

În acea aşezare se afla şi o mănăstire de maici având organizarea „cu viață de sine". Când nu pleca acasă participa la slujba duminicală, admirând frumusețea bisericii şi mai ales mirându-se şi minunându-se de cele câteva versete pe care corul le cânta, la un moment dat al slujbei, în limba greacă. Sonoritatea lor necunoscută părea să-l transpună sufleteşte într-o lume străbătută de un fior aparte.

Casele maicilor păreau desprinse dintr-un tablou de Grigorescu. Mici, unele cu o singură cămăruță de locuit, erau atât de frumos aranjate şi decorate cu flori multicolore, că păreau coborâte din poveştile copilăriei. Gardurile erau pe alocuri rupte ori înclinate, acoperişurile de tablă erau

---

[114] Lat.: „Dacă nu cunoşti numele lor, piere şi cunoaşterea lucrurilor."

ruginite, tencuiala zidurilor de chirpici era căzută lăsând să se vadă rănile pământului pătruns de umezeală. Şi nu era vorba nicidecum de nepăsare trândavă, ci de păzirea votului sărăciei şi de neataşarea de cele lumeşti. Însă florile acelea atât de frumoase, creşteau parcă din solul liniştii acelor suflete curate care le sădiseră.

S-a mirat când a ajuns în curtea mănăstirii căci era plină de oameni, cum nu mai fusese altădată. Adulții stăteau în grupuri, aşa cum probabil sosiseră, iar copiii alergau şi se jucau împrejurul lor, plini de energie.

„Probabil o fi vreo sărbătoare importantă, de care eu n-am habar!”

Slujba nu-i păru să fie una diferită, atât cât se pricepea el - adică deloc... Ocupase un loc pe la jumătatea bisericii. Nu-i plăcea să stea mai în față deoarece simțea că acele locuri din apropierea altarului nu i se cuveneau lui, celui care venea la biserică din Paşti în Crăciun...

Preotul începuse să cădelnițeze prin biserică şi când ajunse în dreptul lui păru să-l privească cu un interes aparte.

„Poate pentru că am venit în blugi!” gândi...

La sfârşitul ritualului, slujitorul altarului coborî cu ajutorul unui scripete, icoana mare a Maicii Domnului, făcătoare de minuni. Mulțimea se îmbulzi care mai de care să atingă icoana, să o sărute, să-şi atingă diferitele haine de ea în scopul sfințirii lor, pentru a le duce apoi celor bolnavi.

Nu a luat parte la acea îmbulzeală. Nu înțelegea în ruptul capului de ce se înghesuiau oamenii. Ura asta de pe vremea cozilor ceauşiste, când la fel, gloata năvălea, strivindu-se, către

locurile unde se vindeau diferitele produse. Era lipsă de respect pentru cei care aşteptau cuminți să le vină rândul, era lipsă de civilizație şi, culmea, aveau de aşteptat mai mult decât dacă ar fi stat cuminți la rând, căci mişcarea mulțimii se bloca din cauza lipsei de ordine.

Nu dură nici un ceas şi toți cei care doriseră să atingă icoana făcătoare de minuni, trecuseră deja prin fața ei.

„Au ajuns cu toții, aşa că pentru ce s-or fi îmbulzit?!” gândi…

Acum se apropie şi el să se închine icoanei, chiar dacă nu prea era convins că ar face minuni.

Ajunse în fața ei, îşi făcu cruce şi sărută cadrul aurit. Se comportase destul de formal, ca unul care îndeplineşte un ritual în care nu crede.

Trecu mai departe şi ajunse în fața preotului care-i puse în mână câteva părticele de prescură, îl privi în ochi şi spuse într-un fel anume, următoarele cuvinte:

„Hrană pentru păcătoşi!…”

Simți cum privirea aceluia îi pătrunsese cotloanele cele mai ascunse ale sufletului. Avu senzația că preotul ştie totul despre el, că-l vede dincolo de orice ascunziş, aşa cum poate nici el nu voia să se vadă… dar, ciudat, nu simți nevoia să se ascundă. Parcă se afla în fața unui doctor care îl consulta şi-l făcea totodată să-şi înțeleagă într-o clipită boala.

O mare linişte împletită cu bucurie, aşa cum nu mai simțise până atunci, îi cuprinse sufletul. Zâmbi recunoscător: „Mulțumesc părinte!…”

Acela zâmbi şi el, căci vedea că fusese înțeles.

Motto: „Ubi crux, ubi lux."[115]

Octogon 3 – Părintele David

Se aruncase spre telefonul mobil, de parcă cineva ar mai fi putut să-i salveze prietenul... şi plângând îl sună pe părintele David, fără să ştie de ce face asta, căci îl cunoscuse doar de curând. Era deja noapte şi ar fi trebuit să se gândească la faptul că-l va deranja pe destinatarul apelului...

„Părinte, a murit!... Am sunat să văd ce mai face... şi mi-a răspuns soția lui: „Părintele Mihai nu mai este!" şi m-am simțit atât de singur, de părăsit, că m-a cuprins disperarea..."

Îi povestise părintelui David despre prietenul său bolnav de cancer în fază terminală. Cu acea ocazie se ținuse tare şi mimase o oarecare detaşare, deşi poate că părintele Mihai îşi dăduse seama de trăirile lui.

În noaptea aceea, la aflarea veştii, fusese pentru prima dată când avusese un atac de panică. Întunericul părea că-l strânge într-o pâclă nămoloasă care năvălea din toate părțile, sufocându-l, şi o groază teribilă, fără obiect, puse stăpânire pe el. Respira grăbit, căuta un motiv care să-l convingă că nu avea niciun temei de teamă, dar frica aceea fără obiect nu-l părăsea tocmai pentru că nu avea nicio legătură cu vreun lucru concret. Ieşea în balcon, intra apoi în casă, îi

[115] Lat.: „Unde se află crucea, acolo se află şi lumina."

era ruşine de copii şi de nevastă... cărora le-ar fi spus dar nu voia să-i sperie şi pe deasupra îi era şi groază de venirea vreunei ambulanțe, de bulversarea pe care i-ar fi produs-o acest eveniment în ordinea lucrurilor şi a ritmurilor din viața sa, din casa lui; nici măcar o pijama mai acătării nu-şi cumpărase, una nouă, pe care s-o îmbrace doar la sosirea celor care aveau să-l consulte, ori poate să-l ducă la spital. Habar n-avea cum decurg lucrurile în astfel de cazuri şi i-ar fi fost şi foarte ruşine – oare de ce?!... – de vecinii care ar fi ieşit gură - cască să-şi hrănească iluzia „nemuririi" lor din constatarea mortalității lui...

„Nici măcar nu ştiu ce să fac!... Au rămas în urma lui trei copii minori, de vârste foarte mici, soția lui nu ştiu dacă lucrează; părintele părea că se simte mai bine, dar eu nu am crezut că va scăpa şi acest lucru l-a întristat, căci eram şi eu unul din cei care-l descurajau. A vrut până în ultima clipă să creadă că se va vindeca printr-o minune la care el încerca din răsputeri să-şi aducă aportul. Postise chiar pe când făcea chimioterapie, timp de patruzeci de zile, iar când l-am văzut ultima oară era chinuit de regrete de toate felurile, de sentimente de vinovăție, căci căuta o explicație!... Voia să creadă!... Cum să înțeleg moartea lui?! De ce tocmai el!?..."

Glasul înecat în lacrimi nu părea să poarte un dialog. Mai degrabă bocea un monolog. Nu voia răspunsuri ci mai curând căuta comuniunea cu celălalt, dorea ca durerea să-i fie împărtăşită iar cuvintele îi erau doar un fel de a plânge.

Stabiliră să se vadă a doua zi, căci o discuție aprofundată pe teme duhovniceşti nu ar fi avut nicio eficiență dacă era purtată prin telefon.

„Ieri ați fost foarte descumpănit...”

„Nu pot să înțeleg de ce el... Era atât de bun!... Lipsit de răutate.”

„Gândurile lui Dumnezeu nu sunt ca gândurile oamenilor. Poate că misiunea părintelui Mihai pe pământ s-a încheiat. Crezând asta, nu facem decât să-l ajutăm şi să ne ajutăm.”

Părintele venise pe jos, căci aceasta era un fel al lui de a face penitență. Se deplasa pedestru ori de câte ori nu era obligat altcum. Purta în spate un rucsac kaki, asortat uniformei sale de preot militar. Barba destul de scurtă, blond – roşcată, încadra un chip slab, ce purta, ca şi trupul, semnele nevoinței.

„Oare cum o să se descurce familia?...”

„Dacă preluăm prea multă grijă asupra noastră, reducem ajutorul pe care vrea să ni-l dea Dumnezeu, respingându-i bunătatea, necrezând în faptul că ne va ajuta.”

Castanii mari de pe partea aceea a străzii aruncau săbii de umbră pe solul de curând udat de ploaia de vară ce tocmai căzuse. Aerul proaspăt şi răcoros le pătrundea sufletele...

Discutară până ce nu mai fu nimic de adăugat. Părintele avea o răbdare nesfârşită. Rămase pe loc şi după ce el plecase, urmărindu-l cu privirea. Părea că mai stă pentru a vindeca rana locului aceluia care se deschisese din cauza acelor întrebări atât de fără răspuns!...

Fără o explicație care să-i fie la îndemână, se simțea acum mai bine. Părintele nu-i transmisese decât unele repere raționale, de care

s-ar fi putut folosi căci le avusese la îndemână şi el, dar care analizate logic, nu reprezentau, înainte de a-i fi arătate, prea mare lucru. Comunicarea lor trezise în el capacitatea pe care n-o avusese până atunci, aceea de a accepta acele argumente, de a le transforma în certitudini. Asta îi trimisese părintele, împreună, pe deasupra şi chiar în afara cuvintelor pe care le schimbaseră: o capacitate de a se încrede în cele pe care chiar dacă le putea recita înainte, reprezentau doar o cunoaştere absolut teoretică. Acum le vedea clar, le simţea aproape, le percepea întărite. Îşi aduse aminte de cele scrise ale părintelui profesor Stăniloae: „Despre realitatea ştiinţei spun că cred că există, iar despre realitatea credinţei spun că ştiu că există."[116]

[116] Iisus Hristos sau Restaurarea omului / Dumitru Stăniloare – Craiova: Editura OMNISCOP, 1993.

Motto: „Nemo sibi nascitur."[117]

Potopul 2 - Promisiunea

În vara aceea cu temperaturi foarte ridicate şi cu invazia de mâncare la limita expirării, ori poate chiar expirată dar cu etichetele falsificate, enterocolitele făceau ravagii în rândul copiilor.

Fiica sa fusese internată în spital în stare destul de gravă, căci în cele două zile cât o ţinuseră acasă, fără să bănuiască deloc gravitatea bolii, starea copilei se degradă rapid.

Când ajunseseră cu ea la spital diagnosticul medicilor fu destul de rezervat. Fetiţa era oricum, din construcţia corpului ei, destul de firavă, aşa că boala o afectase puternic.

Cel mai mult îi speriase faptul că ajunsese să halucineze şi să delireze din cauza suferinţei şi a deshidratării.

Îşi lăsase soţia internată cu fata şi el se întoarse acasă. Era disperat. Se simţea neputincios, căci nimic din ce ar fi putut face nu ar fi ajutat în vreun fel. Se simţea totodată vinovat şi îşi reproşa că nu fusese mai atent...

Luă o sticlă de alcool şi, de parcă asta ar fi ajutat, ori poate pentru că-i oferea sentimentul că face ceva bărbătesc, bău. Mai mult şi mai mult.

Se îmbătă din nou groaznic. Căci nu ştia să bea. Înghiţea alcoolul ca pe o mâncare. Care

[117] Lat.: „Nimeni nu se naşte pentru sine."

odată ajunsă în stomac îi depăşea capacitatea de asimilare şi îl făcea să se simtă rău, din ce în ce mai rău, până la limita suportabilității.

Se gândi că acum, în starea în care se afla, devenise neputincios. Handicapat. Beat, nici măcar nu ar fi putut ajunge până la spital să-şi vadă fiica. Ori să-i ducă ceva din cele ce avea nevoie.

O ură furibundă pe sine l-a cuprins şi l-a inundat, dar şi un sentiment profund de deznădejde... Dacă va sfârşi şi el ca orice alt alcoolic, urinând pe el şi pierzându-se pe sine prin şanțuri?!... Ce-l determina să bea?!... Cine îl putea ajuta dacă el însuşi nu era în stare să se ajute?!...

„Fecioară Maria, Maica Domnului, ajută-mi fata să se facă bine şi Îți promit că n-o să mai consum alcool niciodată!”

Dacă ar fi ştiut el în acele momente că îşi va împlini promisiunea după paisprezece ani de alcoolism crunt, sinucigaş!...

Motto: „Abiectioni falsa pietatis et religionis species est et quamvis abiectio superbiae sit contraria, est tamen abiectus superbo proximus.”[118]

Întoarcerea fiului risipitor 1 – Redescoperirea Patericului

Îi rămăsese o singură rugăciune, Rugăciunea Sfintei Cruci, în rest fusese părăsit şi la rândul său părăsise totul, în ceea ce priveşte rugăciunea, postul, mersul la biserică. Însă seara, înainte de a se culca, spunea acea ultimă rugăciune şi lupta astfel împotriva uitării totale a celor sfinte.

După o scurtă perioadă când trăise cu înflăcărare cele ale credinței, sufletul i se răcise şi se aşternuse peste inima sa, până mai ieri atât de caldă, necunoaşterea, uitarea şi nepăsarea trândavă. Trăia mecanic, fără a mai căuta spre cele înalte. Coborâse într-o râpă cenuşie a existenței sale în care părea că există o singură direcție: tot mai jos, tot mai spre întuneric…

Apoi, într-o zi, după ce ani de zile parcă avusese pe ochii minții un văl ce-l despărțea de vederea rațiunilor, regăsi Patericul, acea arătare pe față a trăirii şi măsurilor înalte ale Sfinților Părinți ai Pustiei. Începu mai întâi să-l răsfoiască, pentru

[118] Lat.: „Dispreţul de sine este o formă falsă de onestitate şi de religiozitate; şi, cu toate că dispreţul de sine este contrariul trufiei, totuşi, cel care se dispreţuieşte pe sine, este foarte aproape de cel trufaş.”

că era împiedicat să-şi dorească într-un mod conştient să-l citească. Apoi se simți din ce în ce mai atras de cuvintele acelea simple, de certitudinea cu care erau spuse, de naturalețea cu care se afirmau cele cuprinse acolo...

Şi-a adus aminte că odată a trecut pe lângă Catedrală şi a văzut cum doi călugări aflați într-un automobil opriră în fața uşii, priviră spre altar şi se închinară, apoi trecură mai departe. „Au procedat cam aşa cum noi militarii salutăm la trecerea pe lângă un superior, privind spre el şi adoptând o atitudine solemnă...” gândi.

Citirea Patericului îi dădea senzația că descoperise în sfârşit cele pe care le căuta de când se născuse. Îi era foarte bine citind; se simțea din nou ca atunci, acasă, când în copilărie stătea pierdut de lume şi de sine şi citea pe nerăsuflate tot ce-i cădea în mână.

I se părură interesante cuvintele celui care prefața cartea, care afirma că aceasta, în ceea ce priveşte urcuşul duhovnicesc, este periculoasă precum schiatul la munte. Se mai arăta că, încă mai mult decât Patericul, Filocalia este precum o cățărare pe stânci, pentru care trebuie să te înarmezi cu pitoane şi frânghii, să urci încet, sub grija unuia mai experimentat, căci acolo deşi priveliştile ce vor fi văzute sunt mai grozave, la fel îți poate fi şi căderea din cauza primejdiilor care te pasc la tot pasul.

Părinții pustiei, aşa cum se arătau ei din cuvintele scrise despre ei, ori spuse de ei şi consemnate de alții, îi păreau ca nişte prieteni buni, ca nişte bunici înțelepți, ca nişte războinici plini de cicatricele luptelor sufleteşti şi materiale pe care le dăduseră.

În mod deosebit îl impresionase povestea nevoitorului aceluia care, fără să fi cunoscut vreodată atingerea vreunei femei, retras din lume din tinerețe şi lucrător neobosit pentru mântuire fusese muncit vreme de opt ani de duhul curviei. Dar nu s-a deznădăjduit, a avut răbdare, a luptat, a suferit, s-a rugat, şi până la urmă a ieşit duhul de la el ca un mistreț sălbatic, spre alungarea căruia s-a aruncat cu toată puterea sa. Şi cum, vreo două săptămâni după aceea, mâinile cu care lovise fiara spre a o alunga, îi miroseau urât, indiferent cât le spăla.

„Nici eu nu am nicio plăcere în băutură. Şi-atunci de ce beau. Oare voi fi şi eu muncit opt ani, ca părintele?!...”

Motto: „Semel pro semper."[119]

Izgonirea 8 – Congo

În cele aproape unsprezece luni cât rămăsese în țară după întoarcerea din Eritreea, stătuse ca pe spini. Nu-şi mai găsea locul; îşi pierduse liniştea.

„Ce ți se pare cel mai greu acum că te-ai întors în țară?"

„Să mă obişnuiesc cu starea de anormalitate!... Acolo eram respectat ca om şi ca ofițer. Aveau sarcini cu mult mai grele, mai complicate ca aici, dar le executam fără să fiu stresat. Noi facem ca totul să fie mult mai greu, din cauză că nu ne respectăm unii pe alții. Ne place, din cauza lipsei de maniere, să-i facem pe cei pe care-i conducem să aibă insatisfacții. Când apare o problemă nu căutăm o cale de rezolvare, ci vinovați. Ne „rezolvăm" propriul ego, nu căutăm o soluție problemei... Auzisem de la alți colegi că după o misiune în străinătate aveau probleme de adaptare la climatul idiot din țară, dar nu aş fi crezut că-i atât de greu! Sincer, credeam că exagerează... M-am înşelat groaznic!"

Principala lui activitate era să găsească o nouă misiune unde să plece. Căuta o evadare din mizeria în care aterizase. Nu-l deranjase înainte, căci i se părea normal să fie aşa cum era. La fel ca

[119] „O dată pentru totdeauna."

în liceul militar ori în şcoala militară, când chinurile de-a dreptul groaznice la care fusese supus nu-l deranjaseră prea mult, uneori chiar îl amuzau într-un fel ciudat, căci credea că aşa trebuia să fie. Urmărise după Revoluție documentarele despre puşcăriile comuniste şi constată că în afara bătăilor sistematice, şi desigur la o scara mult mai redusă, experientase toată gama mijloacelor de teroare pe care acei sărmani deținuți o suportaseră. Şi mai era desigur o diferență: el stătuse „închis" doar şapte ani!...

Încă mai era penurie de cunoscători de limbă engleză, deşi concurența se intensificase destul de mult. Încă mai credeau că are pilă pe cineva foarte sus pus – şi în treacăt fie spus, avea o pilă mai mare decât şi-ar fi închipuit cineva, dar despre care el la acea dată nu ştia nimic... -, aşa că fu chemat din nou la instructaj şi peste alte câteva săptămâni ateriza în Congo, mai precis în Kinshasa, capitala aşa-zisei republici „democratice".

I se părea că se întoarce într-un altfel de timp: un timp al unei altfel de copilării. Era fericit, deşi pe de altă parte ştia că situația în Congo era deosebit de periculoasă. MONUSCO[120] se desfăşura în condițiile unui stat divizat între triburi şi miliții, între conducători sângeroşi care-şi arogau stăpânirea diferitelor zone, conducători care ucideau fără milă pentru a teroriza populația, punând-o la muncă silnică în scopul exploatării în devălmăşie a zăcămintelor de

[120] Misiunea Națiunilor Unite în Congo, cea mai mare ca efective şi cu cel mai cuprinzător mandat dintre toate misiunile pe care ONU le-a avut în istoria sa până în prezent.

coltan, caserită, uraniu, cobalt, diamante şi câte şi mai câte. „Multinaționalele” sub protecția elitelor planetare răvăşeau Congo de parcă ar fi ar fi fost vorba de o invazie a unor lăcuste feroce cu chip de om.

Însă era aici în căutarea acelui respect pe care-l simțise în misiunea din Eritreea. Şi desigur că recunoştea, respect însemnau şi soldele a căror mărime ar fi fost cu totul de neconceput în țară. Cele câteva mii de dolari pe care le încasa lunar, pe lângă salariul ce curgea în țară, însemnau un trai decent pentru el şi familia sa, aşa cum ar fi trebuit să aibă orice militar. Era totodată vorba şi de căutarea aventurii, amestecată cu un vag sentiment de libertate.

După instructajul efectuat în capitală fu repartizat într-un team[121] în localitatea Boma, aproape de granița cu Angola.

Ciudata şi amestecata istorie, atât cea recentă cât şi cea mai îndepărtată în timp, a Congoului, făcea ca țara să fie expusă incursiunilor diferitelor grupări de mercenari din Zimbabwe, Angola, Namibia, Ciad şi Sudan, şi cine mai ştie de pe unde.

Team-ul din Boma îşi ducea viața de zi cu zi sub amenințarea surdă a urii congolezilor de prin partea locului. De fapt congolezii sunt un popor atât de divizat încât nu au o conştiință națională. Singurele care contează sunt legăturile tribale. Chiar şi încercarea preşedintelui Mobutu – care re-botezase țara din Congo în Zair, capitala din Léopoldville în Kinshasa, Stanleyville în

[121] Eng.: echipă. Denumirea generică pentru micile grupări de observatori ONU desfăşurate în diferitele locații, aşa-zisele „site”-uri.

Kisangani şi Elisabethville în Lubumbashi - în scopul de a forma o conştiinţă naţională - a eşuat, în ciuda faptului că îşi schimbase chiar şi numele propriu în Mobutu Sese Seko Koko Ngbendu Wa Za Banga.

Îşi executau conştiincioşi misiunile, apoi profitau de momentele libere pentru a se relaxa. Vila unde erau cantonaţi avea piscină, aşa că înotau cât de des puteau.

În acea dimineaţă toate păreau să meargă prost. Deşi trebuiau să se prezinte la sediul team-ului la prima oră, el şi prietenul său sud-african întârziaseră. De obicei plecau pe la orele şase căci era încă aproximativ răcoare. Acum însă se făcuse aproape şapte şi ei de-abia ieşiseră pe poarta vilei. Drumul roşiatic era plin de praf, ca peste tot în Africa atunci când este vorba de drumuri de pământ, şi nu numai. Cu o zi înainte le parvenise informaţia că în capitala Kinshasa fuseseră nişte tulburări şi guvernul trecuse din nou de cealaltă parte a fluviului[122].

În graba lor – mai bine nu s-ar fi dus în acea zi la sediu – nu avuseseră inspiraţia de a verifica mai întâi dacă drumul era sigur. Aşa că dăduseră peste un grup de vreo câteva zeci de indivizi nemulţumiţi, agitaţi, predispuşi să devină violenţi. Unda de şoc a tulburărilor din capitală se transmisese, deşi viaţa amărâtă de aici nu avea nicio legătură cu cele întâmplate în Kinshasa.

[122] Fluviul Congo străbate pe din două, în afară de capitala Kinshasa şi următoarele oraşe mai importante: Kindu, Kisangani, Bumba, Mbandaka, Matadi, Boma, Banana. De fapt aceste aşezări s-au dezvoltat de-o parte şi de alta a fluviului, acesta fiind principalul susţinător al vieţii în Republica Democratică Congo.

Caracteristic vieții în Congo este faptul că aici, într-un timp foarte scurt, se strâng de nu se ştie unde, oameni. Apar susținători, apar gură cască, apar unii care încearcă să ciupească ceva... Aşa şi acum: într-un timp ce se putea măsura în minute, grupul crescuse la aproape o sută de persoane.

Observatorii ONU erau instruiți cum să reacționeze în asemenea cazuri. Desigur însă că chiar şi atunci când „dansează" stewardesele în fața ta înaintea decolării, te uiți plictisit, căci nu crezi că ți se poate întâmpla tocmai ție să te prăbuşeşti cu avionul!... Însă în acele momente cei doi îşi aduseseră aminte cu o dureroasă claritate cele ce le fuseseră prelucrate despre felul de a fi al congolezilor. Care te provocau, dar rareori te atacau dacă simțeau că nu îți este frică. Te îmbrânceau dar nu trebuia să le răspunzi, însă nici nu trebuiau să te simtă slab pe picioare. Iar când te înjurau, trebuia să zâmbeşti dezgustat dar să nu le răspunzi la înjurături... Cu această din ultimă recomandare era mai uşor, căci cei doi ofițeri oricum nu înțelegeau limba. Iar în franceză ori engleză înjurau doar congolezii şcoliți...

Totul dură vreo jumătate de oră. Căldura umedă începea să fie înăbuşitoare. Aşa că, la fel de brusc cum se iscase, conflictul se şi termină. Cei doi rămaseră singuri în mijlocul drumului, destul de înspăimântați dar teferi.

„They wanted a souvenir from my uniform. Fortunately, not from myself."[123] glumi, arătând spre epoletul ce-i fusese rupt.

[123] Eng.: Au vrut un suvenir din uniforma mea. Din fericire, nu din mine însumi.

Râseră cu jumătate de gură, un râs nervos şi grăbit, o descărcare şi un gest de negare a pericolului prin care trecuseră. Ştiau că pierderile în cadrul personalului ONU în Congo erau destul de ridicate, iar din rândul militarilor fuseseră ucişi paisprezece ofițeri şi subofițeri.

S-au grăbit la sediu unde au ajuns transpirați mai mult din cauza reacției la stres ce urmă situației produse decât din cauza căldurii. Se gândiră să se baricadeze, ca nu cumva agresorii să-i atace şi să-i ia prin surprindere... Apoi au analizat dacă era oportun să cheme în ajutor batalionul pakistanez... În final, îşi completară raportările şi se grăbiră să ajungă înapoi la vilă.

Colegii lor fuseseră deja informați de cele întâmplate de Papa Paul, un congolez de din partea locului. Acesta era profesor de limba franceză şi, pentru a nu muri de foame, venea să gătească pentru ei.

Colegul indian avea mereu la el condimentele lui preferate, cu ajutorul cărora reuşea să dea gust chiar şi kasavei, mămăliga aceea alburie, lipicioasă, apoasă şi fără gust, din făină de manioc, aliment care nu lipsea de la nicio masă a congolezilor.

„Papa Paul, azi am să gătesc eu. Te învăț să faci o mâncare cu care să ridicăm spiritul colegilor noştri care – lăudat fie Shiva – au scăpat de a fi mătrăşiți de conaționalii tăi, care cu atâta căldură ne acceptă să le fim atât apărători, cât şi jucării, atunci când vor să omoare pe cineva... dar nu te supăra, adăugă văzând privirea resemnată şi totodată dezaprobatoare a lui Papa Paul, nu eşti tu singurul de vină!...”

„Ah, mon Dieu!”[124] fu tot ce răspunse cel luat cu atâta finețe în tăbârcă.

Cina în seara aceea fu demnă de întoarcerea victorioasă a eroilor team-ului de pe câmpul de bătălie. Whisky-ul indian curgea fără oprire, atmosfera se încinse, limbile se dezlegară. Şi aici – probabil că era o constantă a tuturor misiunilor ONU – aveau un pakistanez şi un indian. Amândoi vorbeau la fel de pițigăiat şi de puțin inteligibil engleza. Mai avea încă doi colegi: un sud-african şi un olandez destul de înfumurat. Acum însă se înțelegeau de minune. Dincolo de cuvinte, comunicau gesturile lor, tonul vocii, râsetele...

Până când căzură cu toții în muțenie; sufletele le alergau acum pe coclaurii țărilor natale, la familii ori iubiri îndepărtate.

„Papa Paul, ştiu cum să mă eliberez de cele prin care am trecut azi... Mă vei învăța limba franceză. Te voi plăti pentru asta. Nu se poate ca din acest rai, care este Congo, în care din păcate voi trăiți chinurile iadului, să nu plec cu ceva important, cine ştie, pentru viitorul meu! Ce zici?”

„Începem mâine. Vei vedea ce înseamnă măiestria unui profesor congolez în a preda limba celor care acum nu prea multe zeci de ani le tăiau membrele pentru a-i menține sclavi! Ştii, pe cei care se opuneau prin cel mai mic gest îi torturau îngrozitor, îi biciuiau... uneori erau bătuți în fața familiei lor, forțată să asiste la supliciu[125]...”

---

[124] Franc.: „Of, Doamne!”

[125] Ca urmare a exploatării populației locale şi a bolilor, în perioada 1885-1908 au murit între 5 şi 15 milioane de oameni (cifra general acceptată este de 5 milioane). O comisie guvernamentala a ajuns mai târziu la concluzia că populația Congo-ului se redusese la jumătate în timpul

Se despărţiră în tăcere. Nu mai era nimic de adăugat. „Câtă ură or fi acumulat oamenii aceştia!... Cum vor putea vreodată să ierte?!... Probabil doar atunci când îşi vor aparţine cu adevărat şi pe de-a-ntregul loru-şi... Iar noi, cum vom putea suporta toată această suferinţă a lor?!... Eu ce voi face?...”

Etapa de „team” se apropia din nou de sfârşit şi tot din nou, pentru că se afirmase iarăşi prin munca eficientă pe care o desfăşurare, i se propusese reînnoirea contractului şi urma să fie transferat la comandamentul din Kinshasa.

„O să fac un tur prin împrejurimi, să-mi întipăresc în minte spiritul acestor locuri pe care nu o să le mai revăd probabil niciodată, deşi vor rămâne pentru totdeauna în sufletul meu!...”

Plecă fără maşină, pregătindu-şi astfel auspiciile pentru cea de-a doua mare cumpănă a vieţii din timpul acestei misiuni. Pătrunse în suburbii, îmbrăcat civil, şi părăsi localitatea urmând drumul roşiatic ce trecea prin câmpul de un verde dureros de intens şi de crud. Copaci răzleţi se profilau pe cerul albastru, ridicându-şi singurătăţile în mijlocul ierburilor.

Ca într-un film de Hitchcok care poate ar fi fost o ecranizare după un roman de Kafka, de peste tot, dinspre toate direcţiile apăreau oameni, uneori copii singuri, care străbăteau savana în direcţii numai de ei ştiute. Rămase siderat de acea privelişte a oamenilor savanei neputând să

acestei brutale perioade. Pentru a fi folosită ca mijloc de represiune a fost formată Force Publique (FP). Această grupare, de tipul unei armate, folosea de multe ori practici de tipul tăierii membrelor nativilor.

înțeleagă cum reuşeau să adauge o direcție mersului lor, acela care lui i se părea că duce spre nicăieri...

Soarele se făcuse mare şi roşiatic, şi ştia că de-acum, în maxim un ceas va fi întuneric. Căci aşa sunt toate lucrurile în Africa. Răsăritul şi apusul, ploaia şi seceta, furia şi bucuria oamenilor... se petrec brusc.

La intrarea în sat, doi paramilitari din vreo miliție din cele atât de multe, care din păcate există în Congo, întinseseră o funie de-a curmezişul drumului de pământ şi, cu pistoalele mitralieră atârnate la umăr, cerea de la cei ce treceau să le plătească o „taxă”. Nu era un caz izolat, ci o practică curentă pe acele meleaguri. Ca şi aceea a milițiilor paramilitare de-a ataca satele pentru a ucide, jefui, viola şi a incendia... - ca şi aceea a sătenilor din diferitele triburi atacate, de a schingiui şi apoi a ucide pe paramilitarii care le cădeau în gheare...

„Taxa este de o mie de franci!”

Zâmbetul larg şi voit glacial, amenințător, dezveli dinții albi înfipți în nişte gingii rozalii.

Pentru el acei bani nu însemnau mai nimic. Moneda congoleză era afectată grav de inflație, însă cei doi vameşi de ocazie nu puteau cere prea mult, căci conaționalii lor nu ar fi avut de unde să le dea. Ălora le cereau cincizeci ori o sută de franci. „Omului alb” se gândiseră să-i ceară de zece ori mai mult.

Se simțea obligat să riposteze, să reziste, să nu consimtă la acel abuz, căci i se părea că altfel l-ar fi autorizat. Dacă şi el accepta o asemenea stare de fapt, atunci cum ar fi putut să i se opună bieții congolezi, adică tocmai cei pentru

care el se afla acolo ca să-i protejeze!?... ca de obicei cerbicia cu care îşi trăia moralitatea nu-l lăsa să iasă uşor din capcana în care căzuse...

„Vous n'avez pas l'autorisation de prélever cette taxe ! Je complairais à votre commandant ! Je suis officier d'ONU ![126]" le răspunse, răstit, ştiind că trebuie să joace pe cartea importanței sale şi a unei durităţi căutate. „Bizui-te pe frica celuilalt!" îşi aducea aminte că spusese călugărul acela franciscan din romanul „Numele trandafirului" al lui Umberto Eco...

„Excuse nous, s'il vous plait, monsieur l'officier! Nous n'avons pas connu que..."

„Assez! Annulez-vous votre point douanier![127]"

Nu mai aşteptară aceia alte îndemnuri, grație reflexului lor de a se supune omului alb, atunci când acesta se dovedea ori li se părea că este mai puternic decât ei: în câteva minute dispărură, cu tot cu pistoalele lor mitralieră, din raza vizuală...

Ajuns la vilă, avea sentimente amestecate. I se părea că făcuse un lucru drept, şi se felicita pentru aceasta. Dar ce importanță avea câştigarea micii sale bătălii pe lângă şuvoiul de nedreptăți şi suferințe ce inundau Congo şi înecau speranțele populației?!... Corupția, violența, crima, erau aici la ele acasă. Se părea că, nereuşind să-şi manifeste ura la adresa celor care-i exploataseră atât de crud, ființele acestea chinuite şi mutilate

[126] Fr.: Nu aveți autorizație să prelevați această taxă! Mă voi plânge comandantului vostru! Sunt ofițer ONU!

[127] Fr.: Scuzați-ne, vă rugăm, domnule ofițer! N-am ştiu că... // Destul! Anulați punctul vostru vamal!

sufleteşte sfârşiseră prin a se urî între ei şi chiar pe ei înşişi.

Adormi chinuit şi avu toată noaptea coşmaruri. Trebuia să plece cu elicopterul şi nu reuşea să găsească locul de decolare. Cu cât încerca mai mult, cu atât se rătăcea mai tare. Apoi, văzu în depărtare elicopterul dar „copii – militari”, răpiţi şi înrolaţi cu forţa în miliţii, veneau din toate direcţiile, traversând savana şi se de el agăţau disperaţi, plângând, cerându-i să le dea copilăria înapoi.

Kinshasa era mult mai agitată decât Boma. Oraşul destul de modern, cu şosele de asfalt şi clădiri de inspiraţie europeană, trepida de viaţă. Suburbiile erau din cale afară de aglomerate. Colibele din cartoane, paie ori te miri ce altceva ascundeau destine pierdute în dosul pereţilor acelora aproximativi. Generalizată erau doar sărăcia şi foametea; lipsa speranţei...

Mâna copilului aceluia pe care o prinse într-a lui părea neverosimil de mică. Nişte oase moi ţinute laolaltă de pielea încreţită şi aproape transparentă.

Mâna fusese întinsă pentru a cere pomană... Aşeză lângă el mica legătura de banane pe care tocmai o cumpărase. Privindu-l îl impresionaseră ochii fără lumină, în care se putea citi doar suferinţa şi resemnarea.

Plecă mai departe cu un gust amar în suflet. Cum putea el să mănânce când alţii mureau, la propriu, de foame?! Ce fel de lume era aceea care arunca la gunoi alimente de sute de milioane de dolari doar pentru a-şi satisface pofta de slavă deşartă, iar milioane de oameni mureau

în fiecare an pentru că nu aveau nimic să mănânce...

„Scuzați-mă, dar țara dumneavoastră este una dintre cele mai bogate de pe planetă. Iar poporul vostru moare de foame...”

„Mai lăsați-mă cu „poporul”. Sunt leneşi! Neserioşi! Nu merită să vă pară rău pentru țăranii aceia care au devenit lumpenproletariat[128]!...”.

Congolezul acela care vorbea cu atâta dispreț despre poporul din care făcea parte era unul dintre „évolués[129]”, adică pătura aceea formată din puținii fericiți care învățaseră şcoală, unii terminând învățământul universitar chiar în străinătate, cel mai adesea în Belgia. Țară pe care o admirau foarte mult. Sufereau din cauza faptului că fuseseră nevoiți să se întoarcă în Congo. Era de fapt vorba despre acea formă de dragoste perversă pe care victima o dezvoltă pentru călăul ei...

Avea să înțeleagă că Congo mai era divizat şi în diferite clase sociale care se urau între ele. Cei săraci îi invidiau pe cei care reuşiseră să depăşească puternicele bariere sociale şi să stea mai aproape de stăpânii lor europeni. Pe de altă parte, chiar „evoluații” se urau între ei căci pătrunseseră unii mai aproape de masa plină cu bucate iar alții rămăseseră mai la margine. Europenii, dar şi americanii care reprezentau companiile multinaționale ori aveau proprietăți şi afaceri în Congo, îi disprețuiau pe congolezi şi îi tratau ca pe nişte vechili, ori ca pe nişte parveniți, considerându-i oricând gata să le taie gâturile

[128] Ger.: muncitori fără un loc de muncă stabil, care invadează oraşele părăsindu-şi satele în încercarea de a supraviețui şi sfârşesc să îngroaşe rândurile săracilor care populează mahalalele marilor oraşe.

[129] Fr.: evoluați.

dacă ar izbucni o revoluție... Nimeni nu era în siguranță când se deplasa în afara oazelor pe care şi le creaseră pentru a se izola de săraci...

Un fenomen care printre altele intra în mandatul misiunii şi pe care, desigur, trebuia să-l ducă la îndeplinire, era acela de a limita şi, dacă ar fi fost posibil, de a eradica fenomenul răpirii de copii pentru a-i înrola cu forța în milițiile clandestine care terorizau satele de prin toată țara. Informații despre crimele făcute de aceşti „soldați – copii” soseau pe toate canalele. Erau cruzi pentru că li se indusese asta. Uneori „comandanții” milițiilor îi puneau să se lupte între ei, câte doi, cerându-le să se ucidă între ei. Lupta se termina când unul dintre ei murea ori era rănit grav – oricum murea mai târziu căci nimeni nu se obosea să-i acorde vreo îngrijire. Şi aici, în Congo, ca şi în Eritreea şi Etiopia, viața individului nu avea nicio valoare pentru ceilalți, doar pentru sine!...

Un apel telefonic anonim informă că într-una din mahalalele Kinshasei apăruse un copil de vreo treisprezece ani care era înarmat cu un pistol cu care îi amenința pe toți cei care treceau prin preajma lui. Patrula de poliție trimisă de urgență îl aduse la sediul misiunii pe acel copil pentru a obține cât mai multe informații despre cei care-l răpiseră. Zadarnic însă!... Copilul era în stare de şoc. Probabil îşi pierduse mințile în urma torturilor la care fusese supus, şi tot ce făcea era să ridice la ochi un pistol descompletat şi să-l îndrepte asupra celor din jurul său. Fugise din miliția care-l nenorocise, ori pur şi simplu îi fusese ignorată plecarea; nu se obosiseră să-l ucidă, dar nici nu au mai avut ce face cu el. Îşi va pierde urma prin vreun ospiciu unde cel puțin avea

garantat un castron de casava pe zi şi câteva căni de apă. Despre medicamente ori tratament medical cine putea crede că îi vor fi oferite?!...

Cei care supravieţuiau foametei ori scăpau de răpirile organizate de miliţii erau puşi la muncă de părinţii lor. Munceau orice, chiar orice!

Îşi aducea aminte de acei doi copii care spărgeau piatra aceea roşiatică. Unul dintre ei avea o daltă grea şi un ciocan cu care lovea în peretele de stâncă. Probabil se lucra zilnic aici căci în jurul celui care săpa se adâncise o cavitate ce semăna cu o vizuină de urs. Piatra era destul de friabilă şi s-ar fi putut prăbuşi în orice moment peste cei prezenţi. Însă ei lucrau fără încetare, în ciuda pericolului... Cât de greu trebuie să îţi fie când vezi asemenea lucruri să te gândeşti că aiurea, copii răzgâiaţi, îmbuibaţi şi peste măsură de graşi, îşi înjură părinţii care le vorbesc despre necesitatea de a merge la şcoală!...

Copiii pietrari mărunţeau apoi bolovanii pe care reuşeau să-i desprindă din peretele de stâncă; urmau să-i încarce în coşurile împletite dintr-o varietate de iarbă mai groasă şi mai rezistentă şi să o transporte în grămada de unde veneau s-o ia cei care o vindeau mai departe. Lucrând cât e ziua de mare de-abia reuşeau să-şi asigure mâncarea pentru a supravieţui...

Deasupra tuturor celor văzute, gândite şi simţite, se aşternea furtuna aceea de culori ţipătoare a hainelor congolezilor, ca o mare nelinişte, ca un plânset zbuciumat adresat tuturor celor care aveau urechi de auzit şi care voiau să audă cu ele.

Motto: „Loqui ignorabit qui tacere noscient.”[130]

Arca 7 – Părintele Nicolae Dela Rohia

I se părea nepotrivit, se ruşina într-un fel, să-şi facă cruce atunci când trecea pe lângă biserici. Se gândea că lumea care l-ar vedea l-ar învinovăţi imediat de fariseism, şi îşi mai aducea aminte că trebuie să facă cele bune în ascuns pentru ca Dumnezeu, care-l vede pe el în ascuns, să-i răsplătească.

„Dar oare nu mă ruşinez de Domnul aşa încât se va ruşina şi el de mine?!...”

Părea că există tot atâtea posibilităţi, în a judeca cele legate de credinţă, câte vrea mintea iscoditoare să găsească. Toate lucrurile par şi bune şi rele. Şi-atunci, cum să ştie el ce cale să aleagă?

Chiar şi lucrurile îndeobşte considerate bune, în anumite circumstanţe se dovedeau a fi rele. Cum ar fi fost mila, de exemplu. Căci a-ţi fi milă fără măsură de cineva, te face să nu crezi că Dumnezeu îl va ajuta şi să încerci, întru slavă deşartă, să-l ajuţi tu, uneori împotriva voinţei aceluia...

Un coleg de serviciu care-l ştia drept un cititor pasionat se oferi să-i aducă cele patru cărţi pe care le avea, scrise de Nicolae Steinhardt, ori care conţineau dialoguri sau consideraţii ale

---

[130] Lat.: „Nu va şti să vorbească, acela care nu va şti să tacă.”

acestuia consemnate de alții. Primi oferta cu interes căci nu avusese contact până atunci cu opera şi trăirea celui ce va deveni prin creştinare şi retragere din lume, monahul Nicolae Dela Rohia.

În concediul primit în noiembrie, udat de ploi, bătut de vânturi şi potopit de plictiseală, nu-şi găsea locul. Nu avea nimic de făcut în timpul zilei, când rămânea singur. Emisiunile posturilor de televiziune îl plictiseau teribil. Schimba încrâncenat canalele, consumând bateria telecomenzii şi acumulând o uşoară durere în încheietura degetului mare, în căutarea vreunui reportaj care să merite efortul de a fi vizionat.

Pe raftul din mijloc al bibliotecii stăteau cărțile acelea primite de vreo lună, ale lui Steinhardt. O luă pe prima dintre ele, cea aflată din întâmplare deasupra şi intitulată „Jurnalul fericirii". Deschizând-o la întâmplare, aşa cum face de fiecare dată când are o carte necunoscută în mâini, pentru a-şi forma o impresie rapidă asupra conținutului, citi ceva ce i se păru – chiar şi lui! - o exagerare: „adevăratele temeiuri ale concepției creştine sunt „absurdul şi paradoxul"[131]...

„Oare cum a putut afirma o asemenea blasfemie?!" gândi.

Pentru el cuvintele „absurd" şi „paradox" aveau semnificații negative. Iar ca epitete pentru creştinism păreau să fie afirmațiile apostate ale vreunui ateu.

Dar acceptă provocarea de a citi acea carte, deşi avea senzația că face un lucru rău. Că

---

[131] Jurnalul fericirii / Nicolae Steinhardt – Cluj Napoca: Editura Dacia, 1999, pg. 18.

era părtaş, împreună cu autorul, la acele afirmaţii atât de nepotrivite la adresa religiei creştine.

Ar mai fi mers dacă ar fi fost vorba numai de paradox. Căci conştiinţa sa îi spunea că s-ar fi putut autolinişti dacă ar fi receptat afirmaţia în condiţiile în care ar fi acceptat latura ideală, imposibil de practicat, a acestei religii. Dar celălalt cuvânt îl nedumerea şi totodată îl înfricoşa...

Nu era pentru prima dată când simţea această teamă de a-şi asuma o convingere ce i se părea periculoasă, şi al cărei conţinut, odată acceptat, i-ar fi schimbat definitiv viaţa!

Fricos, în sensul general acceptat pentru acest cuvânt, nu era. Ba chiar se considera un tip curajos. Îşi ordona şi îşi controla viaţa cât mai corect şi cât mai eficient posibil. Făcea tot ce putea pentru ca familiei să-i meargă bine, să se descurce decent.

Era însă îngrozit de situaţiile în care trebuia să cedeze acest control, această încredere în sine, acest fel de a fi el cel care hotărăşte, el cel care are dreptate, el...

Frica lui îi interzicea să abdice de la ego-ul lui! Nu-i fusese foarte teamă de gloanţele ce-l căutaseră la Revoluţie şi-i şuieraseră pe la ureche cântecul morţii, însă n-ar fi acceptat să creadă că nu el este cel care se salvase, prin pregătirea sa, prin capacitatea sa de a lua decizii rapide şi prin puterea sa de a-şi păstra calmul în situaţii limită. Cu alte cuvinte, credea că lui îşi datora supravieţuirea.

Cuvintele lui Steinhardt nu-i ofereau însă nicio alternativă. Nu negociau cu el, nu-l lăsau să scape complăcându-se în viziunea aceea călduţă a creştinului care credea că este. Înţelegea acum că

nu i se mai permite să bea vinul îndoit cu apă. Căci părintele îi arăta că:

„Mațe sfârtecate, năduşeală, sânge, batjocură, cuie. Ăsta e creştinismul, băiete."[132], sau:

„Imposibilul.

Acesta ți se cere."[133]

Înțelegea acum că cele două epitete pe care le receptase la început, deschizând cartea aceasta, şi pe ale căror sensuri le percepuse cu teamă, încercau de fapt să-l scuture de trândăvia şi molcomitatea în care se complăcuse.

Tot ceea ce spunea Nicolae Dela Rohia ar fi putut fi rezumat într-un singur cuvânt: curaj! Părintele îți cerea să îndrăzneşti:

„Atâta timp cât nu ieşim din posibil, din contabilitate, nu putem concepe paradisul."[134]

Dar îmboldirea aceasta spre curaj o făcea părintele amintindu-şi cât i-a fost de frică din cauza teorii la care fusese supus:

„Mi-este teribil de frică, nici nu ştiam cât de fricos sunt."[135]

Îşi descoperea, îşi definea cu încetul, citind, frica. Descoperea cum frica sa de a nu deține controlul îi potopea toate aspectele vieții.

Iar părintele Nicolae Dela Rohia îi descoperea acum această arcă a curajului de a îndrăzni să se lase condus de Dumnezeu, să lase voile sale pentru a împlini voia Lui. Şi asta în condițiile în care:

---

[132] Jurnalul fericirii / Nicolae Steinhardt – Cluj Napoca: Editura Dacia, 1999, pg. 29.
[133] Idem, pg. 30.
[134] Ibidem, pg. 36.
[135] Ibidem, pg. 46.

„Şi de nicăieri nimic."[136]

Arca aceasta trebuia să-l facă să plutească deasupra a ceea ce părintele descria cu ajutorul unui citat din Simone Weil:

„Lucrurile de care suntem înlănțuiți sunt ireale, dar legăturile care ne leagă de ele sunt foarte reale."[137]

---

[136] Jurnalul fericirii / Nicolae Steinhardt – Cluj Napoca: Editura Dacia, 1999, pg. 38.
[137] Idem, pg. 91.

Motto: „Cui dolet meminit."[138]

Trezirea 6 – Trăind pentru alții

„Iată că Ei îi sunt refuzate florile, miresmele, culorile..."

Nici măcar nu simțea nevoia de a plânge. Bunica aceasta a lui trecuse în neființă atât de firesc, încât plecarea ei excludea, într-un fel, jalea.

Afară era un frig ce învinețea fețele celor prezenți. Dar zăpadă nu era... Întreaga lume era cenușie, de pe pământ până la cer.

Slujba preotului fu grăbită de tremurăturile celor prezenți. Cortegiul funerar se puse în mişcare şi înainta spre cimitir cu scurte opriri la răscrucile pe care le întâlnea în cale, pentru a da răgaz sufletului să-şi ia rămas bun.

Cerul greu, plumburiu, apăsa peste lumina puțină, care abia reuşea să țină la distanță întunericul.

„Ea a fost mereu acolo pentru noi. Pentru mine. De fapt ea m-a crescut, căci mama era la muncă aproape toată ziua. Apoi tot ea mă hrănea şi mă îmbrăca atunci când am început să umblu la şcoală. Tot ea era cea care îmi pregătea bagajele şi mă petrecea la tren când plecam la liceu. Apoi la şcoala militară. Curios, mama a învățat să mă iubească, ori cel puțin mi-a arătat asta, doar după ce i-am dăruit prima nepoțică. Părea atunci că

[138] Lat.: „Cel pe care-l doare îşi aminteşte."

s-au refăcut nişte punți ce fuseseră rupte la moartea tatălui meu, pe când eu aveam doar doi ani. Dar ea, bunica, a fost tot timpul acolo.

Şi pentru soțul ei, şi pentru frații şi surorile ei, şi pentru tatăl meu, şi pentru ceilalți copii ai ei, şi pentru noi...

I-a îngrijit şi i-a îngropat aproape pe toți, fiind totdeauna acolo când au avut nevoie de ea. Supraviețuindu-le atâta timp cât misiunea ei nu se încheiase...

Dar acum nu a mai avut de cine să aibă grijă!...

Şi s-a prefirat spre cer, căci cei dragi ai ei o aşteaptă acolo...

Cum poți oare să-ți trăieşti toată viața pentru alții?!..."

Motto: „Non caret is, quod non desiderat."[139]

Semnul 5 – Chilia

Nu dorise să vină în această excursie căci de felul său era destul de sedentar. Prefera să stea comod în fața televizorului, ori să citească. Când găsea câte o carte bună îşi ocupa tot timpul cu ea şi n-o lăsa din mână până nu o termina.

Cedă însă la insistențele soției, chiar dacă argumentase că o călătorie cu un copil mic după ei, numai plăcută nu putea să fie.

Rezultatul a fost că, după ce s-a străduit în van să refuze, se aflau acum pe acel drum de munte, din Țara Hațegului, care-i ducea către mănăstirea de maici pe care urmau să o viziteze.

Şoferul conducea destul de imprudent, aşa că într-o serpentină intră cu viteză prea mare şi aproape s-au văzut rostogolindu-se de-a berbeleacul în prăpastia dinspre dreapta drumului. Starea tehnică foarte bună a maşinii îşi spuse însă cuvântul, căci frânele excelente şi suspensia ireproşabilă îi ajutară să iasă fără probleme din acea aventură.

Nu era cine ştie ce de văzut la mănăstirea aceea. Ordine, ca peste tot în aşezămintele monahale, discreție şi linişte, curățenie impecabilă… dar totuşi, nu-l prea impresionau toate acestea. Îi vâjâiau urechile după orele întregi

[139] Lat.: „Nu duce lipsă acela care nu doreşte ceva."

parcurse pe bancheta din spate a automobilului şi era destul de plictisit.

„Haideți să ne întoarcem! propuse. Nu mai avem nimic de văzut pe-aici!...”

„Poate ați dori să vedeți chilia părintelui care se nevoia la marginea râpei de deasupra mănăstirii! Ajungeți la ea dacă urmați indicatoarele...” spuse călugărul acela foarte bătrân, cu pletele şi barba albe, atât de slab că atunci când mergea părea să plutească pe deasupra pământului. Probabil că auzind intenția lor de a pleca, nu dorea să-i lase cu insatisfacția de a nu fi văzut nimic interesant.

„Dar de unde o fi apărut?!...” se întrebă, că nu l-am văzut sosind. Se miră că ceilalți nici măcar nu-l băgaseră în seamă pe călugărul acela cernit de trecerea îndelungă a anilor.

„Mergem să vedem chilia pustnicului?” întrebă restul grupului.

„Da' ce-ți veni. Parcă spuneai că nu-i nimic interesant de văzut pe-aici?! Du-te dacă vrei; noi rămânem aici. Am mai văzut-o şi să ştii că-i mult de urcat pe panta aia destul de abruptă...”

Ar fi renunțat, dar era intrigat atât de îndemnul călugărului acela enigmatic cât şi de faptul că ceilalți dintr-o dată nu mai erau aşa de entuziaşti...

Aşa că a luat pieptiş cărarea spre acea chilie. Călca pe frunzele ruginii şi foşnetul lor îi dădeau o stranie senzație de siguranță. Parcă se simțea acasă, prin pădurile copilăriei, când toamnele acelea fabuloase pictau coroanele copacilor cu o vioiciune multicoloră.

După vreun kilometru, în dreapta cărării întâlni micul cimitir al mănăstirii. Era înconjurat

cu meri, în ramurile cărora rămăseseră câteva fructe. Luă unul şi muşcă din el, căci îi era şi foame şi sete. Aroma acrişoară a fructului zemos îl revigoră. Stătu câteva momente şi privi mormintele acelea. Aveau la cap nişte cruci mici, din lemn, fără nume. Movilele funerare erau acoperite de stratul de frunze îngălbenite… Era atâta linişte acolo că, dacă aveai răbdare, ascultând, puteai să percepi frânturi de eternitate!…

Cărarea trecea pe lângă o râpă destul de adâncă. La un moment dat se continua cu o potecă foarte îngustă, tăiată de mână omenească, ce cobora mai jos de margine, şi care era prăbuşită pe aproape jumătate din lățimea ei. De-abia îți permitea să aşezi un pas înaintea celuilalt, ținându-te cu mâna de rădăcinile copacilor scoase la iveală de alunecarea pământului.

La capătul acelei cărări se afla o stâncă ieşită ca un pinten din trupul gălbui al dealului. În acea piatră Pustnicul săpase o chilie de nici doi metri lățime, în care se intra printr-o uşă cioplită rotund, prin care puteai pătrunde doar târâş, căci nu era mai largă de vreun metru.

În mijlocul chiliei, vizitatorii lăsaseră o candelă şi o cutie de chibrituri, pentru a fi aprinsă de cei care aveau să vină aici după ei.

Simți imboldul de a aprinde acea candelă, ceea ce şi făcu. Privi afară prin scobitura uşii.

„Oare cum o fi putut să trăiască aici acel om, mai ales iarna? Că aici înăuntru nu poți face focul, n-ai horn…” se întrebă cu voce tace…

„Aveam o bucată de tablă, pe care o aşezam să nu bată vântul zăpada înăuntru. Dar într-o iarnă a zburat-o viscolul. M-am întristat atunci, dar mi-am luat seama degrabă… Am

înțeles că mă ataşasem de un lucru material şi nu am mai folosit-o niciodată...”

În fața sa stătea părintele acela care-l îndemnase să vadă chilia Pustnicului. Când intrase nu-l văzuse, probabil din cauza întunericului. Acum când aprinsese candela, aceasta lumină colțul în care stătuse călugărul.

„Dar cum ați ajuns înaintea mea părinte, că nu v-am întâlnit pe drum?!...”

„Poate că ai venit pe un drum mai lung. Eu stau tot timpul pe aici şi ştiu şi alte cărări...”

Văzu că începea să se însereze aşa că salută şi se grăbi să coboare către cei care îl aşteptau la mănăstire. Nu întârziase, căci aceia mai vizitau încă muzeul cu obiecte religioase. Sosise maica aceea care răspundea de muzeu şi-l deschisese căci erau destul de mulți vizitatori. Deşi vioaie, părea să fie trecută bine de optzeci de ani. Vorbea foarte desluşit şi nu părea să fie foarte afectată de vârstă.

„Cine este călugărul acela pe care l-am întâlnit în chilia de deasupra mănăstirii?” o întrebă.

Maica îl privi destul de ciudat, deşi nu se miră foarte mult de întrebarea lui.

„Nu avem niciun călugăr în mănăstire, doar maici. A fost un Pustnic ce trăia în chilia pe care şi-o scobise singur în stânca de deasupra râpei, dar a decedat cu foarte mult timp în urmă. Nici eu nu l-am mai întâlnit în viață...”

„Şi-atunci?...” încercă să se dumirească, dar maica era deja afară din muzeu şi se pregătea să încuie uşa după ei. Aşa că ieşiseră cu toții. Nu mai fu timp de nicio întrebare căci maica păru grăbită şi se scuză că trebuia să se ducă de

urgență la stareță. Avea un mesaj pe care trebuia să i-l comunice fără întârziere.

Motto: „Ubi est vera patientia, ibi dei clementia."[140]

Octogon 4 – Sarmizegetusa

Excursia începuse ciudat. Simțea că nici el nu-şi găseşte locul, la fel ca şi ceilalți. Venise mai mult din obligație, să scape de insistențele celor care îl tot acuzau de faptul că refuză să participe la activitățile ce se organizau în comunitatea celor care scriau şi că se tot ținea de-o parte. „Nu prea ştia să-şi managerieze cariera scriitorească" îi spusese unul, cel mai mare dintre cei care aveau „funcții" în viața literară. Numai că el, spre deosebire de cei care-l acuzau, avea şi altceva de făcut, în afara scrisului. Aproape toți ceilalți erau pensionari, ori trecuți de vârsta pensionării, dar rămaşi în slujbe de „administrare" a culturii.

În seara ce trecuse trăseseră o beție cruntă. Cel puțin el, scăpase din nou din ograda rațiunii şi o luase otova prin miriştea alcoolismului ce-i punea căpăstru ori de câte ori se nimerea. Amestecase băuturile şi deci, ca de fiecare dată - „ce prost sunt, idiotul de mine, că deşi ştiu că-mi va fi rău, tot beau ca un porc!" - îi era acum foarte rău. Toată noaptea bolise, încercând să rețină cumva camera care se rotea cu tot cu cele dinăuntrul ei, încercase să-şi ascundă grohăiturile pe care le scotea când vomita, „bea vreo două

[140] Lat.: „Acolo unde se află adevărata îngăduință, se află şi îndurarea lui Dumnezeu."

pahare de apă călduță, că nu mai ai ce da afară şi nu-ți va trece răul până nu elimini şi fierea". Ținu cont de sfatul amicului şi în cea de-a doua jumătate a nopții, în sfertul cel mai aproape de dimineață, dormi un somn agitat, în care visă că deşi se lăsase de alcool, veneau pe la el prieteni de toate felurile şi îl forțau să bea şi el se vedea bând, deşi făcea asta împotriva voinței lui şi se ura pentru că bea…

„Mă doare capul îngrozitor! La fiecare curbă pe care o ia autobuzul ăsta nenorocit, eu mă mai învârt vreo două ture…"

„Haide, înghite o gură de vodcă! Te vei simți imediat mai bine…"

Încercă, desigur. Cum simți mirosul alcoolului un ghem de vomă îi năvăli în gât. Îl opri strivindu-l cu epiglota. Prin mâini îi trecură valuri de amorțeală şi transpirații reci îi udară cămaşa.

„Am ajuns."

Cetatea arăta ca o curte țărănească părăsită. Cu câțiva bolovani aruncați ici şi colo, şi cu ceva urme de ziduri părăginite. Iarba destul de înaltă, crudă, invadase deja cu sălbăticia verdelui şi a umezelii, întreaga împrejurime.

„Blestemata asta de durere de cap!" se plânse ca pentru sine.

„Poate că dacă mestecați ierburile acestea o să vă treacă, aşa, cam într-o jumătate de oră." Cel ce vorbise părea un excursionist. Rucsacul, îmbrăcămintea, toate-l făceau să pară un profesionist al drumețiilor. Nu făcea parte, desigur, din grupul lor. Îi întinsese câteva frunze uscate, destul de aromate pe care le ținea atârnate la gât, într-un săculeț maro, probabil din piele de căprioară.

Destul de neîncrezător, aruncă în gură sfărâmăturile acelea de materie vegetală cu aspect de ceai medicinal. Ce mai avea de pierdut? Oricum se simțea atât de rău că ar fi făcut orice să scape... Simți cum în contact cu saliva se elibera odată cu gustul astringent şi mentolat şi o amorțeală plăcută îi cuprindea odată cu muşchii feței şi tractul digestiv. Nu îndrăznea să creadă că starea de rău îl va părăsi, aşa că a fost surprins de spusele celui care-i oferise leacul: „Nu trebuie să vă împotriviți efectului; aşa va acționa mai deplin şi mai rapid."

„Mulțumesc!" îngăimă cu fața amorțită, urmărit de zâmbetul celuilalt.

„Avem tot ceea ce ne trebuie dar nu mai vrem să ştim de comorile pe care dacii le-au descoperit şi le-au lăsat tuturor, la vedere. Nu-i vorba numai de aur aici, ci şi de plante medicinale de exemplu, ori de spiritualitate, ori de acceptarea atât de rapidă şi totală a creştinismului. Ori de de respectul lor față de natură. Vedeți, dacii au fost unii dintre primii ecologişti!..."

Vorbitorul se depărtă şi se opri în mijlocul grupului, captându-i atenția.

„Sunt ghidul dumneavoastră. Sunt dac, aşa cum mă arată şi acest baston înalt, cu capătul îndoit şi noduros. Vă voi conduce prin această cetate imensă, a cărei vedere vă voi ajuta să o primiți. Căci Sarmizegetusa are peste două hectare în suprafață, dar fiind obişnuiți cu prototipul cetăților medievale, de multe ori nu reuşim să-i percepem contururile şi dimensiunile adevărate.

Durerea de cap îl lăsase. Ghidul vorbea molcom dar vocea lui avea o tonalitate care le

atrăgea atenția şi totodată părea să străbată cu uşurință distanța dintre ei.

Omul acela avea o demnitate care nu îi era dată nici de statura potrivită, nici de îmbrăcămintea de munte, nici de felul înțelept de a se purta; ci mai degrabă izvora din lăuntrul său. Din întregul său. Din coerența ființei sale... Ochii albaştri... părul crescut în coamă şi barba, albe şi îngrijite, îi confereau un aer de ascet, de preot ce oficia acel rit al dezvăluirii adevăratei istorii a dacilor. Se comporta de parcă ar fi avut o misiune de îndeplinit: aceea de a-şi face cunoscuți strămoşii...

„Dar de ce spuneți că sunteți dac?”

Întrebarea venise din partea unui fost profesor de istorie, acum pensionar, care din când în când mai făcea arheologie în diferitele grupuri constituite mai mult adhoc.

„Eu sunt dac! accentuă ghidul, fără a ridica vocea. Deplâng greşeala noastră comună de a crede că îi avem strămoşi pe romani. Sunt şi ei un trib tracic, ce a dus un război fratricid împotriva dacilor. Au cucerit mai puțin de un sfert din Dacia şi au jefuit tot ce au putut. Apoi, când cancerul corupției i-a măcinat de dinăuntrul imperiului, s-au mutat în istorie, dispărând, lăsând nişte urmaşi destul de nevolnici, care nicidecum nu suntem noi.

„Habar’ nu aveți ce vorbiți! Cum puteți afirma aşa ceva?! Toate argumentele ştiințifice acceptate, toate dovezile arheologice, toate!...” se îneca profesorul, încercând să-şi deşarte argumentele. Părea că se luptă pentru supraviețuire. Pentru existența persoanei aceleia imaginare pe care o clădise cu atâta trudă,

înghițind şi învățând pe de rost date, ani, nume, crezând că urmează o cale spre adevăr: adică spre el, omul cu statutul de profesor de istorie. Şi acum nu ştia cum să facă față acestei provocări de a privi altfel...

„Stimate Domn, iată, vă propun să lăsăm disputele teoretice deoparte şi să vă prezint, cu voia dumneavoastră, comorile arheologice care zac împrăştiate între ruinele acestei cetăți, comori care i-au fermecat pe marii istorici străini ce au avut norocul să le vadă. Numai noi, parcă urându-ne pe noi înşine, le lăsăm să zacă, în grija nimănui, în bătaia elementelor naturii.

Iată aici, sub bradul acesta secular, avem aceste două roți dințate, cioplite în piatră, care aşteaptă parcă să fi îmbinate într-un mecanism...

Dincolo, acel „blid" uriaş cioplit şi finisat tot în piatră, este unul din singurele două existente în întreaga lume. Am fost ajutați să înțelegem la ce folosea de un arheolog britanic: se umplea cu apă şi pe oglinda aşa formată se efectuau noaptea observații asupra evoluției astrelor."

„Dar oare ce spune despre civilizația dacilor faptul că iată, toate edificiile lor erau din lemn şi, desigur, au putrezit?!..." reveni arheologul cu un argument pe care-l scotea zdrobitor.

„Nu am putea considera asta ca o dovadă că trăiau în armonie cu Geea?... Oare dacă civilizația umană s-ar fi dezvoltat pe această cale, de respect față de natură, ar mai fi trebuit azi să cumpărăm şi să vindem poluarea ca pe o marfă?... Dacii erau foarte spiritualizați. Pe suprafața acestei cetăți am identificat douăsprezece altare. Nu ştim dacă erau folosite toate odată, ori la

diferite momente se oficiau ritualuri numai în unele dintre ele...

Aş vrea să vă prezint o ultimă întrebare care doar aparent nu are răspuns: de ce credeți că în jurul cetăților dacice nu s-au găsit în urma săpăturilor efectuate, piese de armament?”

„Poate că s-au predat; ori poate după luptă au fost adunate toate cele ce ar fi putut rămâne până azi...”

„Răspunsul meu, cel care mă face să-mi simt sufletul liniştit, este că aici nu s-au dat niciun fel de lupte. Că de fapt chiar şi războiul din 105 – 106 nici măcar nu a fost purtat decât de o mică parte dintre daci. Sfântul Apostol Andrei creştinase tărâmurile dace iar religia creştină s-a răspândit în Dacia cu viteza fulgerului. Căci ei erau deja monoteişti şi principiile spirituale pe care le instaurase Zamolxis pregătiseră terenul pentru acceptarea acestei noi religii a non-violenței. Poate că singuri dacii au respectat, în istorie, sensul poruncii: „Să iubeşti chiar şi pe duşmanul tău!”, şi au şi aplicat aceste cuvinte în sensul lor propriu. Paradoxal – dar nu spunea Nicolae Dela Rohia că creştinismul este paradoxal? – aceasta a fost calea prin care cred că am supraviețuit noi dacii... retrăgându-ne din fața cotropitorilor acolo unde ei nu ne mai puteau ajunge...”

Profesorul de istorie s-a dus mai la o parte, cu o privire în care s-ar fi putut citi şi ură, dar şi oarecare teamă...

Începuse deja să se însereze şi deasupra Sarmizegetusei o umbră ocrotitoare ca un văl mătăsos de singurătate se aşternea protector.

„Dumneavoastră nu ați contestat afirmațiile mele. Nu păreți a fi un om care să nu fie interesat de cele pe care le-am discutat...”

Înainte de a-i răspunde se miră de faptul că avea sentimentul că îl cunoştea pe omul acela, pe dacul acela, dintotdeauna.

„De fapt sunt de aceeaşi părere cu dumneavoastră... Dar nu m-am simțit până acum dac!... Însă, da!... ascultându-vă am simțit, scuzați-mi afirmația care poate părea ciudată, că ne cunoaştem de undeva... poate de la începutul veacurilor...”

„Vă propun să vă amânați întoarcerea la Deva. Vom coborî împreună mâine, când vă veți relua călătoria împreună cu restul grupului. Până atunci poate veți avea şansa de a fi martorul unui mister...”

„De acord. Cu ceilalți ne-am spus deja toate poveştile, nu prea multe... Şi ce e mai grav: am început să reluăm unele dintre ele!...”

După ce anunță restul grupului de decizia luată - „poate te mănâncă vreun lup dacic” glumise profesorul de istorie - după ce le suportă privirile ce insinuau tot felul de porcării, trădându-le sufletele, plecară. Pe jos...

Drumul urca printre altarele dacice, prin interiorul cetății, tot mai sus, pentru ca apoi să ocolească vârful muntelui şi să dea brusc, ca şi cum s-ar fi deschis o altă lume, într-o poiană ce în loc să coboare, aşa cum te-ai fi aşteptat, părea să urce şi mai mult. Sfârşitul poienii nu se mai vedea, căci noaptea ce se lăsase era una fără lună. Era aşa de întuneric că degetele apropiate de ochi nu putea fi zărite.

Înaintau poticnindu-se spre lumina ce se zărea nu prea departe de ei şi după vreo jumătate de oră ajunseră la destinație. Încă de pe când se apropiau începuse să-i latre un câine ciobănesc, care însă de la un timp se opri. Simțise probabil mirosul ghidului, pe care-l cunoştea.

Urmând direcția luminii ajunseseră la un pâlc mic de copaci între care era clădită o cabană şi nişte dependințe.

„Lumina a fost lăsată în fereastră de tatăl meu, care ştia că voi sosi în seara asta. Cât timp fac pe ghidul la cetate, locuiesc aici. El s-a mutat cu câteva zeci de ani în urmă în această poiană în casa aceasta veche de sute de ani, pe care chiar şi bunicii lui au moştenit-o de la străbuni. A ales să păstreze votul tăcerii, aşa că să nu te superi dacă nu-ți va răspunde. Va părea că nu te vede. Uneori chiar şi mie îmi face impresia că el trăieşte într-o altă dimensiune.”

Au pătruns în casă şi s-au aşezat la masă. În blidele de lut era lapte proaspăt şi pe un cârpător era turnată o mămăligă de-abia răcită. Lingurile din lemn de brad erau aşezate pe nişte ştergare din cânepă.

„Fi-ți binevenit în casa noastră! i se adresă ghidul. Poftiți la masă! Eu mă voi ruga puțin înainte de a mânca, în gând. Nu ştiu dacă sunteți religios, aşa că nu vreau să vă inoportunez. După câteva minute, voi tăia mămăliga şi vom putea servi.”

În pacea adâncă a nopții se auzea doar nechezatul uşor al iepei pe care bătrânul o folosea pentru a supraviețui în pustietatea aceea, cărând lemne ori alte cele, destul de puține de altfel, necesare traiului său.

Bătrânul şedea pe o laviță lucrată manual, probabil de el însuşi. Nu se vedea dacă ține ochii închişi, dar părea o stană de piatră.

Atât masa cât şi scaunele aveau trei picioare. Cârpătorul avea formă de octogon.

„Să mâncăm!”

Laptele dulce se potrivea cu mămăliga proaspătă, bine mirositoare.

„Noi mâncăm simplu. Vă place?...”

„În copilărie bunica ne dădea nouă, nepoților, acelaşi fel de mâncare ca acesta. În serile de vară era o adevărată delicatesă.

Acum, lipsit de răbdare, după serviciu, arunc în mine ceva ce se prepară şi se înghite repede...”

Discuția lor se întrerupse brusc. Un vuiet ca de vânt, ce părea că vine dinăuntrul pământului, întunecă şi mai mult noaptea de afară, şi-l făcu pe dulău să schelălăie şi pe iapă să necheze, speriați.

Bătrânul deschise uşa şi lăsă câinele să intre. Acesta se repezi, cât era de mare şi de fioros, sub lavița bătrânului, tremurând.

„Au început să dea florile. Azi am văzut primele „măseaua ciutei” dezvelite din tecile verzi şi suculente ale frunzelor. Vor trece „alea frumoasele”, căci vuietul acesta le anunță sosirea. Să rămânem tăcuți, până ce vor trece, ca să nu ne primejduim. Nu vă fie frică!” îi spuse ghidul.

Bătrânul părea să nu fie afectat de cele ce se petreceau. Puse mâna pe capul câinelui şi acesta se linişti ca prin farmec.

Vuietul mai scăzu în intensitate, dar pe afară se auzea trântit de uşi şi de ferestre, venind din direcția grajdului.

Apoi totul încetă la fel de repede cum începuse. Bătrânul se ridică şi ieşi.

„Dacă doriți, haideți să mergem să vedem semnele pe care ni le-au lăsat...”

Ieşiră şi îl urmară pe bătrân. Acesta ajunsese deja în fața uşii grajdului, care părea că fusese închisă şi deschisă repetat, fără a fi ridicată de la pământ, aşa că scândura de margine săpase în solul înierbat un semicerc. La lumina lămpii cu gaz şănțulețul acela străjuit de iarba proaspătă, părea o sprânceană cochetă de femeie.

Bătrânul îi conduse peste tot fără să scoată o vorbă, dar luminând în trecere, cu lampa, cele pe care dorea să le arate. În crengile pomilor de pe lângă cabană erau atârnate cununi împletite din crenguțe, pe care doar ce dăduseră să crape mugurii. În ferestre erau aşezate acelaşi fel de cununi...

Bătrânul se apropie de iapa care ronțăia liniştită din brațul de fân ce-l avea în iesle. Când ajunseră şi ei, ridică încet coama şi de sub firele lungi apăru un lucru ce părea aproape imposibil. Părul de dedesubt al coamei era împletit în zeci şi zeci de noduri, ca într-o rețea. Modelul era acela pe care lumea modernă îl considera preluat de la africani, şi pe care fetele de la oraş îl afişau mândre, după ore întregi de chin la coafor. Coada iepei era şi ea înnodată, de trei ori.

Simți cum i se face pielea de găină. Toată întâmplarea era atât de misterioasă, atât de inexplicabilă, că în suflet îi încolțea teama.

„Asta ați dorit să-mi arătați atunci când m-ați invitat să vă vizitez?”

„Da... căci am intuit că nu erați la fel de orb sufleteşte ca ceilalți. Dar vă rog să nu încercați

să vă explicați rațional cele trăite. Cunoaşterea este de mai multe feluri: cea rațională este urmată de cea imaginativă, apoi de cea intuitivă, şi, să dea Domnul!, toate acestea sunt încununate de darul necunoaşterii conştiente...”

„Desluşiți-mi totuşi, vă rog, despre ce a fost vorba!”

„Ne aflăm în poiana în vârful căreia creşte „copacul din mijlocul celor trei izvoare”. El este copacul sfânt al dacilor, numit Frasinul Mare. Locul acesta în care stăm poartă denumirea de „Sub Cununi”. Fără izvoarele acestea nu ar fi posibilă viața, nici aici dar nici în celelalte locuri ale dacilor. Pârâului care curge la vreo sută de metri de noi i se spune dintotdeauna „Sargetia”!

Dar să revenim la „alea frumoasele”. Lumea le numeşte „preotesele lui Decebal”, dar eu nu sunt de acord. Decebal, aşa cum v-am spus, era creştin. Însă ce sunt ele cu adevărat, nu poate fi cunoscut aşa cum am fost învățați: „ştiințific”, „rațional”...

Vă spun însă poveştile pe care le-am auzit încă pe când eram copil şi veneam cu tata (superb cuvânt dac, nu-i aşa!...) să petrec vacanța aici, la bunici. Ei îmi povesteau că „alea frumoasele” sunt fecioare ce sălăşluiesc în peşterile Şirianului, şi ies prin locurile dacilor odată cu primele flori. Măseaua ciutei este una dintre florile ce le anunță venirea, ieşirea. Sunt îmbrăcate cu haine negre, cântă, fluieră şi împletesc cununi. Pe care le aruncă deasupra caselor din zonele izolate. De aceea se şi cheamă locul acesta „Sub cununi”, căci în fiecare an e potopit de trecerea „ălora frumoase” şi rămâne de fiecare dată acoperit cu cununi. Fecioarele acestea împletesc coamele iepelor, însă

nimeni nu înțelege cum trecerea lor atât de scurtă poate lăsa în urmă împletituri aşa de elaborate. Mie îmi place să cred că împletirea coamelor se face modelând ori realitatea materială ori pe cea temporală...”

În noaptea aceea, oricât de obosit a fost, nu a putut să doarmă. Vuietul ce trecuse peste ei, furtuna celor aflate şi trăite, îl copleşiseră, îi vânturară şi îi şubreziseră băierile sufletului.

Dimineața devreme coborâră în municipiu. Grupul de scriitori încă nu se trezise.

„Aş vrea să vă mai dau o temă de gândire, acum că ne despărțim. Numele lui Iisus începe cu cifra zece, la fel ca numele lui Decebal, ori ca acela al lui Deceneu. Eu cred că dacii adoptau nume ce începeau cu cifra zece tocmai pentru că aceasta reprezenta pentru ei un botez. Un început de metanoia. Ştiați că botezul prin cufundarea în apă, este considerat de ortodocşi un al doilea potop, un potop personal?...”

Motto: „Natura semper sibi consonant.”[141]

Potopul 3 – Alcoolismul inconştient

Începuse să asocieze orice activitate cu alcoolul. Ieşea pe afară să-şi plimbe băiatul: consuma alcool. Avea o muncă fizică de făcut: consumul alcoolului făcea parte din lucrare. Citea ceva: avea totdeauna lângă el sticla cu alcool. Primea o vizită, la serviciu ori acasă: era stropită din greu cu alcool. Avea un pic de timp liber: îl ocupa cu consumul de alcool. Ieşea în natură: se bucura de puritatea ei cu capul îmbibat de alcool. Mergea la vreun eveniment cultural: pleca de acolo la o cârciumă, dacă nu cumva i se oferea chiar acolo, vreun bufet în care era prezent şi alcoolul...

Asocierea aceasta dintre orice făcea în orice timp şi alcoolul ingerat ajunsese o a doua natură.

Uneori, în rarele momente de conştiență de sine, îşi aducea aminte de cei pe care, cu ani în urmă, îi considerase demni de dispreţul său: alcoolicii... Nu înțelegea pe atunci de ce aceia consumau alcool. Ori de ce îl consumau în cantități ce le depăşeau capacitatea de a-şi păstra controlul. Ce mecanism ascuns îi aducea în starea în care erau?!...

Iar acum realiza faptul că ajunsese ca ei. Oarecum ciudat, era mândru că atinsese cantități

[141] Lat.: „Natura se află întotdeauna în acord cu sine însăşi.”

care se măsurau în litri de tărie pe zi. Ori chiar mai mult, dacă era vorba de băuturi slabe...

Odată cu cantitățile ce creşteau, creşteau şi sumele de bani pe care le cheltuia. Creşteau şi perioadele de timp în care era doborât până la starea de neputință...

Ajunsese, în zilele libere, să se trezească din beție de două ori şi să se îmbete de trei, căci seara adormea cu creierul plin de alcool, iar când se termina dimineața el era deja alcoolizat.

Începuse să-i urască pe cei care-i spuneau că nu face bine. Îl deranjau!... Ce le păsa lor?! Ce treabă aveau ei?! Că doar nu bea pe banii lor!...

Ajunsese să se certe cu soția pe chestia asta. Copiii îl priveau îngroziți cum uneori, din cauza cantității de alcool, bolea şi vomita, ori făcea crize de nervi.

Ascundea alcoolul, căci şi aceia, când îi găseau sticlele, i le ascundeau, ori, mizând pe faptul că nu mai ținea minte, le goleau conținutul în chiuvetă.

Însă culmea, chiar dacă uita cele ce făcuse ori cele ce discutase cu o zi înainte, ținea minte aproape întotdeauna cât alcool îi rămăsese şi îi certa pe cei care-i aruncaseră bunătatea de băutură.

„Doar azi îmi voi mai cumpăra alcool! De mâine mă las!...”

„Sticla asta de băutură mai scumpă, mai specială, este ultima pe care o voi mai consuma, de-aia mi-o şi cumpăr!”

Vorba unui coleg de-al său: „Cât de frumos te minți tu, nu te minte nimeni!”.

Uneori, chiar înainte de salariu, cheltuia şi ultimii bani ai familiei. Dacă ar fi fost vorba de

vreo cheltuială urgentă, nu ar fi avut cu ce să o achite.

Ajunsese să nu mai poată lucra aproape nimic. Şi, ciudat, îşi formase în timp un comportament de alcoolic ascuns. La serviciu încetase să mai bea. Acasă, încetase să se mai îmbete. Consuma continuu alcool dar o făcea ritmic, aşa că organismul lui, deşi agresat permanent, rareori mai ajungea la crize.

Totuşi, scăpa „la larg” atunci când participa la vreo sindrofie, fapt ce-i accelera ritmul de a consuma alcool. Atunci venea acasă în starea ştiută, sprijinindu-se uneori de ziduri. Îngrozit de suferința ce avea să urmeze în noaptea aceea şi uneori până a doua zi pe la amiază.

Dar rezistența lui la alcool începuse de la un timp să scadă. Trecuseră nişte ani buni de când practica „sportul” acesta. Se manifestau tot mai des pierderile din memorie, uitarea celor petrecute atunci când se afla sub influența alcoolului. Lucru care începuse, prin consecințele pe care ar fi putut să le aibă faptele sale, să-l sperie. El, care dorea să rămână în toate situațiile conştient, să nu-şi piardă niciodată controlul, făcea acum lucruri pe care era posibil nu doar să le uite, ci mai ales de care să nu fie conştient cânt le face!...

Şi da! Conducea băut. „Doar până acasă, pe străzile astea lăturalnice, ce mi se poate întâmpla?!... Doar n-oi lăsa maşina aici şi să mă duc cu taxiul. Mâine cu ce-o să vin la serviciu?!... Tot cu taxiul?!...”

Îi condamnase, înainte, pe cei care erau atât de inconştienți încât să se urce la volan în stare de ebrietate. Dar el acum tocmai asta făcea.

Deşi conducea, zicea el, foarte atent, un necaz se putea tot timpul produce.

Ca atunci când, mergând după un tub de silicon pentru etanşare, micul automobil alb ce venea din sens opus ocolise brusc o groapă din asfalt şi îi intrase în față. Dacă nu ar fi evitat coliziunea trăgând brusc de volan spre dreapta, s-ar fi ciocnit frontal. Însă manevra sa nu rămase fără urmări. Pe trotuar era parcată o altă maşină, al cărei colț era uşor ieşit în afară, colț pe care el îl lovi cu lateralul portbagajului.

Groaza puse stăpânire pe el. Ceea ce se petrecuse nu ar fi avut niciun fel de urmări dacă nu ar fi fost băut. Acum însă probabil urma să fie dat afară din serviciu... Şi chiar dacă nu, în cel mai bun caz avea să fie un proscris, al cărui nume urma să fie purtat cu dispreț prin hârtiile şi pe buzele celor pe care-i considera inferiori...

Scăpă, plătind dauna, dar nu învăță nimic, în ciuda momentelor de groază pe care le trăise, care duraseră cel puțin până a doua zi, când nu-l mai putea acuza nimeni de faptul că fusese băut când provocase accidentul.

Când îi era rău se ruga atât cât putea, lui Iisus Hristos şi Maicii Sale, să-l scape. Uneori i se părea că se afla chiar în preajma morții, căci starea de rău îl aducea în imediata vecinătate a colapsului. Doar constituția sa deosebit de puternică, a unui fost sportiv, făcuse ca până atunci să nu fi contractat vreo boală gravă de ficat ori să fi suferit vreun infarct.

Rugăciunile disperate erau singurul sprijin de care se agăța în acele momente în care nu-l puteau ajuta nimeni şi nimic altceva!

Era speriat, îngrozit, se simțea cu desăvârşire părăsit, singur în suferința lui. Probabil că aşa se simt muribunzii… Poate că aşa suferă cei bolnavi de o boală incurabilă, care, deşi conştienți, văd cum ceasul morții se apropie de ei…

„Am ajuns alcoolic! Iartă-mă Fecioară Preacurată că nu mi-am ținut nici de această dată promisiunea pe care Ți-am făcut-o când mi-a fost fata bolnavă!”

„Oare este alcoolismul ăsta al meu urmarea unui blestem?!... Boala aceasta a mea îmi va fi mie spre moarte ori spre vindecare?!... Voi scăpa oare ori voi muri în starea în care mă aflu?...”

Motto: „Nil lumen si deficit umbra."[142]

Întoarcerea fiului risipitor 2 – Filocalia Ascetica

Primise primul volum al Filocaliei de la cel care avea să devină mai târziu Părintele Mihai. Îi scrisese şi o dedicație: „În amintirea zilelor petrecute în chilie...". Nu o deschisese niciodată. Însă cele citite în precuvântarea la Pateric îl intrigaseră şi rămăseseră să-i dospească undeva în spatele memoriei sale conştiente, de unde la un moment dat apărură cu mare forță şi claritate: dorea să vadă dacă acolo găsea vreo cale spre adevăr.

Deschise volumul la Evagrie Ponticul, în prezentarea căruia, traducătorul, părintele profesor Dumitru Stăniloae, a scris următoarele:

„Virtuțile, care sunt treptele vieții active, se rânduiesc în următoarea ordine: Cea mai de jos e credința, care naşte frica de Dumnezeu. Aceasta naşte păzirea poruncilor, ale cărei fiice sunt: înfrânarea, cumințenia, răbdarea şi nădejdea. Toate duc la nepătimire, al cărei rod e dragostea. De acum vom părăsi viața activă. Dragostea ne introduce în viața contemplativă.

Treapta cea mai de jos a vieții contemplative este „gnoza naturală". După ea urmează „teologia", gnoza mai înaltă,

[142] Lat.: „Lumina nu înseamnă nimic dacă lipseşte umbra."

contemplarea Sfintei Treimi, care e şi treapta „rugăciunii curate”.”

Îşi aminti de Părintele Mihai şi o mare dragoste îl cuprinse. Simțea că de acolo de unde era, mijlocea pentru el. Dovada era cartea aceasta şi faptul că el, un păcătos aşa de mare, putea primi, măcar din parte, cele ce citea...

Motto: „Magna servitus est magna fortuna."[143]

Arca 8 – Părintele Duhovnic

Perioada de post se apropia de sfârşit. Părintele stareț îşi îndemna frații să se roage cu mai multă dăruire, cântând cu glas tare, ca să-i trezească din somnolență pe cei slăbiți de lunga priveghere, de osteneală şi de somn.

Lăsă slujirea liturghiei pe seama celor doi preoți din altar şi trecu în partea din spate a bisericii, care era închisă cu un perete de lemn în care se deschidea o uşă. Scopul peretelui era să izoleze partea aceea de biserică de auzul şi vederea celor care asistau la slujbă, încât să nu fie auziți cei care se spovedeau.

Cei care se pregătiseră prin post şi rugăciune intrau unul câte unul, în ordinea în care veniseră, şi, după ce-şi deşertau sarcina păcatelor, treceau în partea din față, unde cu o lumânare în mână aşteptau să fie împărtăşiți.

Ajunsese mai târziu, căci nu ştia rânduiala, şi urma să fie primit ultimul la spovedanie. Era destul de emoționat căci nu-şi mai mărturisise niciodată greşelile înaintea vreunui duhovnic.

Îngenunche, îşi rosti repede păcatele pe care le găsise la sine consultând cu o zi înainte un

[143] Lat.: „Un destin mare este o mare servitute."

îndrumar care le enumera şi le clasifica, şi aşteptă apoi ca părintele să facă rugăciunea de dezlegare.

„Mai aveți ceva de întrebat?” continuă părintele după ce sfârşi rugăciunea.

Se ridică şi îi spuse părintelui:

„Părinte, neîmplinirea făgăduințelor de care vă spuneam, am făptuit-o nețināndu-mi o promisiune făcută Maicii Domnului. I-am promis, rugându-mă, că dacă o vindecă pe fiica mea, care era internată grav bolnavă în spital, nu mai pun alcool în gură niciodată. Nu ştiu de ce am promis tocmai asta... Nu eram la vremea aceea un mare bețiv. Alcoolismul meu destul de ciudat a început după acea promisiune, când, ca un făcut, am început să consum zilnic alcool. Am încercat să înțeleg ce se întâmplă cu mine, am citit tot ce am găsit în scrierile creştine ortodoxe. Patima mea creşte în fiecare zi.”

„Acum ați postit?”

„Am reuşit să mă abțin, ca prin minune, trei zile... Uneori îmi vine să fac aşa ca părintele Nifon, să iau o bâtă şi să mă bat!...”

„Este nevoie de voință, nu de bâtă.”

„Dar cum să fac ca această voință a mea să nu fie „a mea”, adică să nu fie din slavă deşartă?!”

Ochii părintelui se umplură brusc de o bucurie luminoasă. Deci, acest rob al lui Dumnezeu nu era cu totul pierdut. Deşi era potopit de păcate, i se dăruise un pic de înțelegere. Bunul Dumnezeu nu-l lăsase cu totul fără de ajutor. În lupta aceea, El lupta împreună cu acest frate mai mic.

„Că renunțând la voia mea, la voință, m-am trezit că nu mai am nicio voință. Şi m-au

potopit păcatele, căci prin fereastra asta a alcoolismului au dat năvală toate celelalte patimi.”

„Să spuneți când doriți să faceți ceva: toate le pot cu ajutorul Domnului Dumnezeului meu Iisus Hristos!”

„Părinte, dați-mi un canon...”

„Deocamdată, atâta este destul: dacă puteți, faceți bine!...

Nu vă puteți împărtăşi azi, dar dacă reuşiți să țineți post încă puține zile, măcar până la sfârşitul săptămânii acesteia, veniți atunci.”

La ieşirea din biserică plutea. Zâmbea continuu şi se simțea uşor ca un fulg. Despre unele din greşelile sale grave îi fusese ruşine să vorbească, şi cu toate acestea le mărturisise.

Dar, chiar dacă vorbise în fața părintelui, acesta nu părea să fi fost de față cu latura sa umană, aceea față de care un alt om să doreşte să-şi ascundă greşelile. Părintele căpătase un fel impersonal de a asculta spovedaniile, rămânând totuşi în comuniune cu cei ce se spovedeau. Răbdarea lui era îndelung exersată, iar sufletul său curat nu ținea minte cele auzite la spovedanie.

Însă simțeai că prin intermediul părintelui te afli în fața lui Dumnezeu, căruia i te mărturiseai şi care îți dădea spre lucrare cele ce urmau să-ți fie doctorie tămăduitoare.

Cu blândețe, iată că îl ridicase din despărțirea de biserică şi totodată îl salvase de potopirea lipsei de voință, arătându-i calea.

Îl urmări cu privirea pe tânărul acela care ieşea pe uşa de lemn şi spuse ca pentru sine:

„Tot lucrul bun cu povățuire se face. Iată ce pericole îl pasc pe cel care merge singur pe cale...”

Motto: „Magnis telis magna portenta feriuntur."[144]

Trezirea 7 – Eu nu pot face nimic...

Perioada aceea era una de ghinion continuu. Toate se stricau în casă. Primise totodată o avertizare din partea primăriei pentru că nu-şi plătise impozitele, iar până la salariu mai era ceva de aşteptat... Îi venea să turbe de furie.

Circulând destul de brutal, „reuşi" să intre cu automobilul în spatele unei alte maşini, care nu pățise nimic. Însă la cel propriu i se spărsese radiatorul... Privise spre un tip care făcea semne cu mâna, semne care de fapt nu îi erau adresate, iar cei din față frânaseră pentru că unul dintre ei dorea să intre chiar pe acolo, peste trotuar, între blocuri.

Şoferul din automobilul din față coborâse cu o falcă în cer şi cu una în pământ, urlându-şi nevinovăția şi acuzându-l în gura mare că nu a fost atent, că l-a văzut în oglinda retrovizoare cum a întors capul şi că nu a frânat la timp!...

„Eu sunt de vină, domnule. Îmi pare rău!... Nici măcar nu-l cunoşteam pe cel care mi s-a părut că-mi face semne..."

Cel din față se calmă instantaneu, de parcă nici nu se întâmplase nimic, iar între ei se instalase, în ciuda celor întâmplate, un fel de comuniune.

[144] Lat.: „Monştrii cei mari trebuie izbiți cu lănci mari."

„Să vă tractez la un atelier de reparații? Ați pățit ceva?”

„Nu, mulțumesc pentru grijă! Mă descurc... dar vă rog mutați maşina dumneavoastră un pic mai în față să pot parca de-a lungul trotuarului!...”

Împinse automobilul său şi, pentru a se calma, se urcă în el. Curioşii dispăruseră, odată cu senzația de jenă şi de penibil pe care i-o producea prezența lor.

Începu să-şi analizeze cu ciudă situația: maşina stricată, bani ioc, izolația blocului devenise permeabilă la fiecare ploaie, tocmai se răcise şi îl ustura nasul, fiica lui scăpase laptopul – cu care îi tot spusese să nu mai umble – şi îi spărsese ecranul, murături pentru iarnă pusese prea puține din lipsă de resurse financiare, la serviciu umblau zvonuri de restructurare şi de dat afară, coloana îl durea mai tare ca niciodată!...

Simțea nevoia de a acuza pe cineva, pe oricine...

„Dar dacă vinovatul sunt eu?! Pot oare să admit asta şi, drept consecință, să îmi schimb comportamentul şi mai ales felul de a mă raporta la viața materială?!

Oare cu ce ar trebui să încep, acum că plec în analiza mea de la faptul că eu sunt de vină? Probabil cu a mă calma. Apoi, cum ar fi oare să încerc măcar să pun în aplicare, măcar în acest caz simplu şi fără urmări, treptele iertării pe care le-am aflat la Steinhardt.

Ia să vedem: mă iert că am fost neatent şi îl iert şi pe cel căruia i-am făcut rău, lovindu-i maşina! Şi mai adaug de la mine: mă iert că am iertat!...”

Simți cum se relaxează.

„Până la urmă este adevărată treaba aia cu reacțiile psihice învățate. Legătura dintre un stimul şi reacția pe care o determină nu este una dată, ci una învățată...

Şi-atunci putem oare răspunde la rău făcând bine?!...”

Îi trecu prin minte că trebuia să mulțumească pentru faptul că accidentul acesta avusese loc, căci poate îl oprise de la un altul, mult mai grav - într-adevăr, înainte de tamponare, conducea prosteşte!... Şi atunci chiar că nu ar fi rezolvat nimeni nici reparația laptopului, nici plata impozitului, nici izolația blocului...

Încuie automobilul şi, înainte de a se îndrepta către stația de taxi, recunoscu:

„Singur, chiar că nu pot face nimic!...”

Motto: „Pacem accipere."[145]

Semnul 6 – Va fi băiat!...

„Poate ar trebui să faci avort... Că nu ne permitem acum un al doilea copil. În condițiile astea capitaliste pe care noi le construim cu mijloacele comunismului, ai să rămâi fără serviciu. În plus, cum îți vei continua facultatea?!"

Era îngrijorat din cauza posibilităților materiale reduse pe care le aveau. În ultima vreme guvernanții se tot plângeau că nu sunt bani la buget. În luna care trecuse primiseră salariul în două tranşe, într-una solda, iar în cealaltă „norma de hrană".

Acum se zvonea că nu vor mai primi deloc „norma de hrană" a cărei plată era posibil să fie anulată definitiv.

Militarii erau nemulțumiți, dar erau totodată amenințați mereu cu faptul că vor fi dați afară dacă nu se supun condițiilor existente. Mai era şi refrenul acela la modă: „Nu-i convine, dă-ți demisia!".

Soluția avortului părea cea mai la îndemână. Nu costa prea mult şi acest fel de intervenții chirurgicale începuseră să fie la modă. Cabinetele particulare de chiuretaj se înmulțiseră ca ciupercile după ploaie şi medicii ginecologi câştigau bani frumoşi, aşa că-şi permiteau să

[145] Lat.: „A primi pacea."

aducă aparatură şi instrumentar moderne, din străinătate.

Însă soția lui nu era de acord. Îşi dorea să mai aibă copii. La acest argument el îi răspundea mereu: „când o să ne putem permite”.

Tocmai îşi luase licența, dar legea privind statutul cadrelor militare îi interzicea să practice contabilitatea. Ştia însă că mulți dintre colegii lui o făceau, clandestin, chiar şi fără a avea studii superioare în domeniu. Însă lucrul de care se temea cel mai tare era acela povestit iar şi iar, cum că patronii îți cereau mai degrabă să ştii să-i ajuți să fure şi nu să produci evidențe contabile corecte…

Nu luaseră o hotărâre definitivă, urmau să se mai gândească. Exista totuşi un risc în orice chiuretaj… Apoi, chiar dacă nu erau foarte credincioşi, cel puțin ştiau că biserica era împotriva avortului şi gândul acesta nu le era cu totul indiferent…

„Dar să aduci pe lume copii şi să se chinuiască apoi din cauză că nu le poți asigura cele necesare…”

În noaptea aceea avu un somn destul de agitat. Se trezi, se pregăti şi urma să plece la serviciu, când, simți un şoc de parcă l-ar fi izbit ceva în moalele capului, atât de clar percepu - de parcă s-ar fi transformat în ceva palpabil - cuvintele:

„Va fi băiat!”

În clipa aceea renunță la orice împotrivire, la orice rezistență. Da, urma să aibă un băiat. Iar existența aceluia fusese deja hotărâtă.

Motto: „Vacuum in natura non datur."[146]

Octogon 5 – Vârful Omu

„Da, am fost urmărit de oamenii regimului comunist, de poliția lui politică. Doreau să mă prindă dar nu puteau nicidecum. Uneori coboram din pustia muntelui până la marginea oraşului. Poate nu credeți, chiar pe vremea aia de sărăcie lucie, când oamenii nu aveau de mâncare, eu reuşeam să găsesc la gunoi câte ceva dintre cele trebuincioase...

Deşi eram tuns în călugărie nu purtam rasa monahală, decât ceva zdrențe care mă arătau ca pe un sărac, şi material şi cu duhul.

Odată chiar m-am întâlnit cu doi dintre cei care mă căutau. Şi m-au întrebat cine sunt şi unde mă duc. Eu mă întorceam de la „cumpărăturile" pe care le făcusem pe la tomberoanele din cartierul respectiv. Aveam pe umăr o desagă cu ceva bucăți de pâine uscată şi ceva cartofi cam vechi şi cam zbârciți. Le-am răspuns că mă trimisese baba la piață şi că eu, un moşneag slab ce eram, nu am îndrăznit să zic nu...

Au râs de mine şi de povestea mea şi m-au lăsat în pace, nevăzând cine eram. M-au acoperit Dumnezeu şi Maica Domnului!...

[146] Lat.: „În natură golul nu este dat."

Dar să ştiţi că eu tot timpul mă rugam cu rugăciunea asta: „Doamne, întoarce la bunătate şi la rugăciune, pe toţi vrăşmaşii mei!”.

Au trecut vremurile alea de prigoană, dar eu am rămas în pustia aceasta a muntelui care-mi e atât de dragă. Am aici toate cele ce-mi trebuiesc, mai ales liniştea...

Într-o dimineaţă, când m-am trezit am constatat că paralizasem aproape de tot pe partea dreaptă. Doar mâna o mai puteam mişca, cu oarecare greutate. Cuprins de groaza morţii apropiate şi ştiind că nimic bun nu făcusem până atunci, am început să mă rog, mărturisindu-mi păcatele. Apoi m-am pregătit duhovniceşte pentru Sfânta Împărtăşanie şi m-am împărtăşit, cum am putut, cu Sfintele Taine.

Nu după mult timp am adormit. În vis mi-a apărut Maica Domnului şi mi-a poruncit să-i clădesc schit aici pe munte. Deşi am simţit o mare linişte şi o dragoste de nespus, eu am început să plâng şi să-i spun că sunt paralizat: cum aş putea eu să împlinesc cele ce-mi poruncea?!...

Când m-am trezit eram mai rău decât la început. De-abia mă târam de ici colo. Dar, mi-am încordat voinţa ca să fac ascultare celor ce-mi fuseseră poruncite. Aşa că în fiecare zi, cu gândul la buştenii pe care trebuia să-i tai, să-i car, să-i ridic şi să-i aşez în clădirea schitului, mă sileam să merg, şi, puţin câte puţin paralizia a început să cedeze. Nu mai ştiu cât a trecut până când m-am refăcut complet. Şi iată, în jurul nostru, schitul...

Lăudaţi fie Domnul Hristos şi Maica Domnului!”.

„Părinte, am citit de anahoreţii care populează vârful muntelui Athos. Sunt şi la noi, în munţii noştri, asemenea vieţuitori?”

„Da. Însă ei, după cum ştiţi, caută linişte. Uneori, la sărbătorile mari, vin să se spovedească, să se împărtăşească şi să participe la slujbă. Alţii stau doar în preajma bisericii fără a se apropia pentru a fi văzuţi de oameni, şi participă la slujbă duhovniceşte.

Ei nu pot fi văzuţi de oameni decât doar dacă ei înşişi, din vreo pricină, doresc să li se arate.

Uneori apar ca nişte cerşetori zdrenţăroşi şi depravaţi şi cearcă credinţa celor pe care-i întâlnesc aici, la schit, cerându-le ceva de mâncare…

Dacă doriţi să vedeţi o chilie amenajată într-o peşteră de aici din apropiere, despre care nu se ştie dacă este locuită ori nu, urcaţi prin apa pârâului, căci nu este un alt drum până acolo… La un moment dat, veţi ajunge la un brad al cărui trunchi a fost retezat de fulger şi care, împreună cu tulpina rămasă în picioare, alcătuiesc o cruce. Acolo, din vale se desprinde o potecă foarte îngustă ce o va lua spre dreapta. Va trebui să vă strecuraţi printre nişte stânci care închipuie o poartă, dincolo de care veţi găsi chilia.

Dacă însă vă veţi întâlni cu vreunul dintre vieţuitorii aceia, să nu le vorbiţi, căci se vor îndepărta...”

Plecă spre peştera descrisă de părintele stareţ. Urcă destul de mult pe firul pârâului care abia susura. De câteva ori se opri şi bău din apa rece şi se simţi de fiecare dată înfiorat, dar şi revigorat.

A ajuns destul de greu la destinație, după un urcuş greu, obositor. Deschizătura dintre cele două stânci era foarte strâmtă. A trebuit să-şi lase dincoace de ele rucsacul cu toate cele trebuincioase traiului pe care le lua cu el în drumeții.

„Chiar dacă rămân fără ele, n-o fi foc dacă o să fac foamea o zi, până cobor. Şi, după cum am văzut, pădurea este plină în aceste părți de mure şi zmeură...”

După ce se strecură cu greu prin poarta strâmtă, văzu că dincolo se deschidea un loc destul de larg, parcă desprins din altă lume. Era aşa de linişte de parcă şi cântecul păsărilor pădurii se ruşina să răzbată înăuntru.

Locul aproape circular, se formase prin prăbuşirea părții dinainte a peşterii, aşa că acum alcătuia un fel de curte interioară.

A fost uimit că soarele de amiază pătrundea până acolo şi mai mult, încălzea plăcut locul.

Se apropie cu sfială de peşteră, căutând să vadă dacă era cineva înăuntru, şi distinse la un moment dat o siluetă care stătea în picioare aproape de intrare, pentru a avea lumină, cu o Psaltire în mână, din care citea fără glas, mişcându-şi doar buzele.

Nu înțelese de ce simți o mare smerenie şi îşi coborî privirea pentru a nu-l deranja pe cel ce se ruga.

Ar fi vrut foarte mult să-i vorbească, dar tăcu, aşa cum îl sfătuise părintele stareț. Nu se îndura să plece, aşa că rămase să aştepte, fără să ştie ce... poate doar să termine rugăciunea cel ce se ruga.

O mare linişte îi cuprinse sufletul. Părea că acolo este şi casa lui, locul de unde plecase cândva şi pe care-l rătăcise, căutându-l întreaga viață, până când, iată, îl regăsise în sfârşit!...

Simți nevoia să se roage, el care nu prea făcea acest lucru, ori dacă-l făcea, era mai mult o chestie formală: o activitate „administrativă" legată de suflet...

Îi veni în minte rugăciunea cu care îi spusese părintele stareț că se ruga pentru a scăpa de urmăritorii săi. Şi începu să o repete, atent la cuvintele care, pe măsura repetării deveneau tot mai clare, mai pline de sens, iar apoi, începură să dispară încet, să se transforme într-un fel de respirație, într-un fel de manifestare atotcuprinzătoare a unui sentiment de dragoste şi iertare. Începu să plângă, încet. Lacrimi mari i se scurgeau pe obraji. Îi părea atât de rău de timpul pe care-l pierduse alergând după cine ştie ce!...

După o vreme plânsul încetase şi îi rămase în suflet un sentiment de curățenie, de bucurie liniştită, de prospețime.

Cel dinăuntrul chiliei terminase canonul de rugăciune şi ieşi afară, cu un castronel cioplit în lemn, în care era un pumn de zmeură. Probabil hrana lui pe ziua aceea.

Întinse blidul şi turnă zmeura în palma întinsă a vizitatorului. Care începu să mănânce cu bucurie, cu mulțumire, cu smerenie, de parcă ar fi fost la Sfânta Împărtăşanie.

Pustnicul îl privea cu multă înțelegere, iar el simțea că era aici vorba de o iertare a păcatelor potopite, arse, desființate de dragostea curată a aceluia.

Bucuria ce o simțise în suflet, liniştea, îl însoțiră câteva zile după aceea, şi toate lucrurile îi părea acum a purta nişte rațiuni simple, care toate arătau spre Dumnezeu.

Motto: „Naturae non imperatur nisi parendo."[147]

Potopul 4 – Alcoolismul conştient. Speranţa

Începuse să-i fie ruşine cu alcoolismul lui. Din ce în ce mai mult! Din ce în ce mai tare!

Se analiza, îşi urmărea modul de a se comporta când era beat. Devenea din ce în ce mai atent la reacţiile familiei, la modul cum îl priveau cei din jur.

Spre deosebire de alţi alcoolici, el încă nu ajunsese să slăbească în greutate, ci dimpotrivă se îngrăşase foarte mult.

„Am greutatea unui porc numai bun de tăiat! Mă încadrez în limitele de eficienţă maximă la tăiere, căci am între o sută zece şi o sută douăzeci de kilograme. Trebuie să fac ceva să slăbesc, căci vine Crăciunul, şi, intrând în vreo curte a vreunui cetăţean turmentat la fel ca mine din cauza ţuicii băute, aş fi în pericol de a fi confundat!" glumea amar.

Ruşinea la adresa condiţiei sale de alcoolic începuse când, rămânând într-o seară fără băutură, îşi trimisese fiul să-i cumpere vin. Era deja întuneric. El nu s-ar fi putut duce, din cauza stării în care se afla. Şi nu numai, căci alcoolul îi provoca şi o anumită lene...

Îşi făcu procese de conştiinţă.

---

[147] Lat.: „Nu dominăm natura decât supunându-ne ei."

„Dacă i se întâmplă ceva?... Chiar nu-mi mai pasă de nimic?!... Bou idiot ce sunt! Acum am ajuns să-mi pun familia în pericol?! Nu-i destul că-i risipesc resursele şi agoniseala?!...”

Văzuse deseori copii a căror singură cumpărătură era un pachet de ţigări, ori o sticlă de băutură, ori ambele. O mare milă îl cuprindea la vederea unor asemenea privelişti. Deseori banii lor erau ficşi, alteori, cel sau cea care vindea marfa, treceau în catastif datoria pe care o mai aveau de adus acei „clienţi” fideli.

„Oare copiii mei vor ajunge la fel?” se întrebă, rupându-i-se sufletul de durere când îşi văzu băiatul ajuns acasă, cărând cu greu plasa cu cele două sticle de vin.

Se urî în acele momente din toată inima sa. „Cum pot face aşa ceva?!... Nu sunt cu nimic mai bun decât cei pe care-i judecam cu atâta superioritate, pe care-i consideram atât de inferiori... Poate asta este pedeapsa mea pentru că i-am judecat: să trăiesc şi să cunosc suferinţa lor, chinul lor, şi cel fizic dar şi cel moral.

Îţi mulţumesc Ţie Doamne că nu-mi place să beau! Nu-mi place gustul, nu-mi place efectul... Cred că dacă măcar o singură dată m–aş fi simţit bine după ce am băut, aş fi fost condamnat pe vecie. Dar chiar şi aşa, cum o să scap, Doamne?!...

Nu trebuie decât să vreau, dar oare cum să vreau ca să vreau?! Căci se pare că nu vreau...”

Zilele treceau toate la fel, între beţii şi reveniri permanente; doar sentimentul de ruşine creştea mereu... Dumnezeu părea un personaj despre care, chiar dacă ştia că există, părea să se afle undeva departe, nu în i-mediata apropiere.

Motto: „Saepe magna virtus in pusillo corpore est."[148]

Întoarcerea fiului risipitor 3 – Din cauza păcatelor mele...

„Legea libertății învață tot adevărul. Mulți o știu aceasta prin cunoștință; însă numai puțini o înțeleg, pentru că înțelegerea e totdeauna în proporție cu împlinirea poruncilor ei."[149]

[148] Lat.: „O mare virtute își află de multe ori sălașul într-un corp netrebnic."

[149] Filocalia Ascetica (vol.I) / traducere și note: Preot Profesor Doctor Dumitru Stăniloae, Editura Harisma: Craiova, 1992.

Motto: „Maeror mentes abicit."[150]

Trezirea 8 – Un orfan

Drumul până la cimitir fu destul de greu. Căldura toridă de vară îi făcea pe toți să respire greu şi să năduşească.

Alaiul mortuar îi petrecea mama către locul de veci unde avea să fie depusă, în deluşorul de coasta căruia era agățată mica bisericuță din lemn.

Încercase să se țină tare, să nu plângă. Însă atunci când preotul îl privise adânc în ochi şi rostise cuvintele de iertare: „... Îşi cere iertare de la fiul ei!...", izbucnise într-un hohot nestăpânit care-l părea că-l îneacă în lacrimile proprii.

Acum se mai liniştise. Mergea în spatele dricului, cu privirea în pământ, urmărind amprentele lăsate de roțile cu cauciucuri, în praful alburiu, de argilă mărunțită de trecerea vremii şi a paşilor. Cristalele mici de siliciu străluceau diamantin, aduse la viață de razele soarelui.

Caii călcau apăsat, opintindu-se pe panta spre cimitir. La un moment dat, din cauza ierbii grase, dricul începu să alunece într-o parte. Oamenii din jur, ca la o comandă, s-au apropiat şi a început să-l împingă la deal, căci caii singuri nu ar fi putut urca.

---

[150] Lat.: „Tristețea descurajează sufletele."

Ajunşi la groapa proaspăt săpată alături de mormântul soțului, preotul oficie slujba finală şi, după acoperirea sicriului cu pământul negru, gras, proaspăt, sigilă groapa.

Cei prezenți se îndreptară către rudele decedatei care împărțeau colaci, țuică şi vin, lăsându-l - unii dintre ei nici nu-l cunoşteau, căci era plecat din sat de mai bine de douăzeci şi cinci de ani - singur în fața mormântului.

Era ireal ce se întâmpla. Reacția de apărare a psihicului său îi interzicea deocamdată să înțeleagă faptul că mama sa murise şi că de-acum nu avea s-o mai vadă în această lume.

În apropiere era mormântul „Eroului Necunoscut", un militar care nu se ştie cum murise în timpul celui de-al doilea război mondial. Îl găsiseră şi îl îngropaseră sătenii, fără a-i trece nici un nume pe cruce, căci nu reuşise nimeni să-l identifice. Îşi aducea aminte cum, atunci când venea cu mama sa pentru a curăța şi a îngriji mormintele rudelor, îl punea să plivească şi mormântul aceluia şi să planteze pe el vreo două – trei panseluțe...

Privi în jur şi văzu mormântul tatălui, al bunicului din partea mamei, al unchiului, ale celorlalți bunici şi străbunici şi se simți singur. Părăsit. Şi mai conştient ca niciodată că se apropiase cu un pas mai mult de moarte.

Un gând îi veni în minte şi închise ochii, în încercarea de a-l contempla cât mai bine:

„Sunt orfan!"

Motto: „Quid mutationes periculo exceptum?."[151]

Semnul 7 – Arătarea la faţă a părintelui duhovnic!...

Părintele duhovnic avusese o criză cardiacă şi suferise o intervenție chirurgicală de introducere a unor stenturi, care avea scopul de a menține diametrul arterelor coronare. Nu se simțea prea bine şi nu mai primea credincioşii la spovedanie.

Dezvoltase cu timpul o afecțiune specială pentru părintele duhovnic. De fiecare dată când se spovedea şi era împărtăşit de acesta, se simțea de parcă ar fi început o viață nouă. Se năştea din nou. Se simțea uşurat şi îşi recâştiga pofta de a trăi. Se simțea încurajat.

Vestea despre starea părintelui o aflase într-una din dățile acelea când mersese la mănăstire pentru a se spovedi. Părintele era înlocuit de un alt preot, pe care, la sfârşit spovedaniei îl întrebă:

„Cum să mă rog pentru părintele duhovnic…?"

„Roagă-te să-i dea Domnul sănătate, că acum este rău de tot…"

Se simți precum copilul care se rătăceşte de mama lui. Ce se va întâmpla oare cu el dacă

[151] Lat.: „Cine este scutit de pericolul schimbării?"

moare părintele? Cum va găsi puterea să treacă peste această pierdere?

Era orfan de tată încă de mic. Iar de când plecase la liceul militar devenise pentru cei de acasă un oaspete: îi vedea doar în vacanțe.

Părintele duhovnic era pentru el împlinirea acelei părți a sufletului care la el nu funcționase niciodată cum trebuie: afecțiunea filială față de tată. Şi mai era ceva: în fața părintelui se simțea în siguranță. Dacă părintele îl părăsea, lupta lui cu sinele propriu nu ar mai fi avut nicio şansă...

Ajuns acasă, în zilele, săptămânile care urmară, se rugă cum ştiu mai bine pentru părintele duhovnic. Aşa cum trebuie să te rogi pentru părintele tău aflat în suferință.

Într-un târziu nu mai răbdă, şi se duse din nou la mănăstire, în speranța că-l va vedea pe părintele. Acesta nu era nici acum în biserică.

Ieşi afară şi rămase lângă gardul dincolo de care se întindea grădina cu flori a mănăstirii, în mijlocul căreia se afla o fântână cu patru robinete dispuse spre cele patru puncte cardinale. Dintr-un rezervor special, la acele robinete curgea apă care fusese în prealabil sfințită.

Nu ştia ce să facă. Ar fi putut să întrebe pe cineva dacă-i era permis să-l vadă pe părintele, dar nu îndrăznea. Probabil că era nepotrivit ca un mirean, şi încă unul ca el, un necunoscut, să ceară aşa ceva. Şi poate că l-ar fi obosit pe cel aflat în suferință...

Cum stătea acolo, destul de disperat, iată că uşa de la chilia părintelui se deschide şi acesta iese afară, privind de departe în direcția lui.

Nici unul dintre ei nu se apropie mai mult. Simți cu bucurie că părintele îi ştiuse chinul şi

iată, pentru a-l linişti, făcuse pogorământ şi ieşise pentru a fi văzut.

Părintele reintră în chilie, iar fiul său duhovnicesc simţea că pluteşte de bucurie. Iată, tatăl său, la rugăciunile sale, i se arătase la faţă...

Motto: „Medicina vici fata non possunt”[152]

Octogon 6 – Schitul

Moartea prietenului său, a părintelui Mihai, îl întristase profund. Lăsase în inima sa o rană care nu voia să se vindece. Dar, pe măsură ce trecea timpul, chiar dacă nu dispărea, durerea aceea devenea de o altă factură...

Pe când se sfătuiau, cu entuziasmul tinereții, cum să-şi pregătească ieşirea la pensie – deşi mai aveau atunci peste douăzeci de ani de muncă - şi să se stabilească în pădurile neumblate pe unde sunt aşezate chiliile anahoreților, plănuiau să găsească din timp nişte frați şi să ridice un schit, în care să se urmeze rânduiala strictă a călugărilor din mănăstirile româneşti de la muntele Athos.

Acum, după plecarea la cele veşnice a părintelui – care fusese hirotonit şi slujise ca preot la o mănăstire – i se părea că de acolo de sus, din rai, îl veghează.

„Cred că şi el s-a rugat pentru mine ca să fiu izbăvit de patima beției!... Nicidecum nu am reuşit de capul meu în această luptă pe viață şi pe moarte!...”

Dacă atunci când era în viață îl suna doar când şi când pe părintele, iar de văzut se vedeau şi mai rar, acum, de un timp, se ruga în fiecare zi

[152] Lat.: „Soarta nu poate fi biruită cu niciun leac.”

pentru sufletul lui, deşi era convins că părintele Mihai fusese chemat aşa devreme la Domnul pentru că se mântuise. Iar acum stătea în corturile cele pline de frumuseţe ale drepţilor.

Şi de acolo se ruga înaintea feţei lui Dumnezeu pentru el, care rămăsese încă aici jos, în lume, pentru că mai avea atâta de mult de luptat!

Părea că acum erau în sfârşit împreună, nedespărţiţi de lumea materială. Chiar dacă, după raţiunea omenească acel cancer ce-l răpusese pe părintele îi despărţise pentru totdeauna, părintele Mihai era mai prezent ca niciodată!...

Îşi aducea aminte cum îl numise atunci, în „chilia" unde se rugau amândoi, cu apelativul „părinţele"; iar când îl întrebase de ce, îi răspunsese că asta se datora faptului că, din neştiinţă, spusese şi ultimele două versete ale rugăciunii „Tatăl Nostru", cele rezervate spre zicere preoţilor.

Aşa că acum, când părintele veghea din cer şi se ruga împreună cu el, când zicea Tatăl Nostru şi ajungea la cele două versete, se oprea şi îl lăsa pe părintele Mihai să le spună, de acolo, din rai...

„Oare nu zidim aşa schitul acela?!... nu material, ci duhovniceşte.... Părintele, de acolo de sus, mă veghează, ne rugăm împreună, şi el este, în schitul acesta duhovnicesc, părintele meu stareţ!".

Motto: „Multido canum mors est leporum."[153]

Potopul 5 – Jafurile „Cocorilor"

„Să nu cumva să vă atingeți de cei care vă jefuiesc, dacă-i surprindeți în curte ori în casă! Că vă facem imediat dosar penal. Şi aveți grijă pe cine băgați aici să stea, că s-ar putea să nu mai puteți să-l scoateți afară din casă. Şi vedeți, noi nu putem să stăm toată ziua aici să păzim. De fapt această zonă nu prea o patrulăm. Dar de ce a trebuit să vă cumpărați casa asta?!..."

„Ai fost lucrat!" decretă prietenul său polițist, fără alte comentarii.

Dorea să treacă peste cele întâmplate, pe care le considera ca pe ceva împlinit de mâna implacabilă a destinului ce lucrează în intestinele societății bolnave, corupte, uneori prin chiar cei care ar trebui să fie păzitorii legii.

În zilele acelea întreaga lume părea că se scufundă pentru el. Vedea că nu are nicio şansă de a se salva din capcana în care singur intrase... ori cel puțin aşa credea el... Întreaga capacitate financiară a familiei sale o angajase în acel împrumut pe care-l luase de la bancă şi în acea casă ce păruse o afacere extraordinară. Căci era situată central, pe strada Cocorilor, avea suficient teren şi la poartă erau prezente toate rețelele de

[153] Lat.: „Mulțimea câinilor înseamnă moartea iepurilor."

utilităţi. Preţul fusese unul foarte mic, lucru care ar fi trebui de la început să-l pună pe gânduri!...

Încercase totuşi să se intereseze pe la vecini care era atmosfera în zonă, dar aceştia îl minţiseră.

„Am sperat ca prin venirea ta să se mai ordoneze, să se mai liniştească treburile pe stradă" îi va declara mai târziu unul dintre cei care-l induseseră în eroare.

Începuse frenetic să cheltuiască bani, pentru a face casa locuibilă. Se luptase cu birocraţia, cu corupţia funcţionarilor, cu obtuzitatea lor.

Dar cu cele ce avea să se întâmple nu avea cum să se lupte. Căci cei care ar fi trebuit să-l apere, aşa cum îi spusese acel prieten al său, îl trădaseră...

Ajunsese să doarmă noaptea doar puţin peste un ceas. Groaza că pierduse totul, era urmată de păreri de rău. Ar fi putut să-şi vadă liniştit de viaţa sa, fără această complicaţie teribilă, căreia nu-i găsea nicio soluţie.

Se instalase pe canapeaua din bucătărie, locul unde-şi trăia infernul nocturn. Ziua mai scăpa de chin, căci uita, luându-se cu serviciul. Dar noaptea nimic nu mai stătea între el şi priveliştea falimentului său.

La început închipuia planuri de răzbunare. Imagina soluţii de a se apăra. Zadarnic, nimic nu părea să-i oprească pe cei care-i jefuiau acea casă. Rupeau sudurile, rupeau pur şi simplu poarta, sfărâmau uşa de la intrarea în casă... O goliseră absolut de toate obiectele. Nu se atinseseră însă de cele două roţi de automobil – probabil că ştiau că cei de la furturi auto nu-i vor proteja. Ceilalţi însă,

iată că-l amenințau voalat chiar pe el, pe proprietar, şi încercau să-l descurajeze...

„Cocorii” continuau să lovească cu ciocurile lor nemiloase, iar scăparea nu se arăta de nicăieri.

Iar el, rămas fără nimeni, luptându-se cu alcoolismul său, cu disperarea ce i-o provoca pierderea şi neputința de a se apăra, începu să se roage... pentru cei care-i făceau rău!

Rugăciunea îi era furată, alungată, înăbuşită de gânduri de răzbunare. Dar apoi revenea. Se ruga cu disperare. Plângea uneori, rugându-se. Ajunse să se roage aproape toată noaptea, într-o stare de veghe alternată cu scurte perioade când ațipea, turmentat de coşmaruri.

Împlinindu-şi canonul, citi în chiar primul verset al psalmului 126:

„De n-ar zidi Domnul casa, în zadar s-ar osteni cei ce o zidesc; de n-ar păzi Domnul cetatea, în zadar ar priveghea cel ce o păzeşte.”[154]

Încetă orice rezistență şi scoase casa la vânzare. La un preț convenabil... O mulțime de cumpărători s-au arătat interesați, venind la fața locului ori telefonând.

Era dispus piardă aproape oricât, numai să-şi recupereze măcar o parte din bani.

Aşa că atunci când l-a sunat cel ce stătea în spatele întregii afaceri tenebroase, el i-a spus că nu vrea să câştige nimic la vânzarea aceasta...

„Oare de ce nu mi-o fi oferit mai puțin decât am cerut?!... Ar fi putut să ia casa pe nimic. Doar el este cel care putea negocia de pe poziții de

---

[154] Psaltirea / Editura Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşti, 1994, pg. 240.

forță!... Nu am nicio şansă în fața lui... Oare pentru că m-am rugat pentru el?!...

Da, chiar şi el este sub puterea Domnului!”

Motto: „Si Deus pro nobis, quis contra nos?."[155]

Întoarcerea fiului risipitor 4 – Credința

„Atâta adevăr se cuprinde în cunoştința fiecăruia, câtă siguranță îi dau blândețea, smerenia şi dragostea."[156]

[155] Lat.: „Dacă Dumnezeu este cu noi, cine e împotriva noastră?"

[156] Filocalia Ascetica (vol.I) / traducere şi note: Preot Profesor Doctor Dumitru Stăniloae, Editura Harisma: Craiova, 1992.

Motto: „Quid est veritas?”[157]

Semnul 8 – Crezi că-ţi va fi spre linişte?!...

„Părinte Mihai, dă-mi binecuvântare să mă duc la examen pentru funcția aia de conducere! Nu că vreau eu să fiu şef, dar altfel îmi va veni şef unul care o să-mi facă toate zilele amare. Un tip ciudat, suferind cred, care nu se înțelege cu nimeni, nici măcar cu sine însuşi!...”

„Dragul meu, cele ce-ți sunt date trebuie să le suporți cu bucurie. Nu-l mai acuza, mai bine roagă-te pentru el!”

„Nu înțeleg, părinte... Dacă îl voi lăsa să-şi facă de cap şi nu mă voi opune cu tot ce pot eu, mă va aduce la nebunie! Eu am fost instruit că în fața pericolul trebuie să iau toate măsurile şi să folosesc toate armele pentru a învinge. Aşa am învățat toată armata asta nesfârşită pe care am făcut-o!... Şi cred că din această confruntare pot ieşi victorios, îi pot anihila acțiunile, îl pot nimici! Nu am încotro. Eu nu am atacat niciodată primul dar acum nu mi se lasă nicio şansă. Mă tem că, acceptând lucrurile lui, voi deveni ca el...”

„Vezi, dragul meu, acum tu judeci lucrurile cu patimă şi totodată ai hotărât să te arunci cu trup şi suflet în războiul cel mai uşor: în cel lumesc. Cel sufletesc însă cere de la tine să renunți la toate cele prezente. Tu acum vrei să faci

[157] Lat.: „Ce este adevărul?”

voia ta... Ar fi bine să laşi deoparte voile tale şi să faci voia lui Dumnezeu."

„Dar cum poate fi voia lui Dumnezeu ca să-mi fie mie rău?!"

„În Filocalia, la Sfântul Maxim Mărturisitorul, sunt descrise cele patru cazuri ale aparentei părăsiri pe care, pentru a ne da medicamentul cel bun, Dumnezeu o arată față de noi. Dar totul este spre mântuirea noastră!... Poate că şi pe tine vrea să te facă să înțelegi, prin trăire nemijlocită, cum sunt fiicele păzirii poruncilor, adică: cumințenia, înfrânarea, răbdarea şi nădejdea... Eşti sigur că cele ce crezi tu despre omul acela sunt adevărate, ori poate numai îl receptezi aşa, din cauză că eşti încercat de slava deşartă?..."

„Părinte, cum ar trebui să mă rog pentru el?"

„Când simți ură, ori alt sentiment negativ la adresa lui, dacă nu este de față imaginează-ți chipul lui şi iartă-l. Apoi, şi dacă este de față şi dacă nu este, zi în gând aşa: „Ajută-i Doamne, să nu pățească nimic rău pentru mine păcătosul!"

„O să încerc să mă rog pentru el, părinte... Dar totuşi, dă-mi şi binecuvântarea de a mă duce la concurs! Că tot Domnul va hotărî, şi măcar aşa voi înțelege că vor fi voia Lui cele ce mi se vor întâmpla..."

„Cum eşti acum, nu eşti liniştit?!... Nu uita că nu există pe lume nimic mai greu de obținut decât liniştea!..."

„Acum cred că sunt... dar în mod sigur după ce-mi va deveni şef, nu voi mai fi!"

„Dumnezeu şi Maica Domnului să-ți ajute! Facă-se voia Domnului!"

„Mulțumesc, părinte Mihai! Doamne ajută!”

„Domnul să-ți ajute!”

…

„Dar crezi că-ți va fi spre linişte?!…”

Motto: „Laborare est orare."[158]

Octogon 7 – Păstorul

Călătoria prin munții dacilor îl aduse şi de această dată, ca de multe ori până atunci, la o stână. Îi plăcea să urmărească traiul ciobanilor, care îşi păşteau fără griji mioarele în pustietatea liberă a munților. De asemenea îi plăcea să stea în preajma lor, să le asculte vorbele domoale, măsurate, şi tăcerile prelungi.

De data aceasta însă se nimerise la stâna mică şi uitată de lume a păstorului acestuia, care nu vorbea aproape deloc. Stătea singur la stână, nedorind prezența vreunui om, dar nealungându-l, odată ajuns aici, nici pe el. Nu-l ignora, dar nici nu-l prea băga în seamă. Mai degrabă îl tolera...

Îi plăcea să urmărească în special măsura odihnitoare pe care acel cioban o punea în toate gesturile, în toate acțiunile sale. Ritmurile vieții erau de la sine înțelese, iar lucrurile, puține folosite, aveau fiecare rostul lor precis. Vedea de exemplu că ciobanul deținea erau doar uneltele ce erau strict necesare. Nimic în plus. De asemenea, toate obiectele îşi aveau locul lor precis unde erau aşezate de fiecare dată, după tradiție şi obişnuință, niciodată lăsate în neorânduială.

Succesiunea orelor, a timpului în general, alternanța noapte – zi, declanşau fiecare şi toate

[158] Lat.: „A munci înseamnă a te ruga."

împreună, acțiuni precise, ce erau efectuate fără efort sufletesc, fără grabă, natural, ca şi respirația.

Cele mai frumoase erau ceasurile dimineții, când, odată ajunşi la locul de păşunat, mereu altul, mereu ascuns, mereu neatins de pas străin, oile intrau în poiana cu iarbă înaltă precum nişte mamifere marine în undele oceanului, şi se răsfirau în căutarea celor mai aromate ierburi. Iar cei doi oameni se aşezau la mică distanță unul de altul, la marginea acelei poieni. Tăceau şi se gândeau la ale lor, de cele mai multe ori doar se cufundau în minunea existenței şi se pierdeau acolo, fără de gânduri, fără de acțiuni, fără de patimi, fără de identitate chiar…

Perindarea agale a soarelui pe cer îi punea iarăşi în mişcare, la timpul potrivit, pe cioban, turma sa şi pe vizitatorul cel tăcut, îndemnându-i spre stâna care-i primea şi-i ascundea de pericolele nopții.

Au trecut aşa zile întregi, fără vreun cuvânt, lucrul care pentru el fusese mai greu la început. Avea tot timpul tendința de a-şi însoți trăirile şi acțiunile de explicații cuvântate.

Însă după primele trei zile lucrurile se aşezaseră pe făgaşul tăcerii, mai ales că destinatarul cuvintelor nu-i răspundea niciodată, nici măcar nu-l privea atunci când i se adresa.

Simțea însă în suflet, din partea aceluia, comuniunea care te angajează, te implică. Îți cere să participi… Dar la ce?!...

În dimineața aceea înțelese ce i se pretindea. Era sărbătoare şi îşi văzu gazda îmbrăcată în haine sărăcăcioase dar primenite. Îngenunchease în fața icoanei şi se ruga tăcut,

fără cuvinte. Din ochii lui curgeau lacrimi calde... Zâmbea...

Îşi aduse aminte de clipele când se ruga împreună cu părintele Mihai în chilia lor improvizată. Şi îngenunche alături de cioban şi începu şi el să se roage, desprinzându-se de realitatea imediată, coborându-se în întrul lăuntrului său, acolo unde, din cauza patimilor, se ascunsese harul.

Rugăciunea lor tăcută înmiresma împrejurimile cu linişte.

Motto: „Mors non curat munera."[159]

Potopul 6 – Prigonirea

Nu-i dorea răul acestui şef al său! Nicidecum! Însă prea îi era greu să accepte, să fie de acord, cu acțiunile aceluia. La început, din loialitate după părerea sa, îi arătase deseori că greşeşte şi că era mai bine să facă altcumva.

Cel mai greu îl încerca din partea aceluia lipsa de coerență în cele ce afirma, în cele ce făcea, în atitudinile pe care le adopta. Părea că acel personaj nu reuşea să respecte niciun principiu. Ceea ce acum era bine, mâine era greşit, şi invers.

Unul dintre colegi îi dusese chiar o lucrare scrisă într-un caiet concept, pe care şeful i-o făcuse varză: tocată! Iar colegul acela o rescrisese, copiind-o identic şi ducând-o a doua zi la aprobat. „Ei, vezi că se poate!..." fu reacția aceluia, care mai înainte desființase exact textul respectiv.

Dar azi aşa, mâine altfel, şeful ajunsese să-l considere, irațional desigur, o amenințare. Avea desigur în preajmă şi vreo doi Yago care-l umpleau de venin, îi ațâțau paranoia şi trăgeau foloasele lor mici şi meschine de pe urma acestor acțiuni ale lor.

Aşa că acum, după ce unul dintre „prietenii" şefului avea să fie pus în situația dificilă de a fi dat pe mâna adversarilor săi, îl chemase pe

[159] Lat.: „Moartea nu se preocupă de obligațiile noastre."

el spunându-i brusc, fără nicio pregătire, fără să fie vreun temei pentru asta:

„Te schimb din funcție! Te mut! Acolo...!”.

El nu spuse nimic, căci ce ar mai fi fost de spus?!... Iar de milogit, era prea mândru... Aşa că ieşi, părăsind încăperea fără a spune nici un cuvânt.

Exact asta ar fi trebuit să facă, dacă ar fi fost expert în psihologie! Căci şeful se panică, îşi trimise provocatorii, emisarii, să afle ce gândeşte, ce urma să facă, cum avea să riposteze... El nu le răspundea nimic. Ce ar fi fost de spus?...

Cert este că acela nu şi-a mai dus amenințarea până la capăt, dar a început să se teamă şi mai mult de el, să-l urască şi mai tare.

Într-un final şeful îl salvă pe acela pe care ținea cu tot dinadinsul să-l protejeze. Şi împreună, cei doi păreau hotărâți să-l termine. Îi purtau sâmbetele cu atâta grijă, încât, disperat, încercă să se mute cu serviciul, căci vedea clar că urma să fie desființat profesional.

Aceia aveau la îndemâna lor toate pârghiile pentru a-l mătrăşi. Se putea opune, căci sistemul prevăzuse o oarecare protecție împotriva abuzului, dar, chiar dacă avea dreptatea de partea lui, încercarea de a le rezista ar fi scandalizat întreaga structură.

„Poți face asta, îi spuse un prieten de-al său, privind din perspectiva unei funcții similare cu a şefului – şi cu o oarecare superioritate - , dar nimeni nu te va mai ierta, căci te vor considera o amenințare. Dreptatea este de partea ta, dar cui îi pasă de asta?!... Ți se va pune eticheta de element problemă, de reclamagiu, şi nu vei mai putea niciodată să-ți refaci reputația anterioară!”

„Nu de asta îmi e teamă… mai degrabă de faptul că voi ajunge ca şi ei! Îi acuz pe ei de răutate gratuită şi, pentru a mă apăra, chiar dacă am dreptate, va trebui să-i atac. Nu am întreprins nimic împotriva celor care-mi jefuiau casa şi până la urmă, lăsând totul în mâna lui Dumnezeu, chiar aceia mi-au cumpărat-o şi m-au scăpat din capcană. Dar, deşi sunt convins că ar trebuie să fac la fel şi acum, de fiecare dată mi se pare că nu aceasta-i calea, că ar trebuie să mă apăr, să ripostez cu mijloacele lumeşti… Încă nu am destulă credință!…”

Celălalt îl înțelese doar parțial şi-l privi cu neîncredere, ca pe un extraterestru: „Să te rogi pentru ei?!…”.

Avu atunci, pentru prima dată senzația acută a prăpastiei dintre cel care trăieşte faptele credinței şi cel care cunoaşte doar teoretic principiile vieții religioase. Şi mai înțelese ceva: „cunoaşterea însingurează”!…

Motto: „Infidelis recti magister est metus?."[160]

Întoarcerea fiului risipitor 5 – Frica

„Dacă deci nu ne vom mărturisi cum trebuie şi pentru greşelile fără voie, vom afla în noi în vremea ieşirii noastre o frică nelămurită. Trebuie să ne rugăm şi noi cei ce iubim pe Domnul, ca să ne aflăm atunci în afară de orice frică. Căci cel ce se va afla atunci în frică, nu va trece slobod peste căpeteniile iadului. Fiindcă are, ca şi aceia, în frica sufletului, o mărturie a păcatului său."[161]

---

[160] Lat.: „Teama este un îndrumător nesigur în domeniul dreptății."

[161] Filocalia Ascetica (vol.I) / traducere şi note: Preot Profesor Doctor Dumitru Stăniloae, Editura Harisma: Craiova, 1992.

Motto: „Nec scire fas est omnia."[162]

Octogon 8 – În întrul lăuntrului

Zilele acelea pe munte erau deosebit de frumoase. Deşi reci, ultimele momente ale îndelungatei toamne coloraseră în ruginiu frunzele copacilor din specia foioaselor. Deasupra acelora se întindeau tărâmurilor brazilor grei de cetini ale căror vârfuri jucau sub suflarea vânturilor aspre.

Balansoarul şchiop în care stătea, pe pridvorul cabanei părăsite pierdute în munții Orăştiei, fostă odată a lucrătorilor unei exploatări forestiere, era aşternut cu o cergă veche şi cam destrămată pe care o găsise pe priciul din cabană. Deasupra ei îşi aşezase sacul de dormit cu care se învelise.

Privea spre versantul din față al muntelui, odihnindu-şi privirea în regularitatea alternantă a crengilor de brad ce se mişcau în bătaia vântoaselor. Păreau valurile molcome ale unei mări liniştite.

Se întreba oare ce putea să însemne a vedea rațiunile simple ale lui Dumnezeu din lucruri, şi nu înțelegea altceva decât că lucrurilor acelora, în gândirea proprie, trebuia să li se dea libertatea de a fi aşa cum fuseseră create. Adică bradul să fie brad, fără a mai adăuga la rațiunea sa de a fi pervertirile patimilor tale. Fără a gândi

[162] „Nu este permis să cunoşti totul."

despre el că iată, brazii sunt buni pentru făcut bani, ori brazii ăia vâjâie şi deranjează, ori ce o mai fi făcând parcela aia de pădure pentru care se certase cu vecinul de ocol silvic...

Oare viața asta a lui, care i se părea condusă până în cele mai mici detalii - mai puțin prostiile pe care le făcuse şi care-i aparțineau în totalitate - avea ea vreun scop?...

Încă de mic simțea în interiorul său o atracție permanentă, o tendință către a realiza ceva important; avea o conştiență a predestinării sale... Dar către ce?!...

De-aia îmbrățişase artele marțiale cu un aşa de mare entuziasm. Apoi yoga. Sculptase. Scrisese. Citise demențial de mult... Toate acestea îl conduseseră pe drumuri ce se înfundau la un moment dat, căci păreau că-l țin jos, pe pământ. Nici unul nu-i oferise eliberarea după care tânjea atât de mult şi de atât de multă vreme...

Aerul tare de munte era destul de rece în acel moment al zilei. Aşa că se ridică şi intră în cabana sărăcăcioasă cu gândul de a se întinde pe priciul acoperit cu fân, cosit şi uscat de curând.

În ultimii ani de peregrinări prin munți, unde îşi petrecea câteva zile din aproape fiecare concediu, se simțea din ce în ce mai aproape de ceva, despre care nu înțelegea mare lucru. O realizare, o devenire... dar a ce? Care să fi fost natura acelei transformări, a acelei realizări?!... Bătând potecile munților, tresărise deseori la întâlnirea vreunui om ce-i păruse deosebit; dacă fusese posibil petrecuse cât mai mult timp în preajma aceluia, dar nu-l găsise încă pe acela de lângă care să simtă că nu ar mai fi vrut să plece.

Oare trecuse pe lângă ceea ce căuta, pe lângă ceea ce intuia că ar dori să găsească, iar acum era totul pierdut?! Ori ceea ce căuta era tot timpul la îndemâna sa, dar din cauza orbirii sale nu vedea şi rămânea un perpetuu căutător?...

Furtuna aceasta a gândurilor ştia din lectura scrierilor sfinților părinți că ar fi trebuit să o respingă ca pe ceva venit de la cel rău. Şi în această privință ştia că avea multe de aflat, de lucrat, dar deocamdată viața lui era răspândită ca o vânturare de ciulini pe o câmpie pustie.

„Seara bună! Suntem oameni buni! Ne primiți şi pe noi în cabană? Am vrea să ne odihnim un timp, înainte de a porni mai departe...”

Le deschise celor trei bărbați uşa şi îi pofti înăuntru. Straiele acelora erau neobişnuite, însă în mod sigur trebuia să fi fost de prin partea locului, căci ce străin s-ar fi încumetat să plece mai departe pe munte, noaptea?...

Cuşmele lor din astrahan, brumării, aveau aspectul unora noi nouțe. La fel ca şi cojoacele... Şi mai era ceva despre care credea că nu se mai poartă de mult timp: opincile!...

Cei trei intrară, îşi scoaseră cuşmele ce le acopereau pletele şi îşi rezemară toiegele cu vârful curbat în colțul camerei din dreapta uşii. Gesturile lor calculate aveau ceva ritualic. Doi dintre ei păreau că-l socotesc pe cel de-al treilea mai marele lor.

„Poftiți de şedeți la masă! Vă rog să nu vă supărați căci mâncarea pe care v-o pot oferi este sărăcăcioasă! Nu aşteptam vizitatori...”

Scoase puținele bucate şi le aşeză dinaintea celor trei, care, la încuviințarea celui care părea mai mare, stătură câteva clipe cu

capetele plecate şi mâinile împreunate, apoi gustară în tăcere din cele puse dinainte. Mai mult ca să nu refuze...

„Îți mulțumim că ne-ai îndatorat oferindu-ne din hrana ta. În dar, căci nu avem altceva să-ți oferim, îți vom descoperi răspunsuri, după puterea întrebărilor tale, dacă asta îți va fi voia...”

„Mulțumesc, dar despre ce ar putea să fie aceste întrebări?!...”

„Despre cele pe care le cauți şi doreşti să le găseşti, dar până acum ai trecut pe lângă ele, deşi ele se aflau chiar în inima ta.”

Vorba măsurată a celui ce părea a fi starostele, ale cărui cuvinte erau întărite prin atitudinea de profund respect a tovarăşilor săi, îi dădea celui căruia îi vorbea senzația că acele ce i se spuneau nu lăsau loc vreunei îndoieli.

„Aş vrea să ştiu către ce alerg mereu? Care-mi este menirea?...”

„Menirea fiecăruia dintre noi este să-l descopere pe Dumnezeu în inima sa şi să i se facă slujitor silitor până la moarte.

Dar menirea asta mare se împlineşte prin lucrări mai mici, făcute cu răbdare, cu speranță.

Aşa cum ai făcut tu. Fără să ştii ce cauți, către ce te îndrepți, totuşi ai căutat mereu. Rostul tău propriu este acela de a cunoaşte.

Ți-am văzut aşezarea sufletească şi dragostea pentru poporul tău, dacii.

Eşti unul dintre noi.

Pe multe căi luptăm împotriva minciunii acesteia prin care strănepoții lui Buerebista şi ai lui Decebalus sunt învățați o istorie mincinoasă...

Părinții noştri au înțeles încă de la Marele Andrei că orice împotrivire prin mijloacele lumeşti este greşită, căci include patima, violența, răul. Şi aşa, lupii daci s-au retras în munții aceştia din mijloc, pentru a supraviețui. Misiunea lor a fost să supraviețuiască până când adevărul va putea fi primit. Fără să ştie pentru cât timp trebuie să se ascundă.

La vremea potrivită, cei aleşi vor înțelege.

Noi, Octogonul, am urcat în Kogaion. Muntele Ascuns nu poate fi găsit cu mintea tridimensională, nici măcar dacă la aceasta se adaugă jongleriile care sau încercat prin considerarea timpului ca dimensiune.

Kogaionul este octodimensional şi acolo ne aflăm noi, Octogonul.

Ție ți se cere doar să cunoşti acestea. Atât.

Ți-am vorbit şi ți-am descoperit şi ți-am predat misiunea ta. Nu face nimic în legătură cu cele pe care le ştii şi nu spune nimănui nimic.

Tu trebuie doar să ştii! Să nu uiți!

Şi astfel, neuitând, ştiind, devii atletul Octogonului, prin care adevărurile dacilor supraviețuiesc."

Cei trei s-au ridicat şi fără a mai spune ceva şi-au luat toiegele şi au ieşit din cabană, nu înainte ca unul dintre ei să aşeze pe masă un castron din lemn de brad plin cu mure coapte, care umplură încăperea cu un miros îmbietor de fructe proaspete.

Rămăsese ca pironit. Ar fi vrut să o ia la fugă după cei trei, să-i întrebe atâtea şi atâtea lucruri, să meargă eventual cu ei, ori măcar să-i atingă pentru a se convinge de faptul că sunt reali.

Dar nu se putu ridica de pe scaun decât după vreo câteva minute... Se repezi afară, dar nu mai văzu pe nimeni. În lumina lunii pline nu se vedea nici urmă de călător. Poiana era cu desăvârşire pustie.

„Oare am halucinat?!...”

Se grăbi să intre în cabană. Castronul cu mure era acolo unde-l lăsaseră aceia...

Băgă acum de seamă că de pe minte părea să-i fi fost ridicat un văl. Sufletul lui ce înainte era îngreunat, se subțiase acum ca pânza de păianjen...

Era recunoscător! Se simțea împlinit!

Primise în dar liniştea!...

Motto: „Petere licet."[163]

Potopul 7 – Frica

Se făcuse deja noapte, căci trecuse de orele douăzeci şi trei. Era atâta linişte că frigul iernii de afară părea că devenise casant.

Becul cam chior al bucătăriei făcea ca hârtia velină, de foarte bună calitate, să lucească într-un gălbui stins făcând, poate şi din cauza oboselii, ca literele să joace uneori pe coala ce mirosea frumos a carte nouă.

Exegezele din Filocalia ale lui Maxim Mărturisitorul erau deosebit de dificile şi impuneau o concentrare mai mare decât de obicei.

Se silea să înțeleagă acele considerații numerologice şi era totodată deosebit de încântat de explicațiile ce se dădeau diferitelor nume.

Rămăsese la „traducerea" cuvântului Ierusalim, despre care se spunea că înseamnă „locul de unde se vede pacea".

Pe când medita, liniştea aceea atotstăpânitoare făcea ca intensitatea contemplării să crească tot mai mult, făcându-l să simtă o detaşare mereu mai mare de cele ce-l înconjurau… Apoi apăru brusc, crud, neiertător, nemilos: frica.

Părea că o lamă ascuțită ca un bisturiu îl tăiase din legăturile cu realitatea şi îl izolase cu totul de lume. Deşi vedea că lucrurile acelea

---

[163] Lat.: „Este îngăduit a cere."

dimprejur, televizorul, masa, canapeaua, dulapurile suspendate, erau tot acolo, împrejurul lui, că nu dispăruseră, că el însuşi era tot acolo, îl îngrozea cât de singur se vedea acum: exista doar el şi Dumnezeu!

Şi în situația aceasta înțelesese că nu-l putea ajuta nimic din cele pe care se bizuia până acum. Nici cele pe care le ştia, nici cele pe care le avea, nici cunoscuții săi, nici vreun străin. Nimeni!

Simțământul era acela pe care trebuie că-l au şi muribunzii: că nimeni nu-i mai poate întoarce din drumul pe care au pornit, nu-i poate ajuta, nu poate purta povara aceea în locul lor… îl stăpânea cu totul.

Experientase anterior crize de panică, dar ceea ce simțea acum era de zece ori mai intens. Dacă atunci reuşise să se controleze, acum avea senzația că totul este pierdut. Groaza îl inunda, potopindu-l, sufocându-l, aproape ucigându-l…

Liniştea ce avea o consistență aproape materială şi singurătatea îl aruncaseră într-o profundă stare de disperare.

„Cred că am înnebunit!” gândi.

Sentința asta şi-o dădu cu atâta certitudine încât nu-şi mai lăsă nicio speranță.

„Sper să nu încep să urlu…”

Doar ruşinea de a-şi trezi familia şi de fi văzut într-o asemenea stare îl opri să se scape de sub control.

„Oare m-am apropiat prea repede, prea mult, de cele care nu mi se cuvin, căci nu lucrez cele care mi se dau spre cunoaştere?!…”

Începu să se roage aşa cum nu se mai rugase până atunci. Sentimentul că nu are nimănui cui să-i ceară sprijinul, căci nimeni dintre

oameni nu-l poate ajuta, îl făcea cu atât mai mult să se abandoneze cu totul lui Dumnezeu.

Faptul că nu mai vedea nicio scăpare, îl făcea cu atât mai mult să caute scăparea la Dumnezeu.

Chinuitor de încet, îşi veni totuşi în fire, într-un târziu, dar nu în totalitate.

Frica, în special aceea referitoare la faptul că înnebunise ori urma să se întâmple aceasta în curând, persistă încă vreo două săptămâni.

„Părinte, iată ce mi s-a întâmplat... Să mai citesc?!...”

„Da. Cărțile de aceea sunt făcute pentru a fi citite. Însă, când se mai întâmplă să trăieşti experiențe a căror explicație te depăşeşte, vino şi întrebă, căci vei primi îndrumare, iar, precum ştii, „tot lucrul bun cu binecuvântare se face!”

Motto: „Mel nulle sine felle datur."[164]

Întoarcerea fiului risipitor 6 – Păzirea poruncilor

„Precum rodul neascultării este păcatul, aşa rodul ascultării este virtutea; şi precum neascultării îi urmează călcarea poruncilor şi dezbinarea de Cel ce a poruncit, aşa ascultării îi urmează păzirea poruncilor şi unirea cu Cel ce a poruncit. Prin urmare, cel ce prin ascultare a păzit o poruncă şi a săvârşit dreptatea, a păstrat şi unirea nedezbinată cu Cel ce a poruncit; iar cel ce a călcat prin neascultare o poruncă şi a săvârşit păcatul s-a desfăcut de sine şi din unirea dragostei cu Cel ce a poruncit."[165]

[164] Nimănui nu-i este dată mierea fără fiere.

[165] FILOCALIA sau culegere din scrierile sfinților părinții care arată cum se poate omul curăți, lumina şi desăvârşi Volumul II MAXIM MĂRTURISITORUL. Cuvânt ascetic, Capete despre dragoste, Capete teologice, Întrebări, nedumeriri şi răspunsuri, Tâlcuire la Tatăl nostru Pg. 214

Motto: „Male vivet quis nescient mori."[166]

Potopul 8 – Metanoia

Acum se mai liniştise. Se convinsese că poți reuşi dacă lupți. Credința lui fusese până acum una „teoretică". De multe ori se autoacuza zicând:

„Mi s-au dat mulți talanți ai cunoaşterii teoretice dar eu nu sunt în stare să-i înmulțesc prin lucrare, aşa că din această cauză cu atât mai mare îmi va fi pedeapsa!".

Dar nu simțea în vreun fel că izbăvirea sa din ghearele alcoolismului, izbăvire ce părea să fie şi o cale spre izbăvirea de toate celelalte patimi, i-ar fi aparținut în vreun fel.

„Dacă am căzut aşa de tare, un aşa timp îndelungat, însemnă că numai printr-o minune am fost salvat din ghearele patimii!

Şi chiar de aceea, mă voi bucura cu măsură de salvarea mea, cu recunoştință, cu frică şi cu cutremur!"

---

[166] Lat. : „Va trăi rău oricine nu va şti să moară."

Motto: „Saepe maiori fortunae locum fecit."[167]

Întoarcerea fiului risipitor 7 – Nepătimirea

„Căci cel ce e adus de lucrarea harului lui Dumnezeu la această stare, a ieşit din lume, chiar dacă este în lume."[168]

---

[167] Lat.: „Nedreptatea poate face loc unui noroc mare."
[168] Filocalia Ascetica (vol.I) / traducere şi note: Preot Profesor Doctor Dumitru Stăniloae, Editura Harisma: Craiova, 1992.

Motto: „Sacrificium intellectus."[169]

Întoarcerea fiului risipitor 8 – Dragostea

„34. Poruncă nouă vă dau vouă: Să vă iubiți unul pe altul. Precum Eu v-am iubit pe voi, aşa să vă iubiți unul pe altul.
35. Întru aceasta vor cunoaşte toți că sunteți ucenicii Mei, dacă veți avea dragoste unii față de alții."[170]

[169] Lat.: „Sacrificarea înțelegerii."

[170] Biblia, Ed. Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşti, 2006, Sfânta Evanghelie după Ioan, Cap. 13, versetele 34, 35.

Cuprins